

Jihomoravský kraj

**PROGRAM ROZVOJE
JIHOMORAVSKÉHO KRAJE
2018–2021**

Zpracoval: GaREP, spol. s r.o., 2017

31. 10. 2017

Pořizovatel dokumentu:

Jihomoravský kraj
Žerotínovo nám. 3
601 82 Brno

Odbor regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje
Ing. Ivo Minařík, MPA
vedoucí odboru

Kontakt:

Ing. Bc. Pavel Fišer, Ph.D.
vedoucí oddělení strategického rozvoje odboru regionálního rozvoje
Tel.: 541 651 348
E-mail: fiser.pavel@kr-jihomoravsky.cz

Zpracovatel:

GaREP, spol. s r.o., společnost pro regionální ekonomické poradenství
nám. 28. října 3, 602 00 Brno
E-mail: garep@garep.cz
Web: www.garep.cz

Zpracovatelský tým:

Ing. Jan Binek, Ph.D.
RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.
RNDr. Ondřej Šerý, Ph.D.
Ing. Zdeněk Šilhan
RNDr. Kateřina Synková

Foto na úvodní straně: <http://www.jizni-morava.cz/objekt/31773-chko-palava>

OBSAH

ÚVOD.....	5
A. ANALYTICKÁ ČÁST	6
A.1 Východiska pro tvorbu programu rozvoje kraje	6
<i>A.1.1 Uplatňování Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020</i>	<i>6</i>
<i>A.1.2 Zhodnocení naplňování Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017</i>	<i>9</i>
<i>A.1.3 Doporučení pro tvorbu Programu rozvoje Jihomoravského kraje.....</i>	<i>9</i>
<i>A.1.4 Vyhodnocení vývoje územích disparit kraje za období 2014–2016</i>	<i>11</i>
<i>A.1.5 Vymezení činností Jihomoravského kraje.....</i>	<i>19</i>
A.2 Profil kraje	25
<i>A.2.1 Stručná charakteristika kraje</i>	<i>25</i>
<i>A.2.2 Obyvatelstvo a bydlení</i>	<i>27</i>
<i>A.2.3 Trh práce.....</i>	<i>32</i>
<i>A.2.4 Ekonomika</i>	<i>37</i>
<i>A.2.5 Cestovní ruch.....</i>	<i>46</i>
<i>A.2.6 Veřejné služby</i>	<i>51</i>
<i>A.2.7 Doprava</i>	<i>61</i>
<i>A.2.8 Technická infrastruktura.....</i>	<i>67</i>
<i>A.2.9 Zemědělství a životní prostředí.....</i>	<i>73</i>
<i>A.2.10 Správa území.....</i>	<i>80</i>
A.3 Územní disparity a znevýhodněné oblasti kraje	86
<i>A.3.1 Ověření stavu rozvoje území dle SRJMK 2020.....</i>	<i>86</i>
<i>A.3.2 Vymezení sociálně znevýhodněných oblastí kraje</i>	<i>87</i>
<i>A.3.3 Vymezení oblastí ohrožených environmentálními riziky</i>	<i>89</i>
A.4 Shrnutí názorů významných aktérů	92
A.5 PESTLE analýza	96
<i>A.5.1 Politické vlivy</i>	<i>96</i>
<i>A.5.2 Ekonomické vlivy.....</i>	<i>97</i>
<i>A.5.3 Sociální vlivy.....</i>	<i>98</i>
<i>A.5.4 Technologické vlivy.....</i>	<i>99</i>
<i>A.5.5 Legislativní vlivy</i>	<i>99</i>
<i>A.5.6 Environmentální vlivy</i>	<i>100</i>
A.6 SWOT analýza	102
B. NÁVRHOVÁ ČÁST	106
B.1 Rámec návrhové části	106
<i>Vize a cíle Jihomoravského kraje 2020.....</i>	<i>106</i>
<i>Přehled priorit a opatření PRJMK 2018–2021.....</i>	<i>108</i>

<i>Vazby SRJMK 2020 a PRJMK 2018–2021</i>	109
<i>Přehled koncepcí JMK relevantních pro PRJMK</i>	110
B.2 Priority, opatření a aktivity	115
<i>PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY</i>	116
<i>PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL</i>	128
<i>PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ</i>	147
<i>PRIORITA 4: KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ</i>	153
B.3 Finanční plán	163
C. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	168
C.1 Přehled odpovědností subjektů zapojených do realizace PRJMK	168
C.2 Harmonogram realizace aktivit v návaznosti na návrhovou část	172
C.3 Postup sledování a hodnocení PRJMK	173
C.4 Postup aktualizace PRJMK	175
C.5 Analýza rizik spojených s realizací PRJMK	175
SEZNAM ZKRATEK	177
SLOVNÍK POJMŮ	179
PŘÍLOHY	181
Příloha 1: Názory významných aktérů	181

ÚVOD

Program Jihomoravského kraje 2018–2021 (PRJMK) je hlavním realizačním dokumentem Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 (SRJMK 2020). Od vzniku kraje jde o pátý dokument tohoto typu.

Jeho hlavními úkoly jsou:

- v návaznosti na SRJMK 2020 identifikovat aktuální témata k řešení, zhodnotit aktuální stav již řešených témat a zformulovat hlavní priority kraje na následující 4 roky,
- provázat jednotlivé tematické koncepce kraje a začlenit do PRJMK ty, které aktuálně rozpracovávají priority PRJMK,
- stanovit konkrétní kroky krajské samosprávy, které mohou napomoci k řešení zjištěných problémů kraje.

Program rozvoje je členěn do dvou hlavních částí:

- A. Analytická část
- B. Návrhová část
- C. Implementační část

Analytická část je uvedena závěry z průběžného vyhodnocení SRJMK 2020 a hodnocení předchozího PRJMK a doporučeními ke tvorbě nového PRJMK. V úvodní kapitole s východisky je i přehled kompetencí kraje.

Stěžejní částí je **profil kraje**, kde je stručně popsána situace v jednotlivých tematických oblastech. Navazuje zhodnocení rozvoje jednotlivých správních obvodů s rozšířenou působností a vymezení sociálně znevýhodněných oblastí a oblastí ohrožených environmentálními riziky.

Cenné podněty jsou seskupeny v kapitole s **názory významných aktérů**. Vnější vlivy jsou identifikovány v **PESTLE analýze**. Poslední shrnující kapitolou je **SWOT analýza**.

Návrhová část obsahuje nové prvky. Vzhledem k tomu, že zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje stanoví jako hlavní koncepci kraje strategii rozvoje, tak je PRJMK pojat více jako realizační a také koordinační dokument. V rámci realizační role je úžeji navázán na Strategii rozvoje kraje 2020 (SRJMK). PRJMK proto vychází z vize a cílů SRJMK a v následujícím 4letém období usiluje o jejich plnění. Mění ovšem důraz na jednotlivá témata a volí nové cesty k plnění cílů.

V rámci koordinační role PRJMK často přímo odkazuje na různé realizační koncepce kraje. V tématech aktuálně upravených těmito koncepcemi má příslušné opatření podobu odkazu na koncepci se zdůrazněním jejích nejdůležitějších témat.

Důležitým východiskem pro tvorbu konceptu návrhové části bylo Programové prohlášení „Rady Jihomoravského kraje pro volební období 2016–2020“ schválené usnesením č. 922/17/R14 dne 22. 3. 2017.

Aktivity PRJMK jsou rozčleněny do 13 opatření řešících 4 priority. U každé aktivity je uvedena řada realizačních informací. V závěru je zařazen přehled aktivit výrazněji rozvíjejících prvky SMART regionu a aktivit významněji řešících rozvoj okrajových regionů.

Přehled odpovědností, postup sledování, hodnocení a aktualizace PRJMK a analýza rizik ohrožujících realizaci PRJMK jsou uvedeny v závěrečné **implementační části**.

A. ANALYTICKÁ ČÁST

A.1 VÝCHODISKA PRO TVORBU PROGRAMU ROZVOJE KRAJE

A.1.1 UPLATŇOVÁNÍ STRATEGIE ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE 2020

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020¹ (SRJMK) je dokumentem považovaným dle přechodných ustanovení zákona č. 298/2015 Sb., kterým se měnil zákon č. 248/2000 Sb., za strategii rozvoje územního obvodu kraje uvedenou v odstavci č. 12 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. V polovině programového období EU (tedy v roce 2017) zákon ukládá zpracování zprávy o uplatňování SRJMK.

SRJMK je dokumentem, který zasahuje prakticky do všech činností Jihomoravského kraje. Jejím realizačním dokumentem je pak Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017 a aktuálně vytvořený Program rozvoje Jihomoravského kraje na období 2018–2021.

Kontrola plnění záměrů, stávající Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 vyplývá z jak obsahové stránky plnění vytýčených cílů v jejich hierarchické struktuře (Vizí počínaje a Prioritními okruhy konče), tak procesních aspektů práce se SRJMK. Rozlišení těchto dvou směrů kontroly je podstatné pro hledání odpovědi na otázku, do jaké míry byl úspěšný (či neúspěšný) rozvoj kraje ve zkoumaném období ovlivněn aktivní (či naopak pasivní) aplikací záměrů Prioritních okruhů do praxe a do jaké míry jde „pouhé“ dopady obecného vývoje změn sociálně – ekonomického prostředí, v němž se aplikace SRJMK odehrává.

Hodnocení samotné vyplývá z hodnocení realizace aktivit Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017 (PRJMK) za jeho tříletou platnost, tedy za období 2014–2016, za která byla každoročně vytvořena průběžná hodnocení. Naplňování PRJMK za toto období napovídá tedy v upravené struktuře i o naplňování SRJMK.

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 stanovuje rozvojové cíle, které jsou prvním krokem pro identifikaci hlavních a dílčích problémů. Dobře zvolené a naformulované cíle umožňují následně najít adekvátní řešení v podobě definice priorit a opatření. Pro potřeby SRJMK budou navrženy cíle ve dvojstupňové hierarchii:

- 4 globálních cílů (odpovídající úrovni hlavních problémů), které jsou formulovány pro 4 priority SRJMK;
- 21 specifických cílů (odpovídající úrovni dílčích problémů), které jsou formulovány pro 21 opatření SRJMK.

Cílem předkládaného hodnocení je zpracování zprávy o uplatňování SRJMK 2020 primárně na základě informací ze zhodnocení naplňování Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017 (PRJMK) v letech 2014, 2015 a 2016. Vzhledem k tomu, že struktura PRJMK (priority a opatření) neodpovídá zcela struktuře SRJMK, musel být pro hodnocení vypracován „převodník“ – systém vazeb priorit a opatření SRJMK 2020 na opatření PRJMK.

Úroveň realizace jednotlivých aktivit PRJMK byla do velké míry ovlivněna souborem charakteristických znaků, mj. potřebností zapojení dalších aktérů, předpokládaným rozsahem činností a finanční náročností, respektive alokací finančních prostředků.

¹ Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 byla schválena Zastupitelstvem Jihomoravského kraje dne 21. června 2012 pod názvem „Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020“.

Hodnocení programu rozvoje kraje za roky 2014, 2015, 2016 probíhalo na úrovni aktivit, kdy bylo na základě slovního zhodnocení plnění aktivit v letech 2014, 2015 a 2016 a stavu výstupů, vytvořeno celkem 5 kvalitativních kategorií, které odráží realizaci PRJMK.

- **Plněno** – odpovídá dostatečně vyvíjené činnosti ve shodě s povahou aktivity, tzn., že byla aktivita plnohodnotně uskutečňována.
- **Částečně plněno** – zahrnuje aktivity, u kterých je patrné částečné naplňování v souladu s povahou aktivity, nicméně byly opomíjeny důležité součásti, případně scházelo dostatečné zapojení zásadních aktérů, bez nichž není možné aktivitu plnohodnotně uskutečňovat.
- **Plněno slabě** – do kategorie byly zařazeny aktivity s minimální vyvíjenou činností, často spíše nahodilého charakteru.
- **Neplněno** – aktivity, u nichž bylo jednoznačně zmíněno, že nedocházelo k její realizaci.
- **Nelze posoudit** – aktivity, u kterých zcela scházely informace, případně nebyly dostatečné pro objektivní posouzení jejich naplňování.

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017 obsahuje celkem 185² aktivit, které jsou seskupeny do 4 priorit a 24 opatření. Pomocí „převodníku“ znázorněného v tab. 1 je následně zhodnocení ve vazbě na plnění PRJMK zhodnoceno i plnění SRJMK za roky 2014–2016. Aby bylo hodnocení naplňování SRJMK přehledné a opakovatelné, byla vypočtena hodnota váženého průměru plnění, a to následovně:

- V prvním kroku byl vypočten vážený průměr plnění jednotlivých opatření pro roky 2014, 2015 a 2016 podle vzorce: (počet plněných aktivit * váha 1) + (počet částečně plněných aktivit * váha 0,66) + (počet slabě plněných aktivit * váha 0,33)
- V druhém kroku byl vypočten aritmetický průměr vypočtených hodnot vážených průměrů a vydělen počtem aktivit v daném opatření * 100.

Výsledkem je ukazatel „míra plnění opatření PRJMK 2014–2016“, která odráží i míru plnění SRJMK.

Z hodnocení vyplývá, že nejlépe byla plněna opatření SRJMK 4.1: Zachování dostupnosti veřejných služeb (98,1 %), opatření 1.3: Efektivní marketing kraje v oblasti zvyšování atraktivity kraje pro cestovní ruch (94,3 %) a rozvoje potenciálu lokálního cestovního ruchu (92,8 %) a Opatření 3.1: Výstavba a modernizace páteřní silniční sítě a sítě páteřních cyklostezek – zejména část týkající se rozvoje infrastruktury pro nemotorovou dopravu (90,4 %). Hůře bylo plněno opatření 1.1: Rozvoj znalostní ekonomiky, avšak pouze v oblasti internacionalizace VaV v kraji (16,6 %). Zde existuje nedostatek podkladů pro relevantní zhodnocení.

Při pohledu na plnění priorit SRJMK byla v období 2014–2016 nejlépe plněna priorita 3: Rozvoj páteřní infrastruktury a dopravního napojení kraje (78,0 %). Naopak nejnižší plnění má priorita 4: Dlouhodobá životaschopnost znevýhodněných částí kraje s 60,4% mírou plnění. Z toho je patrné, že řešení disparit je stále téma, které je nutné řešit. Celkové plnění SRJMK za tříleté období je poměrně vysoké – celková míra plnění je 68,9 %, což znamená, že téměř 2/3 navržených aktivit jsou plněny.

² V Hodnocení naplňování PRJMK z roku 2014 je uvedeno aktivit pouze 184. (Za oblast 3.d bylo hodnoceno 8 aktivit namísto 9 aktivit.)

Tab. 1: Souhrnné hodnocení plnění opatření SRJMK 2020

Priorita	Opatření	Plněno	Plněno částečně	Plněno slabě	Neplněno	Nelze posoudit
Priorita 1: Konkurenceschopná regionální ekonomika v evr./glob. měřítku	Opatření 1.1: Rozvoj znalostní ekonomiky					
	Opatření 1.2: Kvalitní prostředí pro podnikání					
	Opatření 1.3: Efektivní marketing kraje					
Priorita 2: Kvalitní a odpovídající nabídka veřejných služeb	Opatření 2.1: Rozšíření služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením					
	Opatření 2.2: Zkvalitnění a rozšíření nabídky celoživotního vzdělávání a kult. vyžití					
	Opatření 2.3: Zkvalitnění školního vzdělávání dětí a mládeže vč. aktivit mimo výuku					
	Opatření 2.4: Zajištění dostupnosti služeb pro osoby ohrožené soc. vyloučením					
	Opatření 2.5: Rozšíření zázemí pro studenty a cizince					
	Opatření 2.6: Zajištění kvalitní péče o zdraví a sport. vyžití					
	Opatření 2.7: Zefektivnění veřejné správy a zkvalitnění komunikace s veřejností					
Priorita 3: Rozvoj páteřní infrastruktury a dopravního napojení kraje	Opatření 3.1: Výstavba a modern. páteřní silniční síť a síť páteřních cyklostezek					
	Opatření 3.2: Výstavba a modernizace infrastruktury pro kolejovou dopravu					
	Opatření 3.3: Zlepšení napojení Brna na globální centra					
	Opatření 3.4: Zajištění udržitelného zásobování vodou					
	Opatření 3.5: Rozšíření a zkvalitnění systému protipovodňové ochrany					
	Opatření 3.6: Zajištění udržitelného zásobování a využívání energií					
Priorita 4: Dlouhodobá životaschopnost znevýhodněných částí kraje	Opatření 4.1: Zachování dostupnosti veřejných služeb					
	Opatření 4.2: Posílení kvality a kompetence místní samosprávy a místních iniciativ					
	Opatření 4.3: Rozvoj podnikatelských aktivit					
	Opatření 4.4: Modernizace infrastruktury					
	Opatření 4.5: Zemědělství a péče o krajinu					
Počet opatření		3	9	2	2	5

Hodnocení naplňování SRJMK 2020 je poprvé v roce 2017 prováděno v polovině programového období EU 2014–2020. Hodnocení SRJMK je vytvořeno na základě každoročního hodnocení PRJMK, který představuje realizační dokument SRJMK.

Hodnocení bylo vytvořeno na úrovni jednotlivých opatření SRJMK, kterých je celkem 21. Z hodnocení vyplývá, že míra plnění SRJMK je necelých 70 %, což je hodnota poměrně vysoká. Z hlediska toku financí je plnění SRJMK uspokojivé, neboť každoročně vynakládaná částka se postupně zvyšuje. Otázkou zůstává účelnost toku financí, což by zhodnotila podrobnější evaluace.

Na úrovni indikátorů výsledku jsou mezi roky 2014 až 2016 sledovány rozdílné trendy, jak pozitivní, tak negativní. Z uvedených 21 opatření jsou zcela plněna 3 opatření, zčásti 9 opatření, slabě 2 opatření. Míru plnění nelze z důvodu nedostatečného počtu nebo nedostupnosti indikátorů hodnotit u 5 opatření. Nastavené indikátory však nejsou u některých opatření zcela vypovídající nebo je jejich počet nízký na to, aby se z něj usuzovala na plnění celého opatření. Celé hodnocení je tak nezbytné brát spíše orientačně a spíše sledovat trend vývoje jednotlivých ukazatelů.

A.1.2 ZHODNOCENÍ NAPLŇOVÁNÍ PROGRAMU ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE 2014–2017

Hodnocení naplňování PRJMK 2014–2017 je součástí dlouhodobého implementačního plánu tohoto strategického dokumentu, které je realizováno za každý kalendářní rok období platnosti Programu. V roce 2016 tak proběhlo již třetí hodnocení a je možné učinit srovnání s rokem 2014 a 2015, kdy byla hodnocení provedena.

Na základě podkladů dodaných zástupci Jihomoravského kraje byly hodnoceny jednotlivé aktivity, které svým zaměřením přispívají k naplňování oblastí podpory a priorit rozvoje stanovených Programem. Z celkem 185 aktivit bylo v roce 2016 plněno 82, což je pokles oproti roku 2015, jelikož u některých aktivit došlo v jejich plnění k určité stagnaci (zejména v oblasti dopravy). Tím došlo k přesunu aktivit do částečně nebo slabě plněných aktivit. Bohužel v roce 2016 bylo v rámci obdržených podkladů k provádění aktivit zjištěno více aktivit, které nebyly plněny vůbec a obdobný počet aktivit jako v roce 2015, u kterých nebyly dodány relevantní údaje k jejich hodnocení. U všech čtyř definovaných priorit PRJMK došlo k plnění více než poloviny aktivit, přičemž nejčastěji se na plnění podíleli aktéři s podporou JMK.

Vysoká míra plnění aktivit je pozorována u aktivit realizovaných aktéry, tedy projektů spolupráce Jihomoravského kraje a jiných subjektů, a také aktivit realizovaných přímo krajem. Z hlediska vynaložených prostředků dochází od roku 2014 k postupnému navyšování částky z rozpočtu kraje, a to na téměř 2 mld. Kč v roce 2016, oproti necelým 1,5 mld. Kč v roce 2014.

Na úrovni indikátorů výsledku jsou oproti předchozímu roku sledovány rozdílné trendy, jak pozitivní, tak negativní. Některé specifické cíle je na základě vývoje indikátorů možné hodnotit jako zčásti plněné (celkem 10 SC), jako slabě plněný byl identifikován 1 SC, jako zcela neplněné byly všechny 3 SC vztahující se k prioritě 4. Míru plnění nelze z důvodu nedostatečného počtu nebo nedostupnosti indikátorů hodnotit u 3 SC. V celku je ovšem nutné naplňování specifických cílů hodnotit poměrně uspokojivě, což odpovídá více než 70% míře plnění aktivit PRJMK (ať už plněno silně, částečně nebo slabě).

A.1.3 DOPORUČENÍ PRO TVORBU PROGRAMU ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

Na základě zhodnocení PRJMK 2014–2017 a SRJMK 2020 byla navržena doporučení ke zlepšení strategického plánování a řízení Jihomoravského kraje pomocí těchto dokumentů.

Doporučení k vazbám koncepčních dokumentů

- a) S legislativním posílením role SRJMK jako hlavního koncepčního dokumentu kraje je **nově pojmut roli PRJMK** více jako návazného a realizačního dokumentu.
- b) Při zpracování PRJMK je důležité **ve struktuře PRJMK respektovat vazbu na SRJMK** tak, aby bylo možné sledovat plnění SRJMK prostřednictvím PRJMK.
- c) K efektivnosti práce s koncepčními dokumenty kraje by **přispělo jednoznačné stanovení obsahových vazeb mezi dokumenty a vytvoření skladebné struktury od tematických koncepcí přes PRJMK do SRJMK**. Současná realita je taková, že téma rozpracované v tematické

koncepti se v různých mutacích promítá do komplexních koncepcí. Nelze potom využít skladebný způsob hodnocení např. oblast vzdělávání je řešena a hodnocena v Krajském akčním plánu rozvoje vzdělávání (KAP), který byl zpracován pro účely čerpání finančních prostředků z fondů EU a stanovuje priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky na základě potřeby, naléhavosti, přínosů KAP jako celek vstupuje do Strategie rozvoje lidských zdrojů (SRLZ). SRLZ potom vstupuje do SRJMK, resp. krátkodobý realizační plán do PRJMK. Aktéři potom diskutují totožné téma několikrát za sebou pokaždé pro jiný dokument. Koncepčním dokumentem v oblasti školství je v souladu se školským zákonem Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2016-2020.

- d) Ve vztahu k předchozímu bodu je tedy třeba **posílit koordinační roli PRJMK** ve vztahu k implementaci jednotlivých tematických koncepcí kraje

Doporučení k procesu tvorby PRJMK

- a) Kvalitě procesu tvorby by jednoznačně prospělo, kdyby **na zpracování jednotlivých výstupů bylo dáno krajem více času**. Efektivní práci zpracovatele lze sice vytvořit požadované výstupy v poměrně krátkém čase, nicméně na hlubší diskusi návrhů s aktéry, informování s dostatečným předstihem a dání šance k zapojení i dalším subjektům je potom již málo prostoru a krátké termíny mohou působit kontraproduktivně.
- b) Vzhledem k existenci různých pracovních orgánů se zastoupením aktérů je logické **pro projednávání využít existující struktury**. Zde je zásadní, zda dané požadavky kladené na tyto orgány umožní věnovat dost prostoru diskusi dle potřeb PRJMK. Je také nutné, aby tyto orgány zvládly roli, kterou od nich krátkodobě PRJMK očekává (např. aby se dokázaly zapojit tvůrčím způsobem).

Doporučení k obsahu PRJMK

- a) **Forma PRJMK by se měla přizpůsobit způsobu, kterým bude v praxi využíván**. Vzhledem k určitému zastřešujícímu a koordinačnímu charakteru je nasnadě, aby dokument byl stručný a syntetický v oblasti analytické a co nejužší a nejzávažnější v části návrhové.
- b) PRJMK by neměl opakovat a přeformulovávat obsah z jiných koncepcí, ale spíše je **okomentovat a odkázat na ně**, případně poukázat na nutnost jejich aktualizace.
- c) Vzhledem k potřebným vazbám mezi koncepcemi a k různým termínům vzniků koncepcí a jejich různé aktuálnosti, by PRJMK měl být nástrojem aktualizace vybraných částí těchto koncepcí. Zvýraznila by se tak koordinační role PRJMK, protože by šly tímto způsobem odstranit nesoulady mezi koncepcemi a také promítnout do tematických koncepcí aktivity, které je nově třeba pro zdárný rozvoj jiné tematické oblasti řešit.

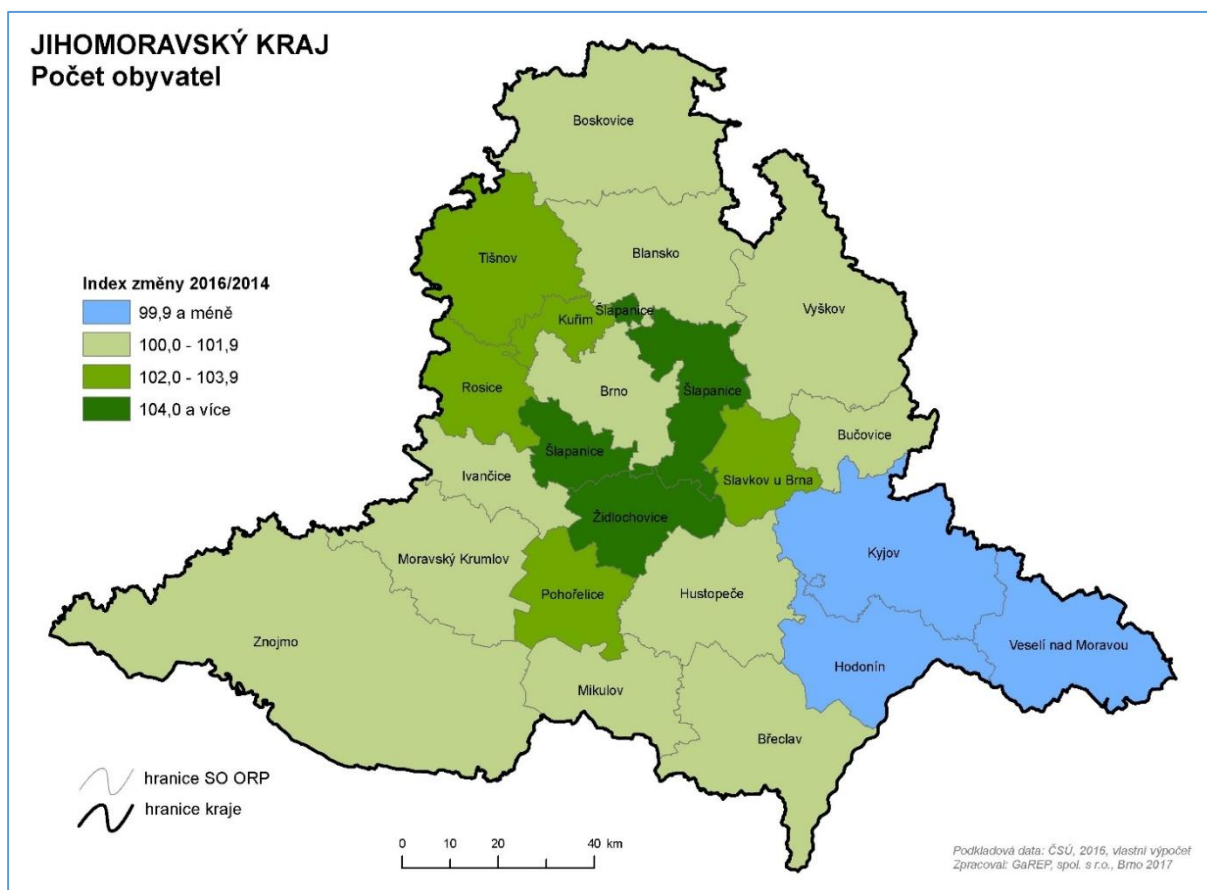
Doporučení k hodnocení naplňování PRJMK (SRJMK) a indikátorové soustavě

- a) U indikátorů **uvádět metodiku výpočtů**, aby různí zpracovatelé používali totožné postupy (tato metodika nemusí být součástí PRJMK, resp. SRJMK, ale může být v samostatném doplňujícím dokumentu).
- b) Měly by být stanoveny jednoduché a jednoznačné indikátory plnění cílů, aby jejich každoroční aktualizace nepřinášela zvýšenou administrativní zátěž.
- c) U indikátorů je třeba **uvádět přesný zdroj** údaje (ne pouze např. ČSÚ) včetně uvedení k datu, ideálně i s webovým odkazem.
- d) Pro sběr podkladů k plnění PRJMK je vhodné **zřídit automatický elektronický systém**, případně formuláře pro sběr připravit způsobem, který umožňuje rychlé vložení do jednotné databáze.
- e) Potřebné je i více **standardizovat jednotlivé aspekty hodnocení** (např. co znamená plněno částečně, plněno málo; co jsou správné kompetence apod.) aby bylo zajištěna co největší objektivnost a porovnatelnost jednotlivých hodnocení.

A.1.4 VYHODNOCENÍ VÝVOJE ÚZEMÍCH DISPARIT KRAJE ZA OBDOBÍ 2014–2016

Pro vyhodnocení územních disparit a rozvoje sociálně znevýhodněných oblastí kraje za období let 2014 až 2016 bylo využito osmi ukazatelů, které popisují **ekonomický a sociální rozvoj** a jsou analyticky přínosné. Zároveň se jedná o ukazatele, které jsou sledovány a zveřejňovány s roční periodicitou, aby bylo možné postihnout vývoj právě ve výše zmíněných letech. Jako základní prostorová jednotka byly zvoleny **správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP)**. Jedná se o tyto **ukazatele**:

- 1) index změny počtu obyvatel,
- 2) změna indexu stáří,
- 3) hrubá míra přirozeného přírůstku,
- 4) hrubá míra migračního salda,
- 5) index změny podílu nezaměstnaných osob,
- 6) index změny počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel,
- 7) počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel,
- 8) počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel.

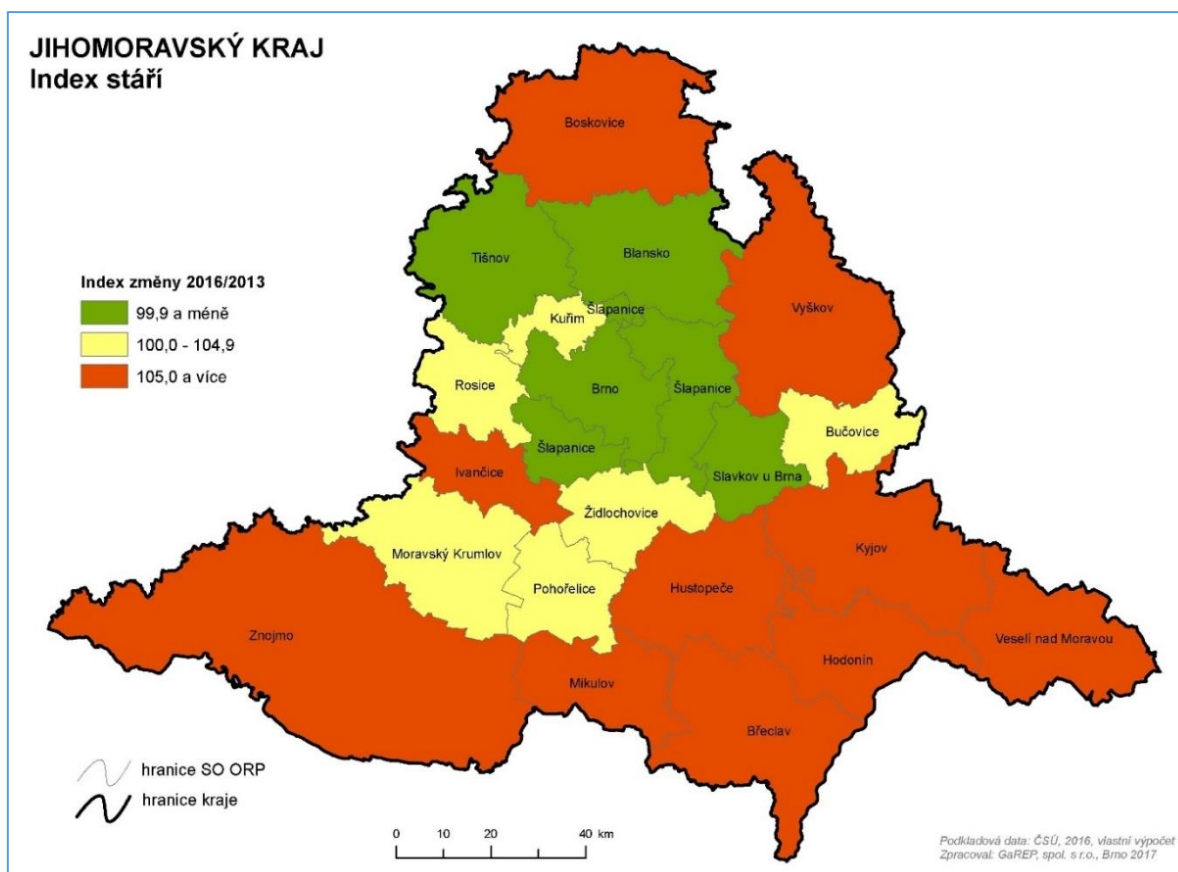

Obr. 1: Index změny počtu obyvatel v SO ORP Jihomoravského kraje mezi 1. 1. 2014 a 31. 12. 2016

Základním ukazatelem rozvoje jakéhokoliv regionu je **počet trvale žijících obyvatel**. Od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2016 se zvýšil počet obyvatel Jihomoravského kraje o 8 734 osob, tj. index změny počtu obyvatel ve výši 100,7. Z celkových 21 obvodů ORP kraje zaznamenalo nárůst počtu obyvatel 18 obvodů. Výjimku tak představovaly SO ORP Veselí nad Moravou, Hodonín a Kyjov; všechny náleží do okresu Hodonín. Spojitost je možné vidět v nepříznivé ekonomické situaci regionu (vysoká nezaměstnanost, horší dopravní dostupnost do centra kraje, nižší mzdy atd.). Naopak nejvyšší nárůst evidovaly SO ORP Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Pohořelice a Kuřim; ve všech případech se

jedná o regiony v zázemí Brna, které jsou dobře dopravně dostupné a charakteristické suburbanizací (tj. stěhováním se mladších a vzdělanějších obyvatel z města – Brna – do jeho zázemí).

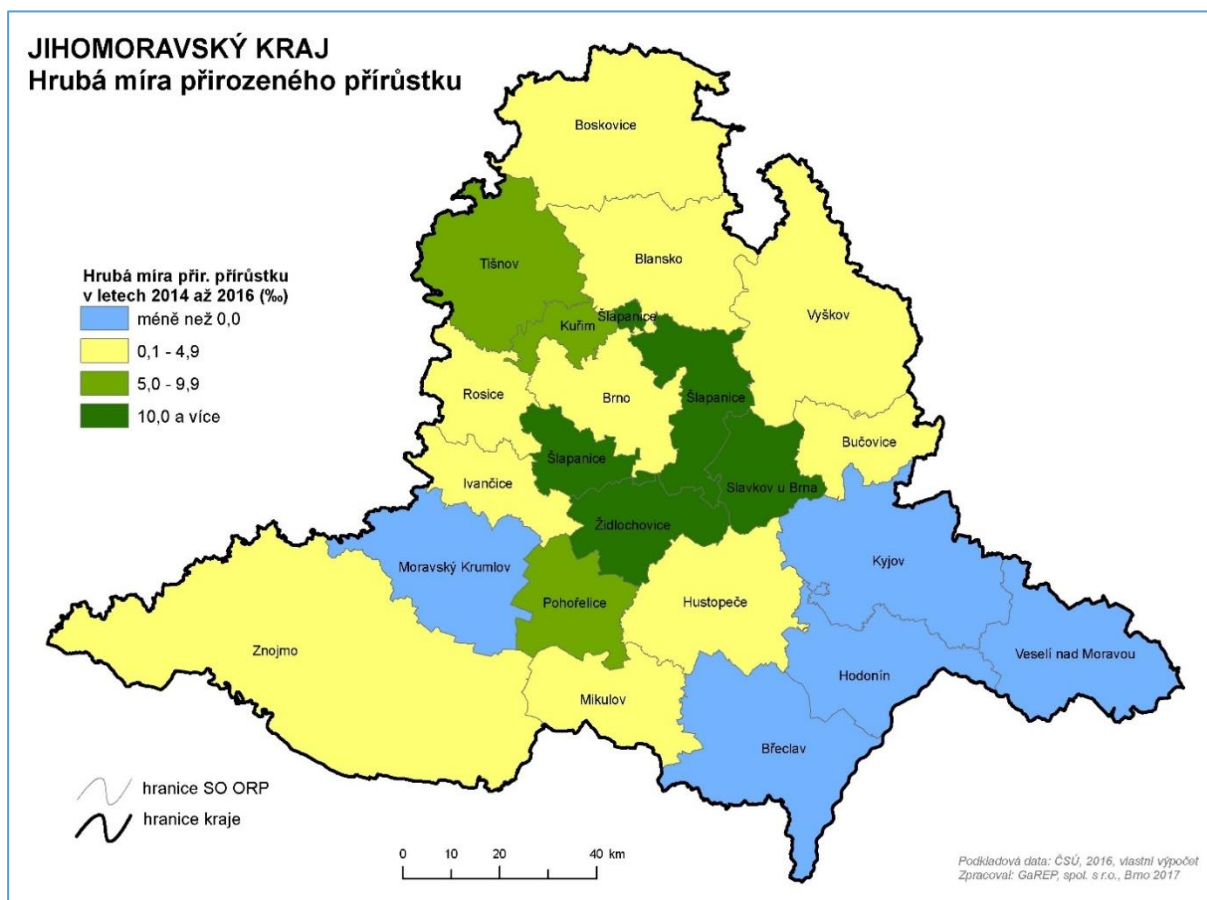
Proměnu struktury obyvatelstva v regionech dokumentuje **změna indexu stáří**, jenž vyjadřuje podíl poproduktivního obyvatelstva (65 let a více) k předproduktivnímu obyvatelstvu (0 až 14 let). Index stáří Jihomoravského kraje mezi koncem let 2013 a 2016 vzrostl, a to z hodnoty 120,2 na hodnotu 122,9 (tj. index změny 102,3). Z celkových 21 obvodů ORP kraje zaznamenalo zvýšení hodnoty indexu stáří 16 obvodů. Nejvyšší nárůsty byly dosaženy ve správních obvodech Veselí nad Moravou, Mikulov, Znojmo, Boskovice a Kyjov. Jedná se o spíše vzdálenější regiony od centra kraje. Naopak v pěti správních obvodech byl zaznamenán pozitivní trend, kdy hodnota indexu stáří klesala, a to Slavkov u Brna, Tišnov, Šlapanice, Brno a Blansko. Částečně se jedná o již zmíněné správní obvody charakteristické suburbanizací (přistěhovávají se mladí lidé s dětmi, případně mladé páry, které budou mít brzy děti), avšak vítaným zjištěním je i pokles indexu stáří v Brně (patrně vazba na „univerzitní město“ a centrum služeb a různorodých možností, kdy mladí lidé s rodinami zůstávají žít i ve městě samotném). Hodnota variačního koeficientu mezi sledovanými lety se mírně zvýšila (z 11,5 na 12,8), což znamená nárůst heterogenity uvnitř studovaného souboru (v tomto případě disparit mezi správními obvody ORP Jihomoravského kraje).

Obr. 2: Index změny indexu stáří v SO ORP Jihomoravského kraje mezi 31. 12. 2013 a 31. 12. 2016

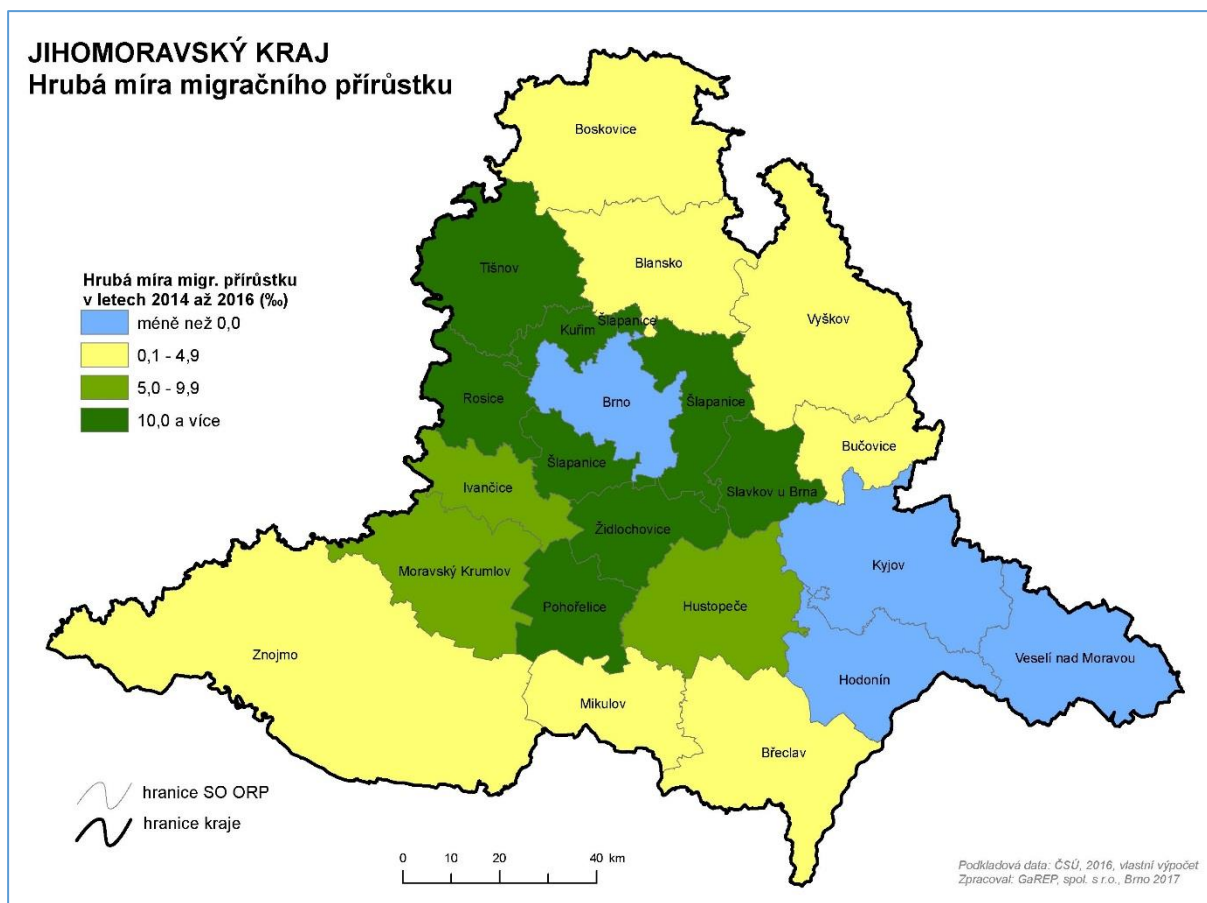
Pohyb obyvatelstva lze rozdělit na přirozený (rození a umírání) a migrační (přistěhování se a vystěhování se). První zmíněný druh pohybu vyjadřuje **hrubá míra přirozeného přírůstku** za roky 2014 až 2016, tedy přirozený přírůstek (rozdíl mezi narozenými a zemřelými) vztahený na 1 000 obyvatel středního stavu. Hodnota tohoto ukazatele dosáhla v analyzovaných letech za celý kraj kladného výsledku 3,0 ‰, což znamená, že se v kraji více osob narodilo, než zemřelo. Z celkových 21 obvodů ORP kraje se tento trend odehrál v 16 správních obvodech. Nejvyšších hodnot dosáhly správní obvody Židlochovice, Slavkov u Brna a Šlapanice (všechny přes 10 ‰), což bylo zapříčiněno již výše

zmíněnou suburbanizací a stěhování mladších rodin s dětmi. Naopak záporné hodnoty, a tím pádem přirozený úbytek, evidovalo 5 správních obvodů: Kyjov, Moravský Krumlov, Veselí nad Moravou, Hodonín a Břeclav. Ve všech případech se jedná o jihozápadní až jihovýchodní periferii kraje s tím, že varující je zejména výskyt všech SO ORP okresu Hodonín.

Obr. 3: Hrubá míra přirozeného přírůstku v SO ORP Jihomoravského kraje v letech 2014 až 2016

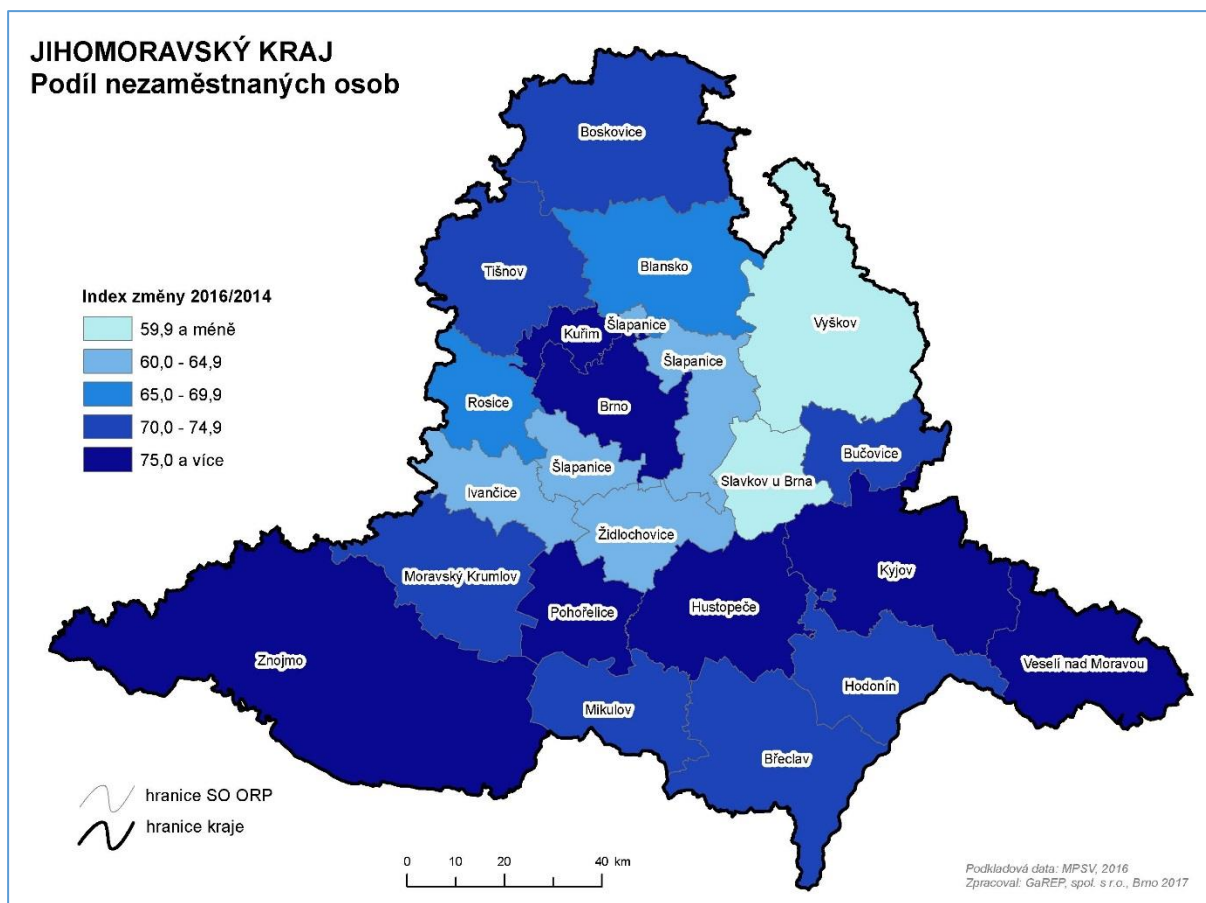
Druhý výše uvedený druh pohybu reprezentuje **hrubá míra migračního salda** za roky 2014 až 2016, tedy migrační saldo (rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými) vztažené na 1 000 obyvatel středního stavu. V celém Jihomoravském kraji činila hodnota tohoto ukazatele 4,4 ‰, což znamená, že se do kraje více osob přistěhovalo, než vystěhovalo. Z celkových 21 SO ORP kraje se tento trend odehrál v 17 správních obvodech. Tento ukazatel má nejvyšší míru komparace se suburbanizací, i proto vykázaly nejvyšší hodnoty správní obvody brněnské aglomerace: Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Pohořelice, Tišnov a Rosice (všechny přes 20 ‰). Naopak odliv obyvatelstva prostřednictvím migrace evidovaly centrum kraje (město Brno, které představuje zdroj, z něhož lidé do zázemí proudí) a dále pak všechny tři SO ORP okresu Hodonín (Veselí nad Mor., Hodonín i Kyjov).

Obr. 4: Hrubá míra migračního přírůstku v SO ORP Jihomoravského kraje v letech 2014 až 2016

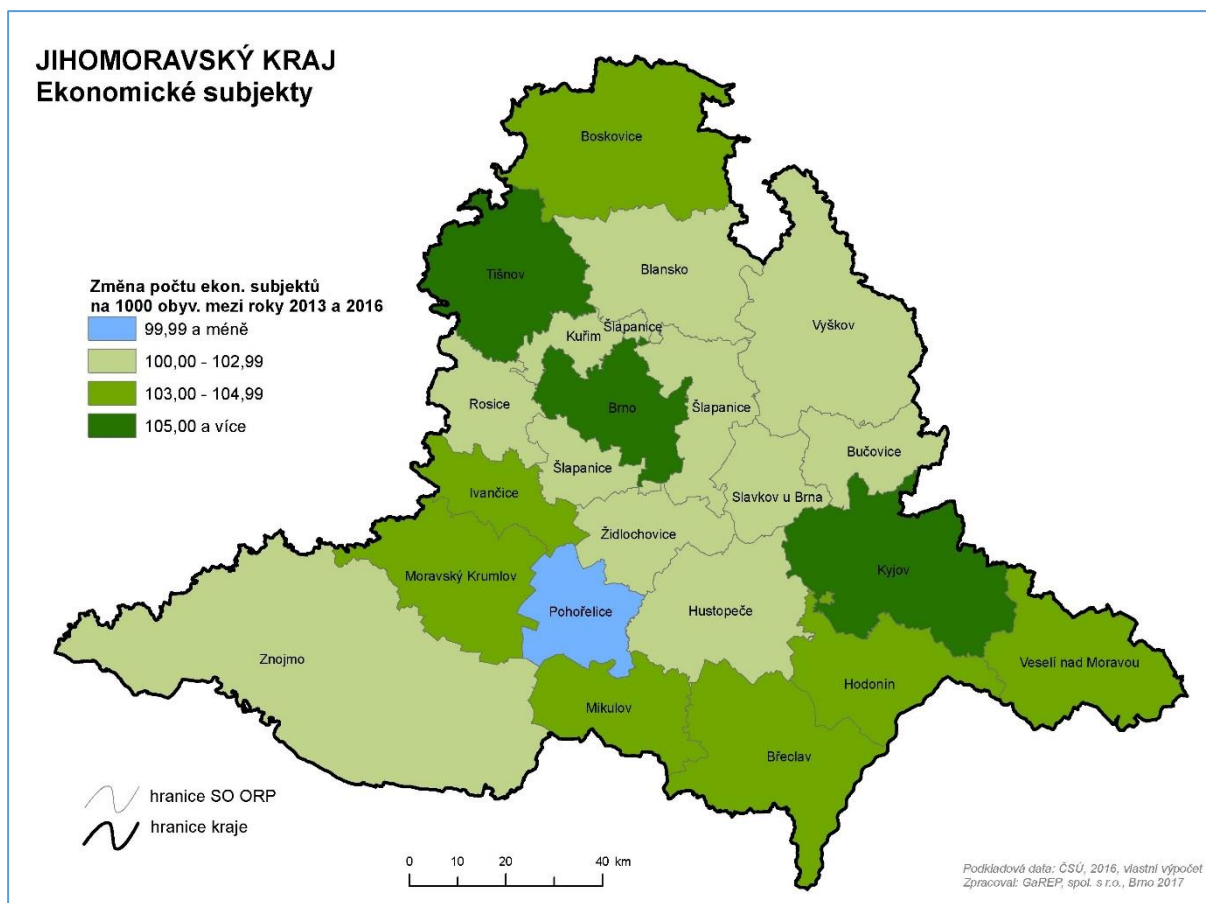
Hlavním ekonomickým ukazatelem je nezaměstnanost, vykazovaná zejména prostřednictvím **podílu nezaměstnaných osob** (tj. dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15 až 64 let vztaheni k obyvatelstvu v témže věku). Mezi koncem let 2014³ a 2016 klesl podíl nezaměstnaných osob v Jihomoravském kraji z 8,2 % na 6,1 % (tj. index změny 74,4). Pokles nezaměstnanosti byl zaznamenán také ve všech správních obvodech ORP kraje. Avšak hodnota variačního koeficientu se zvýšila (z 23,29 na 28,56), což znamená, že narostla diference mezi jednotlivými regiony. Jinými slovy lze konstatovat, že nezaměstnanost se sice ve všech regionech snížila, ale v některých více než v jiných. Nejvýznamnější poklesy evidují správní obvody Slavkov u Brna, Vyškov, Židlochovice, Ivančice a Šlapanice (tedy opět regiony spadající částečně či zcela do brněnské aglomerace). Naopak nejnižší poklesy vykázaly dva typy regionů – jednak některé další správní obvody brněnské aglomerace (Pohořelice, Kuřim), ve kterých už však panovala nízká nezaměstnanost ještě před analyzovaným obdobím, a jednak ekonomicky slabé regiony (Veselí nad Moravou, Znojmo, Kyjov).

³ Změna podílu nezaměstnaných osob byla hodnocena mezi 31. 12. 2014 a 31. 12. 2016. Konec roku 2013 nebyl zvolen jako počáteční hodnota, jelikož vzhledem k integraci informačních systémů na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR jsou data o nezaměstnanosti na úrovni obcí dostupná až od 1. března 2014.

Obr. 5: Index změny podílu nezaměstnaných osob v SO ORP Jihomoravského kraje mezi 31. 12. 2014 a 31. 12. 2016

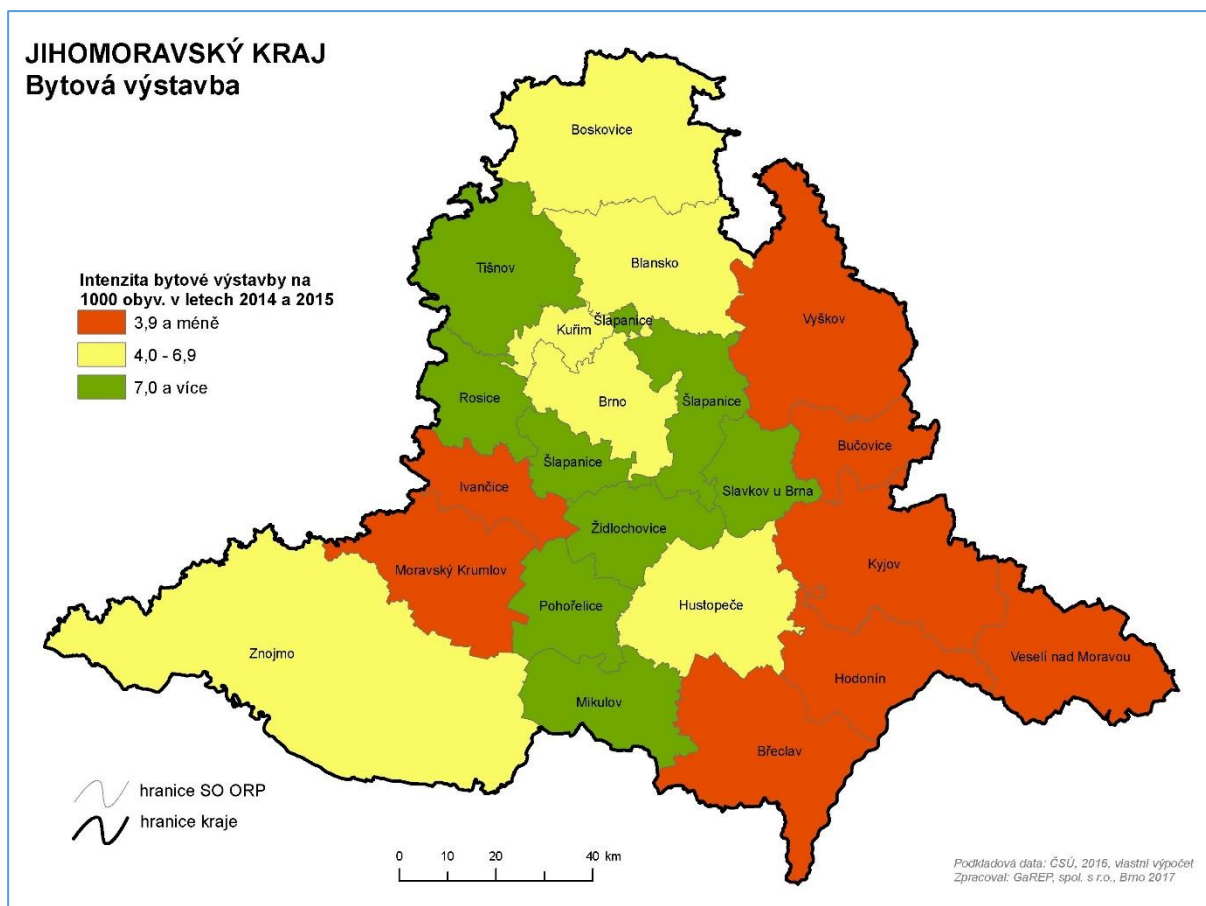
Ekonomickou situaci dále dokresluje ukazatel **počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel** středního stavu, respektive jeho změna mezi koncem let 2013 a 2016. V celém Jihomoravském kraji přibylo za sledované období 14 263 ekonomických subjektů (z 295,5 tis. na 309,8 tis. subjektů), jednalo se tak po přepočtení na 1 000 obyvatel o index změny ve výši 104,0. Nárůst počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel zaznamenaly všechny správní obvody ORP Jihomoravského kraje s výjimkou Pohořelic (vykázána víceméně stagnace, opět je ale nutné brát v potaz příznivý ekonomický stav již před začátkem sledovaného období). Variační koeficient i v tomto případě narostl (z 17,0 na 18,0), čili i v tomto případě se zvýšily rozdíly mezi regiony (ve všech sice přibyly ekonomické subjekty, ale v některých více oproti jiným). Nejvýraznější nárůsty zaznamenaly správní obvody Tišnov, Brno a Kyjov (index změny kolem hodnoty 105,0), naopak nejméně správní obvody Šlapanice a Rosice.

Obr. 6: Změna počtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel středního stavu v SO ORP Jihomoravského kraje mezi 31. 12. 2013 a 31. 12. 2016

Odrážem sociálních i ekonomických změn je **počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel** středního stavu za roky 2014 a 2015.⁴ V celém Jihomoravském kraji bylo za zmíněné dva roky dokončeno 6 580 bytů, což odpovídalo intenzitě bytové výstavby ve výši 5,6 dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Nejvyšší intenzita bytové výstavby byla zaznamenána ve správních obvodech brněnské aglomerace (Pohořelice, Šlapanice, Židlochovice, Rosice, Slavkov u Brna a Tišnov; všechny přes 8,0 dokončených bytů na 1 000 obyvatel), což souvisí s již uváděnou suburbanizací (resp. pozitivním vývojem přirozeného a migračního přírůstku, nezaměstnanosti atd.). Vyšší intenzitu vykázalo také SO ORP Mikulov, kde řada bytů slouží pro turistický ruch a tzv. druhé bydlení (objekty individuální rekreace). Naopak nejslabší bytovou výstavbu evidovaly správní obvody Hodonín, Veselí nad Moravou a Bučovice (všechny pod 3,0 dokončených bytů na 1 000 obyvatel).

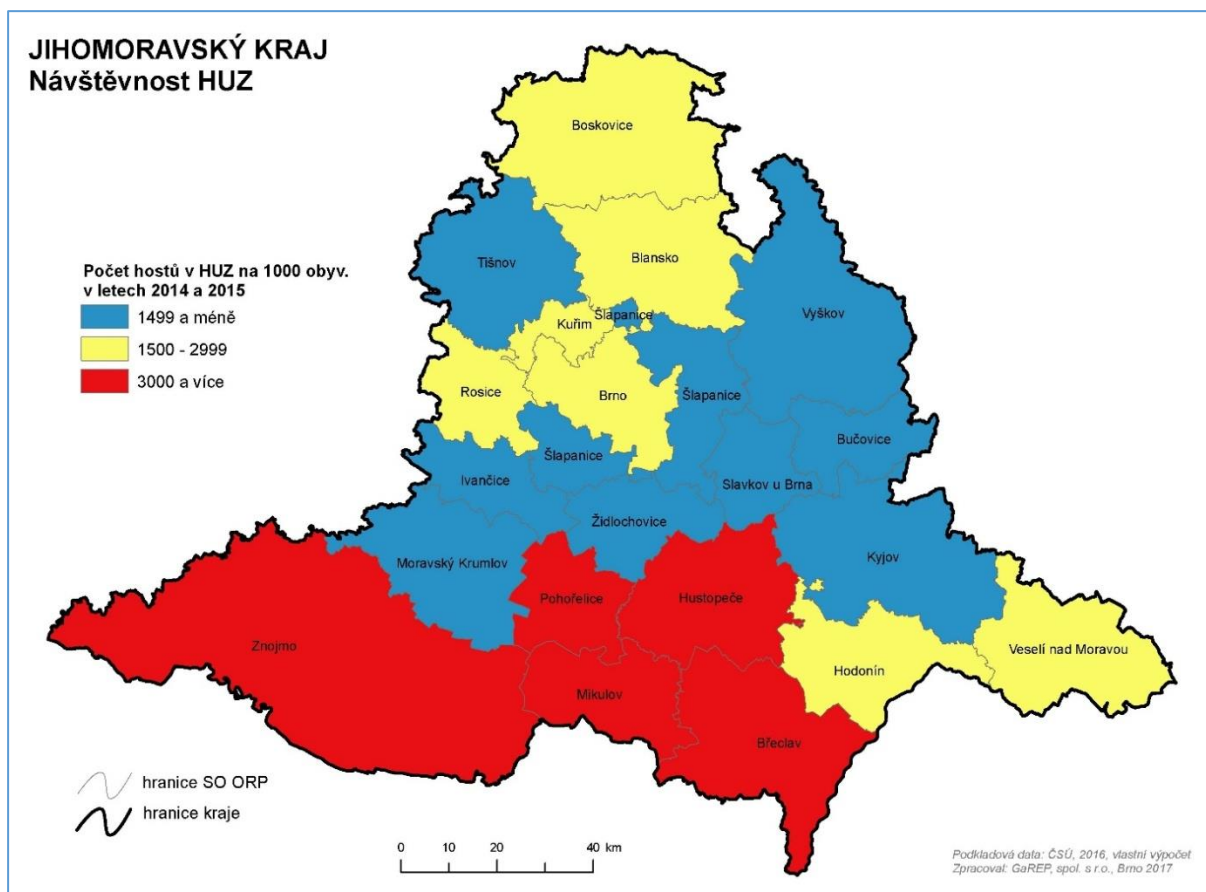
⁴ Na konci května 2017 ještě nebyla dostupná data o bytové výstavbě do úrovně SO ORP za rok 2016.

Obr. 7: Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu) v SO ORP Jihomoravského kraje v letech 2014 a 2015

Určitý rozvoj může jednotlivým regionům přinést také cestovní ruch, který je odrazem celkové atraktivity regionů. Do analýzy byl proto zahrnut i ukazatel **počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních** za roky 2014 a 2015⁵ přepočtený na 1 000 obyvatel středního stavu. Celý Jihomoravský kraj navštívilo za sledované období (a ubytovalo se v hromadných ubytovacích zařízeních) zhruba 3,0 mil. hostů, což odpovídá 2 589 hostů na 1 000 obyvatel. Nejvíce hostů na 1 000 obyvatel bylo evidováno ve správních obvodech na jihu kraje, tj. Pohořelice, Mikulov, Břeclav, Znojmo a Hustopeče (přes 3 000 hostů na 1 000 obyvatel); tedy v regionech spjatých s vinařskou turistikou a v některých případech i Pálavou a Lednicko-valtickým areálem. Vyšší počet hostů tak výrazně napomáhá některým jinak ekonomicky slabým regionům. Naopak nejméně hostů vykázaly správní obvody Židlochovice, Ivančice a Moravský Krumlov (pod 500 hostů na 1 000 obyvatel), které na svém území nemají příliš mnoho turistických atraktivit ani ubytovacích zařízení.

⁵ Na konci května 2017 ještě nebyla dostupná data o počtech hostů v HUZ do úrovně SO ORP za rok 2016.

Obr. 8: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel středního stavu v SO ORP Jihomoravského kraje v letech 2014 a 2015

Výsledkem vyhodnocení územních disparit Jihomoravského kraje za období let 2014 až 2016 tak je konstatování, že se disparity mezi regiony (reprezentovanými správními obvody ORP) zvýšily. V případě několika ukazatelů to jasně potvrdily i variační koeficienty. Zásadními jevy, které tuto skutečnost ovlivnily, byly ve sledovaném období suburbanizace a obecné zlepšení ekonomické situace (tyto dva jevy se vzájemně posilovaly a doplňovaly). Stále více se tak prohlubují rozdíly mezi úspěšnými regiony, které reprezentuje brněnská aglomerace, a méně úspěšnými regiony v jižní periferní části kraje, kdy negativní trend nastoupilo (se prohlubuje) zejména území okresu Hodonín.

Obecné zlepšení ekonomické situace dokázaly využít více právě správní obvody ležící v brněnské aglomeraci (výraznější pokles nezaměstnanosti oproti jiným), což posiluje atraktivitu k bydlení (žití) v této části kraje a odráží se mimo jiné jak zvyšujícím se počtem obyvatel (přirozeným způsobem i migrací), tak intenzivnější bytovou výstavbou. Jižní periferní oblasti kraje v těchto ohledech zaostávají, což mohou snad částečně kompenzovat svou vyšší atraktivitou v oblasti cestovního ruchu.

A.1.5 VYMEZENÍ ČINNOSTÍ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

Vymezení činností Jihomoravského kraje/Krajského úřadu Jihomoravského kraje vůči veřejnosti

- v přenesené působnosti (vůči občanovi, obcím, neziskovým organizacím, podnikatelským subjektům, ostatním subjektům),
- v samostatné působnosti (vůči občanovi, obcím, neziskovým organizacím, podnikatelským subjektům, ostatním subjektům).

Činnosti jednotlivých odborů Krajského úřadu jsou dopodrobna popsány v Organizačním řádu Krajského úřadu Jihomoravského kraje, který byl sestaven na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Činnosti Krajského úřadu lze rozdělit na několik typů činností:

- činnosti **realizační**, kde úřad přímo koná, dohlíží, koordinuje nebo tvoří;
- činnosti **spolupráce**, kde se kraj na řešení přímo podílí, případně spoluprací mezi různorodými subjekty přímo iniciuje;
- činnosti **rozhodovací**, kdy úřad vydává souhlas, stanovisko, zřizuje organizace, uděluje sankce apod.
- činnosti **správní**, které zahrnují procesní a administrativní záležitosti, které jsou nezbytné k chodu samotného úřadu a zřizovaných příspěvkových organizací.

Jednotlivé odbory a jejich veškeré činnosti jsou upraveny v Organizačním řádu Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Směrem k veřejnosti napřímo cílí zejména činnosti realizační a spolupráce. Jedná se o úkony, které veřejnost přímo pozitivně ovlivňují a působí na jejich život v různých situacích. Naproti tomu činnosti rozhodovací a správní zejména udržují veřejný pořádek a chod krajského úřadu a jeho příspěvkových organizací z procesního a administrativního hlediska. Působí tak na veřejnost spíše nepřímo.

Krajský úřad je v základním členění tvořen odbory, které se dále dělí na jednotlivá oddělení. Mezi odbory a oddělení patří:

- Odbor kanceláře hejtmána (oddělení tiskové, organizační, sekretariátu hejtmána, oddělení právní a ekonomické).
- Odbor kanceláře ředitele (oddělení personálních věcí a vzdělávání, hospodářské správy, krizového řízení a obrany, kybernetické operační centrum).
- Odbor ekonomický (oddělení rozpočtu a financování, účetnictví, financování obcí, ekonomické podpory neškolských příspěvkových organizací).
- Odbory majetkový (oddělení majetkoprávní, evidence a správy majetku).
- Odbor regionálního rozvoje (oddělení strategického rozvoje, rozvojových programů, cestovního ruchu, evropských dotací, rozvoje venkova a zemědělství).
- Odbor životního prostředí (oddělení technické ochrany životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, vodního a lesního hospodářství, ochrany přírody a krajiny, správní a ekonomické).
- Odbor školství (oddělení vzdělávání, organizační a správní, prevence a volnočasových aktivit, rozpočtu a financování, sportu).
- Odbor sociálních věcí (oddělení sociálních služeb, sociální práce, sociálně-právní ochrany dětí a rodinné politiky, ekonomiky a kontroly).
- Odbor zdravotnictví (oddělení zdravotní péče a ekonomiky, správních činností).
- Odbor dopravy (oddělení dopravně správních agend, pozemních komunikací, silniční dopravy, veřejné osobní dopravy, rozvoje dopravy).
- Odbor územního plánování a stavebního řádu (oddělení územního plánování, stavebního řádu).
- Odbor správní a krajský živnostenský úřad (oddělení přestupků, správy poplatků a vymáhání, správní, Krajský živnostenský úřad).

- Odbor kontrolní a právní (oddělení stížností, petic a vnitřní kontroly, vnější kontroly, přezkumu obcí, legislativní a právní).
- Odbor investic (oddělení realizace investic, veřejných zakázek).
- Odbor kultury a památkové péče (oddělení kultury, památkové péče).
- Odbor vnějších vztahů.
- Odbor informatiky (oddělení datové a informační podpory).
- Sekretariát ředitele.
- Útvar interního auditu.
- Útvar řízení kvality.
- Bezpečnostní ředitel.

Odbory svými kompetencemi pokrývají témata, která se řeší ve veřejném zájmu. Oblasti činností, které nejvíce přímo působí na veřejnost, jsou identifikovány v níže uvedené tabulce. Přesný výčet činností se pak nachází v **Organizačním řádu** Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Tab. 2: Přehled hlavních kompetencí JMK / Krajského úřadu JMK

Oblast	Kompetence	Zkratka odboru	Působnost	Cílová skupina
Veřejná osobní doprava	Řešení oblasti veřejné osobní dopravy přes Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK). Spolupráce a udílení pokynů při zajišťování dopravní obslužnosti kraje s KORDIS JMK (koordinátor IDS JMK) Řešení provázanosti jednotlivých druhů dopravy v kraji. Řešení návrhů OÚ na optimalizaci veřejné dopravy.	OD	samostatná	občan obec
	Zajištění dopravy do spádové školy, pokud je vzdálenost spádové školy větší než 4 km.	OŠ	samostatná	občan
Dopravní dostupnost	Péče o silnice II. a III. třídy. Rozhodování ve vybraných záležitostech týkajících se silnic I. třídy (např. rozhodování o uzavírkách a objížďkách, o zřízení a provozování reklamního poutače apod.) Koordinace problematiky bezpečnosti silničního provozu Plnění úkolů v oblasti hodnocení a snižování hluku z hlediska dlouhodobého průměrného hlukového zatížení životního prostředí (§ 81c zákona č. 258/2000 Sb.)	OD	přenesená	občan podnikatel obec
Finance a rozpočty	Zřízení charitativního konta Jihomoravského kraje při krizových stavech. Evidence dotací poskytnutých do rozpočtů obcí a dobrovolných svazků obcí. Poskytování metodické pomoci obcím a dobrovolným svazkům obcí v oblasti rozpočtu a účetnictví.	OE	samostatná	občan obec
	Zabezpečení poskytování dotací ze státního rozpočtu.	OE	přenesená	obce
Majetek	Péče o majetek příspěvkových organizací včetně řešení výběrových řízení	OINV	samostatná	občan obce podnikatel NNO
Krizové řízení	Zajišťování informování při krizových situacích (např. povodních) Zřizování charitativního konta pro příjem finanční výpomoci	OKŘ	samostatná	občan obce

Oblast	Kompetence	Zkratka odboru	Působnost	Cílová skupina
	Plnění úkolů v oblasti požární ochrany	OKŘ	samostatná	občan obce NNO podnikatel
	Zveřejňování vyhlášení stavu nebezpečí	OKŘ	přenesená	občan obce
Zahraníční politika a vnější vztahy	Zajišťování přijímání zahraničních návštěv představiteli kraje Příprava a realizace mezinárodní konference a setkání včetně akcí s partnerskými regiony	OVV	samostatná	občan
	Zveřejňování informací na úřední desce krajského úřadu Zajišťování sociálního dialogu a sociálního smíru mimo jiné v rámci tripartity	OKH	samostatná	občan
	Zabezpečování příhraniční spolupráce v oblasti kultury	OKPP	samostatná	občan NNO
Vzdělávání	Zabezpečení vzdělávacích a společenských akcí v administrativním a školícím centru	OKŘ	samostatná	občan
	Zabezpečení organizace soutěží pro děti a mládež	OKPP	samostatná	občan
Informování a veřejná správa	Výkon veřejnoprávní kontroly veřejných financí Poskytování odpovědí na žádosti o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím	OKP	samostatná	občan
	Zajišťování exportu dat z databáze ePUSA, ČÚZK a dalších Zajišťování služeb Czechpoint	OKŘ	samostatná	občan
	Zajišťování krajského referenda	OSPŽ	samostatná	občan
	Dozorování nařízení obcí, vyzývání k jejich nápravě, podávání návrhů na zrušení nařízení Ústavnímu soudu	OKP	přenesená	obec
	Přezkum rozhodnutí vydávaných orgány obcí Projednávání návrhů na oddělení části obcí Zabezpečení voleb a kontrola zákonnosti voleb	OSPŽ	přenesená	obec
	Pořizování krajské územně plánovací dokumentace a krajských územně plánovacích podkladů	OÚPSŘ	přenesená	obec
	Poskytování metodické pomoci obcím a mikroregionům v oblasti strategického rozvoje	ORR	samostatná	obec
Kultura	Rozhodování, dozor a metodická pomoc v oblasti památkové péče	OKPP	přenesená	občan
Integrace osob	Zajišťování chodu Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců třetích zemí Pomoc se zajišťováním integrace osob	ORR	samostatná	občan NNO
	Spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi vůči mladé generaci	OŠ	přenesená	NNO občan
	Plnění funkcí poradce pro národnostní menšiny Řešení záležitostí týkající se vzdělávání cizinců, dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Zajišťování podmínek pro společné vzdělávání dětí žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách hlavního vzdělávacího proudu.	OŠ	přenesená	občan NNO

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Oblast	Kompetence	Zkratka odboru	Působnost	Cílová skupina
Cestovní ruch a cyklodoprava	Koordinace činností souvisejících s rozvojem cyklistiky Koordinace propagace turistického potenciálu kraje Výkon poradenské činnosti v oblasti cestovního ruchu pro obce a zájmové subjekty	ORR	samostatná	občan podnikatel obec
Podnikatelské prostředí	Spolupráce s agenturou CzechInvest při prezentaci ekonomiky a prostředí Jihomoravského kraje Organizace obchodní mise pro podnikatele Jihomoravského kraje s cílem podpory exportu Zajišťování agendy prezentace investorských příležitostí na území kraje	ORR	samostatná	podnikatel
	Výkon řídicí, koordinační, kontrolní a metodické pomoci v oblasti živnostenského podnikání Výkon funkce centrálních registračních míst a jednotných kontaktních míst	OSPŽ	samostatná	podnikatel
Zemědělství	Spolupráce s profesními organizacemi a se zemědělským odborným školstvím na rozvoji zemědělství a podpoře regionální produkce	ORR	samostatná	podnikatel
Sociální služby a rodinná politika	Zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám na svém území Poskytuje konzultace v oblasti sociálních služeb Výkon činnosti v oblasti rodinné politiky	OSV	samostatná	obec NNO
	Koordinace poskytování sociálních služeb, činností sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob Výkon činnosti v oblasti pěstounů a osvojitelů Zprostředkování náhradní rodinné péče	OSV	přenesená	občan obec NNO
Zdravotnictví	Řízení ochrany proti alkoholismu a dalšími toxikomaniemi	OŠ	samostatná	občan
	Zajišťování poskytování zdravotních služeb včetně protialkoholní záchytné stanice	OZ	samostatná	občan
	Zajišťování poskytování lékařské pohotovostní služby, lékárenské a zubní pohotovostní služby	OZ	přenesená	občan
Sport	Odpovědnost za oblast sportu včetně sportu zdravotně postižených	OŠ	přenesená	občan NNO
	Návrh, realizace a zajišťování projektů v oblasti tělovýchovy a sportu (např. Sportovec JMK, prezentace kraje na veletrhu Sport life apod.)	OŠ	samostatná	občan
Životní prostředí	Poskytování metodické pomoci obcím při výkonu státní správy v oblasti životního prostředí Provádění dozoru nad na úseku ochrany ovzduší, zpracovávání koncepčních dokumentů.	OŽP	samostatná	obce občan
	Dozorování a rozhodování v oblastech týkajících se životního prostředí a jeho ochrany	OŽP	přenesená	občan
Podpora nestátních neziskových organizací	Spravování databází ostatních neziskových organizací, zajišťování komunikace, příprava a realizace podpory různých forem neziskových organizací	ORR	samostatná	NNO

Řadu kompetencí, které má Krajský úřad vykonávat, jsou řešeny přes příspěvkové organizace, které kraj zřizuje. Mají za úkol provádět veřejně poskytované služby. Jihomoravský kraj zřizuje celkem 240 příspěvkových organizací. Patří mezi ně:

- muzea,
- hvězdárna,
- galerie,
- domovy pro seniory,
- střední školy,
- střediska volného času,
- mateřské, základní a střední školy pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- základní umělecké školy, jazykové školy a vyšší odborné školy,
- domovy mládeže, dětské domovy,
- pedagogicko-psychologické poradny,
- nemocnice,
- dětské léčebny,
- Kancelář Jihomoravského kraje pro meziregionální spolupráci,
- Moravian Science Centre Brno,
- Správa a údržba silnic Jihomoravského kraje,
- Ústav archeologické památkové péče Brno,
- Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje,
- Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brna.

Kromě příspěvkových organizací má kraj podíl v řadě obchodních společností, které plní veřejný zájem:

- Jihomoravská rozvojová společnost, s. r. o.,
- Kordis JMK, a.s.

Svoji důležitou roli hrají i neobchodní společnosti (spolu)založené Jihomoravským krajem:

- Jihomoravské inovační centrum (JIC)
- Regionální rozvojová agentura jižní Moravy (RRAJM)
- Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu (JCMM)

Jihomoravský kraj má dále své dotační programy, v rámci kterých může veřejnost z řad obchodních společností, církví, obcí a dobrovolných svazků obcí, fyzických osob, OSVČ a dalších subjektů žádat o veřejné prostředky na projekty, které spadají pod témata, které je potřebné řešit ve veřejném zájmu, a jsou v souladu s Programem rozvoje Jihomoravského kraje. Dotační programy jsou rozčleněny do jednotlivých dotačních oblastí, které kraj dlouhodobě podporuje. Mezi dotační oblasti patří:

- kultura a památková péče (kulturní organizace, akce, památky),
- prevence a požární ochrana (prevence kriminality, protidrogové programy, podpora zdraví, sbory dobrovolných hasičů),
- regionální rozvoj (podnikání, cestovní ruch, územní plánování, cyklodoprava),
- sociální a rodinná politika (sociální služby, péče o rodiny, péče o předškolní děti),
- venkov a zemědělství (vinařství a vinohradnictví, včelařství, program rozvoje venkova),
- vzdělávání, sport a volný čas (národnostní menšiny, sportovní organizace, vybavení pro volnočasové aktivity, spolupráce škol se zahraničím),
- zdravotnictví (stabilizace nelékařských pracovníků, domácí hospicová péče, nestátní neziskové organizace ve zdravotnictví),

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

- životní prostředí (boj proti suchu, snižování emisí, vodní hospodářství, environmentální vzdělávání),
- ostatní dotace (Zdravé municipality, individuální dotace).

Přehled dotačních programů je k dispozici na dotačním portálu Jihomoravského kraje, který je dostupný na <http://dotace.kr-jihomoravsky.cz/>.

A.2 PROFIL KRAJE

A.2.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA KRAJE

Jihomoravský kraj (rozloha 7 188 km²⁶, 1 179 tis. obyvatel k 31. 12. 2016, 163 obyvatel/km²) se nachází na jihovýchodě České republiky, jako většina krajů ČR je příhraničním regionem, kde na jihu sousedí s rakouskou spolkovou zemí Niederösterreich a na jihovýchodě se slovenskými kraji Trnavským a Trenčianským. Jihomoravský kraj sousedí od západu na východ s Jihočeským krajem, s Krajem Vysočina, Pardubickým, Olomouckým a Zlínským krajem. Jihomoravský kraj však není homogenním územím; regiony v rámci Jihomoravského kraje mají různý druh osídlení, historii i předpoklady pro rozvoj lidských zdrojů, zaměstnanosti či investic.

Jihomoravský kraj zahrnuje území sedmi okresů. Kraj je dále členěn na 21 obvodů obcí s rozšířenou působností a 34 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Jihomoravský kraj má 673 obcí, z nichž 49 obcí má statut města. Správním centrem a krajským městem Jihomoravského kraje je druhé největší město ČR, Statutární město Brno. Město Brno tvoří jádro významné metropolitní oblasti (dříve sídelní aglomerace), ve které došlo od druhé poloviny 90. let 20. století k výraznému nárůstu počtu obyvatel spojeného s masivní výstavbou obytných i komerčních objektů. Dojíždka obyvatel je zajištěna prostřednictvím integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje, který pokrývá celé území kraje, některé oblasti okolních krajů a část rakouského příhraničí.

Z hlediska dopravy má Jihomoravský kraj důležitou tranzitní funkci. Kostru dopravního systému tvoří dálnice D1, D2, D52 a D43. Systém páteřních komunikací by měl být doplněn o D55. Významný dopravní uzel v případě silniční, dálniční a železniční dopravy a integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje představuje město Brno. Krajem prochází dva hlavní železniční koridory propojující země EU a město Brno je členem sdružení evropských měst se zájmem o vybudování vysokorychlostní železnice. Jihomoravský kraj může nabídnout i veřejné mezinárodní letiště Brno-Tuřany. Stále většího významu nabývá i cyklodoprava jako dojíždka do zaměstnání a do škol. Doprava je rovněž významným faktorem rozvoje lidských zdrojů – v místech, kde je doprava zajištěna minimálně silnicí I. třídy nebo železnicí, je rozvoj mnohem rychlejší než v okrajových oblastech kraje.

Z celkové rozlohy kraje tvoří téměř 59 % zemědělská půda, z níž připadá 82,8 % na ornou půdu. Nadprůměrná úroveň přírodních předpokladů umožňuje nadále pokračovat v dlouhodobé tradici specializovaných oborů zemědělské výroby s vazbou na specifické regionální rysy. Je to především vinařství, ovocnářství a zelinářství. V kraji se nachází více jak 90 % plochy vinic ČR. Vinohradnictví je rozvinuto především v okrese Břeclav, kde je téměř 50 % plochy všech vinic v ČR, ale i v okresech Hodonín, Znojmo a částečně také Brno-venkov.

Jihomoravský kraj patří k regionům s významným ekonomickým potenciálem. Vytvořený hrubý domácí produkt kraje představuje 11,0 % hrubého domácího produktu České republiky. Dosažená výše podílu HDP téměř odpovídá podílu obyvatelstva kraje na obyvatelstvu ČR, který činí 11,1 %. Vzhledem k průmyslové tradici Brna a jeho okolí má stále významné postavení v ekonomice kraje průmysl, který se na celkové hrubé přidané hodnotě (HPH) kraje podílí 29,0 %, na další tradiční odvětví především jižních oblastí kraje, zemědělství, připadá pouze 2,7 %. Na stavebnictví připadá 6,7 % a rozvíjející se služby se na HPH podílí 61,6 %.

Z pohledu mezinárodního turismu mají na území kraje přední postavení krajinné a kulturně historické areály, a to krajinná památková zóna Lednicko-valtický areál (zapsán na seznam světového kulturního dědictví UNESCO), Chráněná krajinná oblast Moravský kras a památková zóna Území bojiště bitvy u Slavkova. Podobné postavení se svými kulturními památkami zaujímá i Brno. Mezi přírodními atraktivitami vyniká národní park Podyjí. Na území kraje přitahuje návštěvníky celá řada významných kulturních a společenských atraktivit, které jsou velmi přínosné pro rozvoj cestovního ruchu.

⁶ Rozloha po úpravě hranic vojenského újezdu Březina v okrese Vyškov k 1. 1. 2016.

K přednostem kraje z tohoto hlediska patří vinařská turistika a nezaměnitelný charakter dodávající kraji folklórní tradice a lidová kultura. Kladně v tomto směru působí na jihu Moravy i cykloturistika, a to i v mezinárodním kontextu (EV 4, EV 9, EV 13, Moravsko-slezská dálková cyklotrasa, Greenways, Jantarová stezka, cyklotrasa Brno–Vídeň). Nelze opomenout ani význam Masarykova okruhu, který každoročně přiláká velké množství našich i zahraničních příznivců motoristických závodů. Ve městě Brně jsou lokalizovány nejdůležitější instituce soudnictví a státního zastupitelství v ČR. Brno je zároveň významným veletržním městem.

Zdravotní péče v kraji je zabezpečena jednak sítí 21 nemocnic s celkovým počtem 7 126 lůžek (k 31. 12. 2015), ale i dostatečným počtem ostatních samostatných zdravotnických zařízení, samostatných ordinací lékařů a lékáren, popřípadě výdejen léků.

K pozitivům kraje patří dostatečná síť škol a školských zařízení. Děti v předškolním věku svěřují rodiče 671 mateřským školám, základní vzdělání poskytuje 487 základních škol, z nichž naprostá většina žáků přechází do 129 středních škol.⁷ Kapacity škol jsou ve většině kraje zcela postačující a děti a žáci bez problémů procházejí jednotlivými vzdělávacími stupni. Dílčí nedostatky se projevují v kapacitách mateřských a základních škol především v Brně a v okrese Brno-venkov.

Na nadprůměrné vzdělanostní úrovni obyvatel v kraji má podíl i systém vysokého školství. Potřebné vzdělání poskytují studentům veřejné i soukromé vysoké školy v Brně, Znojmě a Lednici, opomenout nelze ani význam Univerzity obrany v Brně. Město Brno má pro vysoké školství, vědu a výzkum nadregionální význam, čímž je přitažlivé pro nové obory a znalostní ekonomiku. Jihomoravský kraj má v této oblasti konkurenční výhodu, kterou může dále rozvíjet a upevňovat. Nezanedbatelný vliv na postoj k dalšímu vzdělávání populace má i neformální vzdělávání.

Obr. 9: Geografická mapa Jihomoravského kraje

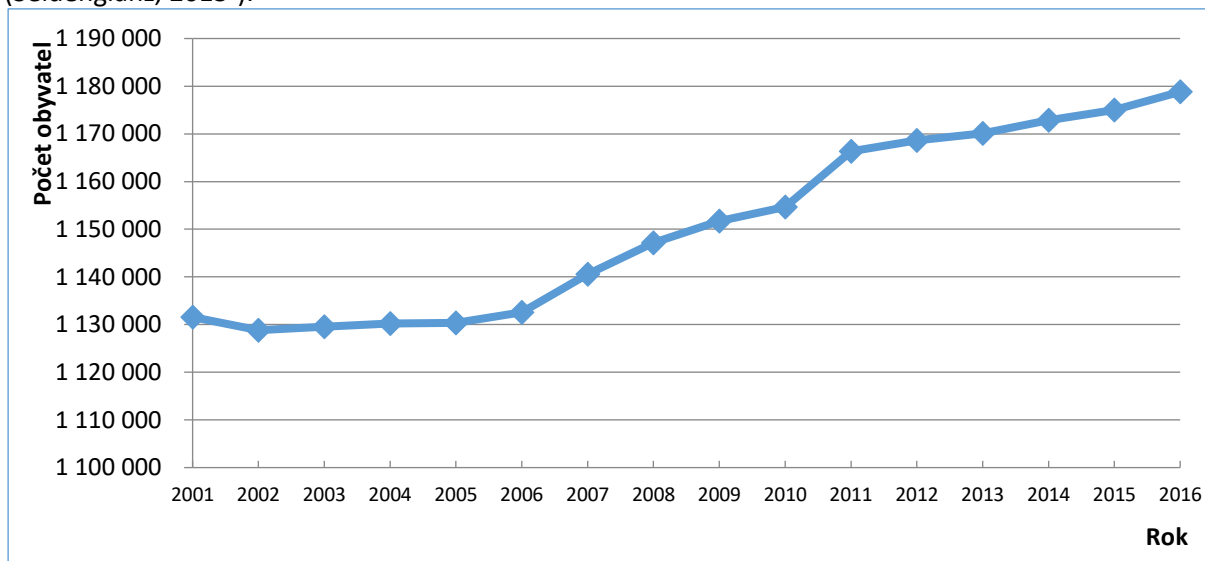
Pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, Český statistický úřad

⁷ Jedná se o počty k 1. 9. 2017 uvedených v rejstříku škol a školských zařízení

A.2.2 OBYVATELSTVO A BYDLENÍ

Populační vývoj a migrace

Jihomoravský kraj je se svými 1 178 815 obyvateli (k 31. 3. 2017) čtvrtým nejlidnatějším krajem České republiky. Počet obyvatel od roku 2003 postupně narůstá, což je dáno zejména kladným migračním přírůstkem, od roku 2007 posíleným i o kladný přirozený přírůstek. Mezi roky 2006 až 2011 byl nárůst počtu obyvatel poměrně výrazný, v posledních šesti letech je nárůst počtu obyvatel mírnější. Zhruba třetina obyvatel kraje žije ve městě Brně, které mělo k 31. 12. 2016 oficiálně 377 973 obyvatel, odhady však hovoří i o tom, že v Brně fakticky bydlí kolem 430 000 obyvatel⁸, přičemž denně do Brna může dojíždět dalších 110 000 obyvatel. Celkově je tedy v Brně denně přítomno až 540 000 obyvatel (Seidenglanz, 2013⁹).

Obr. 10: Vývoj počtu obyvatel v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2001–2016

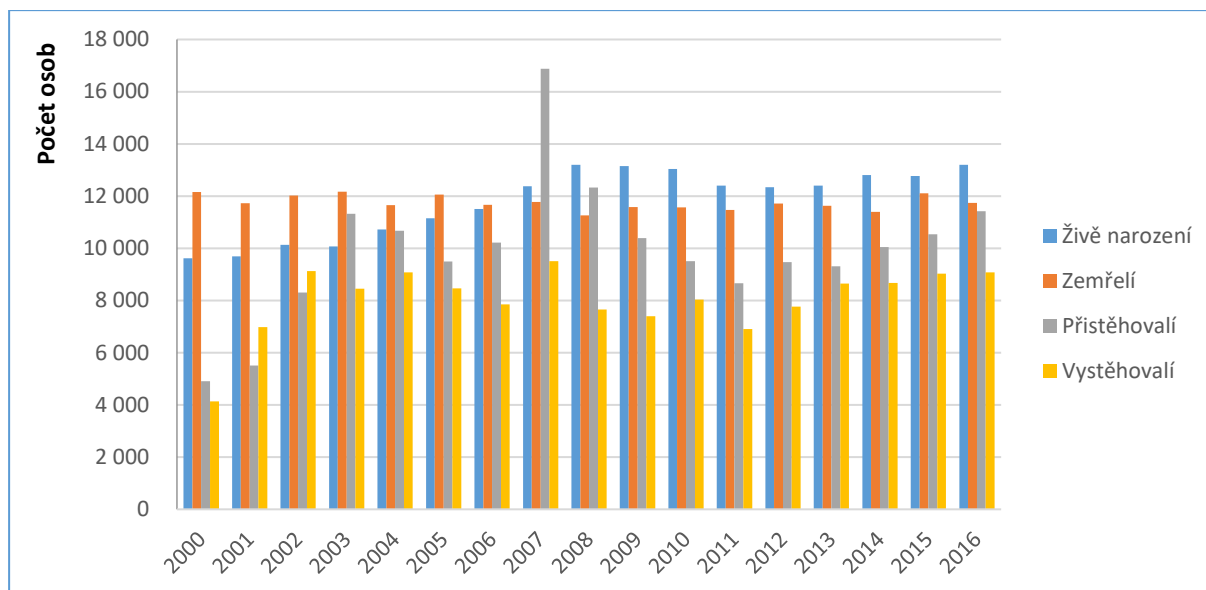
Pramen: Český statistický úřad – Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje, 2016

Vývoj počtu obyvatel je v rámci kraje diferencovaný. Z prostorového hlediska je za posledních 10 let patrný nárůst počtu obyvatel zejména v prstenci obcí v bezprostředním zázemí města Brna (okres Brno-venkov). Růst je spojen s procesem suburbanizace, který se v českých podmínkách ve větší míře objevuje od 2. poloviny 90. let 20. století a postupně se rozšiřuje i do okolí menších měst. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel lze sledovat v okrese Hodonín, kde počet obyvatel klesl mezi roky 2001 a 2016 o 3,0 %. **Podrobněji viz Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK 2016–2025.**

Přirozený přírůstek obyvatel byl až do roku 2006 v kraji záporný – ročně zemřelo víc obyvatel, než se narodilo. Tato situace se změnila po roce 2007, kdy se každoročně rodí víc dětí, než je zemřelých. U migračního pohybu bylo záporné saldo pouze v letech 2002 a 2003, v ostatních sledovaných letech počet přistěhovalých do kraje převyšuje počet přistěhovalých.

⁸ Vedle oficiálně přihlášených obyvatel v Brně stabilně bydlí velké množství studentů vysokých škol. Mnozí z nich po ukončení studií v Brně získávají práci a ve městě řadu let žijí, aniž by změnili místo svého trvalého pobytu. Proto je odhad skutečně bydlících o tolik vyšší.

⁹ http://www.brno.cz/fileadmin/user_upload/sprava_mesta/Strategie_pro_Brno/dokumenty/Odhad_13.pdf

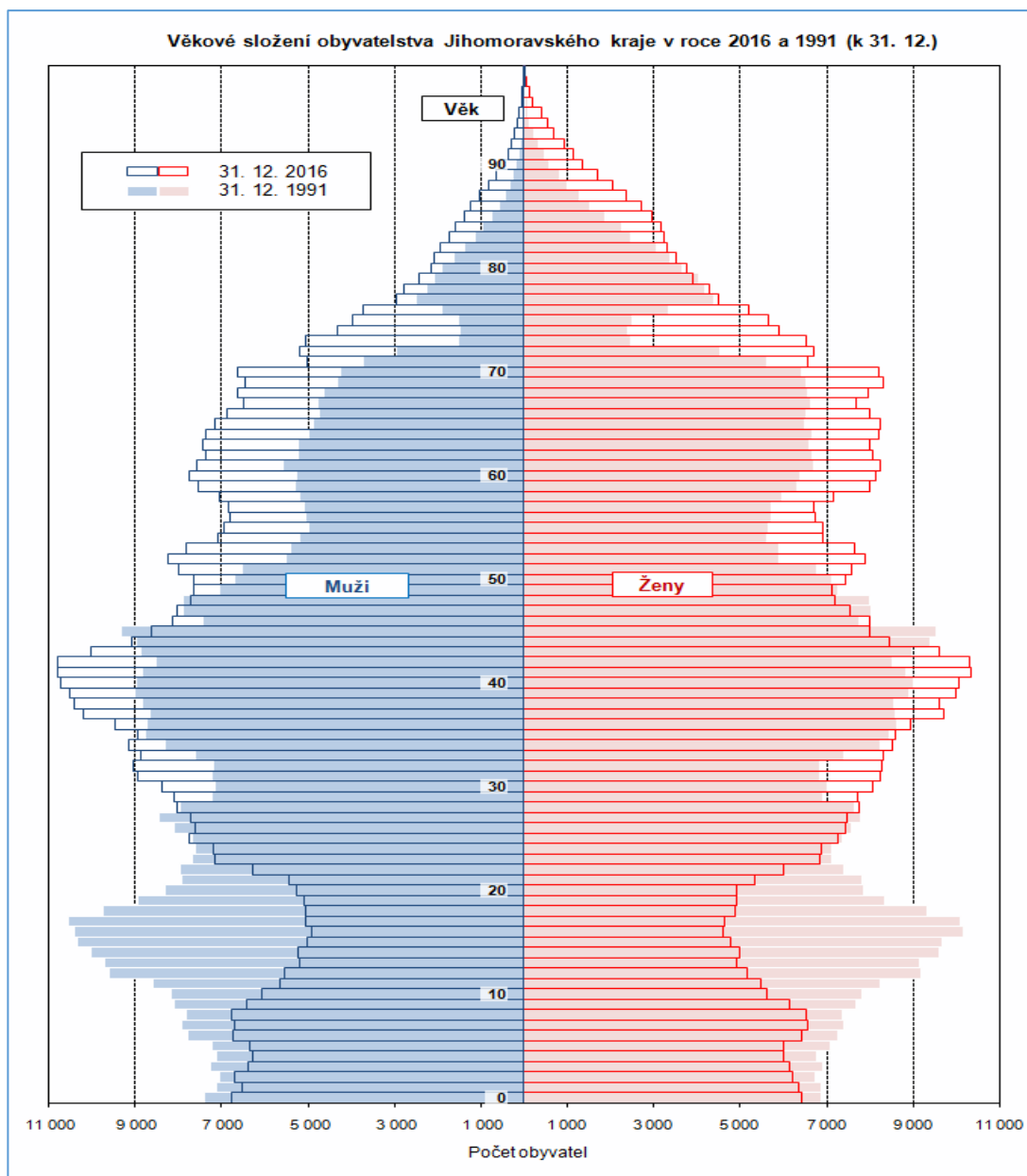

Obr. 11: Příkladový a migrační pohyb obyvatel v Jihomoravském kraji v letech 2001–2016

Pramen: Český statistický úřad – Veřejná databáze

Věková struktura

Věková struktura obyvatel Jihomoravského kraje (ale i ostatních krajů České republiky) se za poslední dvě dekády výrazně proměnila. Zhruba dvě třetiny obyvatel (65,5 %) Jihomoravského kraje se na konci roku 2016 pohybovaly ve věku 15 až 64 let, tj. v produktivním věku. Zbytek tvořila dětská složka do 15 let (15,5 %) a poproduktivní část populace starší 64 let (19,0 %). V podstatě každoročně dochází k nárůstu podílu poproduktivní složky populace, což má za příčinu zvyšování jak průměrného věku v kraji, který dosáhl hodnoty 42,2 let (muži 40,6; ženy 43,7), tak indexu stáří s hodnotou 122,9. Obě hodnoty převyšují průměrnou hodnotu za ČR, kde dosahuje průměrný věk 42,0 let a index stáří 118,9.

Obr. 12: Věkové složení obyvatelstva JMK – srovnání k 31. 12. 1991 a 2016

Pramen: Věkové složení a pohyb obyvatelstva v Jihomoravském kraji – 2016, ČSÚ

Věková struktura jednotlivých okresů JMK odráží přirozený a migrační pohyb obyvatel. Nejnižší index stáří i průměrný věk má okres Brno-venkov, kam se v rámci procesu suburbanizace stěhují mladší obyvatelé, kteří zde následně zakládají rodiny. Naopak nejvyšší hodnoty obou ukazatelů vykazuje okres Hodonín, který dlouhodobě patří mezi problémové oblasti JMK. Druhé nejhorší hodnoty vykazuje okres Brno-město. Tyto hodnoty lze považovat spíše za orientační, jelikož mladí obyvatelé, kteří zde mají často přechodná bydliště, zde nejsou přihlášení k trvalému pobytu.

Tab. 3: Základní věková struktura obyvatel v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2016

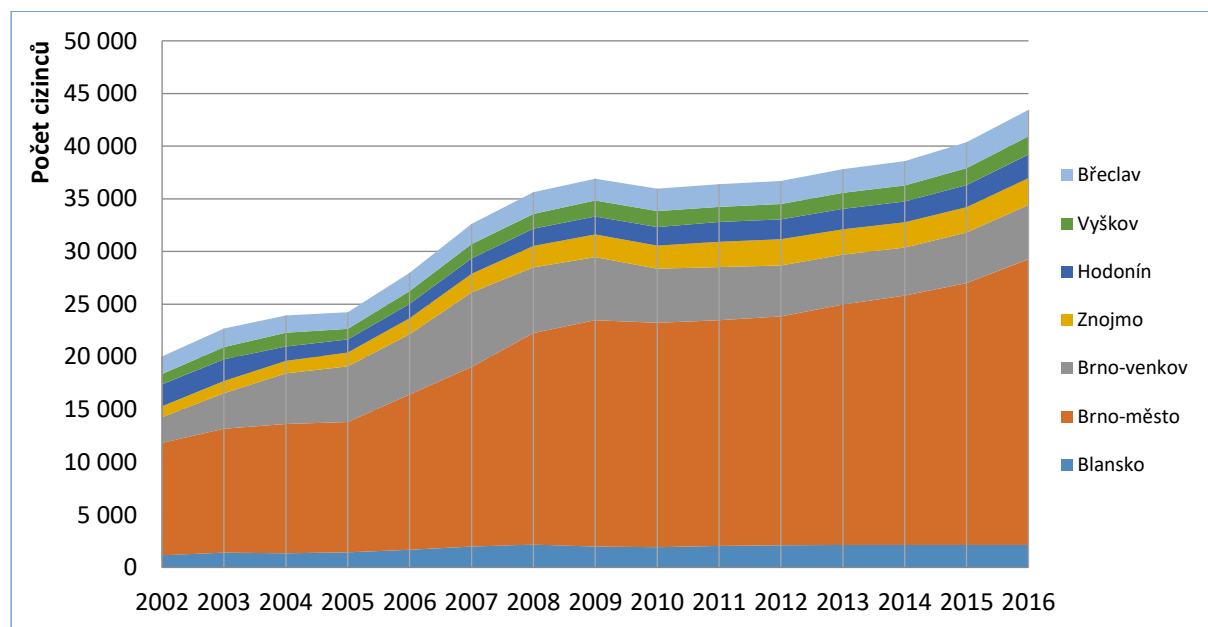
Území	0–14 (%)	15–64 (%)	65+ (%)	Index stáří	Průměrný věk
Blansko	15,8	64,9	19,3	122,5	42,2
Brno-město	14,9	64,9	20,2	135,4	42,8
Brno-venkov	17,4	64,9	17,7	101,9	40,8
Břeclav	14,8	66,8	18,4	124,3	41,9

Území	0–14 (%)	15–64 (%)	65+ (%)	Index stáří	Průměrný věk
Hodonín	14,1	66,8	19,1	135,6	42,9
Vyškov	16,0	66,0	18,1	112,9	41,6
Znojmo	15,3	66,4	18,3	119,8	42,3
JMK	15,5	65,5	19,0	122,9	42,2
ČR	1 625 483	6 988 312	1 932 412	118,9	42,0

Pramen: Český statistický úřad – Veřejná databáze

Cizinci

V JMK dochází, stejně jako v celé ČR, v posledních letech k nárůstu počtu cizinců. K 31. 12. 2016 zde pobývalo 43,4 tis. evidovaných cizinců; 43 % cizinců pochází ze zemí EU, nejčastěji ze Slovenska (11,4 tis. z celkových 18,7 tis. cizinců z EU). Zbývajících 53 % cizinců pochází ze třetích zemí, nejčastěji z Ukrajiny – téměř 10 tis. osob – a Vietnamu – 4,6 tis. osob). Zastoupení cizinců v jednotlivých okresech se výrazně liší: nejvíce cizinci pobývají na území města Brna jako centra kraje, zastoupení cizinců v ostatních okresech kraje je výrazně nižší.

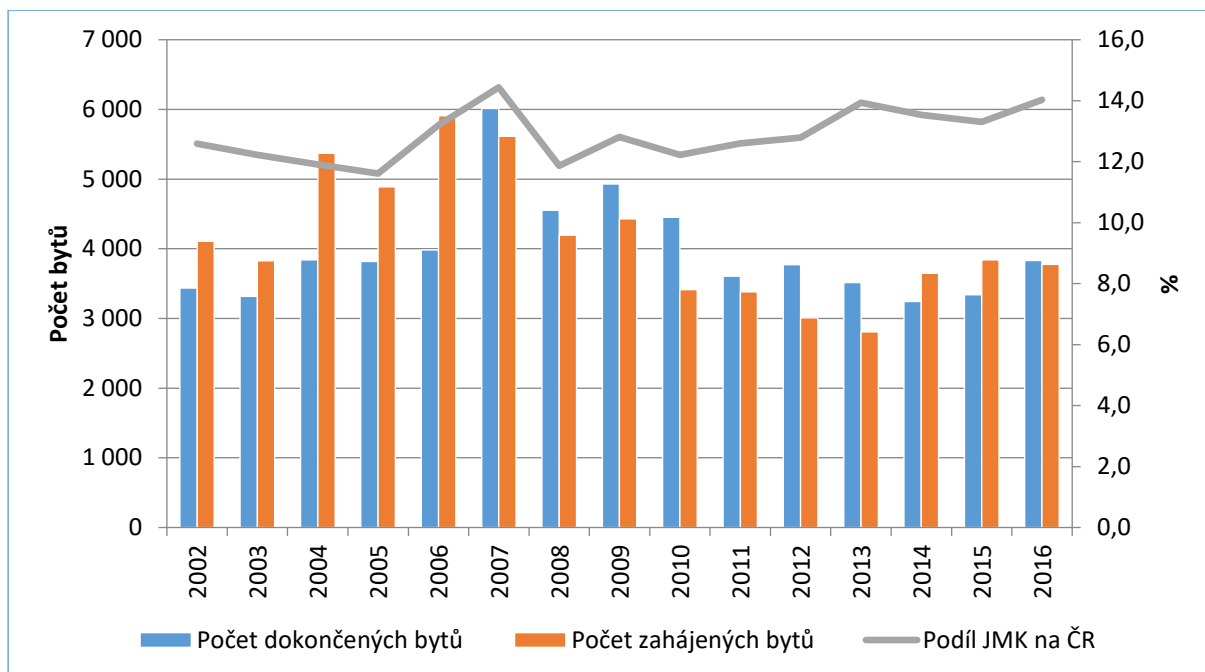

Obr. 13: Vývoj počtu cizinců v okresech Jihomoravského kraje v letech 2002–2016

Pramen: Cizinci, ČSÚ 2016. Pozn.: údaje nezahrnují cizince s platným azylem

Bytová výstavba

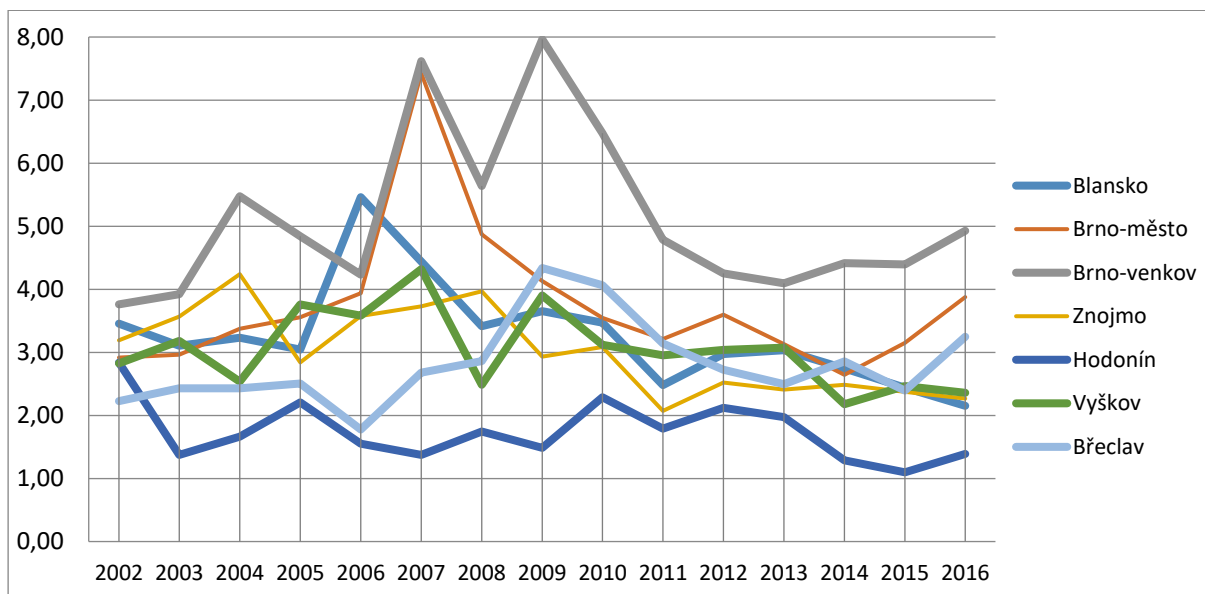
Bytová výstavba je indikátorem dynamiky socioekonomického vývoje a zároveň vypovídá o atraktivitě dané lokality. Vývoj počtu dokončených bytů v Jihomoravském kraji reaguje na vnější podmínky a situace se podobá vývoji v České republice. Mezi roky 2001 a 2007 lze sledovat kontinuální nárůst počtu dokončených bytů s tím, že jako výjimečně silný rok se projevil rok 2007. V tomto roce reagovali developpeři na vysoký růst poptávky i cen nemovitostí a počet dokončených bytů se zvýšil také v celé České republice. V roce 2008 se pak projevil dopady ekonomické krize a počet dokončených, a zejména zahájených bytů výrazně poklesl. Od roku 2011 je trend počtu dokončených bytů vcelku stabilní, od roku 2014 se zvyšuje počet zahájených bytů. Podíl dokončených bytů v Jihomoravském kraji na celkovém počtu dokončených bytů v ČR osciluje mezi 12–14 %, až na výjimku v roce 2007, kdy bylo v JMK dokončeno 14,4 % bytů z celé ČR.

Obr. 14: Počet dokončených / zahájených bytů v Jihomoravském kraji v letech 2002–2016

Pramen: Veřejná databáze ČSÚ

Bytová výstavba odráží i atraktivitu jednotlivých okresů pro bydlení. Nejvíce dokončených bytů je každoročně (kromě roku 2009) v okrese Brno-město. V okrese Brno-venkov jsou počty dokončených bytů rovněž vysoké a dokazují již zmiňované kladné migrační saldo obcí spojené se suburbanizačními procesy v bezprostředním zázemí města Brna.

Obr. 15: Počet dokončených bytů v přepočtu na 1000 obyvatel v okresech Jihomoravského kraje v letech 2002–2016

Pramen: Veřejná databáze ČSÚ

Kompetenční a organizační informace

Hlavním řídicím a koordinačním orgánem rozvoje lidských zdrojů v Jihomoravském kraji je **Rada pro rozvoj lidských zdrojů JMK** (Rada pro RLZ), která byla ustavena v roce 2003 a fungovala jako stálý poradní, iniciativní a koordinační orgán Rady hospodářské a sociální dohody JMK v oblasti

strategického řízení rozvoje lidských zdrojů. Od roku 2009 je poradním orgánem Zastupitelstva JMK. Rada pro RLZ je klíčovým subjektem při tvorbě **Strategie rozvoje lidských zdrojů** (SRLZ, aktuálně pro období 2016–2025) a **Krátkodobých realizačních plánů SRLZ**. SRLZ zároveň obsahuje nejaktuálnější charakteristiky vzdělanosti a ekonomické aktivity obyvatel, které se opírají o výsledky sčítání lidu z roku 2011. Přestože jde o několik let staré informace, tak jde o nejaktuálnější komplexní data o vzdělanosti. Pro zachycení vzdělanosti na nižší, než krajské úrovni jde o jediný možný zdroj.

Zázemí pro součinnost orgánů kraje a dalších subjektů a pro realizaci rozvoje lidských zdrojů na úrovni kraje vytváří **Odbor regionálního rozvoje (ORR)** Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Na podporu specifických aktivit v oblasti rozvoje lidských zdrojů vzniklo v kraji několik podpůrných center: **Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců**, které poskytuje cizincům ze třetích zemí (tj. zemí mimo EU) právní a sociální poradenství, kurzy českého jazyka a dalšího vzdělávání, asistenci při jednání na úřadech a pomoc v nouzi. Pomoc zahraničním odborníkům nabízí i **Brno Expat Centre**. **Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu** je zaměřeno na podporu nadaných studentů a lidských zdrojů pro vědu s působností v Jihomoravském kraji. **Centrum vzdělávání všem** představuje informačně-poradenské centrum pro oblast dalšího vzdělávání a kariérního poradenství.

Shrnutí

- Počet obyvatel od roku 2003 postupně narůstá, což je dáno zejména kladným migračním přírůstkem, od roku 2007 posílením i o kladný přirozený přírůstek. Do budoucna lze předpokládat v souladu s demografickým vývojem snížení počtu narozených a pokračující stárnutí obyvatel, které je již v současné době v některých částech kraje výrazné, což bude do budoucna vyžadovat zvýšené nároky na zdravotní a sociální péči.
- Pokračování procesu suburbanizace z důvodu zvyšujících se cen nemovitostí ve městě Brně.
- Pozvolný nárůst počtu cizinců, který bude pokračovat i v budoucích letech.
- Stabilní bytová výstavba.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- mobilita obyvatel,
- integrace cizinců.

A.2.3 TRH PRÁCE

Pracovní síla, zaměstnanost

Z hlediska struktury zaměstnaných osob podle sektorů národního hospodářství jsou služby jasně dominujícím sektorem v Jihomoravském kraji, a to ve vyšší míře, než činí průměr České republiky (k této situaci přispívá zejména město Brno jakožto centrum terciérního sektoru a druhé populačně největší město v zemi). Podíl zaměstnaných osob ve službách se v kraji pohybuje kolem 60 %. V minulosti mnohem významnější průmysl vykazuje v posledních letech podíl zaměstnaných kolem 37 %, což je oproti průměru ČR mírně nižší hodnota. Zbývá 3 % připadají na zemědělství, lesnictví a rybářství, přičemž se tento podíl dlouhodobě nemění a ani výrazněji neodlišuje od českého průměru.

Tab. 4: Struktura zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (JMK) a ČR v období 2012–2016 (v %)

Sektory a odvětví	2012		2013		2014		2015		2016	
	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR
I. sektor	2,9	3,1	2,9	3,0	2,8	2,8	2,6	2,9	2,8	2,9
II. sektor	37,1	38,3	35,5	37,7	37,0	38,3	36,3	38,3	37,4	38,4
průmysl	28,4	29,6	27,0	29,1	29,0	29,9	28,1	30,4	28,1	30,8
těžba a dobývání	0,3	0,9	0,5	0,8	0,5	0,7	0,3	0,8	0,2	0,8

Sektory a odvětví	2012		2013		2014		2015		2016	
	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR
zpracovatelský	26,1	26,7	24,2	26,2	26,2	26,9	25,9	27,5	26,1	28,0
výroba a rozvod energií	1,0	1,0	1,0	1,1	1,3	1,2	1,0	1,0	1,1	1,0
zásobování vodou, odpady	1,0	0,9	1,3	1,0	0,9	1,1	0,8	1,1	0,7	1,0
stavebnictví	8,7	8,7	8,5	8,6	8,0	8,4	8,2	7,9	9,4	7,6
III. sektor	60,0	58,6	61,6	59,3	60,3	59,0	61,1	58,8	59,7	58,7
velkoobchod a maloobchod	12,0	12,4	11,6	12,3	10,8	11,9	12,1	12,3	12,0	11,9
doprava a skladování	6,0	6,3	5,2	6,1	6,2	6,0	5,5	5,9	5,4	6,2
ubytování, stravování a pohostinství	3,3	3,6	3,6	3,6	3,0	3,9	3,5	3,9	2,8	3,6
informační a komunikační činnosti	3,0	2,6	3,9	2,8	4,0	3,0	3,5	2,8	3,9	2,9
peněžnictví a pojišťovnictví	2,6	2,8	3,0	2,8	2,7	2,5	2,3	2,4	2,7	2,3
činnosti v oblasti nemovitostí	0,8	0,9	0,5	1,0	0,7	0,9	1,4	0,9	0,9	0,8
profesní, vědecké a tech. činnosti	4,7	4,4	4,7	4,5	5,1	4,5	5,6	4,7	5,9	4,9
administrativní a podpůrné činnosti	2,6	2,4	2,8	2,6	2,9	2,6	2,5	2,6	2,4	2,5
veřejná správa a obrana	6,4	6,3	6,9	6,4	6,8	6,5	6,1	6,3	5,6	6,5
vzdělávání	7,5	6,6	7,8	6,6	7,4	6,6	7,9	6,4	7,5	6,6
zdravotní a sociální péče	7,3	6,8	6,9	6,9	7,2	7,1	7,1	7,0	7,0	7,1
kulturní, zábavní a rekreač. činnosti	1,7	1,7	1,9	1,6	1,6	1,6	1,4	1,6	1,7	1,8
ostatní činnosti	1,9	1,9	2,5	1,9	1,8	1,8	2,1	1,8	1,8	1,7
<i>celkem</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Pramen: Trh práce v České republice 1993–2015, ČSÚ, 2016, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2016, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2016, ČSÚ Praha, 2016, 2017, vlastní výpočty

Mezi nejvýznamnější zaměstnavatele z hlediska počtu pracovníků patří v Jihomoravském kraji především organizace z odvětví zdravotní a sociální péče (Fakultní nemocnice Brno-Bohunice, Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, Masarykův onkologický ústav, Úrazová nemocnice v Brně atd.), vzdělávání (Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova univerzita v Brně atd.), veřejné správy a obrany (Policie ČR – Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Finanční úřad pro JMK, Statutární město Brno, Krajský úřad Jihomoravského kraje atd.) i subjekty z odvětví dopravy a skladování (České dráhy, SŽDC, Dopravní podnik města Brna, DHL Shoe Logistics atd.). Často se jedná o organizace působící pouze na území města Brna, resp. naprostá většina jejich zaměstnanců vykonává svou práci na území krajského města. Mezi nejvýznamnější průmyslové subjekty na území Jihomoravského kraje, z nichž každý zaměstnává alespoň tisíc osob, patří Tyco Electronics Czech v Kuřimi (výrobce a dodavatel kabelové a konektorové techniky), ABB v Brně (producent výrobků pro energetiku) a European Data Project v Komořanech a Rousínově v okrese Vyškov (výrobce hracích automatů). V posledních letech má stále silnější postavení také odvětví informačních a komunikačních činností a na ně navázané obory, subjekty z tohoto odvětví se opět koncentrují v Brně.

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost se v posledním desetiletí velmi dynamicky vyvíjela. Roky 2007 a 2008 spadají ještě do období před globální ekonomickou krizí, a tudíž vykazovaly poměrně nízkou nezaměstnanost. Krize se začala projevovat v posledním čtvrtletí roku 2008 a svého prvního vrcholu dosáhla v roce 2010. Během roku a půl tak skokově narostl počet uchazečů o zaměstnání. Druhý vrchol krize (nezaměstnanosti)

nastal v roce 2013, jelikož trh práce reaguje na ekonomickou situaci s určitým zpožděním. Od roku 2014 je pak zaznamenáván pokles nezaměstnanosti na úroveň, která v roce 2016 představovala jednu z nejnižších nezaměstnaností mezi státy Evropské unie.

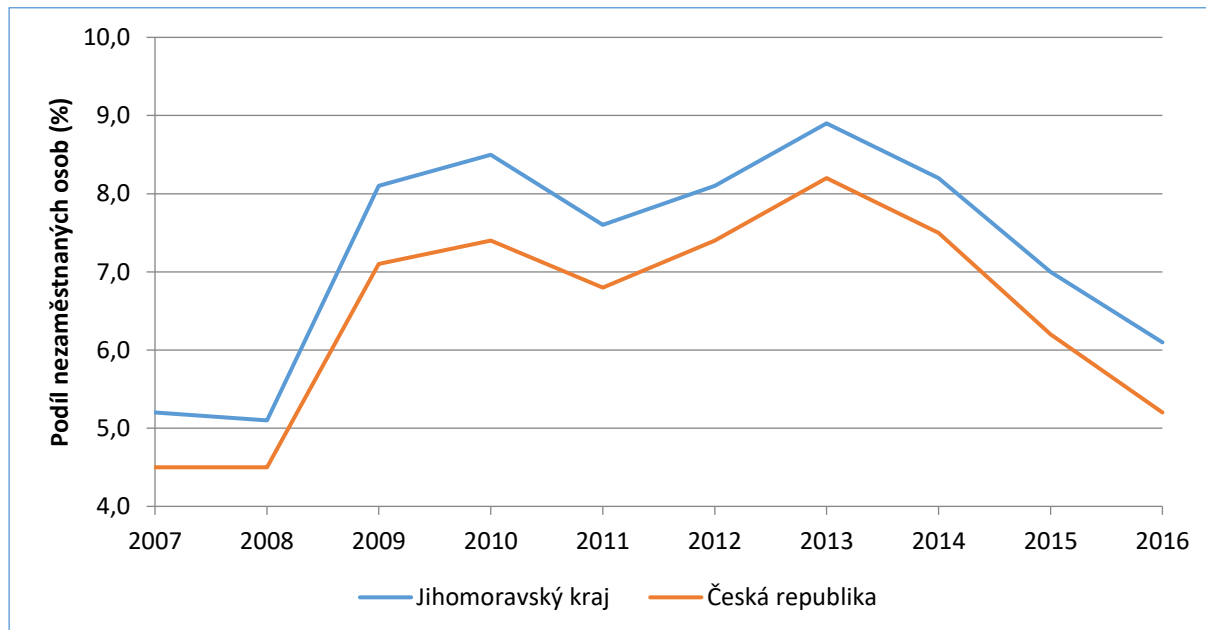
Tab. 5: Vybrané charakteristiky trhu práce v JMK a ČR v letech 2007–2016 (k 31. 12.)

Rok	Jihomoravský kraj				Česká republika			
	uchazeči	VPM	U/VPM	PNO	uchazeči	VPM	U/VPM	PNO
2007	44 239	13 725	3,2	5,2	354 878	141 066	2,5	4,5
2008	43 063	8 253	5,2	5,1	352 250	91 189	3,9	4,5
2009	65 944	3 040	21,7	8,1	539 136	30 927	17,4	7,1
2010	69 342	2 955	23,5	8,5	561 551	30 803	18,2	7,4
2011	62 722	2 775	22,6	7,6	508 451	35 784	14,2	6,8
2012	66 435	2 289	29,0	8,1	545 311	34 893	15,6	7,4
2013	71 970	2 262	31,8	8,9	596 833	35 178	17,0	8,2
2014	66 203	4 523	14,6	8,2	541 914	58 739	9,2	7,5
2015	56 032	8 097	6,9	7,0	453 118	102 545	4,4	6,2
2016	49 032	11 228	4,4	6,1	381 373	132 496	2,9	5,2

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, Úřad práce ČR, 2008-2017

VPM – volná pracovní místa, U/VPM – počet uchazečů na jedno volné místo, PNO – podíl nezaměstnaných osob

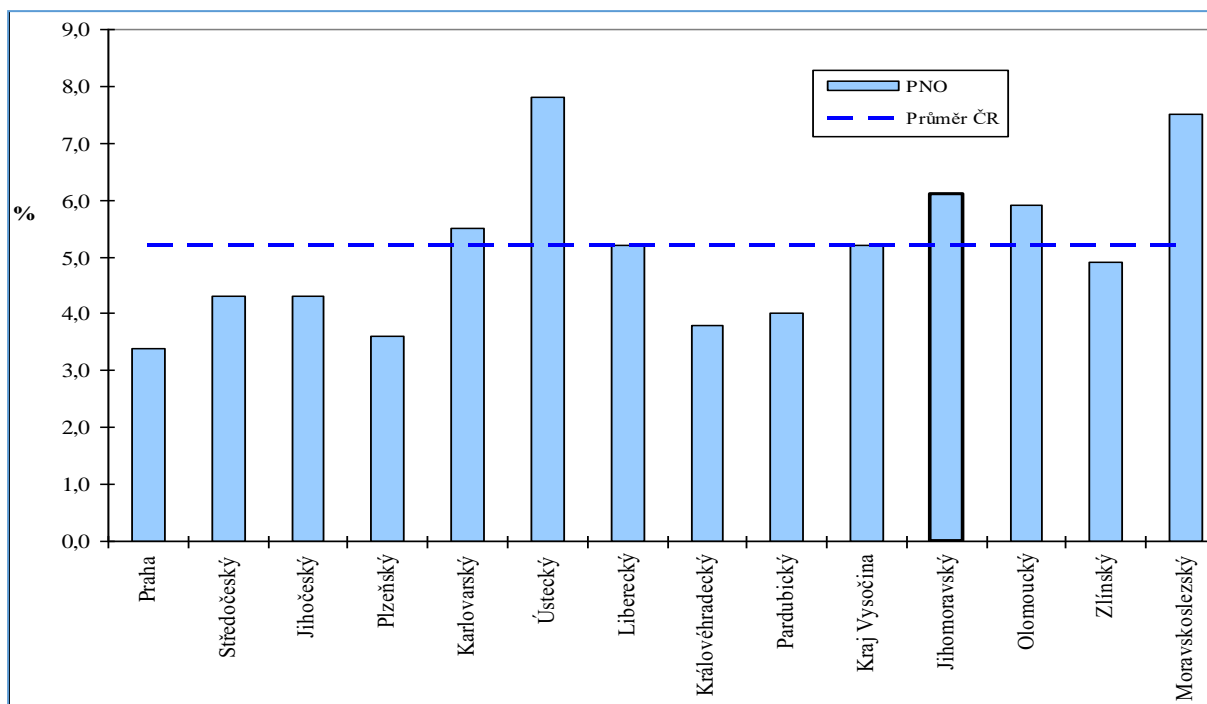
Při porovnání vývoje nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji a v celé České republice lze konstatovat, že trajektorie nezaměstnanosti je v obou územích stejná. Jihomoravský kraj však dlouhodobě vykazuje vyšší nezaměstnanost, zejména kvůli situaci v jihozápadní a jihovýchodní části svého území (zjednodušeně okresy Znojmo a Hodonín) a městě Brně.

Obr. 16: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v JMK a v ČR v letech 2007–2016 (vždy k 31. 12.)

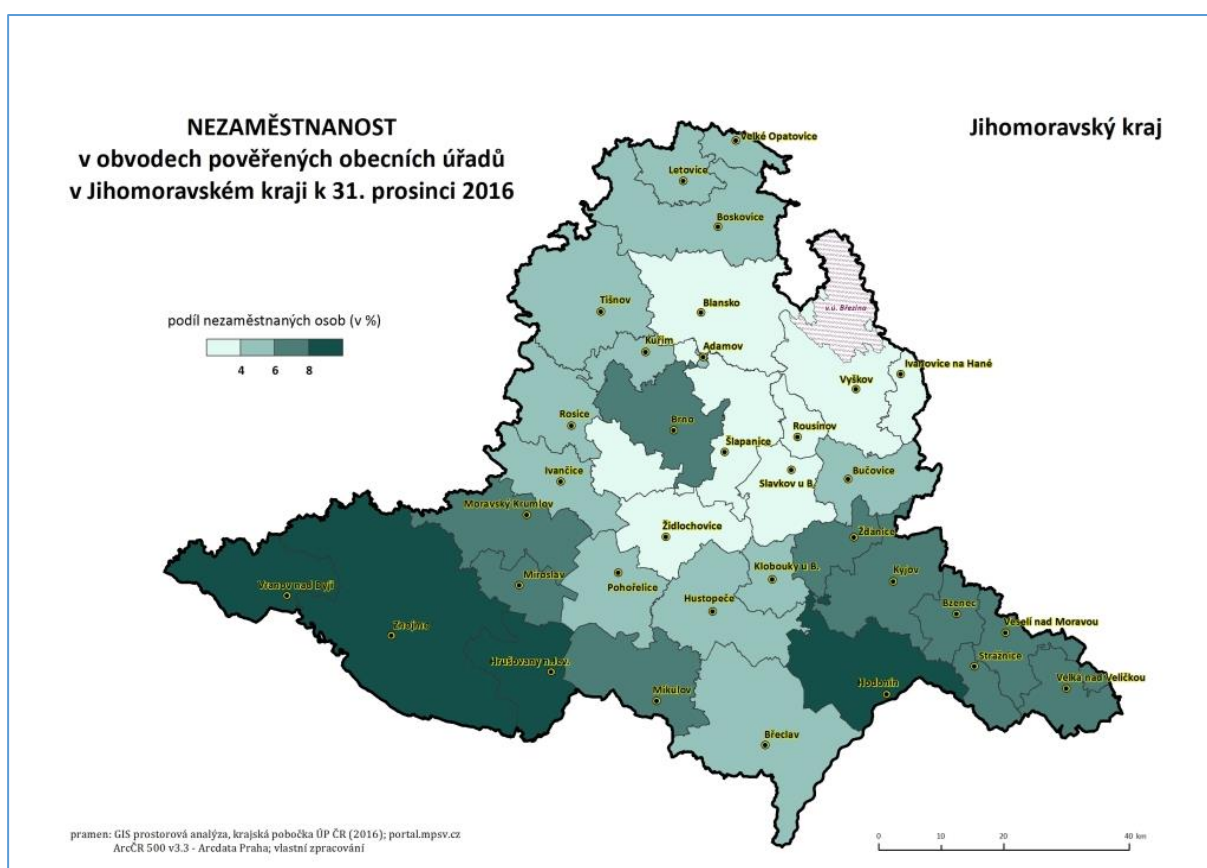
Pramen: Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob, Úřad práce ČR, 2017

Jihomoravský kraj výši své nezaměstnanosti přesahuje nejen průměr České republiky, ale patří také ke krajům s vůbec nejvyšší nezaměstnaností. Na konci roku 2016 tak Jihomoravský kraj ve výši podílu nezaměstnaných osob překonaly pouze kraje Ústecký a Moravskoslezský (v těchto dvou případech se jedná o strukturálně postižená území v souvislosti s útlumem těžby uhlí a na ně navázaných výrobních odvětvích).

Obr. 17: Podíl nezaměstnaných osob v krajích ČR k 31. 12. 2016

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v ČR k 31. 12. 2016, Úřad práce ČR, 2017

Obr. 18: Podíl nezaměstnaných osob v SO POÚ Jihomoravského kraje k 31. 12. 2016

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2016

Při detailnějším členění kraje na správní obvody pověřených obecních úřadů (SO POU) je patrná již zmíněná vysoká nezaměstnanost v jihozápadní a jihovýchodní části kraje. V okrese Znojmo se jedná především o obvody Vranov nad Dyjí, Znojmo a Hrušovany nad Jevišovkou; v okrese Hodonín pak o samotný obvod Hodonín. Mezi příčiny tohoto stavu patří absence větších nezemědělských zaměstnavatelů, špatná dopravní dostupnost (zejména do centra kraje) a nevyhovující sociokulturní kapitál tamního obyvatelstva (nižší vzdělanost a nižší ochota dojížděky za prací). V SO ORP Hodonín se pak jedná o důsledek restrukturalizace hospodářství a útlum těžby nerostných surovin. Relativně vysoká nezaměstnanost panuje také v severní části blanenského okresu a v samotném městě Brně. Naopak nejlepší situace je dlouhodobě evidována v zázemí města Brna (vlivem suburbanizace se do těchto regionů stěhuje mladé a vzdělané obyvatelstvo, které až na výjimky zaměstnání má, a to často v Brně, které je pro ně dobře dopravně dostupné).

Na trhu práce se obecně pohybuje několik tzv. rizikových skupin uchazečů o zaměstnání, resp. skupin osob, které potřebují specifickou (zvýšenou) péči při zprostředkování zaměstnání. Jedná se především o zdravotně postižené, absolventy a mladistvé, dlouhodobě nezaměstnané, osoby starší 50 let věku, osoby s nízkým stupněm vzdělání nebo příslušníky národnostních menšin (např. Romové). Na konci roku 2016 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 7 113 uchazečů o zaměstnání z řad zdravotně postižených (tj. 14,5 % ze všech uchazečů) a 2 188 uchazečů z řad absolventů a mladistvých (tj. 4,5 % ze všech uchazečů). V obou případech se jedná o podíly víceméně totožné s celorepublikovými hodnotami. Počtem významné skupiny však na konci roku představovali dlouhodobě nezaměstnaní (tj. nad jeden rok) – 19 388 uchazečů (39,5 % ze všech uchazečů), lidé nad 50 let věku – 15 582 uchazečů (31,7 % ze všech uchazečů) a nízké kvalifikovaní (tj. základní a neukončené vzdělání) – 12 267 uchazečů (25,0 % ze všech uchazečů). Právě na tyto skupiny by pak měla být zaměřena i aktivní politika zaměstnanosti.

Kompetenční a organizační informace

Oblasti trhu práce se z institucí v Jihomoravském kraji nejvíce věnuje **Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně**, který vychází z národní legislativy (především zákon o zaměstnanosti) a z celostátních politik v této oblasti (Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020). Na území Jihomoravského kraje pak vznikají od roku 2003 každoroční průzkumy zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, vydávány jsou též zprávy o situaci na trhu práce.

Na aplikovaný výzkum v oblasti práce a sociálních věcí podle aktuálních potřeb orgánů státní správy, popřípadě neziskových či soukromých subjektů, se soustředí Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, který má v Brně oddělení, jenž se věnuje obecným otázkám sociální politiky.

Trhu práce se věnují také další instituce, jako jsou **Agentura pro sociální začleňování** (mimo jiné integrace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených osob na trh práce), Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně (podílení se na realizaci výběrového šetření pracovních sil), Krajská hospodářská komora jižní Moravy či Jihomoravské inovační centrum (ke dvěma posledním institucím více v následující kapitole).

Shrnutí

- Dominujícím sektorem z hlediska zaměstnanosti v Jihomoravském kraji jsou služby – nadprůměr v rámci ČR (město Brno jakožto centrum terciárního sektoru).
- Ekonomika České republiky, a tudíž i Jihomoravského kraje zažívá v několika posledních letech oživení/růst, a tím pádem dochází i k poklesu nezaměstnanosti.
- Kraj má nadprůměrnou nezaměstnanost (3. nejvyšší mezi kraji).
- Problémem je vysoká dlouhodobá nezaměstnanost.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- řešení dlouhodobé nezaměstnanosti,
- spolupráce s Úřadem práce a s Agenturou pro sociální začleňování.

A.2.4 EKONOMIKA

Výkonnost ekonomiky

Podle absolutní hodnoty hrubého domácího produktu v běžných cenách, který v roce 2015 za Jihomoravský kraj činil více než 498 miliard Kč, je Jihomoravský kraj hned za Prahou a Středočeským krajem třetím ekonomicky nejsilnějším krajem.

Tab. 6: Hrubý domácí produkt v běžných cenách v krajích ČR za období 2005–2015 v milionech Kč

Kraje	Hrubý domácí produkt (běžné ceny)					
	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Praha	799 516	966 414	1 001 432	1 003 742	1 011 319	1 112 788
Středočeský	337 650	414 893	419 852	441 035	452 331	527 868
Jihočeský	180 082	200 653	203 518	203 770	212 001	230 508
Plzeňský	165 016	190 275	193 336	202 607	208 139	232 894
Karlovarský	74 130	83 137	84 468	83 105	82 009	86 956
Ústecký	213 774	243 914	256 371	250 484	249 748	275 214
Liberecký	113 823	125 101	123 138	129 025	132 469	147 208
Královéhradecký	150 598	173 565	179 315	183 508	185 110	208 560
Pardubický	131 411	158 720	156 531	165 724	161 809	180 168
Vysočina	133 333	157 330	155 747	162 057	167 216	180 155
Jihomoravský	321 740	382 939	403 037	421 653	452 931	498 757
Olomoucký	152 393	174 709	179 233	189 721	191 738	215 650
Zlínský	150 304	177 344	186 856	191 345	194 047	222 918
Moravskoslezský	334 202	382 825	378 993	405 979	397 261	434 971
Česká republika	3 257 972	3 831 819	3 921 827	4 033 755	4 098 128	4 554 615

Pramen: ČSÚ (2016): Databáze regionálních účtů

Od roku 2009 se v datech projevila ekonomická recese. Jihomoravský kraj se s ní vypořádával ve srovnání s ostatními kraji a celou ČR poměrně dobře, což potvrzují meziroční změny hrubého domácího produktu v běžných cenách v krajích ČR za období 2005–2015.

Ekonomická úroveň Jihomoravského kraje, která se vyjadřuje jako hrubý domácí produkt na obyvatele v běžných cenách, je ve srovnání s ostatními kraji na vynikající úrovni a dosahuje druhého místa hned za Prahou. HDP na obyvatele činilo v roce 2015 téměř 425 000 Kč, což je pouze mírně podprůměrná hodnota ve srovnání s celou Českou republikou, která je však silně ovlivněna hlavním městem Prahou.

Tab. 7: Hrubý domácí produkt na obyvatele v běžných cenách v krajích ČR za léta 2005–2015 (v Kč)

Kraje	Hrubý domácí produkt na obyvatele (běžné ceny)					
	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Praha	679 793	807 732	805 686	810 814	812 460	881 411
Středočeský	293 576	349 521	338 680	346 428	348 696	399 682
Jihočeský	287 319	317 797	319 487	320 440	333 103	361 699

Kraje	Hrubý domácí produkt na obyvatele (běžné ceny)					
	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Plzeňský	299 827	341 415	338 474	354 520	363 319	404 565
Karlovarský	243 379	272 027	274 281	273 805	272 456	291 304
Ústecký	259 757	295 466	306 617	302 300	302 416	334 249
Liberecký	265 775	289 513	280 984	294 489	302 114	335 210
Královéhradecký	274 890	315 273	323 375	331 212	335 312	378 326
Pardubický	259 935	311 876	303 432	321 009	313 716	348 996
Vysočina	261 437	306 952	302 228	316 535	327 539	353 587
Jihomoravský	284 655	337 266	350 464	362 048	387 592	424 994
Olomoucký	238 494	272 766	279 203	296 974	301 163	339 556
Zlínský	254 560	300 583	316 007	324 536	330 803	381 168
Moravskoslezský	266 984	306 426	303 351	329 361	324 580	357 939
Česká republika	318 345	371 204	373 810	384 289	389 900	432 006

Pramen: ČSÚ (2016): Databáze regionálních účtů

Pokud vezmeme jako základní rok 2009, kdy se v datech poprvé projevila ekonomická krize, můžeme vidět, že Jihomoravský kraj se s krizí vypořádal nejlépe ze všech krajů (společně se Středočeským krajem). Důvodem může být i diverzifikované odvětvové zaměření podniků v kraji. Jeho HDP v běžných cenách v roce 2015 bylo totiž o téměř 24 % vyšší než v roce 2009. To značí, že místní ekonomika se dokázala nejrychleji ze všech krajů (s výjimkou již zmíněného Středočeského kraje) přizpůsobit novým podmínkám a změnám, které s sebou ekonomická recese přinesla.

Struktura ekonomiky

Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje alternativní ukazatel vypovídající o výkonu místní ekonomiky. V roce 2015 činila v Jihomoravském kraji více než 448 miliard. Data z roku 2005 ještě nemohla zachytit následující ekonomickou krizi, která svého vrcholu dosáhla v roce 2010, zatímco v roce 2015 již odezněla. Lze pozorovat, která odvětví byla krizí nejvíce postižena a snížil se tak jejich podíl na celkové hrubé přidané hodnotě. Jednalo se především o sekundární sektor, kam se řadí dle CZ-NACE průmysl a stavebnictví. Z terciárního sektoru byla nejvíce postižena odvětví „velkoobchod a maloobchod, prodej a opravy motorových vozidel; doprava a skladování; ubytování, stravování a pohostinství“ a „profesní, vědecké a technické činnosti; administrativní a podpůrné činnosti“.

Tab. 8: Podíl odvětví dle CZ-NACE na hrubé přidané hodnotě v Jihomoravském kraji za roky 2005, 2010 a 2015

Odvětví CZ-NACE	Podíl odvětví na HPH Jihomoravského kraje v %			
	2005	2010	2015	Změna v p. b. 2005–2015
A: primární sektor	2,7	1,8	2,7	0,0
B–F: sekundární sektor	35,3	36,5	35,7	1,4
G–U: terciární sektor	62,0	61,7	61,6	-0,4
A: Zemědělství, lesnictví a rybolov	2,7	1,8	2,7	0,0
B+C+D+E: Průmysl	27,6	27,7	29,0	1,4
C: Zpracovatelský průmysl	23,7	22,1	23,4	-0,2
F: Stavebnictví	7,6	8,7	6,7	-0,9

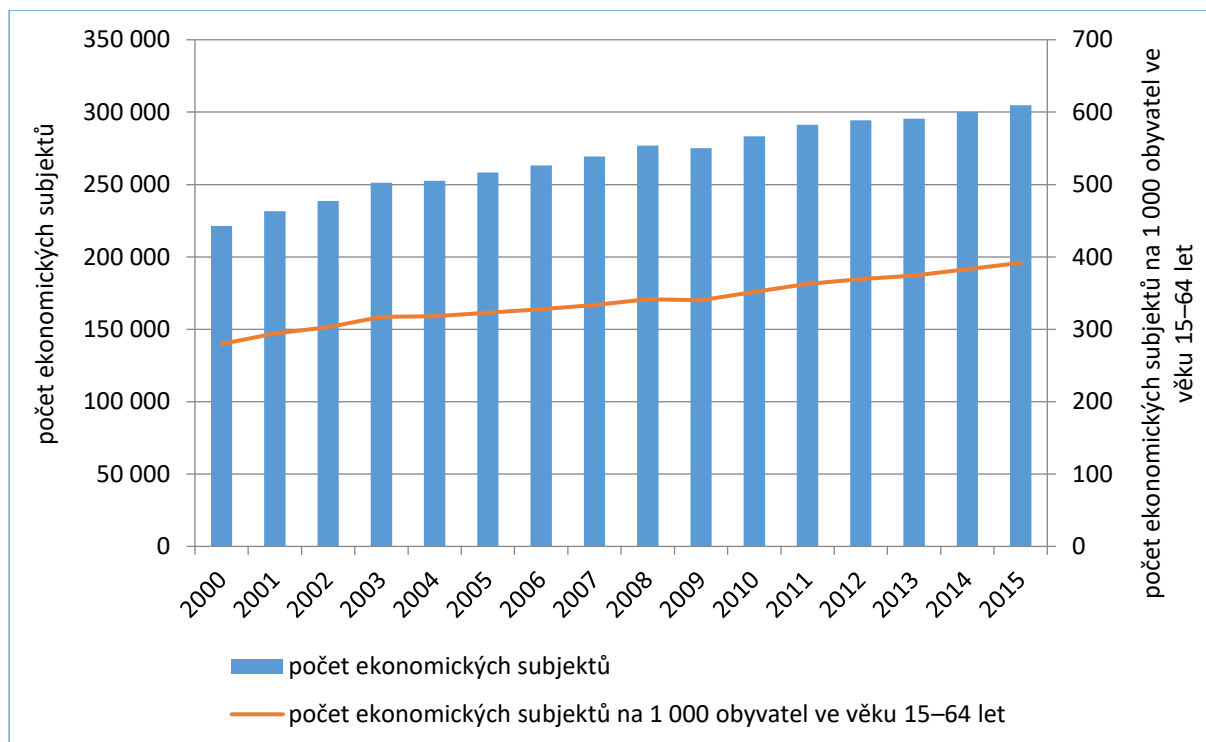
Odvětví CZ-NACE	Podíl odvětví na HPH Jihomoravského kraje v %			
	2005	2010	2015	Změna v p. b. 2005–2015
G+H+I: Velkoobchod a maloobchod, prodej a opravy motorových vozidel; doprava a skladování; ubytování, stravování a pohostinství	20,6	18,9	18,2	-2,5
J: Informační a komunikační činnosti	4,1	5,1	6,3	2,1
K: Peněžnictví a pojišťovnictví	1,7	2,6	4,5	2,8
L: Činnosti v oblasti nemovitostí	8,4	8,9	7,8	-0,7
M+N: Profesní, vědecké a technické činnosti; administrativní a podpůrné činnosti	7,3	7,2	6,6	-0,7
O+P+Q: Veřejná správa, obrana a povinné sociální zabezpečení; vzdělávání; zdravotní a sociální péče	17,2	16,7	15,9	-1,3
R+S+T+U: Kulturní, zábavní a rekreační činnosti; ostatní činnosti; činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu; činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	2,6	2,3	2,4	-0,2
Hrubá přidaná hodnota celkem v mil. Kč	291 273	368 957	448 439	---

Pramen: ČSÚ (2016): Databáze regionálních účtů, Vybrané ukazatele v odvětvovém členění

Na konci roku 2016 bylo evidováno v Jihomoravském kraji téměř 310 tis. ekonomických subjektů, tedy nejvíce po hlavním městě Praze a Středočeském kraji. V případě Jihomoravského kraje se tak jednalo o 11 % ze všech ekonomických subjektů v České republice. Tento výsledek ovlivnila nejen skutečnost, že se jedná o ekonomická jádra státu, ale také fakt, že se jedná o populačně největší prostorové jednotky. Nicméně také v případě přepočtu ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel v produktivním věku se nachází Jihomoravský kraj na třetím místě (kromě hlavního města Prahy jej předběhl také Liberecký kraj). Na základě výše zmíněného lze tedy konstatovat, že ekonomika Jihomoravského kraje má v prostředí České republiky výrazné postavení.

Při podrobnějším členění ekonomických subjektů dle právní normy je možné opět identifikovat přední místa Jihomoravského kraje u množství obchodních společností, družstev či státních podniků. Slabší postavení má Jihomoravský kraj v případě fyzických osob, např. v rámci počtu soukromých podnikatelů dle živnostenského zákona na 1 000 obyvatel v produktivním věku obsadil kraj až sedmé místo.

Počet ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji po roce 2000 neustále narůstá. Zatímco v roce 2000 se jednalo o 222 tis. ekonomických subjektů, v roce 2014 byla překročena hranice 300 tis. ekonomických subjektů. V průběhu 15 let je patrné mírnější zpomalení růstu (resp. stagnace) mezi lety 2008 a 2009, kdy se také v českých podmínkách projevila globální ekonomická krize a tempo vzniku nových ekonomických subjektů se tak zastavilo. Od roku 2010 se však v této oblasti opět vrátil růst.

Obr. 19: Vývoj počtu ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji v letech 2000 až 2015 (vždy k 31. 12. daného roku)

Pramen: ČSÚ (2001 až 2016): Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2001 až 2016

U struktury ekonomických subjektů v rámci Jihomoravského kraje je patrná dominance města Brna. Se svými 133 tis. ekonomickými subjekty představuje 43 % všech subjektů v kraji a také v případě přepočtu na 1 000 obyvatel v produktivním věku zřetelně převyšuje ostatní okresy. Všechny další okresy se pohybují na podobné úrovni, mírně vystupuje okres Brno-venkov.

Tab. 9: Počet ekonomických subjektů dle právní formy v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2016

Okres	absolutně	na 1 000 obyvatel ve věku 15–64 let	Obchodní společnosti		Družstva	Státní podniky	Fyzické osoby		
			celkem	z toho akciové společnosti			Soukromí podnikatelé dle živnostenského zákona	zemědělství podnikatelé	soukromí podnikatelé dle jiných zákonů
Blansko	21 691	306	2 099	99	104	1	15 606	433	1 166
Brno-město	133 224	540	34 305	2 116	1 244	20	76 826	281	7 292
Brno-	48 844	346	5 338	217	173	3	35 402	1 108	2 678
Břeclav	25 772	331	2 913	135	74	3	17 671	1 396	1 288
Hodonín	33 817	323	3 636	168	77	2	23 882	1 071	1 985
Vyškov	20 374	336	1 636	93	98	1	15 468	336	924
Znojmo	26 064	342	2 594	89	103	-	18 652	731	1 165
JMK	309 786	398	52 521	2 917	1 873	30	203 507	5 356	16 498

Pramen: ČSÚ (2017): Veřejná databáze, Organizační statistika

Podle evidence ČSÚ převažovaly na území Jihomoravského kraje na konci roku 2015 malé a střední podniky, což je totožné i s jinými kraji České republiky. Podniků střední velikosti (50 až 249 zaměstnanců) bylo vykázáno téměř 1 200 případů, z toho polovina v Brně. Velkých podniků (250 a více zaměstnanců) pak bylo 224 případů, z nichž ve 29 případech byla překročena hranice 1 000 zaměstnanců (opět více než polovina v Brně). Je však třeba brát v potaz, že se jedná o sídla podniků, a nikoliv o jejich provozovny.

Tab. 10: Počet ekonomických subjektů dle kategorie počtu zaměstnanců v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2015

Okres	Celkem	neuveďeno	bez zaměstnanců	1–49 zaměstnanců	50–249 zaměstnanců	250–499 zaměstnanců	500–999 zaměstnanců	1 000 a více zaměstnanců
Blansko	21 480	11 719	7 707	1 946	92	9	7	-
Brno-město	130 898	79 398	35 183	15 628	566	69	35	19
Brno-venkov	47 780	25 281	17 814	4 501	163	13	6	2
Břeclav	25 357	14 309	8 509	2 440	84	10	3	2
Hodonín	33 290	18 590	11 380	3 168	131	11	7	3
Vyškov	20 132	11 356	7 076	1 612	70	10	6	2
Znojmo	25 792	15 595	7 807	2 290	90	9	-	1
Jihomoravský kraj	304 729	176 248	95 476	31 585	1 196	131	64	29

Pramen: ČSÚ (2016): Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016

Rozvíjejícím se trendem je tzv. **sociální podnikání** s cílem zaměstnávání zdravotně postižených osob a osob znevýhodněných na trhu práce. Růst souvisí zejména s dotační podporou. Komora sociálních podniků sídlící v Brně má v řadách svých členů 17 sociálních podniků sídlících s jednou výjimkou v Brně. Web ceske-socialni-podnikani.cz uvádí v Jihomoravském kraji 21 sociálních podniků. Z nich je 6 členy zmíněné Komory sociálních podniků. Počet sociálních podniků lze tedy odhadovat v řádu několika desítek. Vzhledem k tomu, že zákon o sociálním podnikání jednoznačně definující sociální podnik je teprve v přípravě, je třeba brát tyto údaje jako orientační.

Infrastruktura pro rozvoj podnikání a inovací

Jednu z infrastruktur pro rozvoj podnikání a inovací představují **průmyslové zóny**. Vznik těchto zón podporovala vládní agentura CzechInvest: mezi lety 1998 a 2005 prostřednictvím Programu na podporu rozvoje průmyslových zón a mezi lety 2006 a 2010 na něj navazujícím Programem na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. V Jihomoravském kraji tak vzniklo 11 průmyslových zón o celkové rozloze cca 1 037 ha, a to v Blansku, Brankovicích, Hodoníně, Kuřimi, Mikulově, Pohořelcích, Znojmě a po dvou v Brně a Vyškově. Nová průmyslová zóna vzniká ve Veselí nad Moravou.

Pestřejší nabídkou průmyslových zón a rozvojových ploch disponuje centrum kraje – město Brno. Kromě již zmíněné Černovické terasy a Českého technologického parku se jedná o rozvojovou zónu Heršpická (území o rozloze cca 25 ha mezi historickým centrem města a jižní částí Velkého městského okruhu s projekty jako M-Palác, Spielberk Office Centre či AZ Tower), dále pak administrativní komplex H-park na Heršpické nebo Brno Business Park na Londýnském náměstí. Pozvolna se také rozvíjí oblast tzv. Jižního centra a blízkého sousedství (Dorn Brno, areál Vlněny) či oblast kampusu Masarykovy univerzity v Brně-Bohunicích. Specifickou infrastrukturu představují **co-workingová centra**, tj. sdílený pracovní prostor – v Brně například Co-work JIC v budově INMEC, Impact Hub Brno, Coworking Mitrovski, Cowo Brno či KoPlac.

Příležitosti pro rozvoj podnikání představují také **lokality brownfieldů**. Často mají atraktivní polohu v centrálních částech měst a po jejich regeneraci mohou opět sloužit výrobě, ale též nevýrobním aktivitám (bydlení, občanská vybavenost, maloobchod atd.).

Na území Jihomoravského kraje se problematikou brownfieldů zabývá Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, která vytvořila databázi brownfieldů. Ta v červnu 2017 obsahovala 159 lokalit brownfieldů na území kraje, vyjma města Brna, které si tuto záležitost řeší individuálně. Největší množství vymezených brownfieldů bylo původně využíváno k zemědělství (66 lokalit) a průmyslu (39 lokalit), následují občanská vybavenost (26 lokalit), armáda (4 lokality) a ostatní (např. administrativa či cestovní ruch). Co se týká rozsahu, tak prostorově malé lokality do 1 000 m² představují 14 případů, dalších 43 případů spadá do kategorie 1 000 m² až 5 000 m², následuje 42 případů v kategorii 5 000 m² až 20 000 m² a 53 případů v kategorii 20 000 m² až 100 000 m² a vše završuje 11 případů větších než 100 000 m².

Tab. 11: Databáze brownfieldů v Jihomoravském kraji v červnu 2017

Okres	Počet celkem	Původní využití		Rozloha		
		zemědělství	průmysl	do 10 000 m ²	10 000 až 50 000 m ²	více než 50 000 m ²
Blansko	24	8	13	12	9	3
Brno-město
Brno-venkov	32	16	6	11	14	7
Břeclav	16	8	2	2	8	6
Hodonín	27	13	7	15	6	6
Vyškov	10	3	3	3	5	2
Znojmo	50	18	8	27	12	11
Jihomoravský kraj	159	66	39	70	54	35

Pramen: RRA JM (2011, průběžně aktualizováno): Brownfields – nevyužívané areály a objekty Jihomoravského kraje

Statutární město Brno mělo v červnu 2017 v rámci své databáze brownfieldů vymezeno 128 jednotek. V rámci třídění dle původního účelu převažovaly lokality výrobní (76 případů), následovalo bydlení, obchod a služby (13 případů) a veřejná vybavenost (10 případů). Celková rozloha je odhadovaná na cca 378 ha, největší část brownfieldů se nachází na území městské části Brno-střed (31 lokalit). Městu se daří jednotlivé lokality postupně revitalizovat. V roce 2014 bylo evidováno 72 revitalizovaných lokalit o přibližné rozloze 163 ha (Brno Brownfields 2015).

Zahraniční investice

V roce 2005 připadaly na jednoho obyvatele Jihomoravského kraje v produktivním věku zahraniční investice ve výši 73,7 tis. Kč, o deset let později to byl více než dvojnásobek. Také pozice Jihomoravského kraje mezi všemi kraji České republiky se zlepšila – v roce 2005 se nacházel na 10. místě, v roce 2015 už pak na 7. místě (i když je třeba dodat, že v polovině sledovaného období byl dokonce na 4. místě). Co se týká odvětvového složení, tak zahraniční investoři míří především do služeb, strojírenského a elektrotechnického průmyslu. Téměř výhradně pocházejí ze zemí Evropské unie, a to především z Rakouska, Německa, Nizozemska a Francie.

Tab. 12: Vývoj stavu přímých zahraničních investic (v tis. Kč) na obyvatele v krajích ČR

Kraje	PZI (v tis. Kč) na obyvatele ve věku 15–64 let			
	stav k 31. 12. 2005	stav k 31. 12. 2010	stav k 31. 12. 2015	přírůstek 2005–2015
Hlavní město Praha	940,5	1 409,8	1 960,1	1 019,7
Středočeský kraj	194,4	280,8	356,4	162,0
Jihočeský kraj	127,7	189,2	219,1	91,4

Kraje	PZI (v tis. Kč) na obyvatele ve věku 15–64 let			
	stav k 31. 12. 2005	stav k 31. 12. 2010	stav k 31. 12. 2015	přírůstek 2005–2015
Plzeňský kraj	124,1	187,5	259,9	135,9
Karlovarský kraj	73,3	96,2	109,7	36,4
Ústecký kraj	104,8	176,5	136,4	31,6
Liberecký kraj	150,2	201,7	173,7	23,5
Královéhradecký kraj	63,6	127,5	160,2	96,6
Pardubický kraj	100,5	157,1	112,2	11,7
Kraj Vysočina	99,3	146,0	163,3	64,1
Jihomoravský kraj	73,7	194,0	167,7	94,0
Olomoucký kraj	61,9	67,9	106,0	44,1
Zlínský kraj	70,8	118,0	154,6	83,9
Moravskoslezský kraj	99,2	190,9	249,1	149,9
Česká republika	204,5	326,6	413,7	209,2

Pramen: ČNB (2007, 2012 a 2017): Přímé zahraniční investice za rok 2005, 2010 a 2015

Výzkum a vývoj

Podle rozsahu vědeckých a výzkumných kapacit má Jihomoravský kraj po Praze nejhodnější podmínky pro rozvoj znalostní ekonomiky. Regionální inovační systém lze při zjednodušení rozdělit na tvůrce nových znalostí (nejčastěji výzkumné organizace) a jejich uživatele (zejména firmy a další subjekty aplikační sféry). Pozice Jihomoravského kraje je pozitivně ovlivněna koncentrací vysokých škol (5 veřejných, 1 státní a 6 soukromých). Důležité postavení mají také veřejné výzkumné organizace, mezi něž patří i 8 ústavů Akademie věd ČR (např. Biofyzikální ústav, Ústav přístrojové techniky, Ústav fyziky materiálů, Ústav analytické chemie, Ústav biologie obratlovců a Ústav výzkumu globální změny CzechGlobe), Výzkumný ústav veterinárního lékařství (zřizován Ministerstvem zemědělství) a Centrum dopravního výzkumu (zřizováno Ministerstvem dopravy). Celá síť je doplněna dynamickým růstem počtu firem, které realizují vlastní vědu a výzkum.

Podle Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2014–2020 patří mezi klíčové hospodářské domény kraje: pokročilé výrobní a strojírenské technologie, přesné přístroje, vývoj software a hardware, léčiva, lékařská péče a diagnostika, technologie pro letecký průmysl. Vědecké a výzkumné kapacity v kraji mají jak domácí firmy (např. Alta, Tescan), tak i zahraniční firmy (např. Zetor, Honeywell, ThermoFisher Scientific, ABB).

Tab. 13: Charakteristika VaV v podnikatelském sektoru v okresech Jihomoravského kraje v roce 2015

Okres	VaV pracoviště (počet)	Výdaje na VaV (v mil. Kč)	Zaměstnanci VaV*	
			celkem*	výzkumní a techničtí pracovníci*
Blansko	29	417	320	194
Brno-město	249	7 457	6 222	4 584
Brno-venkov	49	319	252	103
Břeclav	22	246	189	82
Hodonín	21	100	118	50
Vyškov	14	198	90	53
Znojmo	17	133	78	21
Jihomoravský kraj	401	8 869	7 270	5 087

Pramen: ČSÚ (2016): Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016

* přepočteno na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činnostem

Ve výzkumných kapacitách a výdajích došlo v posledních letech k výraznému nárůstu. Mezi roky 2011 a 2015 se počet firem s vlastními výzkumnými kapacitami zvýšil o 9 %, počet neinvestičních výdajů vzrostl o 71 % a počet výzkumníků se zvýšil o 76 %.

V Jihomoravském kraji jsou realizována **čtyři centra excelence**:

1) CEITEC (Středoevropský technologický institut) – centrum vědecké excelence v oblasti věd o živé přírodě a pokročilých materiálů a technologií, jehož hlavním posláním je vybudování významného evropského centra vědy a vzdělanosti se špičkovým zázemím a podmínkami. Evropskou komisí byl schválen v červnu 2011. Vznikl ze společného projektu 6 nejvýznamnějších brněnských univerzit a výzkumných institucí (MU, VUT v Brně, MENDELU, VFU Brno, Výzkumný ústav veterinárního lékařství a Ústav fyziky materiálů AV ČR) za podpory Jihomoravského kraje a města Brna.

2) CzechGlobe (Ústav výzkumu globální změny) – veřejná výzkumná organizace, evropské centrum excelence zkoumající pomocí nejmodernějších postupů a přístrojového vybavení probíhající globální změnu a její dopad na atmosféru, biosféru a lidskou společnost.

3) FNUSA-ICRC (Mezinárodní centrum klinického výzkumu) – vědecko-výzkumné centrum nové generace a zároveň veřejné centrum špičkové lékařské péče zaměřující se na hledání nových metod, technologií a léčiv pro efektivní prevenci, včasnou diagnostiku a individualizovanou léčbu kardiovaskulárních a neurologických onemocnění. Funguje při Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně.

4) IT4Innovations (Národní superpočítačové centrum) – brněnská část se věnuje rozpoznávání a prezentaci informací z multimediálních dat, bezpečné a spolehlivé architektuře, sítím a protokolům.

Vedle center excelence je či bylo v Jihomoravském kraji realizováno 11 aplikačně zaměřených **regionálních výzkumných center**, a to:

- 1) AdMaS – moderní centrum vědy a komplexní výzkumná instituce v oblasti stavebnictví, která je součástí Fakulty stavební VUT v Brně,
- 2) AdmireVet – centrum pro aplikovanou mikrobiologii a imunologii ve veterinární medicíně při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství,
- 3) ALISI – aplikační laboratoře mikrotechnologií a nanotechnologií při Ústavu přístrojové techniky AV ČR,
- 4) CMV VUT v Brně – centrum materiálového výzkumu, primárně zaměřené na aplikovaný výzkum v oblasti anorganických materiálů a transportních systémů při Fakultě chemické VUT v Brně,
- 5) CEPLANT – centrum pro nízkonákladové plazmové a nanotechnologické povrchové úpravy při Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity,
- 6) CVVOZE – centrum výzkumu a využití obnovitelných zdrojů energie při Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT v Brně,
- 7) CETOCOEN – centrum pro výzkum toxických látek v prostředí při Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity,
- 8) Dopravní VaV centrum – projekt Centra dopravního výzkumu, realizace ukončena v prosinci 2014,
- 9) NETME Centre – výzkumné a vývojové centrum nových technologií pro strojírenství při Fakultě strojního inženýrství VUT v Brně,
- 10) RECAMO – regionální centrum aplikované molekulární onkologie při Masarykově onkologickém ústavu,
- 11) SIX Research Centre – centrum zabývající se senzory, informačními a komunikačními systémy při Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT v Brně.

Podpůrnou infrastrukturou pro výzkum a inovace jsou CzechInvest – regionální kancelář (asistence přichozím zahraničním investorům, poskytování informací a služeb k operačním programům), Hvězdárna Brno (popularizace výsledků vědy, motivace ke studiu přírodovědných a technických oborů), Intemac Solutions (řešení problémů firem v oblasti obráběcích strojů), Jihomoravské inovační

centrum (podpora vzniku a rozvoje znalostně intenzivních firem a zralých firem s potenciálem růstu), Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu (podpora nadaných studentů a lidských zdrojů pro výzkum), Moravian Science Centre Brno (popularizace vědy a výzkumu prostřednictvím VIDA! science centra) a Regionální rozvojová agentura jižní Moravy (příprava projektů z evropských fondů, asistence zahraničním investorům). Specifickými institucemi jsou centra transferu technologií při veřejných vysokých školách (MU, VUT v Brně a MENDELU).

V Jihomoravském kraji rovněž dlouhodobě aktivně podporují výzkum a inovace dvě samosprávné instituce – Jihomoravský kraj a Statutární město Brno. V roce 2013 zřídilo podnikatelský inkubátor i město Znojmo.

Tab. 14: Vývoj výdajů na výzkum a patentových přihlášek subjektů v Jihomoravském kraji

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Subjekty provádějící VaV celkem (VaV pracoviště)	420	445	466	456	467	477	
Výdaje na VaV celkem (v mil. Kč)	8 411	11 170	14 654	16 185	17 012	17 699	
podnikatelský	4 565	5 429	6 193	7 214	8 920	8 869	
Patentové přihlášky celkem	105	101	103	127	118	110	
z toho od podnikatelských subjektů	54	38	36	33	30	33	
Udělené patenty celkem	20	48	54	70	64	85	
z toho soukromým podnikům	11	16	17	16	16	26	
Výdaje na VaV celkem (v mil. Kč) v přepočtu na:	patentové přihlášky	80	110	142	127	144	161
	udělené patenty	421	233	271	231	266	208
Výdaje podniků na VaV (v mil. Kč) v přepočtu na:	patentové přihlášky podniků	85	145	171	219	302	267
	udělené patenty podniků	415	339	364	458	576	343

Pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, 2013, Český statistický úřad. Údaje o udělených patentech jsou jednotně převzaty z Patentové statistiky ČSÚ

Výdaje na výzkum dlouhodobě rostou. Počty patentových přihlášek v posledních třech letech spíše klesají, v případě podniků po dřívějším poklesu stagnují. Pozitivnější je nárůst celkového počtu udělených patentů.

Kompetenční a organizační informace

Mezi instituce primárně se zabývající ekonomikou v Jihomoravském kraji patří **Krajská hospodářská komora jižní Moravy**, jejímž cílem je podporovat a realizovat potřeby svých členů ve vztahu k podnikatelským subjektům a veřejné správě na úrovni kraje. V oblasti podpory inovací, výzkumu a vývoje má pouze omezené aktivity.

Další institucí je **Jihomoravské inovační centrum**, které je zájmovým sdružením právnických osob. Náplní jeho činnosti je maximálně podporovat spolupráci firem, vědců a univerzit, podporovat vznik nových firem, podporovat růst firem obecně a inovace v nich a celkově tak budovat silný podnikatelský ekosystém. K tomuto záměru také slouží **Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje**, aktuálně pro období 2014–2020.

K rozvoji lokální ekonomiky přispívá též **Regionální rozvojová agentura jižní Moravy**, která napomáhá udržitelnému rozvoji regionu a růstu jeho konkurenceschopnosti realizací rozvojových projektů, projektů přeshraniční spolupráce stejně jako podporou investic a inovací.

Vliv na lokální ekonomickou situaci mají také Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně (blíže v předchozí kapitole), regionální kancelář CzechInvestu (podpora domácích a zahraničních investorů, podpora podnikání malých a středních podniků), Jihomoravské centrum pro mezinárodní

mobilitu (příliv studentů a zkušených i začínajících vědců do regionu), Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců (mimo jiné podpora integrace na trh práce), obecně vzdělávací instituce.

Shrnutí

- Jihomoravský kraj představuje dlouhodobě jedno ze dvou hlavních ekonomických center České republiky (společně s hlavním městem Prahou a Středočeským krajem). Stěžejní je vliv hlavního ekonomického centra kraje, města Brna, kde se koncentrují ekonomický, vzdělávací i inovační potenciál kraje, ale i ekonomické a strukturální problémy (např. vysoká dlouhodobá nezaměstnanost, vysoký počet brownfieldů...)
- Výhodou kraje je relativní diverzifikace hospodářství z odvětvového hlediska, kterou by bylo vhodné udržet i do budoucna a zaměřit se na zvyšování přidané hodnoty (progresivity) jednotlivých ekonomických subjektů.
- Vzhledem k bohaté průmyslové historii kraje se v regionu nachází poměrně velké množství lokalit brownfieldů, které je třeba dále regenerovat. A zároveň i využívat další infrastrukturu pro rozvoj podnikání a inovací (průmyslové zóny, co-workingová centra, podnikatelské inkubátory atd.).
- V rámci České republiky je kraj silným centrem vědy a výzkumu, kdy základ tvoří především vysoké školy a vědecká centra (ať už centra excelence či regionální výzkumná centra). Tuto skutečnost je třeba dále rozvíjet jak po stránce infrastruktury (vědecká, dopravní a technická), tak i po stránce kvalifikace pracovní síly.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- podpora podnikání (např. přes fyzickou podnikatelskou infrastrukturu),
- podpora inovací a transferu technologií,
- řešení brownfields.

A.2.5 CESTOVNÍ RUCH

Nabídka cestovního ruchu

Jihomoravský kraj má v oblasti cestovního ruchu co nabídnout. **Přírodní potenciál kraje** je poměrně vysoký, přestože se zde nenachází žádné významné pohoří (s výjimkou okraje Bílých Karpat). Mezi nejvýznamnější přírodní lákadla Jihomoravského kraje patří národní park Podyjí. Je zde zachovalá příroda, protože se v oblasti před rokem 1989 nacházelo hraniční pásmo. Na rakouské straně volně navazuje již dříve vyhlášený NP Thayatal.

Další významnou přírodní oblastí je území CHKO Moravský kras, které patří k největším a nejvýznamnějším krasovým oblastem České republiky s unikátními a turisticky atraktivními jeskyněmi (mezi nejnavštěvovanější patří Sloupsko-šošůvská a Punkevní jeskyně) a propastí Macocha.

V kraji se nachází ještě dvě další CHKO: Pálava a Bílé Karpaty. Dále v kraji existují 2 biosférické rezervace, Bílé Karpaty a Dolní Morava. První z nich je v hranicích CHKO Bílé Karpaty, druhá je svým rozsahem mnohem větší než stávající CHKO Pálava. Pálava tvoří místní velkou dominantu. Pro cestovní ruch je významná vazba na blízký Lednicko-valtický areál, město Mikulov a vodní plochu Mušovských jezer. Jižní výběžek CHKO Bílé Karpaty, který zasahuje na území kraje, je ekologicky velmi zachovalé prostředí. V Bílých Karpatech leží nejvyšše položený vrchol kraje Durda (838 m. n. m.)

Potenciál vody v Jihomoravském kraji je spíše podprůměrný. V kraji se nenachází žádná intenzivněji využívaná vodácká řeka. K nejvýznamnějším vodním atrakcím patří Baťův kanál, Vranovská a Brněnská přehrada nebo Novomlýnské nádrže.

Jihomoravský kraj má **velký kulturní potenciál**. Na jeho území se nachází mimořádné bohatství folklóru a tradic. K nejdůležitějším kulturně-historickým památkám patří krajinná památková zóna Lednicko-valtický areál a brněnská funkcionalistická vila Tugendhat, které jsou zapsány na seznam světového dědictví UNESCO. Jihomoravský kraj je dále typický bohatým a stále živým folklórem s tradicemi lidových písní. Z oblasti Slovácka dále pochází jízda králů a lidový tanec verbuňk, které jsou zapsány organizací UNESCO na seznam mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva. Území Jihomoravského kraje se pyšní nadprůměrným výskytem hradů a zámků na počet obyvatel. Jedná se např. o hrady Špilberk, Pernštejn, Veveří, zámky Milotice, Lysice a Rájec-Jestřebí nebo státní zámek Lednice. Dále se v Jihomoravském kraji nachází např. památková zóna Území bojiště bitvy u Slavkova, kláštery ve Vranově, Rajhradě či Dolních Kounicích. Mezi další kulturní památky patří poutní místo s chrámem Jména Panny Marie ve Křtinách nebo Slovanské hradiště v Mikulčicích (významná lokalita z období Velké Moravy aspirující na zápis do UNESCO).

Vedle klasických historických objektů, folklóru a tradice lidových písní je kulturní nabídka kraje v porovnání s ostatními regiony ČR obohacena o fenomén vinařství. S vinařstvím a přírodními atraktivitami kraje souvisí i cykloturistika. Moravské vinařské stezky, návštěvy vinných sklepů a s tím spojená gastronomie jsou v rámci České republiky zcela výjimečné a jejich význam v posledních letech stále roste. Cykloturistika má zvyšující se ekonomický význam a nejde pouze o krátkodobé pobyty.

Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem **pět turistických oblastí (TO)**: Brno a okolí, Moravský kras a okolí, Pálava a Lednicko-Valtický areál, Slovácko, Znojensko a Podyjí. Vzhledem k malé územní velikosti některých přirozených oblastí cestovního ruchu (např. Znojensko, Vranovsko, Lednicko-valtický areál, Mikulovsko) byly spojeny do větších turistických oblastí. Důvodem byly zejména úspory z rozsahu a vyšší šance na získání prostředků z národního dotačního programu. Turistická oblast Slovácko leží na území dvou krajů (Jihomoravského a Zlínského). Kraje se navzájem podporují, finanční prostředky lze však investovat pouze na území příslušného kraje.

Vhodná tarifní politika linkami IDS JMK s nabídkou výletních jízdének pro rodiny s dětmi zvyšuje dostupnost turistických cílů i společensko-kulturních akcí. Pozornost je věnována i možnostem dopravy do atraktivních lokalit cyklobusy a cyklovlaky IDS JMK. Dostupnost některých turistických cílů, zvláště o víkendu, není ideální.

Celkové ubytovací kapacity na území kraje nelze zjistit. Dostupné jsou pouze údaje za **hromadná ubytovací zařízení**.¹⁰ Počet hromadných ubytovacích na území Jihomoravského kraje v letech 2012–2015 postupně klesal. Počet lůžek v těchto zařízeních, který indikuje atraktivitu daného území pro cestovní ruch, dosáhl v roce 2012 více než 46 000, potom do roku 2014 postupně klesal až k hranici 44 000 lůžek a v roce 2015 opět narostl na více než 45 000 lůžek. Vývoj byl spojen zejména s dozvuky ekonomické krize a je srovnatelný s vývojem v ČR a ostatních krajích. Velikost ubytovacích kapacit je závislá na aktuální situaci na trhu, kraj ji nemůže přímo ovlivnit. O kapacitě individuálních ubytovacích zařízení se lze jen dohadovat. Pro jižní Moravu je specifické v některých obcích velmi početné ubytování v malých penzionech a v soukromí v návaznosti na vinné sklepy a poskytované přímo vinaři.

Při srovnání počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních mezi léty 2012 a 2016 v obcích Jihomoravského kraje, ve kterých bylo v roce 2016 více než 200 lůžek, nejvíce vzrostla významnost Bzence, Pasohlávek, Brna a Boskovic. Naopak nejvíce poklesl význam Rosic a Znojma. Data ukazují, jak se jednotlivé destinace vyvíjely v pokrizovém období.

¹⁰ Ubytovací zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu.

Tab. 15: Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v obcích Jihomoravského kraje s více než 200 lůžky v roce 2016 v letech 2012 a 2016

Pořadí 2016	Obec	Počet lůžek		Index změny 2012 = 100
		2012	2016	
1	Brno	12 295	13 851	112,7
2	Lednice	1 346	1 315	97,7
3	Pasohlávky	948	1 141	120,4
4	Hodonín	1 083	1 069	98,7
5	Břeclav	1 267	1 064	84,0
6	Znojmo	1 447	987	68,2
7	Štítary	i.d.	869	-
8	Strážnice	763	777	101,8
9	Vranov nad Dyjí	915	727	79,5
10	Valtice	865	719	83,1
11	Bítov	748	604	80,7
12	Hustopeče	551	555	100,7
13	Blansko	654	547	83,6
14	Bzenec	256	401	156,6
15	Boskovice	357	396	110,9
16	Suchý	i.d.	310	-
17	Pavlov	337	306	90,8
18	Sloup	242	242	100,0
19	Rosice	416	232	55,8
20	Chvalovice	262	224	85,5
21	Veselí nad Moravou	245	216	88,2

Pramen: Veřejná databáze Českého statistického úřadu, pozn. i.d. – individuální údaj

Důležitou úlohu v kraji hraje **kongresový cestovní ruch** díky přítomnosti veletržního města Brna. Jen veletrhy navštíví v průměru kolem 1 miliónu hostů ročně. V roce 2016 se městu Brnu podařilo získat 95 % společnosti BVV do svého vlastnictví. Strategická rozhodnutí o brněnských veletrzích jsou na městu Brnu, existuje zde však potenciál pro rozvoj vztahů kraje s městem Brnem a BVV za účelem podpory kongresové a veletržní turistiky. Další příležitostí je spolupráce s CzechTourism za účelem lepší propagace města Brna i jižní Moravy. Samotné město Brno plánuje intenzivnější propojení marketingu města a veletrhů. Brno jako univerzitní a výzkumné město je významné i z hlediska nejrůznějších konferencí. Počet jejich účastníků od roku 2012 klesal, od roku 2014 opět postupně roste.

Oblast cestovního ruchu se dále potýká s nedostatkem kvalifikovaných lidských zdrojů ve službách, hlavně nedostatkem sezónních pracovníků v restauracích a ubytování. Pracovníci často odchází do zahraničí, případně do jiných oborů. Situace se v poslední době ještě zhoršuje z důvodu ekonomického růstu. Stávající pracovníci jsou pak špatně jazykově vybavení, zejména německým jazykem. Je proto potřeba zahájit spolupráci se školami, aby se na tento nedostatek zaměřily.

Poptávka cestovního ruchu

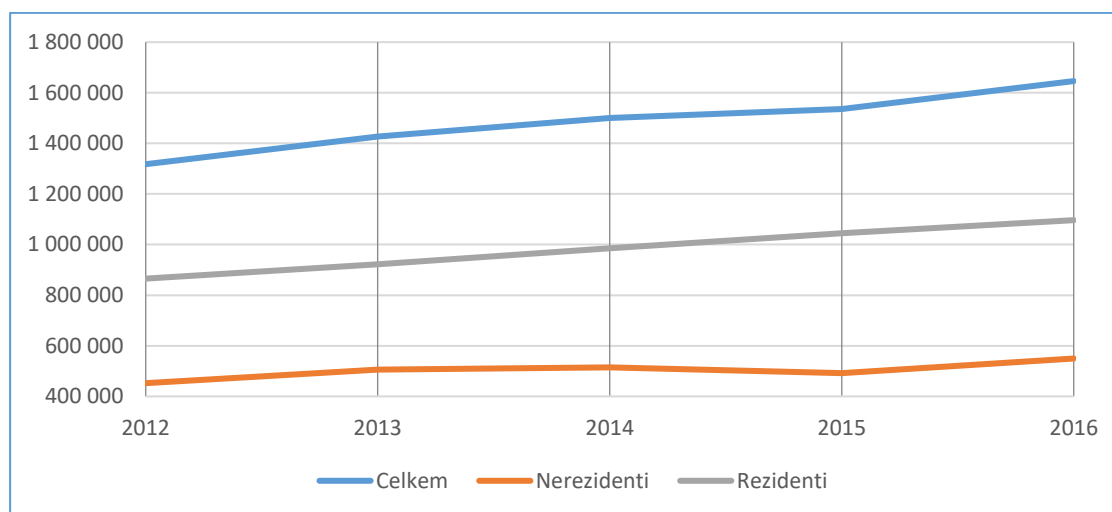
Počet hostů, kteří navštívili Jihomoravský kraj, od roku 2012 postupně stoupá. Mírný pokles bylo možné zaznamenat u zahraničních hostů v roce 2015. Počet zahraničních turistů odráží jednak stabilní oblíbenost destinace České republiky a jednak celkovou ekonomickou situaci v Evropě i ve světě. Podle počtu hostů v roce 2016 je Jihomoravský kraj druhým nejnavštěvovanějším krajem hned po Praze. Počtem hostů rezidentů je dokonce na prvním místě před Prahou. Nerezidentů navštívilo více pouze Prahu a Karlovarský kraj.

Jihomoravský kraj se těší poměrně vysoké návštěvnosti, potýká se však s výraznou sezónností, kdy v zimních měsících vzhledem k absenci pohoří je návštěvnost nižší. Index sezónnosti za rok 2016 (počet

přenocování v říjnu až březnu = 100) v Jihomoravském kraji činí 242 (tzn., že od dubna do září Jihomoravský kraj vykazuje téměř 2,5x větší počet přenocování než v říjnu až březnu), což je po Jihočeském kraji (285) a Kraji Vysočina (250) největší sezónnost ze všech krajů. Průměr za celou Českou republiku přitom dělá 161.

Počet přenocování hostů v Jihomoravském kraji od roku 2012 postupně roste. Mírný pokles bylo možné zaznamenat u přenocování zahraničních hostů v roce 2015. Nejedná se však o vývojový trend. Úbytek byl způsoben poklesem ruských návštěvníků z důvodu složité politické situace a polských návštěvníků z důvodu slabší zimní sezóny.

Problémem je nízký průměrný počet přenocování v kraji, které v roce 2016 činilo 2,0, což je nejméně ze všech krajů České republiky. Průměr za celý stát činí 2,7. Nejvíce postižená je turistický oblast Brno a okolí (1,8), následována Pálavou a Lednicko-Valtickým areálem (2,0), Moravským krasem (2,1), Znojemskem a Podyjím (2,4) a Slováckem (2,6). Jako možné řešení se nabízí výstavba lázní (Pasohlávky) a vytváření turistických produktů k prodloužení doby pobytu.

Obr. 20: Vývoj návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji v letech 2012–2016

Pramen: Český statistický úřad (ČSÚ), Centrála cestovního ruchu Jižní Morava (CCR JM)

Ze zahraničních hostů Jihomoravský kraj nejvíce navštěvují Slováci, což je dáno geografickou blízkostí. Následují Poláci, Němci, Rakušané a návštěvníci z Litvy. Největší úbytek byl zaznamenán u ruských návštěvníků, což je dáno politickou situací. Nejvíc přibylo hostů z Jižní Koreje zejména díky spolupráci zahraničního zastoupení agentury CzechTourism Korea a Centrály cestovního ruchu. Nejvyšší růst v absolutních hodnotách byl zaznamenán u hostů z Německa.

Tab. 16: Počet příjezdů zahraničních návštěvníků na území Jihomoravského kraje v roce 2016

Pořadí 2016	Stát	2012	2013	2014	2015	2016	Index 2012 = 100
1.	Slovensko	64 107	71 394	81 961	90 585	97 713	152
2.	Polsko	82 491	98 701	99 502	84 603	88 382	107
3.	Německo	53 459	56 508	52 072	51 275	64 360	120
4.	Rakousko	26 751	29 052	31 107	31 787	36 119	135
5.	Litva	13 623	16 625	17 213	19 861	21 729	160
6.	Itálie	19 329	21 499	20 460	18 340	21 716	112
7.	Jižní Korea	9 051	15 114	15 208	15 657	19 565	216
8.	UK	14 721	15 007	15 369	15 748	16 954	115
9.	Rusko	33 888	36 368	29 711	16 883	15 079	44
10.	Maďarsko	7 849	8 420	10 054	10 541	13 683	174

Pramen: Český statistický úřad

Návštěvnost turistických cílů je tradičně nejvyšší u zoologických zahrad, hradů a zámků. Na území Jihomoravského kraje patří k nejnavštěvovanějším cílům Aqualand Moravia, Státní zámek Lednice, Zoo Brno a katedrála sv. Petra a Pavla. Nově pak láká k návštěvě VIDA science centrum (232,0 tisíc osob). Důležitým turistickým cílem jsou i Punkevní jeskyně a Macocha (208,6 tisíc osob).

Tab. 17: Návštěvnost nejvýznamnějších turistických cílů Jihomoravského kraje za rok 2016

Název cíle	Počet návštěvníků v roce 2016 (tis.)
Aqualand Moravia	712,4
Státní zámek Lednice	410,9
Zoo Brno	306,9
Katedrála sv. Petra a Pavla, Brno	240,0
VIDA science centrum	232,0

Pramen: CzechTourism, 2017

Kompetenční a organizační informace

V rámci odboru regionálního rozvoje krajského úřadu zajišťuje činnosti související s cestovním ruchem oddělení cestovního ruchu. V oblasti cestovního ruchu kraj založil společně s městem Brnem a Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR založil **Centrálu cestovního ruchu Jižní Morava**, jejímž účelem je zajistit rozvoj a koordinaci cestovního ruchu v Jihomoravském kraji. Mezi nejviditelnější aktivity patří realizace projektů podpořených z fondů Evropské unie, marketingové aktivity, vytváření a podpora partnerství mezi jednotlivými subjekty cestovního ruchu.

Na úrovni Jihomoravského kraje dále funguje **pracovní skupina/regionální kolegium pro cestovní ruch** (jedna z pracovních skupin tzv. regionální stálé konference). Má pouze doporučující funkci. Jedná se o poradní, koordinační a iniciační orgán pro tematickou oblast cestovního ruchu. Pracovní skupina/regionální kolegium nemá právní subjektivitu, nepřebírá úlohu jednotlivých úrovní veřejné správy v oblasti regionálního a místního rozvoje. Neprovádí implementaci žádných finančních mechanismů. Členové zastupují různé subjekty cestovního ruchu na úrovni kraje.

Pro řízení a koordinaci cestovního ruchu Jihomoravského kraje je klíčový destinační management. Destinační managementy na úrovni turistických oblastí teprve postupně vznikají. Certifikovaný je Destinační management oblasti Slovácko, žádost o certifikaci předložila oblast Moravský kras a okolí, založeny jsou již destinační managementy i v dalších oblastech, ale zatím nesplňují certifikační kritéria (stav v říjnu 2017).

V oblasti cestovního ruchu výrazně chybí zákon o cestovním ruchu. Měl by upravovat organizační záležitosti, které jsou v současné době částečně nahrazeny zřízením pracovní skupiny/regionálního kolegia pro cestovní ruch v rámci Regionální stálé konference. Dále by jeho úlohou mělo být zakotvení financování podpory cestovního ruchu, které je nyní řešeno Národním programem podpory cestovního ruchu.

Detailní analýza cestovního ruchu v Jihomoravském kraji je zachycena v Programu rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2014–2020. Dokument je dostupný na www.kr-jihomoravsky.cz.

Shrnutí

- Jihomoravský kraj má v rámci České republiky dostatek přírodních i kulturně-historických atraktivit.
- Pro kraj má velký význam kongresový a konferenční cestovní ruch, nabízí se prohloubení spolupráce s městem Brnem, které je nový většinovým vlastníkem brněnských veletrhů a výstav.
- Stagnace počtu lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních.
- Růst počtu příjezdů hostů, zejména návštěvníků z Jižní Koreje a Německa.

- Nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů ve službách v oblasti cestovního ruchu a jejich nedostatečná jazyková vybavenost, čemuž lze čelit na základních a středních školách zřizovaných krajem.
- Sezónnost cestovního ruchu.
- Nízká průměrná počet doba pobytu lze eliminovat zaměřením se na lázeňství a na produkty cestovního ruchu prodlužující dobu pobytu návštěvníků.
- K dispozici je veřejná doprava do turistických destinací Jihomoravského kraje včetně dopravy pro cyklisty. Zejména o víkendech je ale prostor pro zlepšování dostupnosti.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- Budování destinačního managementu
- Zvyšování kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu.
- Provázení turistické nabídky, rozvoj turistických produktů.
- Podpora zvýšení návštěvnosti z okolních zemí.

A.2.6 VEŘEJNÉ SLUŽBY

Školství a vzdělávání

Oblast školství a celkově vzdělávání (ve smyslu kultivace lidského potenciálu) je jedním ze základních pilířů úspěšného vývoje jakékoliv společnosti. Je však ovlivněna řadou aspektů – finančních, personálních, demografických, legislativních atd. Základem je výuka, ovšem důležitou roli má také demografický vývoj ovlivňující naplněnost škol. Navíc existuje poměrně široké spektrum zřizovatelů, kteří mají rozdílné možnosti, jak podporovat zvyšování kvality vzdělávání ve svých zařízeních.

Ve školním roce 2015/2016 navštěvovalo **mateřské školy** v kraji 41 147 dětí, předškolní vzdělávání bylo poskytováno celkem na 764 místech. Za pětileté období došlo k nárůstu dětí v mateřských školách o 16,2 % (5 741 dětí), tempo růstu se však snižuje. Průměrný počet dětí ve třídách (23,49 v roce 2015/2016) nepatrně poklesl – o 0,15, což je v souladu s trendem individualizace vzdělávání. Mezi jednotlivými třídami jsou však značné rozdíly; stále zůstává velký počet tříd naplněných až na maximální možný počet, tj. 28 dětí¹¹.

Podle *výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016* docházelo v posledních letech k rozšiřování mateřských škol o nové třídy a také k budování celých nových mateřských škol v obcích, které mateřské školy zatím nezřizovaly. Toto je v souladu s dlouhodobým záměrem kraje pružně a efektivně přizpůsobovat síť mateřských škol, podporovat zvyšování kapacit MŠ regionálně dle potřeby, a podporovat vznik firemních mateřských škol. Výrazně stoupá zájem o umístění dětí již od dvou let věku a o poskytování předškolního vzdělávání v co největším denním rozsahu (tlak na prodloužení provozní doby mateřských škol). Faktická dostupnost předškolního vzdělávání je velmi různá, nedostatek míst se projevuje zejména v lokalitách s velkou výstavbou domů a bytů, dobrou dopravní obsluhovaností a možnostmi získání zaměstnání¹².

Základních škol bylo ve školním roce 2015/2016 v kraji v provozu 445 s celkem 92 845 žáky. Od školního roku 2011/2012, kdy se zastavil dlouhodobý pokles, počet žáků ZŠ roste. Za pětileté období přibýlo 13,8 % žáků, tj. 11 298 osob. V souvislosti s demografickými změnami se však odlišně vyvíjí situace na prvním a na druhém stupni ZŠ. Zatímco na druhém stupni přibýla pouze 3,3 % žáků, na prvním stupni již 21,0 %, což může v dlouhodobém výhledu znamenat zastavení trendu poklesu počtu žáků středních škol.

Od školního roku 2015/2016 se rozšířily možnosti zřizování přípravných tříd pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy

¹¹ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹² Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2016-2020.

vyrovná jejich vývoj; přednostně pro děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Ve školním roce 2015/16 tak bylo v Jihomoravském kraji na základních školách zřízeno 24 tříd s celkovým počtem 301 žáků, což je oproti minulému školnímu roku nárůst o 12 tříd a 147 žáků.¹³

Tab. 18: Vývoj základních škol a žáků v Jihomoravském kraji ve šk. roce 2010/2011 až 2015/2016

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Počet škol	443	443	444	442	443	445
Počet tříd	4 145	4 170	4 192	4 259	4 357	4 476
Počet žáků	81 578	82 441	84 440	86 870	89 628	92 876
na 1. stupni	48 672	49 861	51 819	53 810	56 167	58 876
na 2. stupni	32 906	32 580	32 621	33 060	33 461	34 000
Počet přípravných tříd	9	14	14	14	12	24
Počet žáků v přípr. třídách	131	196	160	178	154	301

Pramen: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

Ve zmíněném školním roce existovalo na území Jihomoravského kraje celkem 126 **středních škol**, jejich síť je stabilizovaná (pouze Střední škola ekonomiky a podnikání Vyškov, s.r.o. již nevykonávala žádnou činnost, zůstává však stále zapsána v rejstříku škol a školských zařízení). Kraj je zřizovatelem dvou třetin z nich, čtvrtina má soukromého zřizovatele. Jiní zřizovatelé jsou zastoupeni jen velmi málo.

Tyto školy navštěvovalo celkem 46 919 žáků všech forem studia; naprosto však převažuje denní forma (96,4 %). Meziročně se mírně snížila průměrná velikost školy (počet žáků na jednu školu), z hlediska zřizovatelů to však bylo zaznamenáno pouze u krajských škol. Velikost škol ostatních zřizovatelů se zvýšila. Dlouhodobým trendem je pokles počtu žáků, který vychází z demografické situace. Za pětileté období se počet žáků snížil o 16,6 %, v desetiletém horizontu dokonce o 29,9 %. Tempo poklesu se ovšem v posledních letech zpomaluje a další snižování poklesu počtu žáků se předpokládá i v příštích letech. Přestože se v čase mění počty žáků a v souvislosti s optimalizací i počty středních škol, je možné uvést, že podíly žáků na středních školách v jednotlivých okresech Jihomoravského kraje se nijak významně nemění¹⁴. Zhruba polovina středoškoláků se vzdělává na středních školách v Brně a zhruba polovina v mimobrněnských okresech. Kvalita vzdělávání a efektivita výuky (zejména v oblasti informačních technologií, cizích jazyků a sociálních kompetencí) roste, přesto je potřeba dále tuto oblast podporovat a rozvíjet. Rozvíjí se spolupráce středních škol se zaměstnavateli.

Z celkového počtu uvedených škol poskytuje střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem celkem 54 škol, obory gymnaziálního vzdělávání poskytuje 41 škol, obory středního odborného vzdělávání ukončené maturitní zkouškou jsou vyučovány na 77 školách. Obory konzervatoře jsou vyučovány na 2 školách.¹⁵

Tab. 19: Struktura středních škol a jejich žáků podle oborů v Jihomoravském kraji ve šk. roce 2015/2016

	kód KKO	počet škol	počet žáků
Střední vzdělání a střední vzdělání s výučním listem	C, E, H, J	54	10 018
Obory gymnaziálního vzdělávání	K	41	15 159
Obory středního odborného vzd. ukončené mat. zkouškou	L, M	77	18 844
Obory konzervatoře	P	2	493

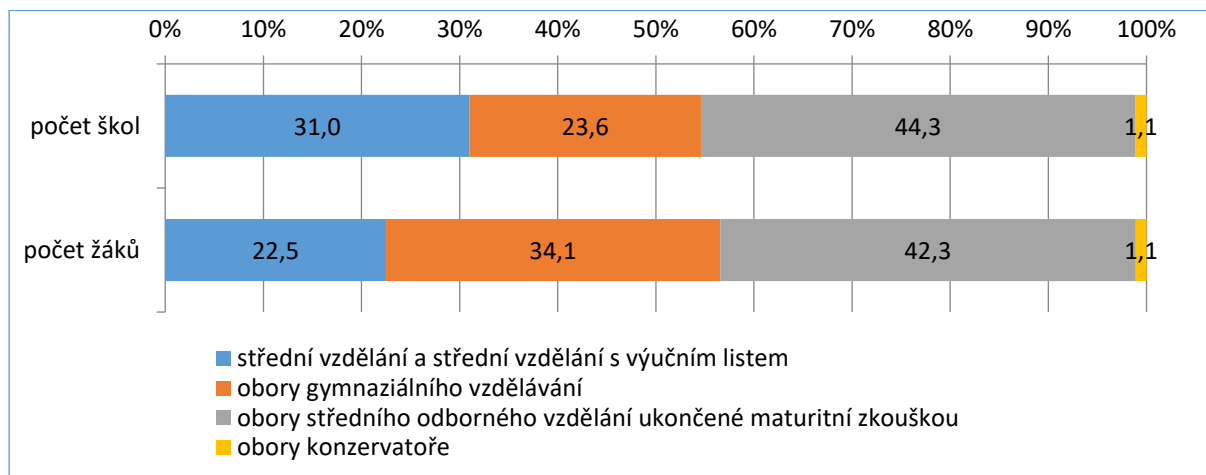
Pramen: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹³ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹⁴ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹⁵ Pozn.: Celkový součet je vyšší než počet škol, protože řada škol nabízí více kategorií oborů vzdělání.

Již několik let mírně stoupá podíl žáků gymnázií (meziročně zhruba po jednom procentním bodu). Podíl žáků oborů středního vzdělání ukončeného maturitní zkouškou nepatrně klesá (meziročně o 0,3 procentního bodu), po několika letech došlo k poklesu i u oborů vzdělání s výučním listem (o necelý 1 procentní bod).

Obr. 21: Struktura středních škol a jejich žáků podle kategorií oborů vzdělání (%) v Jihomoravském kraji ve školním roce 2015/2016

Pramen: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016, vlastní zpracování.

Stále rostoucí je zájem o zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a s maturitní zkouškou. Toto zkrácené studium trvá 1 až 2 roky a umožňuje absolventům středních škol získat během kratšího časového úseku další výuční list nebo maturitní vysvědčení, a rozšířit tak svou kvalifikaci. Zájem o něj stabilně roste. Za pětileté období vzrostl počet škol poskytujících zkrácené studium ze 4 na 16 (z původních 7 tříd na 49). Počet žáků se zvýšil sedminásobně – ze 122 na 799. Silně převažuje studium v oborech vzdělání s výučním listem (88,0 % žáků) nad studiem směřujícím k maturitní zkoušce (22,0 %). Zájem je především o obory elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (31,7 % z celkového počtu žáků ve zkráceném studiu) a Předškolní a mimoškolní pedagogika (15,4 %).¹⁶

Podobně jako u středních škol se i síť **vyšších odborných škol** v Jihomoravském kraji stabilizovala, za poslední tři školní roky se udržuje na počtu 10 škol. Z těchto 10 škol je sedm sdruženo pod jedno ředitelství se střední školou, tři VOŠ jsou samostatné. Jihomoravský kraj je zřizovatelem sedmi VOŠ.

Počet studentů vyšších odborných škol dlouhodobě klesá. Za pětileté období se snížil o čtvrtinu na současných 2 032 žáků (denní formy studia). Snižuje se i počet žáků přijímaných do prvních ročníků. Do budoucna se předpokládá stagnace nebo další pokles počtu přijatých, a to v souvislosti se vzrůstající nabídkou bakalářských oborů na vysokých školách a s propadem počtu žáků končících střední školy maturitní zkouškou, ke kterému dochází v souvislosti s demografickým vývojem¹⁷.

Výrazně nejsilnějším oborem na VOŠ je zdravotnictví (42,7 % žáků denního studia), s velkým odstupem následují obory právo, právní a veřejnoprávní činnost a pedagogika, učitelství a sociální péče (shodně po 12,1 %).

Jihomoravský kraj, a zejména město Brno, je významným centrem **vysokého školství**. Ke konci roku 2016 studovalo na veřejných a soukromých vysokých školách v kraji podle údajů MŠMT¹⁸ celkem 66 906 osob, z toho 20,2 % tvoří cizinci (což je v rámci ČR nadprůměrná hodnota – průměr za ČR je 14,0 %). Přestože pozice vysokého školství je v kraji velmi silná, počet studentů klesá. Za posledních

¹⁶ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹⁷ Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

¹⁸ Výkonové ukazatele, F: vysoké školy. URL <http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_f1.html>.

pět let se snížil o čtvrtinu. Pokles zapříčinili pouze studenti české národnosti, z nich ubyla zhruba čtvrtina. Počet i podíl cizinců výrazným způsobem roste; zvýšil se z 13,0 % na 20,2 %, v absolutním vyjádření z 10,7 tis. na 13,5 tis. osob.

Pracoviště vysokých škol jsou v kraji lokalizována v Brně (studuje na nich drtivá většina – 97,9 % studentů), v Lednici, Hodoníně a Znojmě. Většina studentů (96,0 %, tj. 64,2 tis.) navštěvuje veřejné vysoké školy, ty se nacházejí v Brně a Lednici. Soukromé VŠ fungují v Brně, Hodoníně a Znojmě a studuje na nich 2,7 tis. studentů (13,6 %). Státní vysokou školou je Univerzita obrany (1,5 tis. studentů).

Tab. 20: Veřejné a soukromé vysoké školy v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2016

Veřejné VŠ	Soukromé VŠ
Janáčkova akademie múzických umění v Brně	Akademie STING, o.p.s
Masarykova univerzita	B.I.B.S., a.s.
Mendelova univerzita	Newton College, a.s.
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o.
Vysoké učení technické v Brně	Vysoká škola Karla Engliš, a. s.
Univerzita obrany (státní vysoká škola)	Vysoká škola regionálního rozvoje

Pramen: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Jihomoravském kraji za školní rok 2015/2016.

Studenti bydlící v Jihomoravském kraji tvoří pouze 18,6 % studentů vysokých škol v JMK. Přibližně 54,5 tisíc studentů bydlí mimo kraj, a tedy velmi pravděpodobně využívá pro bydlení univerzitní zařízení nebo si hledají vlastní ubytování, čímž de facto zvyšují počet obyvatel Brna a dalších měst s vysokými školami.

Zdravotnictví

Pro Jihomoravský kraj je typická přítomnost řady vysoce specializovaných zdravotnických pracovišť, mnohdy propojených s výzkumnými pracovišti. Tím je jednak zajištěna kvalitní péče pro osoby, které zdravotní péči aktuálně potřebují, a jednak lze předpokládat zachování kvality léčby a možnost využívat nových léčebných metod i do budoucna. Zdravotnická zařízení jsou silně koncentrována ve městě Brně, nicméně i v dalších částech kraje se nachází řada ambulantních i lůžkových zařízení. Jejich dostupnost z jednotlivých obcí kraje je však velmi různá.

Síť lůžkových zdravotnických zařízení v kraji se v posledních letech mění pouze mírně. Celkem se v kraji v roce 2015 podle údajů ČSÚ nacházelo 21 nemocnic, 9 odborných léčebných ústavů (z toho dvě léčebny pro dlouhodobě nemocné) a dvě lázeňské léčebny.

Základním pilířem akutní lůžkové péče Jihomoravského kraje jsou Fakultní nemocnice Brno (jejíž součástí je i Dětská nemocnice Brno) a Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, které jsou součástí sítě devíti fakultních nemocnic přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví ČR. Fakultní nemocnice poskytují základní, specializovanou a superspecializovanou zdravotní péči v celé šíři spektra lékařských oborů.

Kromě fakultních nemocnic se v Brně podle informací ÚZIS nacházejí také další zařízení: Centrum kardiovaskulární a transplantační chirurgie, Masarykův onkologický ústav, Úrazová nemocnice, Nemocnice Milosrdných bratří, VV a Úp VZD Brno (nemocnice ve vazební věznici), Psychiatrická nemocnice, Brno, SurGal Clinic, Sanatorium Helios, Vojenská nemocnice. V kraji dále funguje řada regionálních nemocnic (Blansko, Boskovice, Ivančice, Tišnov, Břeclav, Hustopeče, Valtice, Hodonín, Kyjov, Vyškov, Znojmo). Tato zařízení poskytují ambulantní i lůžkovou péči v „běžném“ – tj. nikoliv vysoce specializovaném – rozsahu.

Následnou a dlouhodobou lůžkovou péči poskytuje Léčebna dlouhodobě nemocných při Nemocnici Milosrdných bratří v Brně a léčebna dlouhodobě nemocných v Nemocnici Milosrdných bratří Letovice. Paliativní péči nabízí Dům léčby bolesti s hospicem sv. Josefa v Rajhradě a Hospic sv. Alžběty v Brně.

Pro děti jsou určeny Jihomoravské dětské léčebny v Křetíně, Ostrově u Macochy a Boskovicích a Otnicích. Jihomoravské dětské léčebny jsou příspěvkovou organizací Jihomoravského kraje, která se skládá ze tří částí a to Křetína, Boskovic a Ostrova u Macochy.

Jihomoravský kraj je zřizovatelem celkem 14 subjektů z oblasti zdravotnictví:

- Zdravotnická záchranná služba JMK,
- 9 nemocnic (Ivančice, Tišnov, Letovice, Břeclav, Hustopeče, Hodonín, Kyjov, Vyškov, Znojmo),
- 4 zařízení pro děti (Křetín, Otnice, Kyjov, Znojmo).

Zatímco síť zdravotnických zařízení lze považovat za relativně stabilizovanou, celkový **počet lůžek** klesá. Mezi lety 2000 a 2010 byl pokles jen nepatrný (o necelé 2 %), ale od roku 2010 začala lůžka ubývat razantněji – do roku 2015 ubylo 16,3 % lůžek.

Naproti tomu celkový počet lékařů (v ambulantních i lůžkových zařízeních) roste; ze 4,8 lékařů na 1 000 obyvatel v roce 2010 se zvýšil na 5,1 v roce 2015. Mezi okresy jsou však v počtech lékařů značné rozdíly. Dlouhodobým problémem v kraji je věková struktura lékařů a tím pádem jejich aktuální i budoucí dostupnost, zejména pro pacienty v okrajových částech kraje.

Podle údajů ČSÚ má Jihomoravský kraj druhý nejvyšší **počet lékařů v nemocnicích na 1 000 obyvatel** (1,4; v absolutním vyjádření se jedná o 1 627 osob). Na prvním místě je Hlavní město Praha (1,6), průměr ČR je 1,1. Situace v jednotlivých okresech kraje je však velmi rozdílná. Zatímco okres Brno-město dosahuje hodnoty 2,7 lékaře na 1 000 obyvatel, v okresech Blansko, Břeclav, Vyškov a zejména Brno-venkov je to méně než 1 lékař.

Podobně jako počet lékařů je v kraji velmi vysoký **počet lůžek v nemocnicích** (7 126 lůžek, tj. 6,1 lůžek na 1 000 obyvatel – průměr ČR je 5,4). Opět se ale projevují meziokresní rozdíly: v Brně-městě je koncentrováno 3 973 lůžek, což činí 10,5 lůžek na 1 000 obyvatel. Naproti tomu okres Blansko má méně než 4 lůžka na 1 000 obyvatel, a okres Brno-venkov dokonce pouze 1,4 lůžka.

Výše uvedené údaje vycházejí z prostorového rozložení nemocnic v kraji. Velmi nízké hodnoty u okresu Brno-venkov jsou dány jeho polohou v těsném zázemí Brna.

Tab. 21: Počet lékařů a lůžek v nemocnicích v okresech Jihomoravského kraje v roce 2015

	lékaři (přepočtený počet)		lůžka	
	celkem	na 1 000 obyv.	celkem	na 1 000 obyv.
Blansko	95,8	0,9	424	3,9
Brno-město	1 001,5	2,7	3 973	10,5
Brno-venkov	46,5	0,2	309	1,4
Břeclav	92,9	0,8	720	6,2
Hodonín	158,3	1,0	679	4,4
Vyškov	72,2	0,8	431	4,8
Znojmo	159,9	1,4	590	5,2
Jihomoravský kraj	1 627,0	1,4	7 126	6,1

Pramen: Zabezpečení zdravotní péče – územní srovnání. ČSÚ, Veřejná databáze.

Vzhledem ke koncentraci zdravotnických zařízení dosahuje Jihomoravský kraj v mezikrajském srovnání také velmi vysokých hodnot hospitalizace. V roce 2015 bylo v kraji hospitalizováno 257 475 osob, což činí 219 osob na 1 000 obyvatel kraje (průměr ČR je 204). Hospitalizovaní ve zdravotnických zařízeních celkem za rok 2015 strávili 1,9 mil. ošetřovacích dnů, tj. 1 621 dnů na 1 000 obyvatel kraje (v ČR průměrně pouze 1 389 dnů). V obou ukazatelích zaujímá Jihomoravský kraj druhé místo za hlavním městem Prahou.

Neodkladnou přednemocniční péči v kraji zajišťuje **Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje (ZZS)** s celkem 23 výjezdovými základnami ve 20 městech kraje. v roce 2013 se změnila koncepce poskytování ZZS na území Jihomoravského kraje v souvislosti s ukončením výjimky EU v oblasti přesčasové práce zdravotníků a tím souvisejícím prohloubením nedostatku lékařů. Tato změna se plně osvědčila a beze zbytku splnila očekávání. Podařilo se zvýšit efektivitu lékařské péče všude tam, kde jí bylo potřeba. Nedostatek lékařů v ZZS je dlouhodobým problémem, který se však dotýká všech zdravotnických zařízení, zřizovaných JMK. V rámci fungování ZZS nedošlo ke změnám v rozsahu péče, dlouhodobě roste počet výjezdů. V roce 2016 realizovala ZZS JMK celkem 97 173 výjezdů, což činí průměrně zhruba 266 výjezdů denně. I když zákonem stanovená 20minutová dostupnost ZZS je pouze síťotvorným prvkem k rozmístění výjezdových základen v kraji, bylo nad tuto hranici realizováno jen 3 % výjezdů. Ve srovnání se stavem o šest let dříve došlo ke značnému zlepšení – v roce 2010 bylo časově nadlimitních 11 % výjezdů¹⁹. Úhrady zdravotní péče poskytované ZZS ze strany zdravotních pojišťoven neodpovídají vývoji nákladů této péče v souvislosti s rozhodnutími státu (navyšování platů zdravotníků). V roce 2017 byl nastaven systém, který umožňuje přeshraniční spolupráci v oblasti ZZS mezi Jihomoravským krajem a zemí Dolní Rakousko.

Lékařská pohotovostní služba je zajištěna ve všech okresech Jihomoravského kraje; kromě okresních měst ještě také v Tišnově, Ivančicích, Hustopečích, Boskovicích a Kyjově. Pohotovostní služba v oboru zubní lékařství je v provozu pouze v Brně, a slouží tak pro celý kraj. Existuje nízké zapojení praktických lékařů v péči o pacienty i jejich zapojení, společně s ambulantními specialisty, do péče LSPP, včetně návštěvní služby.

Do oblasti zdravotnictví JMK spadají také dvě instituce zřizované Ministerstvem zdravotnictví ČR. Je to **Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně** a **Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě** s detašovanými pracovišti v Brně a Vyškově.

Sociální péče

Na počátku roku 2017 působilo na území kraje 162 poskytovatelů sociálních služeb, kteří poskytovali celkem 551 sociálních služeb uvedených v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV. Počet registrovaných sociálních služeb v kraji dlouhodobě roste, od roku 2011 přibýlo 28 sociálních služeb, tj. 5,4 %. Spektrum sociálních služeb poskytovaných na území kraje zahrnuje všechny druhy sociálních služeb definovaných v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Největší zastoupení při porovnání základních **druhů sociálních služeb** zastupují služby sociální péče (56 % registrovaných služeb), následují služby sociální prevence (33 % registrovaných služeb), 11 % představují služby sociálního poradenství. Absolutně největší počet je zařízení pečovatelské služby (61), následuje odborné sociální poradenství (59), domovy pro seniory (47) a domovy se zvláštním režimem (40).

Z hlediska formy poskytování sociálních služeb jsou nejvíce zastoupeny služby poskytující převážně ambulantní péči (38,7 %), následují služby převážně pobytové (34,6 %) a převážně terénní (26,7 %).

Podle údajů ČSÚ je síť **pobytových zařízení** sociálních služeb v kraji stabilizovaná, mezi lety 2013 a 2015 docházelo pouze k menším změnám sítě. Silně se však navýšily kapacity některých typů pobytových zařízení. Nejvýrazněji přibyla lůžka u chráněného bydlení (přibližně o polovinu – 52,1 %), zhruba o pětinu se navýšila kapacita azylových domů (21,1 %) a domovů se zvláštním režimem (19,0 %). Počet lůžek v týdenních stacionářích vzrostl o 16,1 %. Na druhou stranu počet lůžek v domovech pro seniory a v domovech pro osoby se zdravotním postižením mírně poklesl (u obou typů cca o 4 %). Ani nárůst kapacity však nestačí uspokojovat poptávku; počet neuspokojených žádostí o umístění v chráněném bydlení se za uvedené období zvýšil téměř dvojnásobně (ze 157 na 308 žádostí), neuspokojené žádosti v azylových domech vzrostly o 18,0 % (z 266 na 314 žádostí).

¹⁹ Tyto údaje však nelze přímo srovnávat, protože v roce 2010 byl časový limit 15 minut.

Tab. 22: Sociální služby poskytované ve vybraných pobytových zařízeních v Jihomoravském kraji v letech 2013 až 2015

	počet zařízení			počet lůžek		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Domovy pro seniory	47	48	48	3 072	3 028	2 946
Domovy se zvláštním režimem	34	35	37	2 469	2 816	2 938
Domovy pro osoby se zdrav. postižením	18	19	19	1 295	1 262	1 239
Azylové domy	22	23	23	725	816	878
Chráněné bydlení	12	13	19	167	180	254
Týdenní stacionáře	6	6	8	137	138	159

Pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, ČSÚ.

U **vybraných sociálních služeb** (dle ČSÚ) výrazně nejvyšší počet klientů zaznamenává pečovatelská služba (téměř 13,5 tis. klientů), s velkým odstupem následují sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (3,2 tis. klientů). Další typy služeb využívá vždy méně než 1 tisíc osob. Mezi lety 2013 a 2015 nejvíce přibylo klientů osobní asistence (téměř dvojnásobně), naopak klientů denních stacionářů více než polovina ubyla. U ostatních vybraných typů sociálních služeb se počty klientů výrazně neměnily (pouze zhruba o 5 %).

Výdaje na tyto sociální služby však nekorrespondují s vývojem počtu klientů. Výdaje na služby osobní asistence sice také vzrostly více než dvojnásobně (o 118,8 %), ale výdaje denních stacionářů se snížily, naopak vzrostly o 9,0 %. U pečovatelské služby a odlehčovacích služeb se výdaje v relativním poměru zvýšily více než počet klientů (rozdíl je více než 10 procentních bodů). Srovnání vývoje počtu klientů a výdajů na služby je však pouze orientační, protože výše výdajů závisí nejen na počtu klientů, ale i na řadě dalších ekonomických faktorů.

Tab. 23: Počet klientů (uživatelů) vybraných sociálních služeb a výdaje na tyto služby v Jihomoravském kraji v letech 2013 až 2015

	počet klientů			výdaje (tis. Kč)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Pečovatelská služba	12 606	13 116	13 460	222 637	249 745	264 560
Odlehčovací služby	616	424	650	27 307	24 880	33 233
Osobní asistence	310	440	614	20 346	28 424	44 515
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	3 107	5 690	3 275	15 015	15 962	14 023
Tísňová péče	-	109	119	-	3 427	3 130
Centra denních služeb	849	823	812	30 858	26 601	25 612
Denní stacionáře	595	658	257	82 890	97 867	90 313

Pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, ČSÚ.

V rámci kraje jsou zařízení sociálních služeb rozložena – s výjimkou koncentrace v okrese Brno-město – poměrně rovnoměrně.²⁰ Nejvyšší kapacity mají domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem (každý z těchto typů téměř 3 tisíce lůžek; u domovů pro seniory je v okrese Brno-město koncentrována polovina kapacity, u domovů se zvláštním režimem třetina). Také plánování sociálních služeb – komunitní plánování sociálních služeb – funguje ve všech ORP kraje. Nejčastější cílovou skupinou jsou senioři, a také rodiny, případně matky s dětmi (ve všech ORP). Další cílové skupiny si ORP zvolily vždy podle konkrétní situace v daném území.

²⁰ Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2018 – 2020, verze květen 2017.

V dlouhodobém horizontu se stále zvyšuje podíl seniorů (viz kapitola Obyvatelstvo a bydlení). Sociální služby pečující o tuto cílovou skupinu jsou dlouhodobě nejvíce zastoupeny, ovšem do budoucna nelze předpokládat dosažení dostatečné kapacity v pobytových zařízeních. Obecným trendem je poskytování péče co nejdéle v domácím prostředí klienta formou ambulantních a terénních služeb. Kromě zvyšování kapacit je však nutné posilovat také kvalitu všech typů sociálních služeb (zejména formou vzdělávání, metodické podpory, certifikace).

Rodinná politika

Rodina je základní a nejvýznamnější jednotkou naší společnosti, která představuje záruku udržitelného rozvoje společnosti jak po stránce ekonomické a sociální, tak i kulturní, výchovné či emocionální. Nedostatečná podpora rodiny se rozhodující měrou podílí na demografickém propadu, který narušuje mezigenerační solidaritu, prohlubuje proces stárnutí obyvatelstva a může způsobit zásadní civilizační změnu.

V Jihomoravském kraji je každoročně uzavřeno cca 5–6 tis. sňatků, ovšem zhruba polovina manželství je v daném roce rozvedena. V roce 2015 činil počet rozvodů na 100 sňatků 51,2, což je čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji ČR. Vysoký podíl dětí (43,1 % v roce 2015) se tak rodí mimo manželství. Narušují se tak základní vazby v rámci rodin a také mezi jednotlivými generacemi.

Cílem rodinné politiky kraje, jako politiky průřezové, podporovat vznik funkčních rodin, kvalitu rodinného života a vhodných podmínek pro rodiny a umožnit tak jejich členům svobodně realizovat vlastní životní strategie v naplňování jak rodičovských, tak i profesních plánů. Role kraje v oblasti rodinné politiky vychází především z toho, že má blíže k lidem a rodinám na svém teritoriu, a tím lepší předpoklady reagovat na jejich místně a regionálně specifické potřeby. Dle metodického doporučení MPSV z roku 2008 je krajům přidělena, respektive doporučena, významná činnost zejména v rámci koordinace a iniciace jednotlivých opatření rodinné politiky na dalších nižších úrovních. Při nepochybné platnosti těchto principů by dlouhodobý vývoj měl nicméně směřovat k větší samostatnosti regionálních a místních samospráv při tvorbě a realizaci místních rodinných politik tak, aby byl naplněn princip subsidiarity.

Kultura

Jihomoravský kraj je kulturně bohatým územím – jak z hlediska odkazu historie (památky, folklór), tak i co se týče současné kulturní tvorby. Zásadním specifikem kraje je stále živý folklór, zejména na Slovácku, a tradice vinařství především v jižní části kraje.

Nejrozšířenějším kulturním zařízením, které napomáhá kultivovat lidský potenciál kraje již od mladého věku (a i v menších obcích), jsou **knihovny**. Jejich počet v posledních letech mírně poklesl, ovšem počet registrovaných čtenářů zůstává stabilní. Nepatrně se snížil počet návštěvníků knihoven (o 1,8 %), ale počet výpůjček klesl o 8,4 %. Snižování počtu výpůjček by mohlo znamenat pokles zájmu o využívání služeb knihoven.

Počet expozic v **muzeích, galeriích a památnících** mírně vzrostl, počet uspořádaných výstav kolísá. Pozitivním jevem je růst návštěvnosti muzeí a galerií (o 15,6 %), stejně jako návštěvnosti památek (o 5,6 %). V roce 2015 silně poklesl počet kulturních akcí pořádaných v památkových objektech, což je z velké části způsobeno výrazným omezením (o třetinu) kulturních akcí realizovaných přímo při prohlídkách; ty tvoří zhruba tři čtvrtiny všech kulturních akcí v památkových objektech.

Tab. 24: Vybrané údaje o kultuře v Jihomoravském kraji v letech 2013 až 2015

	2013	2014	2015
Veřejné knihovny	620	614	613
Registrovaní čtenáři (tis. osob)	153	152	153
Návštěvníci knihoven celkem (tis. osob)	4 867	4 851	4 777

	2013	2014	2015
Výpůjčky (tis.)	6 117	5 866	5 606
Muzea, galerie a památníky v provozu celkem	43	42	41
Expozice	204	204	212
Uspořádané výstavy	473	439	462
Návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)	816	902	943
Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné	27	28	29
Návštěvníci (tis. osob)	1 094	1 091	1 155
Pořádané kulturní akce celkem	1 447	1 828	936
<i>z toho: kulturní akce při prohlídkách</i>	<i>1 113</i>	<i>1 578</i>	<i>718</i>

Pramen: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, ČSÚ.

Návštěvnost kulturních zařízení v ČR sleduje Národní informační a poradenské středisko pro kulturu. Podle jeho dat je mezi TOP nejnavštěvovanějšími památkami ČR šest hradů a zámků z Jihomoravského kraje, a kromě nich také brněnská katedrála sv. Petra a Pavla.

Z ostatních sledovaných kategorií se v TOP žebříčku objevily vždy dvě zařízení daného typu. U muzeí a památníků jsou to Muzeum města Brna a Technické muzeum v Brně; více než 100 tisíc návštěvníků vykazaly ještě Moravské zemské muzeum (116 tis.) a Regionální muzeum v Mikulově (123 tis.), i když do TOP žebříčku se již nedostaly. Nejvíce navštěvovanými galeriemi v kraji jsou Moravská galerie v Brně a Dům umění města Brna, mezi divadly vedou Městské divadlo Brno a Národní divadlo Brno. Tyto žebříčky potvrzují výlučné postavení města Brna jako kulturního centra kraje.

Tab. 25: Vybrané typy kulturních zařízení dle TOP návštěvnosti v Jihomoravském kraji v roce 2016 (v tis. osob)

TOP památky ČR	TOP muzea a památníky	TOP galerie	TOP divadla
Státní zámek Lednice (430)	Muzeum města Brna (166) Technické muzeum v Brně (129)	Moravská galerie v Brně (66) Dům umění města Brna, p. o. (25)	Městské divadlo Brno Národní divadlo Brno
Katedrála sv. Petra a Pavla (240)			
Státní zámek Valtice (147)			
Státní hrad Pernštejn (114)			
Státní hrad Veveří (98)			
Státní hrad Bítov (69)			
Státní zámek Vranov nad Dyjí se zříceninou Nový Hrádek u Lukova (66)			

Pramen: Kultura České republiky v číslech, NIPOS 2017. Návštěvnost památek v krajích ČR v roce 2014–2016, NIPOS 2017. Návštěvnost muzeí a galerií v roce 2014–2016, NIPOS 2017.

V kraji však existuje mnohem větší počet kulturních zařízení, než se umístilo v TOP žebříčkách. Jedná se většinou o zařízení regionálního charakteru, přesto je jejich význam pro kulturu kraje nesporný. Jihomoravský kraj zřizuje celkem 9 kulturních zařízení:

- Galerie výtvarného umění v Hodoníně,
- Muzeum Vyškovska,
- Muzeum Brněnska,
- Regionální muzeum v Mikulově,
- Jihomoravské muzeum ve Znojmě,
- Masarykovo muzeum v Hodoníně,
- Hvězdárna Veselí nad Moravou,

- Muzeum Blanenska,
- Muzeum regionu Boskovicka.

Regionální muzeum v Mikulově zajišťuje provoz nové expozice, která prezentuje unikátní archeologická naleziště světového významu – tzv. Archeopark Pavlov. Představuje originální kamenné nástroje a kostěné předměty sloužící potřebám běžného života, a také umělecké předměty. Mezi nejcennější prezentované objevy patří kostry samotných lidí a doklady nových technologií. Při budování této expozice bylo využito unikátní archeologické lokality a muzeum bylo v Pavlově vybudováno přímo in situ, tedy na původním místě odkrytí nálezů.

Významná specifika lidové kultury oceňuje také Jihomoravský kraj. Jeho *Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Jihomoravského kraje* zahrnuje výše uvedený verbuňk a jízdu králů (zapsány od r. 2008), a dále také Velikonoční obchůzky s Jidáši na Bučovicku a Technologii výroby modrotisku (obojí od r. 2015). Řemeslné výroby se týká titul *Nositel tradice lidových řemesel z Jihomoravského kraje*, udělovaný od roku 2001. Spektrum oceněných řemesel je poměrně široké, např. tkání, výroba lidové obuvi, výšivka, keramika, modrotisk, došková krytina atd. Kromě toho je také od roku 2012 udělován titul *Mistr tradiční rukodělné výroby Jihomoravského kraje*, který je zaměřen na dovednosti, postupy a technologie tradiční rukodělné výroby a jejich prezentaci veřejnosti. Předmětem ocenění dosud bylo například tradiční pečivo, ruční tkání, kraslice, výšivka a další.

Sport

Sportovní aktivity jsou nejen možností, jak trávit volný čas, ale také nezbytnou součástí zdravého životního stylu. Sport lze provozovat organizovaně nebo individuálně, na bázi amatérské nebo profesionální. V Jihomoravském kraji je zavedena systémová podpora sportu, jak co se týče činností, tak také infrastruktury.

Práce s mládeží (ale i sportovní aktivity dospělých) se realizuje především na místní/obecní úrovni, kde sportovní aktivity obvykle zajišťují nestátní neziskové organizace – např. Sokol, Orel, sportovní kluby a další – v rámci své sportovní infrastruktury. Současným trendem je nabízet volné kapacity sportovních zařízení k využití pro veřejnost, čímž se zvyšuje efektivita jejich provozu. V obcích se také budují mnohá multifunkční hřiště, aby infrastruktura pro neorganizované sportování. I přes dlouholetou finanční podporu ze strany kraje je v mnohých obcích sportovní infrastruktura v nevyhovujícím stavu a je nutné investovat do její obnovy. Vzhledem k tomu, že sportovní aktivity většinou zajišťují dobrovolníci nebo zaměstnanci neziskových organizací, je žádoucí také podpora samotných aktivit, resp. činnosti těchto organizací.

V kraji působí řada sportovních klubů aktivních v nejvyšších ligových soutěžích (lední hokej, fotbal, volejbal, basketbal, házená atd.). Některá zařízení pro vrcholový sport dosud chybějí, resp. nejsou dostatečné kapacity nebo kvality – např. fotbalový stadion nebo víceúčelová sportovní hala v Brně. Pro budování potřebné infrastruktury je však nezbytná spolupráce dané obce či města, kraje, sportovního klubu a případně i dalších subjektů.

Na území Jihomoravského kraje se pořádají také různé sportovní akce lokálního, regionálního i nadregionálního významu. Akce zaměřené na aktivní sportování obyvatel obvykle pořádají obce nebo nestátní neziskové organizace působící v obcích. Nejvýznamnější sportovní akcí v kraji je motocyklová Grand Prix České republiky na brněnském automotodromu, jejíž dosah je mezinárodní.

Kompetenční a organizační informace

Zajištění veřejných služeb pro obyvatele je v rámci Krajského úřadu Jihomoravského kraje rozděleno mezi Odbor školství, Odbor zdravotnictví, Odbor sociálních věcí a Odbor kultury a památkové péče.

Klíčovým koncepčním dokumentem v oblasti školství je **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského 2016–20**. K nastavení funkčních partnerství a vzájemné spolupráce škol, zaměstnavatelů a jejich zřizovatelů, které pomohou zlepšit kvalitu řízení ve školách na území JMK by měla přispět realizace **Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Jihomoravského kraje**.

V sociální oblasti je rozvinutý systém komunitního plánování sociálních služeb. Základním dokumentem je **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb JMK 2018–2020**, který je doplněn ročními akčními plány. Dalšími souvisejícími koncepcemi jsou např. koncepce prevence kriminality či koncepce rodinné politiky.

V oblasti kultury kraj využívá k řízení Koncepti zachování a obnovy kulturních památek JMK

Shrnutí

- Dlouhodobě roste poptávka po místech v mateřských školách (i když tempo růstu zpomaluje), i pro děti již od dvou let věku; stávající mateřské školy se rozšiřují, aby lépe uspokojily poptávku.
- Roste počet žáků základních škol, zejména na prvním stupni, výrazně se rozšiřují přípravné třídy před zahájením povinné školní docházky.
- Kvalitní síť středních škol nabízí širokou škálu oborů, pokles počtu žáků středních škol zpomaluje.
- Roste zájem o zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem a s maturitní zkouškou.
- Klesá počet studentů vysokých škol (studentů české národnosti; naopak počet studentů-cizinců roste).
- Nedostatek lékařů a zdravotního personálu.
- Dostupnost zdravotní péče je v kraji jako celku velice dobrá.
- Pokrytí kraje lůžkovými zdravotnickými zařízeními je dobré, ale dlouhodobě klesá počet lůžek – zejména od roku 2010.
- Ze spektra sociálních služeb jsou nejvíce využívány služby pro seniory (pečovatelská služba, sociálně aktivizační služby), potřeby seniorů je – v současnosti i do budoucna – reálně pokrývat spíše formou ambulantní v domácím prostředí než formou pobytovou.
- Zásadním centrem kultury je město Brno.
- V kraji jsou stále živé kulturní tradice (včetně tradic řemeslných) a folklór, konají se i folklórní akce nadregionálního významu.
- Kraj je bohatý také na památky, jejich návštěvnost roste.
- Klesá zájem o služby knihoven.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- kvalita vzdělávání,
- dostupnost a kvalita sociálních služeb,
- dostupnost a kvalita zdravotnické péče,
- prohlubování spolupráce v oblasti zdravotnictví s okolními státy, zejména se Slovenskem,
- veřejné služby z hlediska potřeb rodin,
- udržení kulturního dědictví kraje.

A.2.7 DOPRAVA

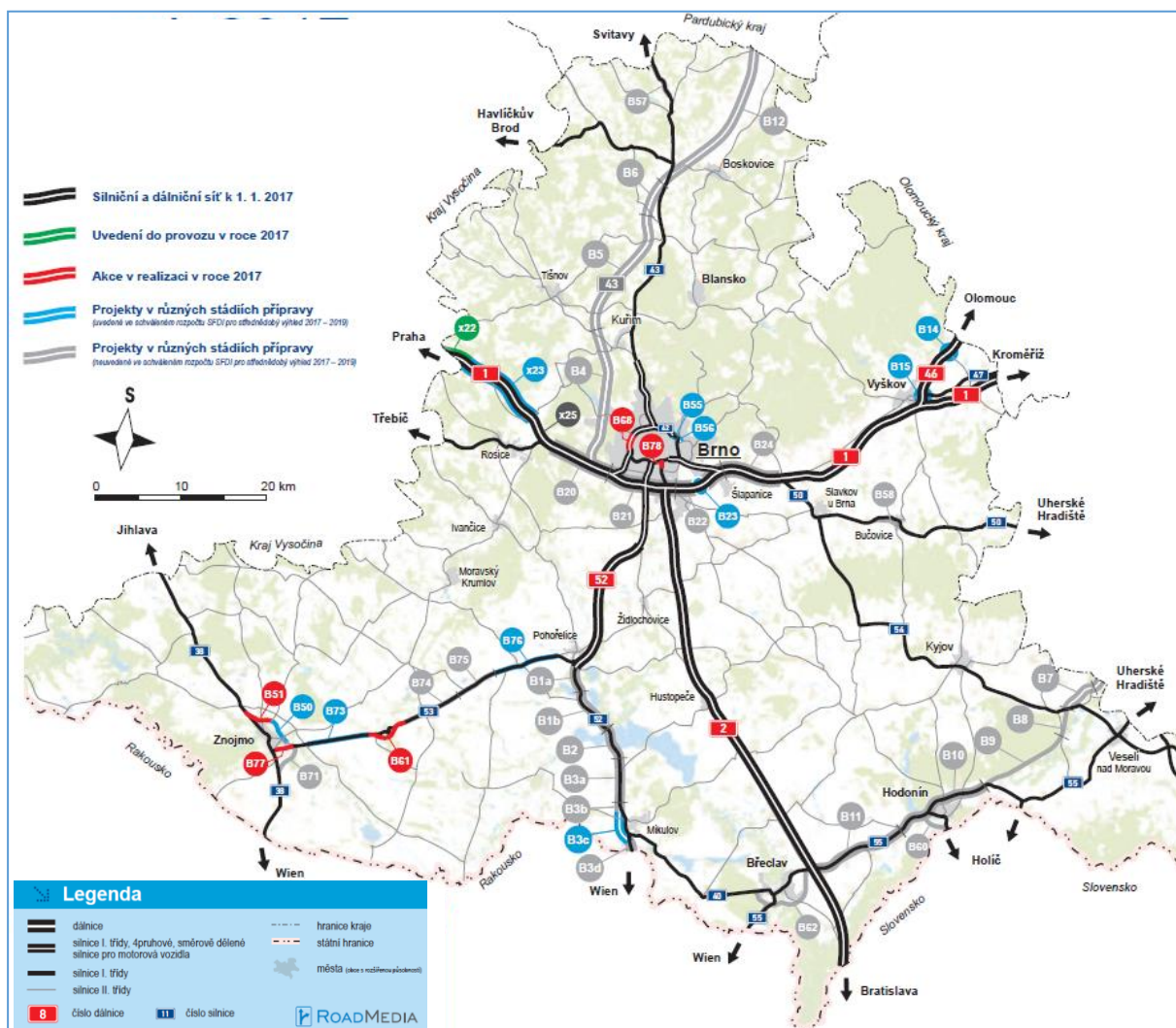
V oblasti dopravy se analytická část významně opírá o Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje vydané v roce 2016 a o územně analytické podklady kraje.

Jihomoravský kraj patří z hlediska dopravní dostupnosti k nejlépe situovaným krajům České republiky. Město Brno je druhým nejvýznamnějším dopravním uzlem v zemi, a především díky jeho postavení procházejí krajem dopravní sítě nadregionálního významu (celostátního, středoevropského). Území kraje týkají 3 trasy transevropské dopravní sítě TEN-T.

Silniční doprava

K 1. 1. 2016 činila celková délka silnic 4 450 km, z toho bylo 160 km dálnic (134 km dálnic I. třídy a 26 km dálnic II. třídy) a 4290 km silnic (422 km I. třídy, 1468 km II. třídy a 2400 km III. třídy).²¹ Celková délka silnic se mezi roky 2014–2015 a 2015–2016 snížila za každé z těchto období o 5 km (snížení délky silnic III. třídy). Hustota silniční sítě je v republikovém kontextu poměrně dobrá.

Kostru silniční sítě Jihomoravského kraje tvoří **dálnice** D1 a D2; dále D46 a D52, do budoucna i D55 a D43. Navazují silnice I. třídy I/19, I/23, I/38, I/40, I/41, I/42, I/43, I/47, I/50, I/51, I/52, I/53, I/54, I/55, I/70 a I/71.

Obr. 22: Páteřní silniční síť Jihomoravského kraje a plány na její rozvoj v r. 2017 a v následujících letech

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, www.rsd.cz

Hlavním problémem silniční dopravy kraje je nedobudovaná páteřní dopravní síť. Chybí zejména řešení dopravy kolem Brna (D43, napojení D52, napojení území východně od Brna) a dálniční propojení na Vídeň (D52), D55 a také zbývající úseky velkého městského okruhu Brna. Probíhá příprava těchto

²¹ K 31. 12. 2015 byla kategorie rychlostní silnice zrušena, většina z nich byla přeřazena do nové kategorie dálnice II. třídy a ostatní byly ponechány mezi silnicemi I. třídy.

staveb. V následující tabulce jsou uvedeny vysvětlivky k realizovaným či připravovaným stavbám Ředitelství silnic a dálnic ČR na území Jihomoravského kraje.

Tab. 26: Přehled dopravních staveb plánovaných ŘSD v Jihomoravském kraji

B1a	D52	5204.1	Pohořelice – Nová Ves	3,0 km	B24	D1	01312	Brno-východ – Holubice	6,8 km
B1b	D52	5204.2	Nová Ves – VN Nové Mlýny	5,9 km	B50	I/38	Znojmo, obchvat, I. stavba	3,0 km	
B2	D52	5205	Přechod VN Nové Mlýny	3,3 km	B51	I/38	Znojmo, obchvat, II. stavba	3,4 km	
B3a	D52	5206.4	VN Nové Mlýny – Bavory	5,2 km	B55	I/42	Brno, VMO, Tomkovo náměstí	0,7 km	
B3b	D52	5206.3	II/414 – Bavory	1,8 km	B56	I/42	Brno, VMO, Rokytna	0,6 km	
B3c	D52	5206.1	Obchvat Mikulova	3,1 km	B57	I/43	Letovice – Rozhraní	4,8 km	
B3d	D52	5206.2	MÚK Mikulov jih – st. hr. CZ/A	0,8 km	B58	I/50	Bučovice, přeložka	5,5 km	
B4	D43	4301	Troubsko – Kuřim	18,2 km	B60	I/51	Hodonín, obchvat	3,4 km	
B5	D43	4302	Kuřim – Černá Hora	13,7 km	B61	I/53	Lechovice, obchvat	4,5 km	
B6	D43	4303	Černá Hora – Svitávka	9,4 km	B62	I/55	Břeclav, obchvat	8,8 km	
B7	D55	5509	Moravský Písek – Bzenec	4,2 km	B68	I/42	Brno, VMO, Žabovřeská I	1,8 km	
B8	D55	5510	Bzenec – Bzenec-Přívoz (půlprofil)	3,2 km	B71	I/38	Znojmo, obchvat, III. stavba	4,3 km	
B9	D55	5511	Bzenec-Přívoz – Rohatec (půlprofil)	10,6 km	B73	I/53	Znojmo – Lechovice	7,2 km	
B10	D55	5512	Rohatec – Lužice	11,5 km	B74	I/53	Lechovice – Miroslav	7,1 km	
B11	D55	5513	Lužice – Břeclav	12,0 km	B75	I/53	Miroslav – Branišovice	5,2 km	
B12	D43	4304	Svitávka – Jevíčko	16,4 km	B76	I/53	Branišovice – Pohořelice	7,8 km	
B14	D46	MÚK	Dryšice	2,1 km	B77	I/53	Dobšice, průtah	2,1 km	
B15	D46	MÚK	Vyškov	1 km	B78	I/41	Zkapacitnění ulice Dorných v Brně	1,3 km	
B20	D1	01171	Kývalka – Brno-západ	8,0 km	x22	D1	úsek 22, 162 Velká Bíteš – 168 Devět křížů	5,5 km	
B21	D1	01191	Brno-západ – Brno-jih	8,0 km	x23	D1	úsek 23, 168 Devět křížů – 178 Ostrovačice	10,3 km	
B22	D1	01311	Brno-jih – Brno-východ	6,2 km	x25	D1	úsek 25, 178 Ostrovačice – 182 Kývalka zprovozněno		
B23	D1	01313	Připojení BPZ Černovická terasa						

Pramen: Ředitelství silnic a dálnic, www.rsd.cz, pozn.: tabulka je současně legendou k výše uvedenému obrázku

Vysokému vytížení komunikací zejména při příjezdu do Brna může částečně pomoci výstavba a modernizace parkovišť P+R budovaných u přístupných uzlů s vysokou četností zejména vlakových spojů. V současné době tato parkoviště vznikají nekoordinovaně z iniciativy obcí. Žádoucí je ze strany kraje jejich výstavbu podpořit, dohodnout s provozovateli sjednocená pravidla využívání pro celé území kraje a případně i vytvořit nové nabídky Tarifu IDS JMK. Jednou z možností je i postupné budování informačního systému, který by on-line informoval o vytíženosti těchto parkovišť prostřednictvím existujících kanálů provozovaných např. společností KORDIS JMK.

Kraj má kvalitně zpracovaný přehled o stavu silnic II. a III. třídy v majetku kraje a prioritách jejich oprav. V roce 2016 bylo 32,4 % krajských silnic v havarijním stavu, nejvíce v okrese Brno-venkov a Blansko. Závažným problémem je špatný technický stav řady mostů.

Tab. 27: Stav povrchu vozovek silnic II. a III. třídy Jihomoravského kraje v roce 2016 (v km)

Okres	Stav dle TP 87					Celková délka	Prům. klasif.	Podíl silnic v havarijním stavu
	výborný	dobrý	vyhovující	nevyhovující	havarijní			
Brno-město	13	12	23	39	44	131	3,68	33,8 %
Vyškov	84	111	63	64	81	403	2,87	20,2 %
Hodonín	105	91	53	54	124	427	3,00	29,0 %
Břeclav	88	79	70	138	88	464	3,13	19,0 %
Blansko	99	88	58	98	219	561	3,44	39,0 %
Znojmo	225	139	85	179	287	915	3,18	31,4 %
Brno-venkov	135	117	99	219	415	985	3,67	42,1 %
Celkem	748	638	451	790	1 259	3 886	3,30	32,4 %

Pramen: Správa a údržba silnic JMK, pozn. délka silnic je zaokrouhlena na celá čísla

Železniční doprava

Jihomoravský kraj leží na křižovatce Baltsko-jadranského koridoru s Východním a východostředo-mořským koridorem z revidované politiky TEN-T. Současně Jihomoravským krajem prochází I. a II. národní tranzitní železniční koridor (TŽK), což je z hlediska mezinárodních i národních vazeb pro kraj významnou skutečností.

Na začátku roku 2016 bylo v Jihomoravském kraji 784 km provozní délky železničních tratí (v roce 2008 to bylo 790 km), na 100 km² tak připadlo 10,9 km železničních tratí.

Železniční síť Jihomoravského kraje tvoří dráhy celostátní (tratě zařazené do systému TEN-T a ostatní dráhy celostátní) a dráhy regionální. Významná část regionálních tratí v kraji je v nevyhovujícím technickém stavu.

Železniční doprava tvoří páteř Integrovaného dopravního systému JMK. Zcela mimořádným tématem je **přestavba brněnského železničního uzlu** (součástí jsou i terminály IDS), která by zkapacitnila celý uzel. Z hlediska fungování železniční dopravy je však ještě větším omezením nedostatečná propustnost některých traťových úseků. Další diskutovanou železniční stavbou v Brně je severojižní kolejový diametr, od něhož se očekává odlehčení a zrychlení dopravy.

V Jihomoravském kraji jsou nedostatečně nasazována moderní drážní vozidla v regionální dopravě. V roce 2019 dojde k ukončení smlouvy o závazku veřejné dopravy se současným železničním dopravcem. Jihomoravský kraj JMK předpokládá po tomto datu uzavření nové smlouvy s novými parametry vozidel (např. s novějšími vozidly).

Dopravní obslužnost

Dopravní obslužnost je v kraji řešena v rámci Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (IDS JMK). IDS JMK vznikl v roce 2004. Postupně bylo rozšiřováno území kraje zařazené do IDS. Významné fáze rozšiřování skončily v roce 2010 etapou 6 připojením oblasti Znojemska. Nadále však dochází k rozvoji a postupnému, byť pomalejšímu, rozšiřování IDS JMK dochází i mimo území kraje.

Tab. 28: Přepravení výkony IDS JMK v rámci Jihomoravského kraje v letech 2013–2015

Přeprava cestujících v IDS JMK (mil. osob)	2013	2014	2015
Veřejná autobusová doprava	92,7	93,6	93,8
Železniční doprava	21,0	21,3	22,1
Městská hromadná doprava celkem	354,5	356,9	357,5
<i>z toho tramvaje</i>	194,4	195,4	194,6
<i>z toho autobusy</i>	116,4	117,8	117,5
<i>z toho trolejbusy</i>	43,7	43,7	45,4

Pramen: KORDIS JMK, a.s., data zahrnují cestující v Tarifu IDS JMK, údaje o cestujících mimo IDS JMK nejsou dostupné.

Jihomoravský kraj má v mezikrajském srovnání nejvýznamnější dopravní výkony v rámci veřejné autobusové dopravy i železniční dopravy. Na prvním místě v obou kategoriích zůstává s velkým náskokem i v přepočtu na obyvatele. Tato čísla potvrzují mimořádnost Integrovaného dopravního systému JMK v celorepublikovém měřítku. V rámci všech druhů doprav jsou přepravní výkony v meziročním srovnání stabilní. Odchytky vznikají odlišným počtem pracovních dnů a řazení svátků v každém roce.

Významným projektem v oblasti rozvoje IDS JMK je zavedení jednotného krajského EOC (elektronického odbavování cestujících) založeného na centrálním Dopravním účtovacím centru evidujícím všechny držitele předplatních i jednorázových jízdenek a na krajském dopravním e-shopu provozovaných v gesci KORDIS JMK.

Jihomoravský kraj je objednatelem i několik přeshraničních linek (provoz zajišťují jednotliví dopravci). Jedna z linek je dotována rakouskou stranou.

Letecká doprava

Jihomoravský kraj je vybaven letištěm Brno-Tuřany s pravidelnou i nepravidelnou osobní i nákladní dopravou. Letiště svými technickými parametry a vybavením splňuje mezinárodní standardy pro celoroční provoz všech typů letadel i za ztížených povětrnostních podmínek (statut veřejného mezinárodního letiště). Komfortní odbavení cestujících je zajištěno v moderním letištním terminálu a příletové hale. Vlastníkem letiště je Jihomoravský kraj.

V červnu 2017 létají pravidelné letecké linky do čtyř destinací:

- Mnichov (BMI Regional, od listopadu 2015, od dubna 2017 se zvýšil počet letů z 6 na 12 za týden).
- Londýn–Stansted (Ryanair, 5x týdně)
- Londýn–Luton (Wizz Air, 3x týdně)
- Eindhoven (Wizz Air, 2x týdně).

Z cca poloviny se na počtu přepravených cestujících podílí charterové lety společností SmartWings a Travel Service. Ty přepravují klienty cestovních kanceláří zejména do Řecka, do Turecka, na Mallorku, na Kanárské ostrovy, do Egypta či Bulharska.

Tab. 29: Vývoj letecké přepravy na letišti Brno Tuřany

Rok	Přepravení cestujících	Náklad (tuny)	Pohyby letadel (vzlety a přistání)
2010	396 589	5 326	25 027
2011	557 952	4 625	26 837
2012	534 968	3 828	29 885
2013	463 023	4 078	27 803
2014	486 134	4 530	32 216
2015	466 046	4 613	42 469
2016	417 725	4 150	40 073

Pramen: Brno Airport, www.brno-airport.cz

V roce 2016 tuřanské letiště odbavilo 417 725 cestujících na pravidelných i charterových linkách. Od roku 2011 má počet cestujících klesající tendenci. Jednou z příčin je vyšší využívání dalších letišť ve středoevropském regionu s větší nabídkou destinací (např. Vídeň, Krakov). Potenciál letiště není plně využitý. Z hlediska dostupnosti brněnského letiště a jeho dalšího rozvoje je třeba dořešit jeho budoucí napojení na veřejnou dopravu (železniční síť). Na letiště jezdí pouze autobus od brněnského hlavního nádraží.

Vodní doprava

Vodní doprava má v kraji pouze turistický význam. Délka splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu činí 45 km. Územím okresu Hodonín prochází **Baťův kanál** (Otrokovice – Rohatec), který je součástí vodního toku Moravy (od ústí Bečvy po soutok s Dyjí) a je zařazen dle zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, mezi dopravně významné využitelné vodní cesty. V současné době je kanál užíván pro turistické účely a infrastruktura kolem něj se výrazně rozvíjí.

Bariérou dalšího rozvoje pro pravidelnou lodní dopravu na Baťově kanálu je neexistence jednotné informační databáze o plavebním řádu různých lodních doprav. Zájemci o případnou plavbu tak nemají

možnost se snadno dozvědět, jaké služby mohou využít. Nabízí se možnost spolupráce se společností KORDIS JMK, která by mohla zajistit zahrnutí plavebních řádů do vyhledávačů spojení a o nabídce lodní dopravy informovat prostřednictvím vlastních kanálů.

Pro turistické účely je také využívána lodní doprava na Brněnské přehradě (zde i částečně pro běžnou dopravu), na řece Moravě mezi Hodonínem a Rohatcem a mezi Tvrdonicemi a Gbely-Adamovem, na řece Dyji mezi Břeclaví a Janovým hradem, na nádržích vodního díla Nové Mlýny, na Vranovské přehradě, v Lednicko-valtickém areálu nebo v Moravském krasu na říčce Punkvě v Punkevní jeskyni.

Nemotorová doprava

Cyklistická doprava může být alternativou k individuální automobilové a městské hromadné dopravě, formou cestovního ruchu jako rekreační či turistická aktivita, nebo sportovní aktivita. V prvním případě jsou stezky využívány ke každodennímu dojíždění za prací či službami a je proto vyžadována kvalitní síť cyklostezek především ve městech a jejich okolí. Důraz musí být kladen na propojení se systémem IDS a na bezpečnost provozu. Zejména v Brně je infrastruktura pro cestování na kole nedostatečná, což snižuje možnosti obyvatel volit cyklo dopravu jako alternativní cestování za každodenními potřebami. Mnohem více je dojíždka na kolech realizována v jižních částech kraje, kde jsou příhodné přírodní podmínky.

V červnu 2015 byla zpracována Koncepce rozvoje cyklistiky v Jihomoravském kraji na období 2016–2023. Zde je uvedena detailní analýza problematiky a zejména doporučení ke zlepšení podmínek pro cyklistickou dopravu.

Jihomoravský kraj podporuje turistickou cyklistiku formou veřejné dopravy. Ve všech vlacích objednávaných JMK je umožněna přeprava jízdních kol, pro nově pořizované vlakové jednotky se počítá se zvýšenou kapacitou pro přepravu kol. Vedle železniční dopravy JMK objednává i sezónní cyklobusy doplňující síť vlaků. Do budoucna by bylo vhodné nabídnout cyklistům i nová tarifní řešení, a to jak pro uživatele z řad turistů, tak i pro pravidelně dojíždějící.

Jihomoravský kraj má velmi příznivé podmínky pro méně náročnou pěší turistiku. Na území kraje je v roce 2016 vyznačeno celkem 3,2 tisíce km pěších tras. O pěší trasy a jejich značení pečuje Klub českých turistů.

Jihomoravský kraj (především jižní části) mají spolu s přiléhajícími rakouskými regiony velmi dobré geografické podmínky pro rozvoj jezdecké turistiky. V kraji existuje množství vyznačených hipostezek hlavně v okolí Brna, na Kyjovsku nebo Znojemsku.

Kompetenční a organizační informace

Zázemí pro součinnost orgánů kraje a dalších subjektů v oblasti dopravy na úrovni kraje vytváří **Odbor dopravy (OD)** Krajského úřadu Jihomoravského kraje. OD spolupracuje se **Správou a údržbou silnic Jihomoravského kraje (SÚS JMK)**, příspěvkovou organizací kraje, při údržbě, opravách a výstavbě silnic II. a III. tříd na území kraje. Dále řeší dopravní obslužnost území kraje, prostřednictvím **KORDIS JMK a.s.** zajišťuje fungování integrovaného dopravního systému (IDS JMK) na celém území kraje a koordinuje problematiku prevence bezpečnosti silničního provozu (BESIP).

Klíčovým dokumentem pro organizaci dopravy v kraji jsou Zásady územního rozvoje, dále Generel dopravy Jihomoravského kraje a Generel krajských silnic Jihomoravského kraje. Kraj je vlastníkem silnic II. a III. třídy. Při vyjednávání o budování tahů I. třídy a dálnic je pro kraj partnerem **Ministerstvo dopravy**. Investice na území kraje do silniční infrastruktury v majetku státu realizuje **Ředitelství silnic a dálnic ČR**, investice do železniční infrastruktury realizuje **Správa železniční dopravní cesty s.o.**

Shrnutí

- Jihomoravský kraj patří z hlediska dopravní dostupnosti k nejlépe situovaným krajům České republiky. Město Brno je druhým nejvýznamnějším dopravním uzlem v zemi.
- Hlavním problémem silniční dopravy kraje je nedobudovaná páteřní dopravní síť, kde vzhledem k nevyjasněnému trasování některých úseků nelze počítat se započítáním příslušných staveb v nejbližších několika letech.
- Třetina krajských silnic je v havarijním stavu, závažným problémem je špatný technický stav řady mostů.
- Na stěžejních pozemních komunikacích dochází k překračování hygienických limitů hluku
- Dlouhodobě nedořešeným problémem je přestavba brněnského železničního uzlu.
- Všechny tratě zaústěné do Brna mají kapacitní problémy.
- Významná část regionálních železničních tratí v kraji je v nevyhovujícím technickém stavu.
- Zcela mimořádné postavení v rámci dopravy v ČR má Integrovaný dopravní systém JMK. Je nutné držet trendy v rozvoji informačních, řídicích a odbavovacích technologií a usilovat zejména o modernizaci odbavování cestujících, o doplňování systému o další prvky ICT, o zkvalitňování především železničního vozového parku a o modernizaci a elektrizaci železničních tratí.
- Potenciál letiště není dlouhodobě plně využitý.
- V kraji, a zejména ve městě Brně není zcela dobudována infrastruktura pro cestování na kole. Při budování nových cyklostezek a značení cyklotras je třeba klást důraz na propojení se systémem IDS JMK a bezpečnost cyklistů.
- Lázeňským městem Hodonín je vedena kamionová doprava na hraniční přechod Hodonín – Holíč i přesto, že za účelem odvedení kamionové dopravy z centra města Hodonín byl zbudován hraniční přechod Sudoměřice – Skalica.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- dobudování páteřní infrastruktury,
- rekonstrukce dopravní infrastruktury v majetku kraje,
- zkvalitňování veřejné dopravy (návaznosti na jiné druhy dopravy, vozidla),
- budování infrastruktury pro cyklistickou dopravu,
- podpora budování P+R, sjednocení pravidel jejich využívání, vybudování on-line krajského informačního systému o jejich vytížení.

A.2.8 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Energetika

V Jihomoravském kraji převládá již několik let výroba elektrické energie z fotovoltaických elektráren, jejich podíl na výrobě elektrické energie v roce 2016 činil 31,2 % (498 952,8 MWh za rok). Touto hodnotou se Jihomoravský kraj řadí mezi kraje na první místo ve výrobě elektrické energie na solární bázi. Pro tento typ elektráren jsou v kraji příznivé podmínky dané vysokým počtem hodin se slunečním svitem. Na druhém místě je výroba elektrické energie z parních elektráren s podílem 30,3 %.

Tab. 30: Výroba elektřiny brutto v Jihomoravském kraji podle technologie elektráren v roce 2016

Typ elektrárny	Výroba v MWh	Výroba v %
Parní elektrárny	483 452,8	30,3
Paroplynové elektrárny	216 253,2	13,5
Plynové spalovací elektrárny	321 864,4	20,1
Vodní elektrárny	65 216,1	4,1

Typ elektrárny	Výroba v MWh	Výroba v %
Větrné elektrárny	11 985,5	0,8
Fotovoltaické elektrárny	498 952,8	31,2
Celkem	1 597 724,8	100,0

Pramen: Energetický regulační úřad – Roční zpráva o provozu ES ČR 2016

Jihomoravský kraj je v oblasti výroby elektrické energie nesoběstačný a je závislý na dodávce z ostatních zdrojů mimo své území. V roce 2016 bylo vyrobeno v elektrárnách na území kraje celkem 1 597,7 GWh, ale spotřeba v tomtéž roce se pohybovala na hodnotě 5 107,8 GWh. V roce 2016 byl v objemu vyrobené elektrické energie Jihomoravský kraj stejně jako v předchozích letech na 7. místě mezi ostatními kraji. Z celkového množství vyrobené elektrické energie v ČR v roce 2016 (83 301,9 GWh) byl podíl vyrobený v Jihomoravském kraji 1,9 %, což je nárůst oproti roku 2010 o 0,7 %.

Ve spotřebě elektrické energie se Jihomoravský kraj řadí na 4. místo po Středočeském a Moravskoslezském kraji a Praze. Spotřeba elektřiny brutto jednotlivými sektory národního hospodářství je v Jihomoravském kraji poměrně specifická – jako jediný kraj spotřebuje Jihomoravský kraj největší podíl elektrické energie v kategorii „ostatní“ (zejména veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení, sportovní a zábavní činnosti apod.) Celková spotřeba Jihomoravského kraje na celkové spotřebě elektrické energie ČR vzrostla, a to na hodnotu 9,0 %.

Spotřebu energie významně ovlivňuje technický stav budov – jejich zateplením lze náklady na vytápění značně snížit. Dále lze energii uspořit např. také racionálním nastavením veřejného osvětlení ulic a nasvětlení budov (které mj. způsobuje také světelné znečištění především velkých měst).

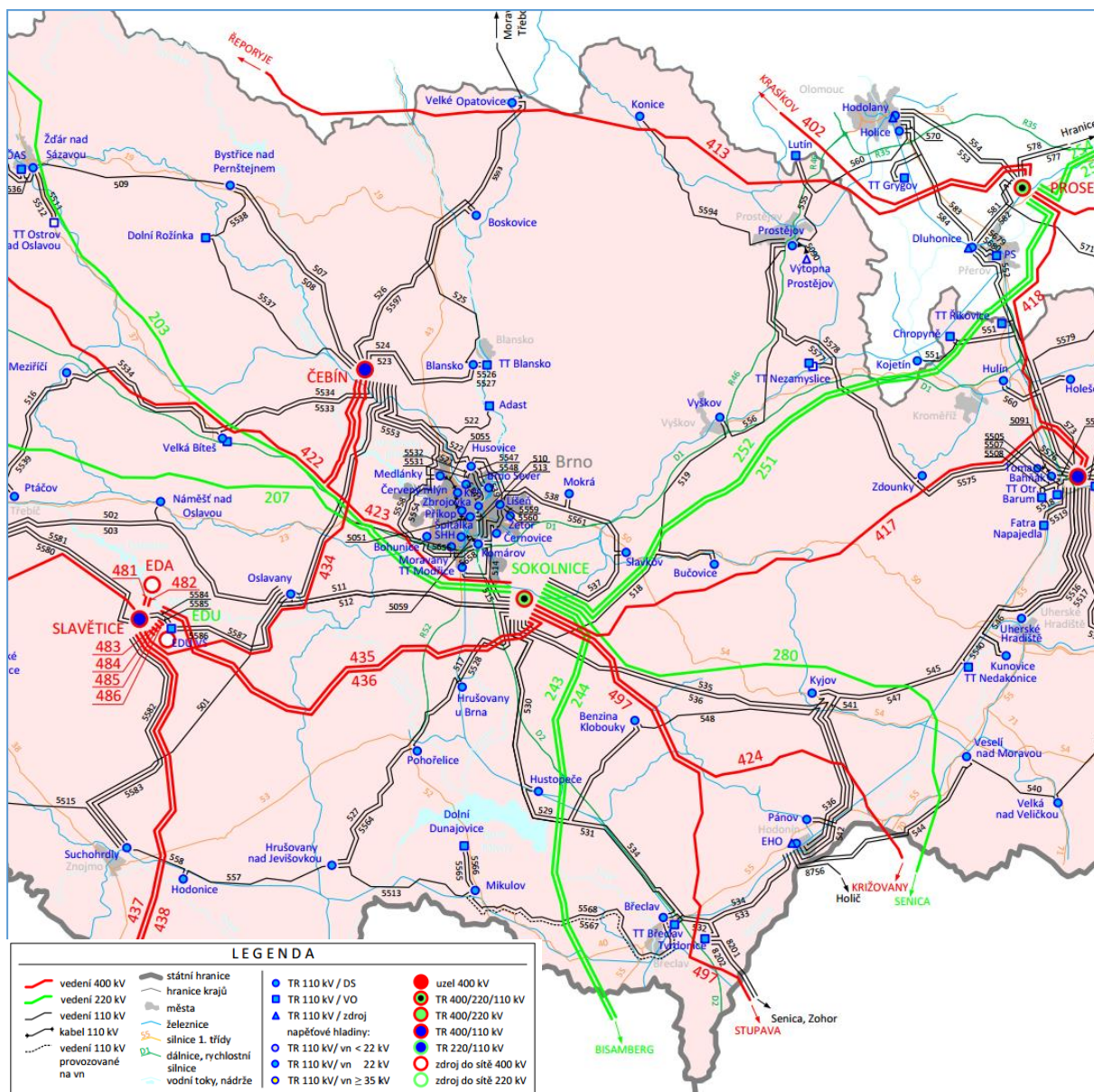
Ve struktuře paliv a technologií na výrobě elektřiny brutto v Jihomoravském kraji dominují na rozdíl od předchozích let, kdy převládal zemní plyn, fotovoltaické zdroje; zemní plyn je na druhém místě, biomasa na třetím. Kraj má velmi omezené zásoby všech primárních paliv (zemní plyn, ropa, lignit). Jediné naleziště lignitu se nachází u obce Mikulčice. Těžbou zemního plynu a ropy se zabývá společnost MND, a.s. spadající pod nadnárodní skupinu KKCG.

Distribuční soustavu na území Jihomoravského kraje provozuje skupina E.ON.

Území Jihomoravského kraje je prakticky plně plynofikováno. Podíl obyvatelstva napojeného na plyn je ve srovnání s ostatními kraji nadprůměrný. Zásobování plynem zajišťuje společnost GasNet, s.r.o., člen skupiny innogy. V poslední době se potvrzuje nežádoucí trend odpojování domácností od vytápění plynem a jejich přechod na jiná, z hlediska znečišťování ovzduší méně vhodná, paliva.

Z hlediska energetické bezpečnosti²² se v kraji posiluje podíl solární energetiky. Pokud by se solární energetika dále rozvíjela např. na střeších domů, je možné její podíl dále posílit. Právě obnovitelné zdroje (biomasa, větrné elektrárny) mohou spolu s rozvojem akumulace přispět k vyšší energetické bezpečnosti kraje.

²² Posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch, vícenásobných útoků proti kritické infrastruktuře a v případech déle trvajících krizí v zásobování palivy.

Obr. 23: Schéma sítí 400, 220 a 110 kV v působnosti E.ON v Jihomoravském kraji

Pramen: Informace o distribuční soustavě E.ON, on-line, 31. 5. 2017

Vodovody a kanalizace

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2016 zásobováno z vodovodů pro veřejnou potřebu celkem 1 114 578 obyvatel, což představovalo téměř 94,6 % všech obyvatel kraje, což je mírně nižší hodnota než např. v roce 2015 (95,3 %) ²³. Přesto je podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů ve srovnání s průměrem ČR v roce 2016 (94,4 %) lehce nadprůměrný. V mezikrajském srovnání se Jihomoravský kraj nachází na 8. místě, což znamená, že si oproti předchozímu roku o jedno místo pohoršil. Délka vodovodní sítě v roce 2016 činila 7 839 km, v roce 2015 však byla vyšší – 7 855 km. Důvodem snížení délky může být zastaralost vodovodů a nemožnost jejich dalšího využívání.

V Jihomoravských vodohospodářských zařízeních se v roce 2016 vyrobilo 62 451 tis. m³ pitné vody, z toho voda z podzemních vod představovala 87,8 %. Oproti roku 2015 se množství vyrobené pitné

²³ Český statistický úřad

vody mírně snížilo. Z celkového množství vyrobené pitné vody určené k realizaci bylo fakturováno 54 697 tis. m³ vody, z toho fakturace pro domácnosti tvořila 69,3 %, zbytek představovala voda pro ostatní odběratele.

Tab. 31: Vodovody – počty, délky sítí a zásobování obyvatel v roce 2016

Území, kraj	Obyvatelé zásobovaní vodou z vodovodů (osoby)	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Délka vodovodní sítě (km)
Česká republika	9 972 484	94,4	77 681
Hl. město Praha	1 272 732	100,0	3 616
Středočeský	1 146 062	86,0	10 872
Jihočeský	575 047	90,1	6 239
Plzeňský	487 444	84,4	4 301
Karlovarský	297 317	100,0	2 210
Ústecký	801 806	97,5	6 669
Liberecký	408 062	92,7	3 848
Královéhradecký	523 215	94,9	5 140
Pardubický	503 801	97,5	4 815
Vysočina	490 001	96,2	5 809
Jihomoravský	1 114 578	94,7	7 839
Olomoucký	582 136	91,8	4 553
Zlínský	559 769	95,8	4 014
Moravskoslezský	1 210 514	99,9	7 756

Pramen: Vodovody, kanalizace a vodní toky – 2016, ČSÚ

Některé obce zůstávají bez vodovodů pro veřejnou potřebu (např. Kojátky, Boškůvky, Podivice). Některé strategické vodní zdroje systému Bzenec jsou ohroženy těžbou šterkopísku u Uherského Ostrohu.

V roce 2016 bylo v Jihomoravském kraji napojeno na kanalizaci 89,5 % obyvatel; tato hodnota meziročně velmi pozvolna narůstá a v ČR řadí Jihomoravský kraj na čtvrté místo. Z celkového počtu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu je na kanalizaci s čistírnou odpadních vod (ČOV) je napojeno 97,1 %, což je mezi kraji ČR až sedmé místo.

Tab. 32: Kanalizace – obyvatelé napojení na kanalizaci a ČOV v roce 2016

Území, kraj	Obyvatelé trvale bydlící v domech napojených na kanalizaci (osoby)	Podíl obyvatel trvale bydl. v domech napojených na kanalizaci (%)	Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV		
			celkem	na mechanickou ČOV	na mechanicko-biologickou ČOV
Česká republika	8 944 402	84,7	8 584 513	8 171	8 576 342
Hl. město Praha	1 261 065	99,1	1 261 065	0	1 261 065
Středočeský	954 180	71,6	951 791	676	951 115
Jihočeský	548 501	85,9	512 055	2 364	509 691
Plzeňský	484 143	83,8	447 246	0	447 246
Karlovarský	288 440	97,0	287 398	562	286 836
Ústecký	687 092	83,6	678 965	1 037	677 928
Liberecký	303 585	69,0	298 427	350	298 077

Území, kraj	Obyvatelé trvale bydlící v domech napojených na kanalizaci (osoby)	Podíl obyvatel trvale bydl. v domech napojených na kanalizaci (%)	Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV		
			celkem	v tom na mechanickou ČOV	na mechanicko-biologickou ČOV
Královéhradecký	432 481	78,5	403 588	585	403 003
Pardubický	384 169	74,4	375 214	320	374 894
Vysočina	448 111	88,0	388 454	627	387 827
Jihomoravský	1 053 537	89,5	1 023 094	0	1 023 094
Olomoucký	525 848	82,9	506 630	124	506 506
Zlínský	558 418	95,6	504 370	0	504 370
Moravskoslezský	1 014 832	83,8	946 216	1 526	944 690

Pramen: Vodovody, kanalizace a vodní toky – 2016, ČSÚ

V roce 2016 fungovalo v Jihomoravském kraji 240 ČOV, všechny jsou založeny na mechanicko-biologickém způsobu čištění. Počet ČOV za posledních 5 let zejména díky dotačním zdrojům EU postupně narůstá. Celková kapacita ČOV v roce 2016 činila 335 444 m³/den.

Problémem mnoha obcí, kde dosud není čištění odpadních vod řešeno, je zejména složité technické řešení většinou způsobené členitým terénem nebo nesouvislou zástavbou, které vyžaduje vyšší finanční náklady. Ve zcela výjimečných případech je možným řešením budování domovních čistíren odpadních vod.

Tab. 33: Počet a kapacita ČOV v Jihomoravském kraji v letech 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Počet ČOV	209	210	219	230	240
Kapacita ČOV (m ³ /den)	329 806	330 603	335 353	333 672	335 444

Pramen: Vodovody, kanalizace a vodní toky – 2012–2016, ČSÚ

Odpadové hospodářství

Data týkající se nakládání s odpady jsou k dispozici pouze do roku 2013, jsou převzata z Plánu odpadového hospodářství JMK 2016–2025.

Celková produkce odpadů v kraji měla v letech 2009–2012 mírně klesající trend (z cca 2,963 milionu tun v roce 2009 na cca 2,795 milionu tun v roce 2012), v roce 2013 však významně vzrostla cca o 573 tisíc tun až na 3,368 milionu tun. Příčinou tohoto nárůstu jsou především stavební odpady. Materiálové využití odpadů v JMK vůči celkové produkci odpadů JMK roste: v letech 2009–2011 sice pokleslo z 64 % na 55 %, ale od roku 2012 se zvyšoval z 68 % až na 70,5 % v roce 2013. Podíl energetického využití odpadů z celkové produkce odpadů v JMK rostl v letech 2009–2012 z 5 % až na 11,6 % (příčinou je to, že v roce 2010 bylo uvedeno do provozu rekonstruované zařízení pro energetické využití odpadů SAKO v Brně).

V kategorii ostatního odpadu zaujímá nejvyšší podíl stavební odpad (69 %). S velkým odstupem následují komunální odpady (16 %) a odpady ze zařízení na zpracování odpadu, z ČOV a z výroby vody (5 %). Kategorie nebezpečné odpady tvoří pouze cca 4 % celkové produkce odpadů v JMK.

Z hlediska ORP se na produkci odpadů v roce 2013 výrazně nejvíce podílelo Brno (45,3 %). Podíl ostatních jednotlivých ORP je menší než 8 %, nad 5% hranicí jsou pouze ORP Hodonín (7,4 %) a Znojmo (5,2 %).

Nejčastějším způsobem odstraňování všech odpadů je skládkování. Od roku 2009 dochází k trvalému poklesu podílu odpadů odstraněných skládkováním (z 13,6 % v roce 2009 na 7,2 % v roce 2013). Podíl odpadů odstraňovaných spalováním je zanedbatelný a není evidován. Mírně rostoucí trend vykazuje kompostování (z 1,5 % v roce 2009 na 1,7 % v roce 2013). Také dochází k pozitivnímu trendu postupného zvyšování podílu využitých odpadů vůči odstraněným odpadům.

Vzhledem k předpokládanému růstu produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu budou také kladeny vyšší nároky na jeho odstraňování. V současné době je cca 32 % tohoto odpadu skládkováno, 17 % materiálově využito a cca 43 % využito energeticky. Na území JMK se v současné době nachází 27 kompostáren s celkovou kapacitou 238 608 tun, několik dalších je ve fázi přípravy nebo stavby. Kromě toho jsou v JMK v provozu desítky dalších komunitních kompostáren a malých kompostáren (s roční kapacitou do 150 t), jejichž roční kapacita přesahuje 8 tisíc tun. Provozované kompostárny mají různou kvalitu a naplněnost. Jejich celková kapacita je v současné době pro JMK dostatečná, otázkou však je ekonomická efektivita převozu odpadu do vzdálenějších kompostáren oproti eventuální komunitní kompostárně.

V Jihomoravském kraji funguje integrovaný krajský systém odpadového hospodářství, který celkově odpovídá stávajícím nárokům zákona o odpadech a evropských právních předpisů. Do budoucna však bude potřeba jej posunout k vyšším stupňům hierarchie nakládání s odpady (zejména oblast prevence vzniku odpadů, recyklace a využívání odpadů, včetně posílení energetického využívání odpadů).²⁴ V období 2009–2013 byla vytvořena velmi rozsáhlá infrastruktura zařízení k nakládání s odpady, včetně rozsáhlé sítě sběrných dvorů obcí. Vznikly také systémy sběru a svozu odpadů vycházející z hierarchie nakládání s odpady. Jedním ze základních prvků integrovaného systému nakládání s odpady je spalovna komunálních odpadů (SAKO) v Brně, základním prvkem systému sběru a svozu odpadů jsou sběrné dvory odpadů.

Vybavenost domácností internetovým připojením

Vybavenost domácností osobním počítačem každoročně narůstá. V Jihomoravském kraji v roce 2015 disponovalo 75,1 %²⁵ domácností osobním počítačem, čímž se řadí na šesté místo mezi kraji ČR. 75,6 % domácností je připojeno k internetu, z toho cca 2/3 domácností k vysokorychlostnímu internetu.

V malých obcích, kde je konkurence firem poskytujících internetové menší, může být připojení k internetu pomalejší. Problémem je rovněž ve venkovských oblastech rozšiřování páteřní sítě optických kabelů, které postupuje velmi pomalu.

Kompetenční a organizační informace

Problematika technické infrastruktury je kompetenčně rozdělena mezi Odbor životního prostředí a Odbor regionálního rozvoje. Odbor životního prostředí je vodoprávním úřadem v oblasti vodního hospodářství a ochrany vod, provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu a také zajišťuje výkon státní správy na úseku odpadového hospodářství. Odbor regionálního rozvoje zajišťuje realizaci investičních projektů v oblasti zavádění vysokorychlostního internetu a věnuje se problematice energetiky.

Tuto oblast upravuje Územní energetická koncepce. Ze Státního fondu životního prostředí se realizují kotlíkové dotace.

²⁴ Pramen: Plán odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025

²⁵ Údaje pochází z výběrového šetření o informačních technologiích, které provádí ČSÚ. On-line <https://www.czso.cz/csu/xe/vyuzivani-informacnich-technologii-v-roce-2015>

Shrnutí

- Jihomoravský kraj má mezi kraji ČR nejvyšší zastoupení výroby elektrické energie z fotovoltaických elektráren. Ty představují do budoucna možnost pro zvýšení energetické bezpečnosti kraje, jelikož kraj má velmi dobré podmínky pro výrobu tohoto druhu energie – má vysoký počet hodin se slunečním svitem.
- Jihomoravský kraj má na svém území naleziště primárních energetických surovin, ač omezené.
- Spotřeba elektrické energie v kraji převyšuje její produkci.
- Území kraje je téměř plně plynofikováno, přesto je často k vytápění využíváno pevných paliv.
- V kraji každoročně narůstá počet ČOV, jejich kapacita se však nezvyšuje. Problémem je zajištění plného čištění odpadních vod, a to zejména v obcích, které mají velkou rozlohu a nesouvislou zástavbu nebo členitý terén.
- Zvyšuje se objem vyprodukovaných odpadů, zároveň však roste podíl využitých odpadů vůči odstraněným.
- Roste počet domácností disponujících osobním počítačem a připojením na internet, avšak pokrytí vysokorychlostním internetem zejména v malých obcích je problematické.
- Zásobování kraje pitnou vodou – ochrana stávajících zdrojů vod s ohledem na klimatické změny a hledání nových zdrojů pro budoucí využití.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- odkanalizování obcí a účinnější čištění odpadních vod,
- zajištění pitné vody a dostatečného množství kvalitní surové vody pro její výrobu.
- rozvoj vysokorychlostního internetu.

A.2.9 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Přírodní podmínky v Jihomoravském kraji jsou různorodé a mají samozřejmě vliv na způsob využívání krajiny a na způsob života v konkrétní lokalitě. V rámci kraje lze rozlišit čtyři odlišné charaktery základních krajinných typů:

- V severní části kraje se nacházejí rozsáhlé jeskynní komplexy Moravského krasu, známé především propastí Macochou o hloubce 138,5 metrů, skalními úbočími a množstvím chráněných lokalit. Řada jeskyní této unikátní oblasti, která se řadí k ekologicky nejčistějším v ČR.
- Jižní část kraje je převážně rovinatá oblast polí, luk a vinic se zbytky lužních lesů podél řeky Dyje. Národní park Podyjí v jihozápadním cípu kraje je ukázkou výjimečně zachovalého říčního údolí v bohatě zalesněné krajině. Množství vodních ploch při řece Dyji mezi Znojmem a Břeclaví se stalo ideálním hnízdištěm vodního ptactva.
- Za řekou Moravou ve východní části se krajina postupně zdvihá do kopců Bílých Karpat. Tato biosférická rezervace patří k nejcennějším přírodním oblastem v Evropě.
- Krajina v okolí Brna je ovlivněna existencí velké městské aglomerace. Na severu k městu těsně přiléhají lesy Moravského krasu, na jihu jsou otevřené roviny jižní Moravy, na východě k hranicím města přiléhá Brněnská přehrada.²⁶

Struktura využití půdy

Krajina Jihomoravského kraje je charakteristická vysokým zastoupením zemědělské půdy (424 020,8 ha; 59,0 % z celkové rozlohy kraje k 31. 12. 2016) a zorněných ploch využívaných k intenzivní zemědělské činnosti. Procento zornění každoročně velmi mírně klesá, přesto je značně vysoké a ke

²⁶ Podle https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_jihomoravskeho_kraje; upraveno

konci roku činilo 82,8 %. Z pohledu zastoupení lesů se řadí k nejméně zalesněným krajům v ČR – lesy tvoří pouze 28,0 % z celkové rozlohy kraje. Z hlediska využití půdy za posledních 10 let mírně narostly výměry vinic (o 5,4 %), zahrad (1,9 %), trvale travních porostů (0,8 %), lesních pozemků (0,1 %), vodních ploch (2,7 %), zastavěných ploch a nádvoří (2,0 %), výrazněji pak výměry a ostatních ploch (8,8 %). Naopak poklesla rozloha orné půdy (o 2,1 %) a ovocných sadů (8,5 %).

Charakter využití půdního fondu Jihomoravského kraje je odrazem velmi příznivých podmínek pro zemědělskou činnost. Intenzivní zemědělská rostlinná výroba působí na krajinu silným antropogenním tlakem, projevujícím se vyšším ohrožením půd větrnou a vodní erozí způsobenou lidskou činností (týká se více než poloviny půdy; především okresy Břeclav a Hodonín), zhutněním podorniční půdy používáním těžké mechanizace, okyselováním půdy způsobeným používáním kyselých hnojiv a v neposlední řadě nízkou mírou ekologické stability krajiny. Obecně lze konstatovat, že půda v kraji stále více degraduje.

Koeficient ekologické stability se dlouhodobě drží na hodnotě 0,7, který charakterizuje území intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou, oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatečné energie. V posledních cca 10 letech se v kraji stále více dostává do popředí problematika sucha, větrné a vodní eroze, které jsou způsobeny zejména omezenou schopností krajiny zadržovat vodu. Situace je zhoršována zejména lidskou činností v oblasti zemědělství, lesnictví a výstavbou zpevněných ploch. Např. právě způsob obhospodařování půdy a výběr plodin má zásadní vliv na stav krajiny.

Snížení ohrožení půd vodní a větrnou erozí, stejně jako posílení ekologické stability krajiny pomáhají na mnoha katastrech obcí Jihomoravského kraje řešit komplexní pozemkové úpravy.

Zemědělství

Podnebí Jihomoravského kraje patří k nejteplejším z celé České republiky, což vytváří dobré podmínky pro zemědělskou činnost. Zejména na jihu kraje se nachází velmi úrodná půda (černozemě), na které se pěstuje především pšenice (cca 1/4 sklizňové plochy), kukuřice (ne celá 1/3 sklizňové plochy), cukrovka, ječmen a řepka, z ovoce zejména meruňky a broskve. Na území kraje se nacházejí největší plochy vinic v ČR (k 31. 12. 2016 celkem 18 081 ha vinic). Aby mohla být při příznivém podnebí půda využívána pro zemědělství – především pěstování zeleniny, je třeba na některých místech zavlažovat.

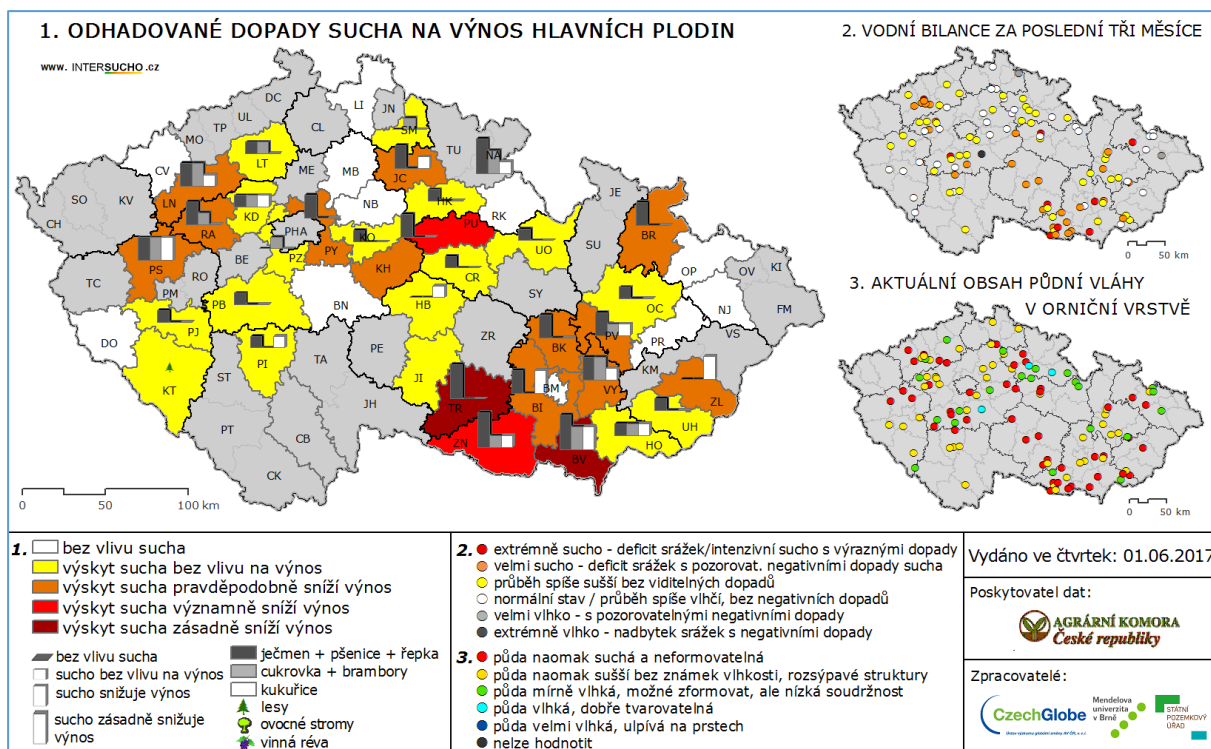
Ze zvířat je rozšířený chov prasat, krav a drůbeže, nicméně stav prasat každoročně stále klesá až na 149,5 tis. v roce 2016. Stav skotu v posledních letech mírně narostl na 63,4 tis., v dlouhodobém horizontu je však rovněž patrný poměrně výrazný pokles, stejně jako u stavu koní a drůbeže jako celku, avšak počet slepic roste (672,6 tis. v roce 2016).

Zaměstnanost v zemědělství podle údajů VŠPS klesal od roku 2006 z 18,5 tis. osob (3,6 % zaměstnaných v kraji) 14,6 tis. osob (2,6 %). Tento pokles však nelze považovat za negativní jev, jelikož je doprovázen větší automatizací zemědělství a relativně stabilními tržbami. V průběhu sklizně jsou do primárního sektoru najímání sezónní pracovníci. V kraji existuje nedostatek mladých nastupujících zemědělců. Začíná se uplatňovat sociální podnikání v zemědělství.

Se zemědělskou výrobou souvisí potravinářský a konzervářský průmysl a cukrovar v Hrušovanech.

Ekologické zemědělství uplatňující environmentálně příznivý způsob hospodaření provozuje pouze malá část zemědělských subjektů, přičemž ekologicky obhospodařovaná půda Jihomoravského kraje zabírá 4,3 % zemědělské půdy kraje (včetně půdy v přechodném období). Tato hodnota je sice pod průměrem pro celou ČR (4,9 %), nicméně tato hodnota se každoročně mírně zvyšuje.

Problémem zemědělství je v Jihomoravském kraji v posledních letech již zmíněná problematika sucha, která má i dopady na výnos pěstovaných plodin. Území kraje je problémem sucha v rámci ČR postiženo nejvíce. Druhým problémem zemědělství je v posledních letech také to, že v jarních měsících poškozují opakovaně úrodu mráz (zejména ovocné stromy), úroda je obtížně pojistitelná.

Obr. 24: Odhadované dopady sucha na výnos hlavních plodin, stav k 1. 6. 2017

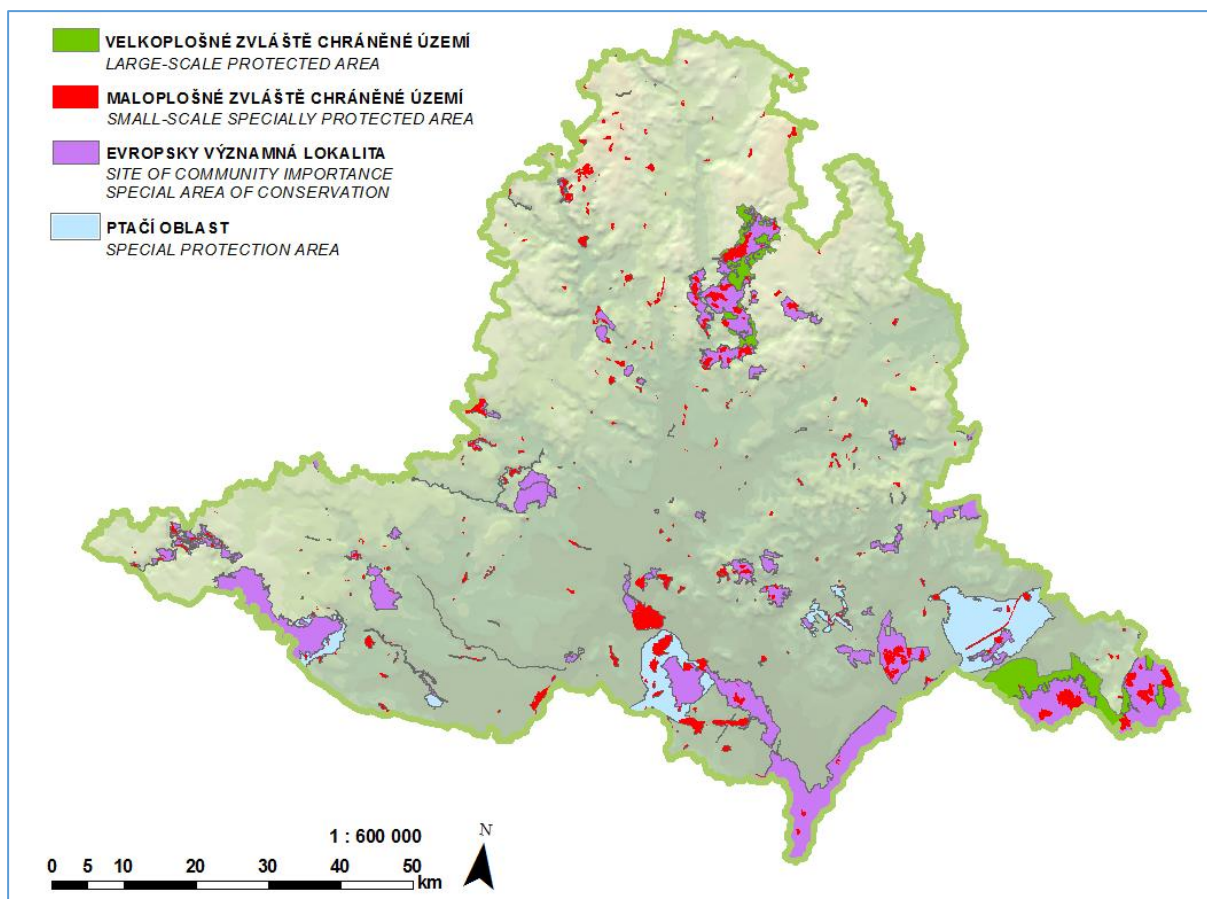
Pramen: <http://www.intersucho.cz/>

Lesní pozemky zabíraly k 31. 12. 2015 celkem 202 137 ha. Podíl listnatých a jehličnatých lesů je poměrně vyrovnaný. Každoročně dochází k nárůstu listnatých a jehličnatých lesů o desítky ha. Lesnictví hraje významnější roli ve vyšších oblastech severní části Jihomoravského kraje. Z hlediska lesního hospodaření má dominantní úlohu v Jihomoravském kraji stát, neboť vlastní více než 70 % lesů kraje. Cca 70 % lesů náleží do skupiny lesů s hospodářským účelem a 30 % připadá na lesy zvláštního určení. Těžba dřeva má rostoucí tendenci. V roce 2015 bylo vytěženo 1,22 mil. m³ dřeva, z toho 45 % připadlo na těžbu kalamitní (např. jako následků živelních událostí) – průměr za 2013–2015 činil nicméně 17 %. Zalesněno bylo 1 771 ha, což je druhý nejvyšší podíl (0,88 %) z lesních ploch mezi kraji (po Olomouckém kraji).

Jediným významným producentem ryb v Jihomoravském kraji je Rybníkářství Pohořelice a.s., řadí se mezi přední producenty ryb v rámci ČR. Hospodaří na 1 409 ha vodní ploch, které jsou situovány především na Břeclavsku a Znojemsku (celkem jde o 145 nádrží na území 10 ORP, 133 z nich s 1 328 ha plochy je ve vlastnictví firmy).

Životní prostředí

Na území Jihomoravského kraje nachází **národní park Podyjí**, tři **chráněné krajinné oblasti (CHKO)**, kterými jsou **CHKO Moravský kras** v severní části regionu, **CHKO Pálava** na jihu kraje a **CHKO Bílé Karpaty** zasahující jihovýchodní část kraje. V kraji se nachází 8 ptačích oblastí (Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví, Hovoransko – Čejkovicko, Jaroslavické rybníky, Lednické rybníky, Pálava, Podyjí, Soutok – Tvrdonicko, Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny), z toho 5 v gesci KrÚ JMK s rozlohou cca 27 tis. ha. Z 214 **evropsky významných lokalit (EVL)** na území kraje jich má KrÚ JMK v gesci 177 s rozlohou cca 31 tis. ha.

Obr. 25: Zvláště chráněná území a Natura 2000 v Jihomoravském kraji, stav v roce 2017

Pramen: Oddělení ochrany přírody KrÚ JMK

Výše investic směřujících na ochranu životního prostředí se v Jihomoravském kraji v posledních letech neustále zvyšuje. V této oblasti bylo v celé České republice za rok 2015 proinvestováno celkem 40,1 mld. Kč. Na Jihomoravský kraj připadalo cca 5,2 mld. Kč, což představuje 13,2 % z celkové výše uvedené částky. Většina prostředků plyne do oblasti nakládání s odpadními vodami – 24,1 % z celkové roční alokované částky.

Tab. 34: Investice na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji podle programového zaměření v letech 2011–2015 v tis. Kč

Rok	Celkem	z toho				
		ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ochrana a sanace půdy, podzemních a povrchových vod	ostatní
2011	1 712 224	174 030	783 145	600 994	25 082	128 973
2012	2 857 120	229 528	1 872 391	623 765	47 576	1 165
2013	2 182 058	308 975	1 162 444	545 282	14 103	3 174
2014	3 200 530	665 575	1 669 517	492 746	55 168	24 655
2015	5 284 672	1 084 471	3 662 022	328 689	75 837	22 149
2015 – podíl z celkové částky v ČR (%)	13,2	8,3	24,1	5,8	3,5	4,0

Pramen: Výdaje na ochranu životního prostředí, ČSÚ

Na území kraje se nachází velký počet **starých ekologických zátěží**. V Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) je pro Jihomoravský kraj evidováno 448 položek, přičemž na 34 lokalitách již nápravná opatření proběhla. Na 6 lokalitách probíhají nápravná opatření a další tři lokality jsou připraveny k realizaci nápravných opatření.

Stav ovzduší

Jihomoravský kraj jako celek má relativně kvalitní ovzduší. Měrné emise základních znečišťujících látek REZZO 1–4 navíc každoročně klesají (kromě zvýšení koncentrace u CO mezi roky 2014 a 2015). Znečištění ovzduší, hluk a podobné nepříznivé vlivy bývají pouze lokálního charakteru.

Hlavními znečišťujícími látkami jsou tuhé částice PM₁₀²⁷, PM_{2.5}, NO₂ a benzo(a)pyren. K překračování limitů pro průměrnou roční koncentraci PM₁₀ dochází v podstatě pouze v Brně, v ostatních částech kraje tento limit překračován až na výjimky není.

Tab. 35: Srovnání hodnot měrných emisí (REZZO 1–4) základních znečišťujících látek v t/km² v krajích ČR, stav ke konci roku 2015

	Měrné emise (v tunách/km ²)			
	tuhé	Oxid siřičitý (SO ₂)	Oxidy dusíku (NO _x)	Oxid uhelnatý (CO)
Česká republika	0,6	1,6	2,1	6,4
Hlavní město Praha	1,8	0,5	11,8	22,1
Středočeský kraj	0,7	1,8	2,3	6,0
Jihočeský kraj	0,3	0,6	0,9	3,6
Plzeňský kraj	0,4	0,9	1,0	3,7
Karlovarský kraj	0,5	2,9	2,1	3,0
Ústecký kraj	1,2	6,3	5,9	5,3
Liberecký kraj	0,4	0,5	1,0	5,2
Královéhradecký kraj	0,5	0,9	1,3	4,9
Pardubický kraj	0,6	2,6	2,8	4,8
Kraj Vysočina	0,5	0,3	1,2	4,4
Jihomoravský kraj	0,4	0,2	1,6	4,0
Olomoucký kraj	0,4	0,7	1,5	4,5
Zlínský kraj	0,3	1,1	1,5	4,8
Moravskoslezský kraj	0,9	3,3	4,1	29,6

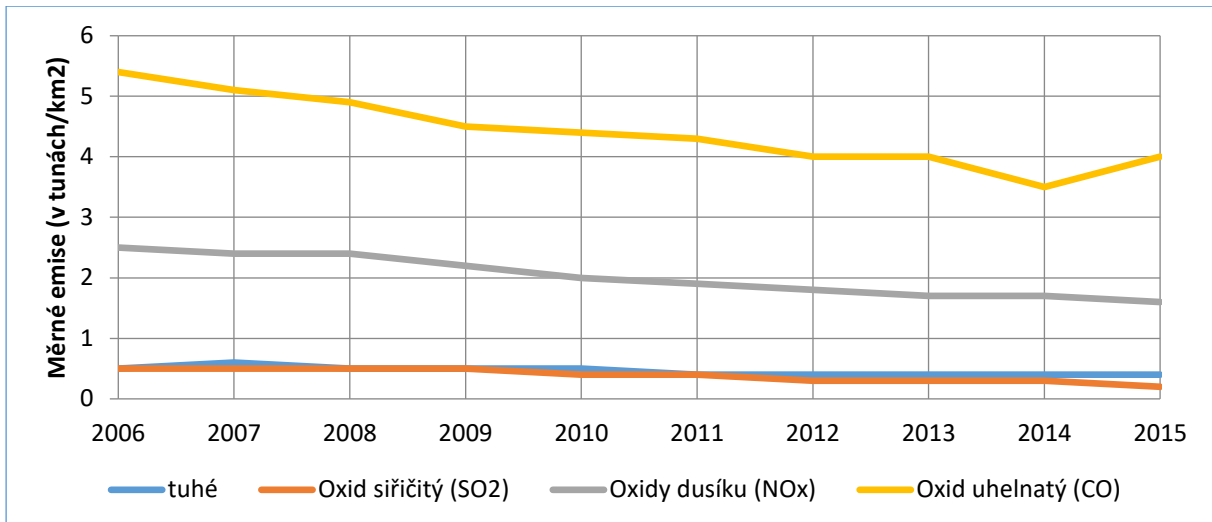
Pramen: VDB ČSÚ

Významnými zdroji znečištění ovzduší jsou především lokální topeniště a doprava. Znečištění se projevuje zejména u velkých center (např. Brno, Hodonín). V topném období však může být v malých obcích s vysokým podílem lokálních topenišť (na tuhá paliva) kvalita ovzduší i několikanásobně horší než ve městech. Nejvýznamnější vliv na kvalitu ovzduší mají lokální topeniště při špatných rozptylových podmínkách (nízké rychlosti větru, teplotní inverze).

Silniční doprava ovlivňuje znečištění zejména ve velkých městech a podél klíčových silničních komunikací. Problémem jsou přitom nejen částice pocházející z exhalací výfukových plynů, ale i z otěrů pneumatik a brzd a z abrazie vozovky²⁸. Významný vliv má plynulost dopravy – toto znečištění výrazně roste v kolonách a na křižovatkách.

²⁷ Polévatý prach s velikostí částic do 10 mikrometrů

²⁸ http://zurka.cz/download/zaloba/Analyza_kvality_ovzduisi_JMK_2017_Skeril.pdf

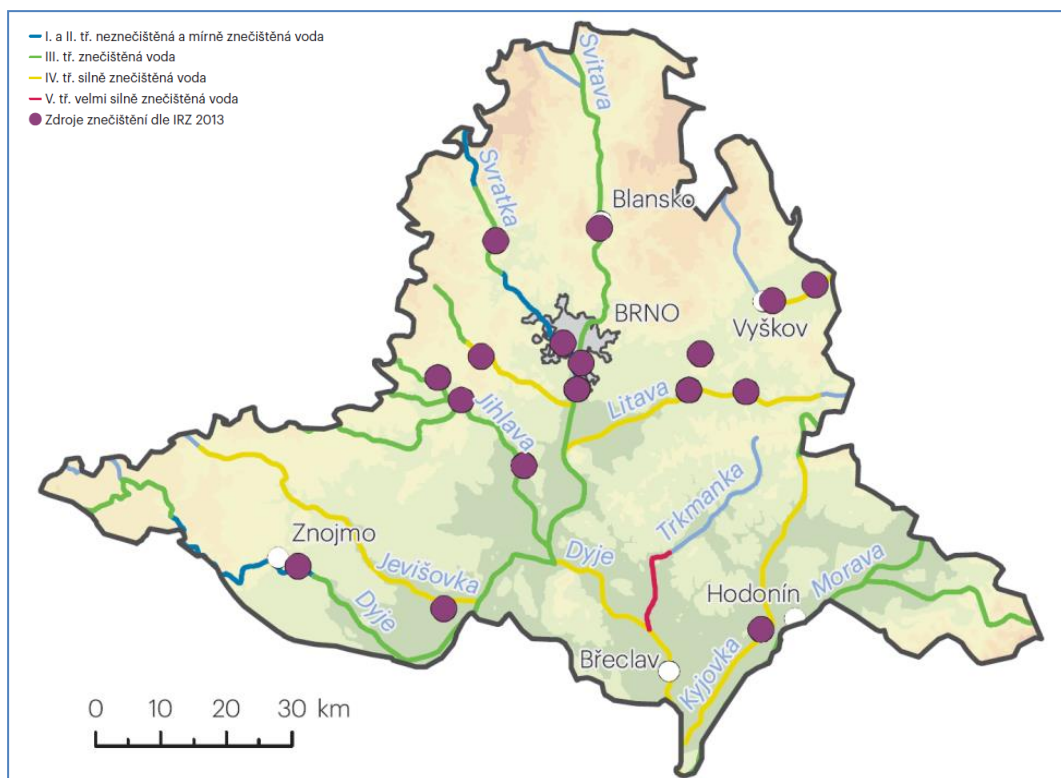
Obr. 26: Vývoj měrných emisí (REZZO 1–4) základních znečišťujících látek v t/km² za Jihomoravský kraj v období 2006–2015

Pramen: VDB ČSÚ

Znečištění částicemi PM₁₀ je ze značné části ovlivněno zemědělskými pracemi, jež vytvářejí podmínky pro posilování větrné eroze. Větrná eroze se nejvíce projeví za situace, kdy není půda zpevněná vegetačním krytem a jsou delší bezsrážková období a vyšší teploty a rychlosti větru. Ohrožena je především otevřená krajina s vyšším podílem zemědělské půdy, tj. celá jižní část kraje.

Kvalita vod a riziko záplav

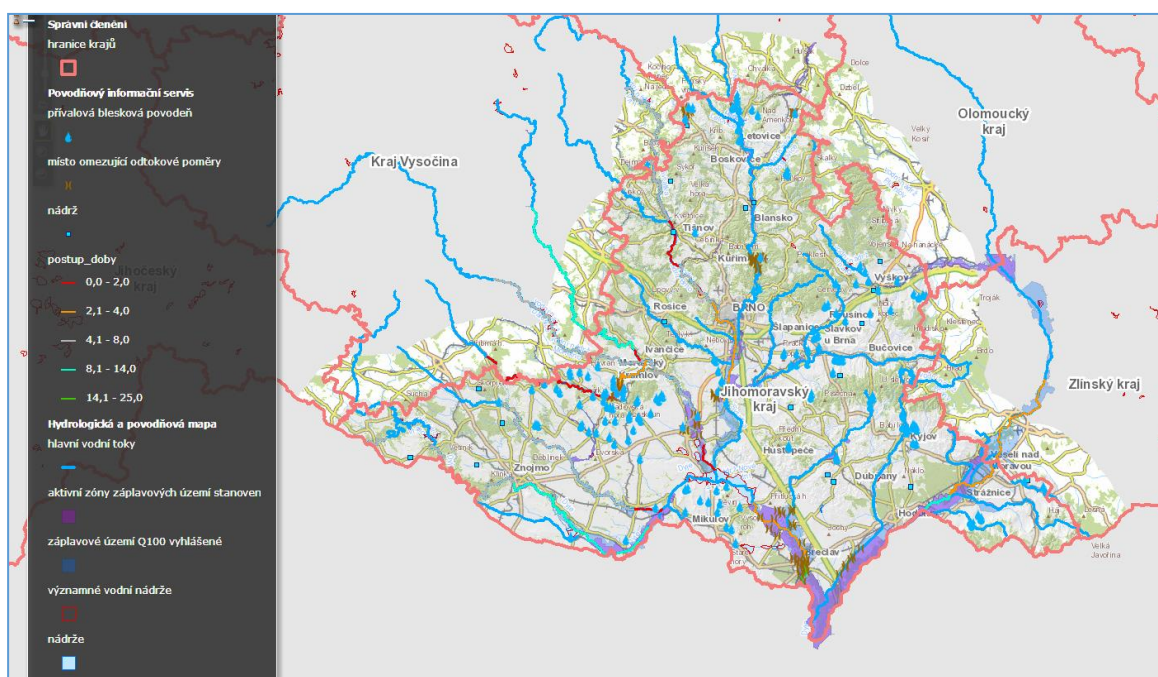
Kvalita vod v Jihomoravském kraji je ovlivňována hospodářskou činností, zejména zemědělstvím, a také tím, že v řadě obcí kraje nejsou dobudovány čistírny odpadních vod. Na mnoha stávajících ČOV není dostatečné čištění odpadních vod a není odstraňován fosfor, základní příčina eutrofizace povrchových vod. Významné zdroje pitné vody nacházející se v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV), která v dané oblasti zakazuje vypouštění nečištěných odpadních vod, se nacházejí na jihu kraje podél toku řeky Moravy.

Obr. 27: Jakost vody v tocích na území Jihomoravského kraje, 2014–2015

Pramen: Zpráva o životním prostředí v Jihomoravském kraji 2015, Ministerstvo životního prostředí

Některá území kraje jsou významně ohrožována záplavami, a to především v oblasti řeky Dyje a Moravy. Stále častěji se vyskytují tzv. bleskové povodně, které se mohou vyskytnout na jakémkoliv vodním toku. Neutěšená situace v tomto směru panuje zejména kvůli intenzivnímu zemědělskému využití krajiny, která tak necitlivými zásahy ztratila retenční schopnost, tj. schopnost pojmout či pozdržet dostatečné množství vody.

Obr. 28: Území JMK ohrožené povodněmi

Pramen: Digitální povodňový plán Jihomoravského kraje, <http://gis.kr-jihomoravsky.cz/dpp/>

Kompetenční a organizační informace

V oblasti ochrany životního prostředí zajišťuje v rámci své činnosti výkon jak samostatné, tak přenesené působnosti **Odbor životního prostředí (OŽP)** Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Základním koncepčním dokumentem v oblasti životního prostředí je **Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje** z roku 2004 s platností do roku 2014. Problematiku ohrožení povodněmi řeší stanovování záplavových území, Plán pro zvládnutí povodňových rizik v povodí Dunaje (s platností 2015-2021) a Povodňový plán Jihomoravského kraje. Pro zlepšování stavu vod jsou klíčové plány dílčích povodí (PDP Moravy a přítoků Váhu a PDP Dyje, s platností 2016-2021) zpracovávané Povodím Moravy s.p. Řešení stavu ovzduší se věnuje Aktualizace integrovaného programu ke zlepšení kvality ovzduší JMK a Program zlepšování kvality ovzduší Zóna CZ06Z – JIHOVÝCHOD. Krajský úřad má dále aktuálně zpracované informace o kvalitě ovzduší.

Shrnutí

Postavení kraje a vývojové trendy:

- Vysoký podíl zemědělské půdy v kraji tvoří orná půda. V souvislosti s problémem sucha je nezbytné připravit se na to, že nebude možné některé plodiny běžně pěstovat.
- Intenzivní zemědělská činnost v kraji způsobuje vyšší ohrožení půd větrnou a vodní erozí a celkovou degradaci půd při nedodržení správných postupů hospodaření.
- Na území kraje je nízký podíl stabilních ploch (např. lesy, louky a pastviny), které by přispívaly k posilování autoregulačních pochodů v ekosystémech.
- Problematika sucha se v oblasti zemědělství stává v posledních letech stále větší hrozbou.
- V kraji se za posledních 5 let postupně zvyšovaly investice na ochranu životního prostředí, zejména do nakládání s odpadními vodami (výstavba ČOV).
- Jihomoravský kraj jako celek má relativně kvalitní ovzduší. Znečištění ovzduší, hluk a podobné nepříznivé vlivy jsou pouze lokálního charakteru, především u velkých center.
- Některá území kraje jsou významně ohrožována záplavami (v souvislosti s klimatickou změnou, degradací půdy a její nižší schopností zadržet vodu apod. je možné očekávat zvyšující se riziko bleskových povodní, a to v jakémkoliv lokalitě).

Hlavními tématy k řešení jsou:

- sucho a dopady klimatických změn, ochrana vodních zdrojů,
- nadměrná větrná a vodní eroze půdy,
- ohrožení záplavami a provádění protipovodňových opatření.

A.2.10 SPRÁVA ÚZEMÍ

Administrativně správní struktura

Jihomoravský kraj jako samosprávný region existuje od 1. 1. 2000. Jihomoravský kraj leží v jihovýchodní části České republiky ve strategicky výhodné poloze v blízkosti a dobré dopravní dostupnosti do hlavních měst Prahy, Vídně a Bratislavy. Kraj leží na hranicích se Slovenskem a Rakouskem. Jihomoravský kraj dále sousedí s 5 kraji: Jihočeským, Vysočinou, Pardubickým, Olomouckým a Zlínským.

Jihomoravský kraj zahrnuje území sedmi okresů, a to Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. Kraj je dále členěn na 21 obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kuřim, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, Židlochovice) a 34 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. V kraji se nalézá 673 obcí.

Veřejná správa se dělí na státní správu a samosprávu, která se dále člení na územní samosprávu a zájmovou samosprávu. Územní samospráva je v podmínkách České republiky reprezentovaná obcemi jako základními územními samosprávnými celky a kraji jako vyššími územně samosprávnými celky. Jejich právo na samosprávu je zakotveno v Ústavě.

Státní správa se člení na správu specializovanou a všeobecnou. Všeobecnou státní správu přitom kvůli vyšší efektivitě v rozhodování a z dalších důvodů vykonávají v přenesené působnosti např. kraje prostřednictvím svých úřadů.

Z toho pohledu Jihomoravský kraj vykonává samosprávu (v samostatné působnosti) a státní správu (v přenesené působnosti). Činnosti Krajského úřadu včetně rozdělení činností v samostatné a přenesené působnosti jsou dopodrobna uvedeny v Organizačním řádu Krajského úřadu Jihomoravského kraje (podrobněji viz kapitola A.4 Vymezení činností Jihomoravského kraje/Krajského úřadu Jihomoravského kraje vůči veřejnosti).

Postavení venkova v Jihomoravském kraji

Venkov hraje v Jihomoravském kraji svoji nezastupitelnou úlohu. Díky svému venkovu je Jihomoravský kraj ve srovnání s ostatními kraji známý a výjimečný vlnařstvím a příznivými podmínkami pro venkovský cestovní ruch.

Na úrovni obcí sice neexistují data o ekonomické síle, lze však odhadovat, že v podmínkách Jihomoravského kraje s ohledem např. na lokalizaci nejdůležitějšího průmyslu a služeb (viz kapitola Trh práce a ekonomika) jsou hlavními póly růstu Jihomoravského kraje města. Brno je hospodářským centrem kraje a druhým nejvýznamnějším městem České republiky. Jihomoravský venkov je tradičně vnímán jako zemědělský.

Z pohledu života na venkově, realizace efektivní samosprávy hraje svoji důležitou úlohu spolupráce obcí v rámci svazků obcí, místních akčních skupin, Brněnské metropolitní oblasti a dalších platforem spolupráce.

Kriminalita a bezpečnost

V roce 2016 se na území Jihomoravského kraje stalo celkem 21 599 trestných činů. Index kriminality, což je počet trestných činů na 10 000 obyvatel, v roce 2016 činil 186. Kriminalita od roku 2014 postupně klesá. Ve srovnání s ostatními kraji nepatří Jihomoravský kraj nejvíce nebezpečným ani k nejvíce bezpečným krajům.

Tab. 36: Vývoj indexu kriminality v letech 2014–2016 na území Jihomoravského kraje

Kraj	2014	2015	2016
Praha	582	519	457
Ústecký kraj	313	254	222
Moravskoslezský kraj	302	246	215
Liberecký kraj	286	255	210
Jihomoravský kraj	233	205	186
Olomoucký kraj	220	198	182
Středočeský kraj	245	201	174
Jihočeský kraj	231	199	171
Plzeňský kraj	210	184	169
Karlovarský kraj	222	189	164
Královéhradecký kraj	184	155	132
Zlínský kraj	149	135	125
Kraj Vysočina	158	134	117
Pardubický kraj	162	132	115

Pramen: www.mapakriminality.cz

Jihomoravský kraj má v oblasti bezpečnosti a kriminality zpracovává Koncepti prevence kriminality 2017–2021, který podrobně analyzuje trestnou činnost na území kraje.

K nejméně bezpečným územním odborům patří tradičně Brno následované Znojmem a Břeclaví, což je dáno obecně vyšší kriminalitou na území měst. V členění na obvodní oddělení je nejvyšší kriminalita na území obvodního oddělení Brno-Komárov, kam spadá oblast tzv. brněnského Bronxu v okolí ulice Cejl.

Bezpečnost a ochranu obyvatel v kraji zajišťuje Integrovaný záchranný systém JMK, v němž jsou zahrnuty všechny zásadní instituce, které jsou schopny zajistit bezpečnost území Jihomoravského kraje a eliminovat jakékoliv bezpečnostní hrozby a rizika. Základními složkami jsou Hasičský záchranný sbor JMK, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, Krajské ředitelství policie JMK, Zdravotnická záchranná služba JMK. Stálým orgánem pro koordinaci složek Integrovaného záchranného systému Jihomoravského kraje je Krajské operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje. Jednotlivé složky integrovaného záchranného systému se podílejí na záchraně životů a ochraně zdraví všech lidí nacházejících se na teritoriu Jihomoravského kraje při jakémkoliv ohrožení jejich bezpečnosti.

Územní spolupráce

K nejmodernějším platformám spolupráce patří tzv. integrované nástroje.

Na území Jihomoravského kraje působí 22 místních akčních skupin, ve kterých je zapojena alespoň jedna obec z území Jihomoravského kraje. Sídlo na území Jihomoravského kraje má celkem 19 místních akčních skupin.

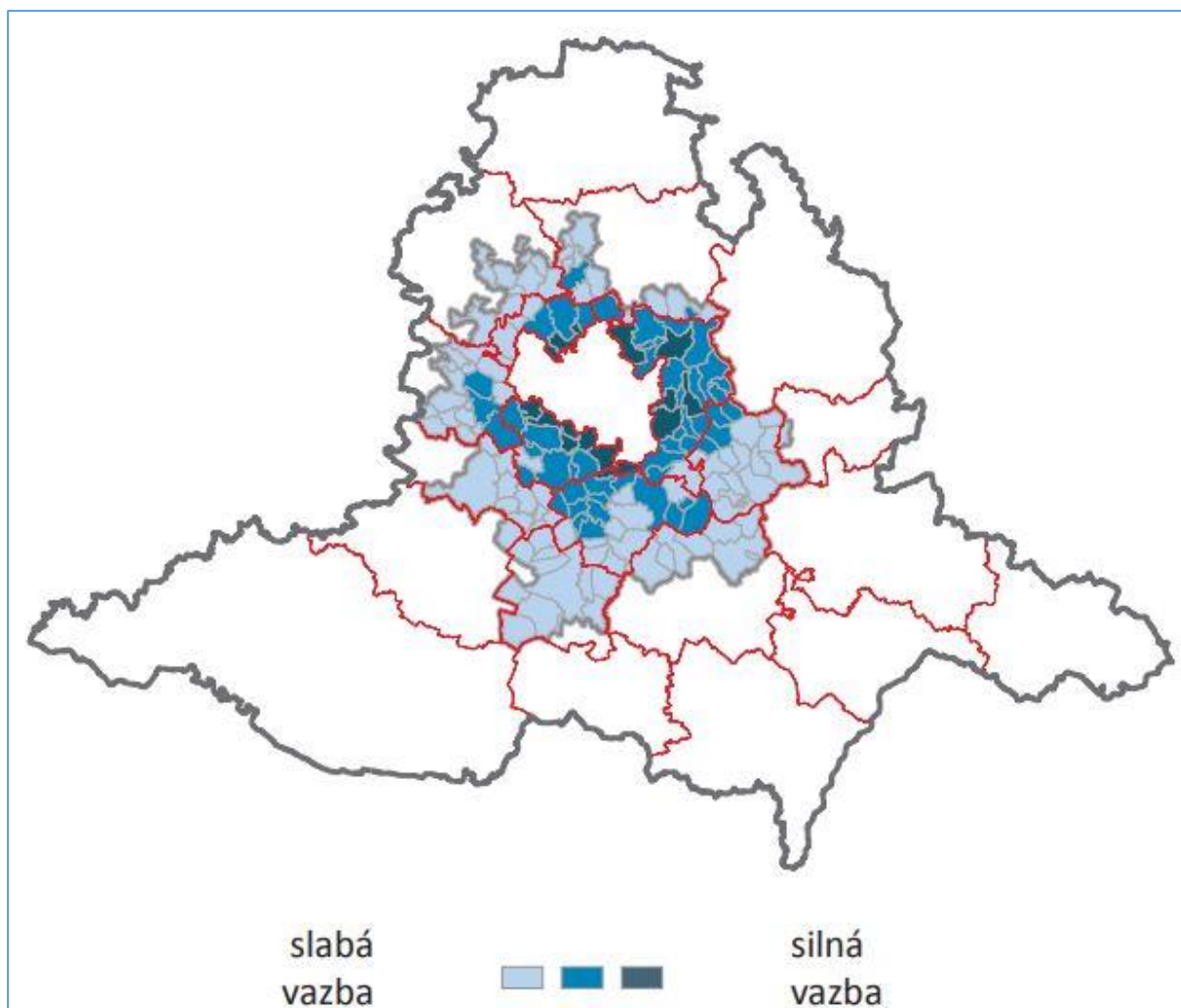
Tab. 37: Místní akční skupiny se sídlem na území Jihomoravského kraje v roce 2017

Místní akční skupina		
MAS Partnerství venkova	Na cestě k prosperitě	MAS Hustopečsko
Boskovicko PLUS	MAS Slavkovské bojiště	MAS Lednicko-valtický areál
MAS Moravský kras	MAS Podbrněnsko	MAS Dolní Morava
Brána Brněnska	Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko	MAS Kyjovské Slovácko
Brána Vysočiny	Znojenské Vinařství	MAS Strážnicko
MAS Bobrava	MAS Hrušovansko	MAS Vyškovsko
MAS Mikulovsko		

Pramen: Národní síť místních akčních skupin České republiky

Pro potřeby uplatněné integrovaného nástroje integrované územní investice (ITI) byla městem Brnem v roce 2013 vymezena v rámci studie Brněnská metropolitní oblast²⁹, která brala v potaz funkční vazby mezi městem Brnem a okolními obcemi. Zahrnuty byly ukazatele dojížděky za prací, dojížděky do škol, migrační proudy, dostupnosti individuální automobilovou dopravou a dostupnosti hromadnou dopravou. V rámci studie byly vymezeny obce se slabšími, středními a silnějšími vazbami. Do Brněnské metropolitní oblasti bylo zařazeno celkem 167 obcí, v nichž žije více než 600 000 obyvatel. Mezi tématy řešená v rámci integrovaných územních investic patří hlavně konkurenceschopnost a vzdělávání, sociální soudržnost, mobilita a životní prostředí.

²⁹ Vymezení Brněnské metropolitní oblasti ve strategii ITI je odlišné od území Metropolitní rozvojové oblasti OB3 Brno vymezené v Zásadách územního rozvoje JMK podle Politiky územního rozvoje ČR.

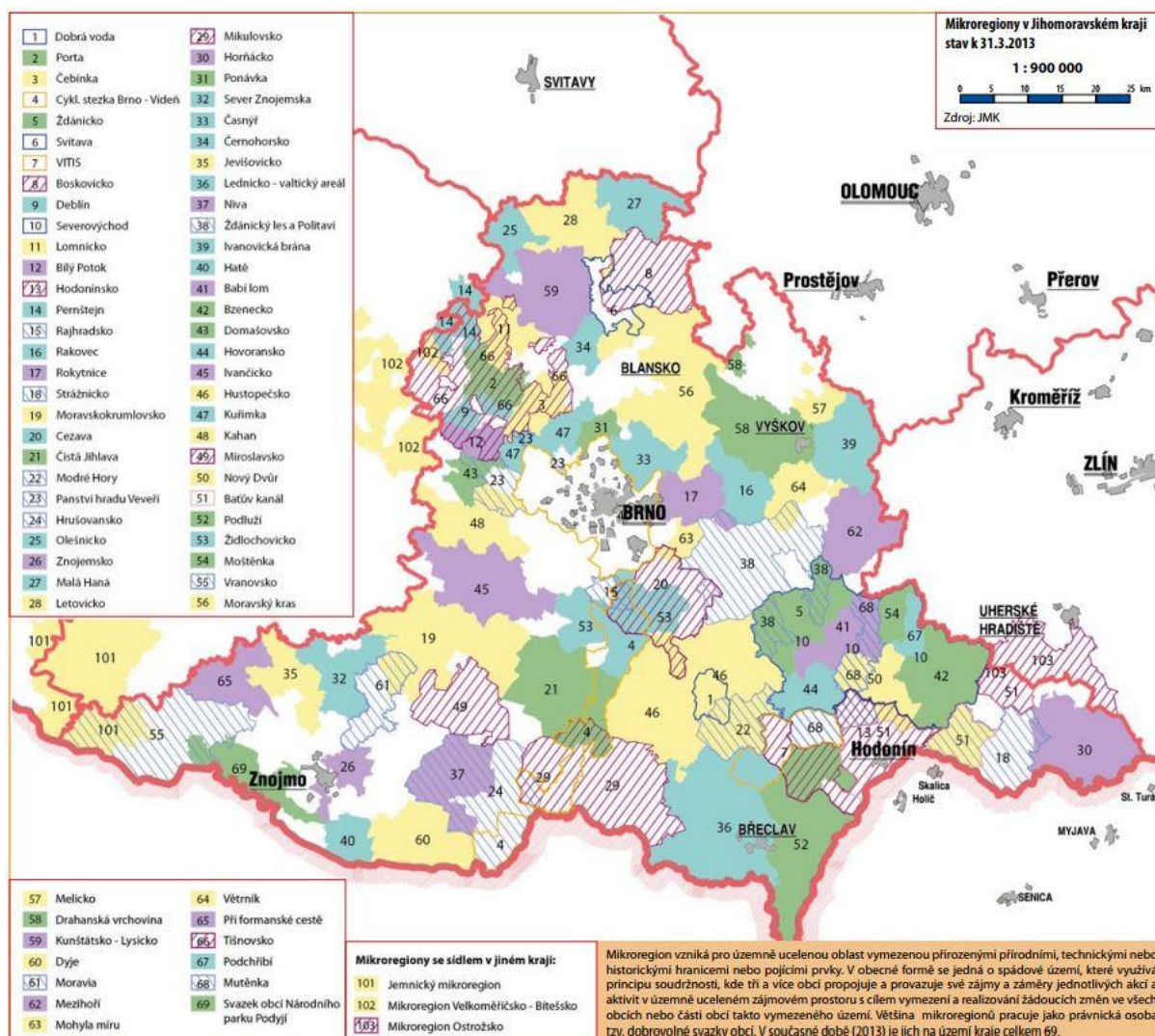

Obr. 29: Vymezení Brněnské metropolitní oblasti

Pramen: www.brno.cz

Dalším významným způsobem spolupráce je sdružování se v mikroregionech formou svazků obcí. V Jihomoravském kraji funguje celkem 72 svazků obcí. Obce se sdružují nejčastěji za účelem splnění určitého cíle.

Na platformě svazků obcí jsou v rámci projektu Svazu měst a obcí České republiky zřizována tzv. Centra společných služeb obcí (CSS). Mohou se zapojit obce, jejich orgány a také jimi zřízené organizace s cílem zajistit efektivnější poskytování veřejných služeb občanům. V Jihomoravském kraji se jich nachází celkem 12 z celkového republikového počtu 83, což je nejvíce ze všech krajů České republiky. CSS provozují Mikroregion Ivančicko, Mikroregion Kahan, Sdružení obcí Čistá Jihlava, Mikroregion Moravskokrumlovsko, DSO Šlapanicko, Mikroregion Hustopečsko, Svazek obcí Větrník, DSO Ždánický les a Politaví, DSO Severovýchod, Mikroregion Hodonínsko, Mikroregion Horňácko.

Obr. 30: Mikroregiony na území Jihomoravského kraje

Pramen: Tematický atlas Jihomoravského kraje, 2013

Vzhledem k poloze kraje je velmi důležitá také přeshraniční spolupráce, a to jak na regionální úrovni (spolupráce Jihomoravského kraje se sousedícími regiony), tak také na úrovni lokální (spolupráce jednotlivých obcí, případně svazků obcí nebo MAS, s partnery na druhé straně hranice). Tato spolupráce může být velmi přínosná zejména pro odlehlé (periferní) části kraje, zejména pokud se jedná o projekty generující pracovní místa.

Důležitým tématem přesahujícím hranice kraje je doprava. Integrovaný dopravní systém zasahuje na mnoha místech i za hranice kraje, čímž velmi napomáhá dojížděci za prací a do škol.

Kompetenční a organizační informace

Problematikou rozvoje venkova se na Krajském úřadě JMK zabývá hlavně Oddělení rozvoje venkova a zemědělství, které spadá pod Odbor regionálního rozvoje.

Oblast kriminality má (mimo jiné) ve své gesci na krajském úřadě Oddělení prevence a volnočasových aktivit, které spadá po Odbor školství.

Územní spolupráce je průřezovým tématem v rámci všech odborů a oddělení krajského úřadu.

Shrnutí

- Jihomoravský kraj těží z výhodné polohy v sousedství významných regionů.
- Jihomoravský venkov má hlubokou zemědělskou a vinařskou tradici.
- Kriminalita v Jihomoravském kraji postupně klesá.
- Obce Jihomoravského kraje spolupracují na nejrůznějších platformách pro zkvalitnění svého rozvoje, mezi nejnovější a nejmodernější formy spolupráce patří komunitně vedený místní rozvoj a integrované územní investice.
- Obce Jihomoravského kraje mají možnost čerpat speciálně alokované dotační prostředky přes komunitně vedený místní rozvoj a integrované územní investice.

Hlavními tématy k řešení jsou:

- rozvoj venkova,
- spolupráce a koordinace obcí,
- rozvoj komunitních aktivit,
- přeshraniční spolupráce.

A.3 ÚZEMNÍ DISPARITY A ZNEVÝHODNĚNÉ OBLASTI KRAJE

A.3.1 OVĚŘENÍ STAVU ROZVOJE ÚZEMÍ DLE SRJMK 2020

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 v implementační části stanoví skupinu ukazatelů, pomocí nichž sleduje a vymezuje znevýhodněná území kraje. Pro srovnání rozvoje jednotlivých správních obvodů ORP bylo využito stejné baterie ukazatelů. K hodnotám za rok 2010, resp. období do tohoto roku, byly dohledány a dopočteny aktuální údaje. U relevantních hodnot (zejména tam, kde došlo k výraznější změně) jsou barevně zvýrazněny vývojové trendy (zeleně pozitivní, červeně negativní).

Tab. 38: Srovnání ukazatelů pro výběr znevýhodněných oblastí v SRJMK 2020 (část 1)

	Průměrný počet obyvatel na 1 obec		Změna indexu stáří (%)		Přírůstek obyvatel na 1000 obyvatel (průměr za 3 roky, ‰)		Míra nezaměstnanosti (%)	
	2010	2016	2010/2005	2016/2010	2008–2010	2014–2016	12/2010	12/2016
Jihomoravský kraj	1716	1752	112,2	107,0	12,2	7,4	11,9	6,2
Blansko	1299	1317	112,1	103,5	11,5	6,3	9,6	4,1
Boskovice	699	707	115,1	116,4	11,3	2,9	12,0	5,6
Brno	371371	377973	110,5	99,2	7,6	1,2	9,9	6,8
Břeclav	3266	3319	119,9	116,9	1,1	1,0	13,4	5,4
Bučovice	795	801	116,7	114,3	10,3	2,7	10,8	5,3
Hodonín	3406	3384	120,2	114,3	-4,8	-6,4	18,3	8,7
Hustopeče	1265	1280	112,8	115,1	15,9	8,5	13,1	5,5
Ivančice	1395	1421	118,2	114,0	1,1	6,5	12,5	5,1
Kuřim	2165	2274	98,8	104,0	55,8	24,3	8,8	4,3
Kyjov	1335	1321	115,3	116,1	1,1	-5,3	16,0	7,7
Mikulov	1156	1168	121,4	125,3	2,2	4,5	15,9	6,6
Mor. Krumlov	675	676	123,9	120,5	-2,4	3,6	13,7	6,7
Pohořelice	1004	1081	114,2	103,6	32,4	33,4	12,6	6,0
Rosice	1016	1072	105,1	106,9	18,1	24,8	11,7	4,9
Slavkov u Brna	1197	1284	102,8	92,7	30,7	37,1	9,0	3,1
Šlapanice	1535	1686	100,4	99,2	55,7	45,5	8,6	3,4
Tišnov	493	523	113,1	96,5	31,8	27,6	12,0	5,2
Veselí n. M.	1779	1735	127,3	123,2	-10,8	-12,1	15,5	7,8
Vyškov	1230	1238	113,0	112,9	14,6	4,0	9,7	3,8
Znojmo	824	824	111,3	122,0	10,3	3,3	16,5	8,8
Židlochovice	1248	1366	101,9	101,6	37,8	42,3	7,4	3,8

Pramen: Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020, Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, 2015, 2014, 2011, Český statistický úřad.

Vzhledem k přírůstku obyvatel ve většině ORP kraje vzrostl i průměrný počet obyvatel na jednu obec. Počet obyvatel se za poslední tři roky snížil pouze v ORP Veselí nad Moravou, Hodonín a Kyjov. S výjimkou 4 ORP došlo ke stárnutí obyvatelstva. Tempo stárnutí se zrychlilo zejména v ORP Znojmo a Mikulov. Vzhledem k příznivému vývoji ekonomiky kraje došlo k plošnému snížení míry nezaměstnanosti. Obvykle šlo o pokles na poloviční hodnoty, ale některá ORP dosáhla poklesu ještě výraznějšího (nejvíce Slavkov u Brna, dále i např. Břeclav, Hustopeče).

Tab. 39: Srovnání ukazatelů pro výběr znevýhodněných oblastí v SRJMK 2020 (část 2)

	Vybavenost službami na 1000 obyvatel		Počet podnikajících fyzických osob na 1000 obyvatel		Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních na 1000 obyvatel		Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel		podíl stabilních ploch na celkové rozloze (%)	
	2010	2015	2010	2015	2010	2015	2010	2015	2010	2015
Jihomoravský kraj	2,1	2,0	183,6	193,4	902,5	1 303,2	3,9	2,8	35,7	37,9
Blansko	2,1	2,0	156,7	160,1	1 093,8	1 306,5	2,9	2,2	61,8	62,7
Boskovice	2,5	2,3	147,7	159,2	421,4	796,6	4,2	2,7	52,7	53,6
Brno	1,7	1,7	218,3	229,7	1 078,7	1 416,9	3,6	3,1	39,0	41,0
Břeclav	1,9	1,9	161,5	163,2	1 205,9	2 918,1	3,2	1,6	32,8	37,2
Bučovice	2,1	2,0	172,0	181,2	nejz.	nejz.	1,6	1,7	26,0	27,1
Hodonín	1,7	1,6	164,8	163,1	978,2	1 008,0	2,3	0,8	30,5	33,8
Hustopeče	2,8	2,8	180,4	195,4	1 073,5	1 683,3	4,3	2,6	19,6	23,1
Ivančice	2,0	2,0	158,4	173,3	159,8	223,7	1,8	1,8	40,0	41,7
Kuřim	1,5	1,5	170,7	178,7	544,4	787,2	7,3	2,6	42,3	43,3
Kyjov	2,5	2,4	161,4	179,6	304,4	426,0	2,7	1,3	34,7	35,8
Mikulov	2,7	2,4	181,4	185,3	2 842,0	6 382,8	6,2	4,3	17,5	26,8
Mor. Krumlov	2,8	2,9	175,3	183,4	131,6	nejz.	1,4	1,9	23,2	23,9
Pohořelice	2,4	2,1	166,9	169,5	5 437,5	7 947,0	8,7	3,9	12,9	21,0
Rosice	2,0	1,8	167,0	179,2	687,2	1 064,7	4,4	4,7	51,5	52,1
Slavkov u Brna	2,6	2,3	175,4	179,2	nejz.	395,0	5,5	4,9	22,7	23,7
Šlapanice	2,0	1,7	175,8	183,9	182,1	202,6	8,4	6,2	45,0	45,7
Tišnov	2,3	2,2	166,4	178,1	305,5	509,3	6,2	3,8	55,9	57,0
Veselí n. M.	2,2	2,0	173,9	186,1	674,7	914,4	1,6	1,3	42,4	45,3
Vyškov	2,3	2,1	170,8	187,8	352,7	624,8	2,6	1,6	47,4	48,3
Znojmo	2,4	2,2	171,2	181,1	1 511,4	1 717,6	3,5	2,5	27,2	29,2
Židlochovice	2,3	2,0	166,0	177,0	67,9	163,9	6,9	4,1	12,1	13,2

Pramen: Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020, Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2016, 2015, 2014, 2011, Český statistický úřad.

V cca polovině ORP se snížila vybavenost službami v přepočtu na obyvatele. Ve většině těchto ORP (obvykle kolem Brna) jde o důsledek zvýšení počtu obyvatel a zachování stejného množství služeb. Na Boskovicku a Znojemsku, kde byl přírůstek poměrně nízký, jde část snížení hodnoty i na vrub i skutečnému omezení služeb. Relativní počty podnikajících osob v podstatě ve všech ORP vzrostly, což souvisí s hospodářským růstem kraje. Pozitivní je také téměř plošný nárůst počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v přepočtu na obyvatele. V řadě ORP došlo k více než zdvojnásobení. Počet dokončených bytů v přepočtu na obyvatele překvapivě v téměř všech ORP klesl (pouze v cca dvou s nízkými hodnotami stagnoval). Dobrou zprávou je zvýšení ekologicky stabilních ploch ve všech ORP, v části z nich i poměrně výrazně.

A.3.2 VYMEZENÍ SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÝCH OBLASTÍ KRAJE

Vymezení sociálně znevýhodněných oblastí kraje je podkladem pro zacílení nástrojů krajské regionální politiky. Základní logikou je identifikovat území, kde dochází k současnému výskytu více sociálních problémů. Proto byl zvolen nejjednodušší možný způsob konstrukce typologie, kdy za sociálně znevýhodněné jsou považována území s kumulací alespoň tří ze čtyř použitých ukazatelů.

K vymezení byly v souladu se zadáním kraje použity následující ukazatele:

- Změna počtu obyvatel (srovnání let 2010 a 2016).
- Index stáří (stav v roce 2016).
- Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12. 2016).
- Výskyt sociálně vyloučené lokality (dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR, 2015).

Využitím úrovně správních obvodů ORP pro zpracování hodnocení došlo k přiblížení některých výraznějších diferencí u velkých ORP. To je zejména případ ORP Znojmo, kde v takovém případě není patrná horší situace na Vranovsku. Větší vnitřní rozdíly i dlouhodobě vykazovalo Boskovicko (např. POÚ Letovice a Velké Opatovice vykazovaly vyšší míru nezaměstnanosti i horší demografické údaje).

Tab. 40: Hodnoty ukazatelů pro vymezení sociálně znevýhodněných oblastí Jihomoravského kraje

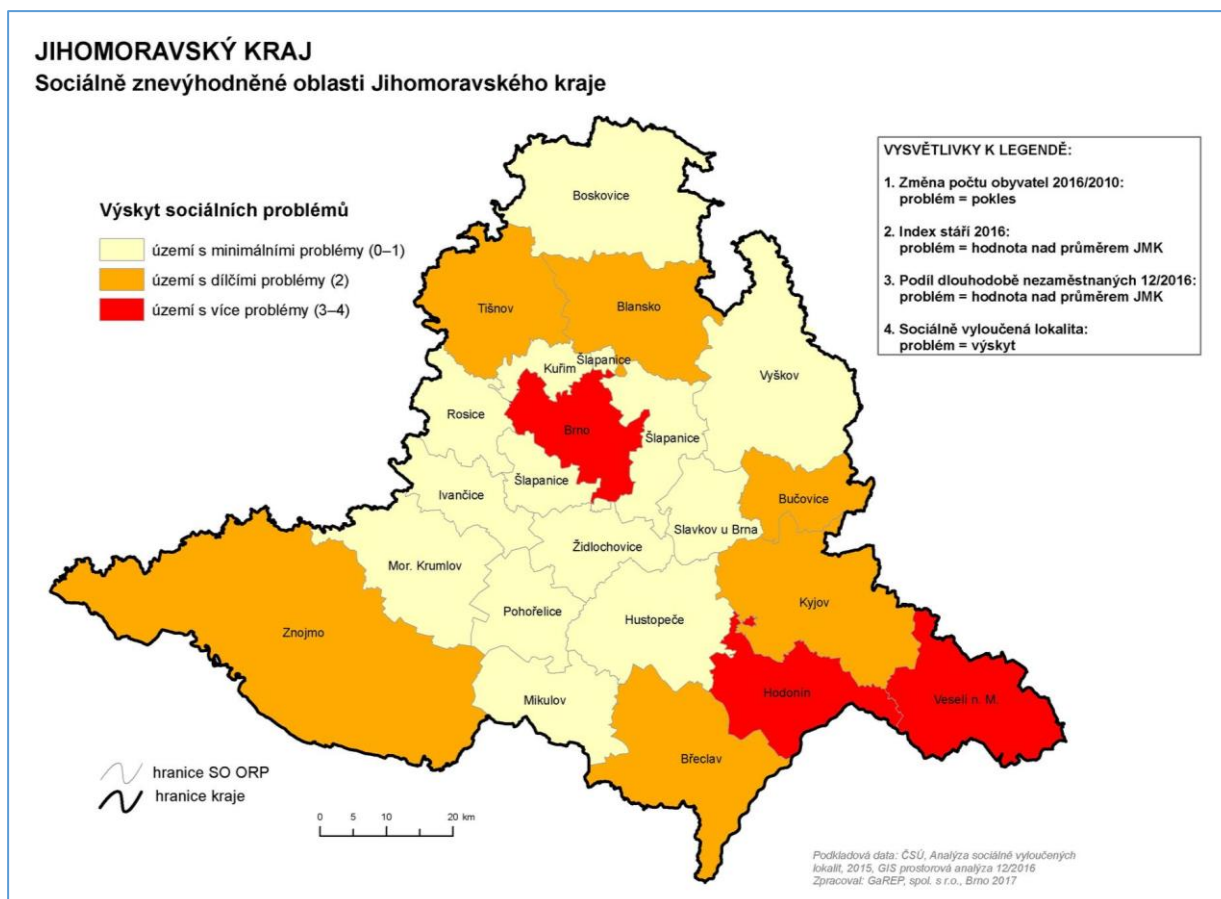
Správní obvod ORP	Změna počtu obyvatel (2016/2010)	Index stáří (2016)	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (% , 2016)	Výskyt sociálně vyloučené lokality (2015)
Blansko	101,39	123,0	35,7	1
Boskovice	101,15	121,9	42,1	0
Brno	101,78	135,4	48,2	1
Břeclav	101,64	128,6	24,7	1
Bučovice	100,77	123,9	34,0	1
Hodonín	99,35	130,6	39,7	1
Hustopeče	101,21	119,8	25,9	0
Ivančice	101,82	121,3	41,4	0
Kuřim	105,06	92,7	35,3	0
Kyjov	98,96	133,9	39,3	0
Mikulov	101,02	119,8	28,8	0
Moravský Krumlov	100,10	135,3	39,1	0
Pohořelice	107,67	103,5	26,5	0
Rosice	105,44	111,9	27,5	1
Slavkov u Brna	107,24	93,6	26,4	0
Šlapanice	109,88	94,6	29,3	0
Tišnov	106,09	112,8	40,7	1
Veselí nad Moravou	97,56	146,7	37,6	1
Vyškov	100,68	119,6	34,9	1
Znojmo	99,97	116,4	34,6	1
Židlochovice	109,40	93,8	24,9	1
Jihomoravský kraj	102,09	122,9	39,5	11

Pramen: Český statistický úřad; Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, 2015

Mezi lety 2010 a 2016 se snížil počet obyvatel pouze ve 3 ORP. Za významnější lze označit nicméně pokles v ORP Veselí nad Moravou. Index stáří vyšší, než je krajský průměr vykazuje 8 ORP. Nejvyšší hodnota s velkým odstupem od ostatních je v ORP Veselí nad Moravou.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných přesahoval krajský průměr v 5 ORP. Nejextrémnější hodnotu má Brno, kde je téměř polovina uchazečů o zaměstnání bez práce déle než rok.

V kraji se sociálně vyloučené lokality nachází v 11 ORP. Ve většině případů je daná lokalita spojena pouze s jedním městem a nemá vliv na situaci v okolních obcích.

Obr. 31: Sociálně znevýhodněné oblasti Jihomoravského kraje

Pramen: GaREP, spol. s r.o., 2017

Jako **sociálně znevýhodněné oblasti** kraje byly identifikovány následující správní obvody ORP:

- **Hodonín** (jako problémové vycházejí hodnoty všech 4 ukazatelů),
- **Veselí nad Moravou** (jako problémové vycházejí hodnoty 3 ukazatelů)
- **Brno** (jako problémové vycházejí hodnoty 3 ukazatelů).

Dále bylo identifikováno 6 správních obvodů ORP, v nichž se vyskytují problémové hodnoty u dvou ukazatelů (jedním z nich je však výskyt sociálně vyloučené lokality). Jde o SO ORP Blansko, Břeclav, Bučovice, Kyjov, Tišnov a Znojmo.

A.3.3 VYMEZENÍ OBLASTÍ OHROŽENÝCH ENVIRONMENTÁLNÍMI RIZIKY

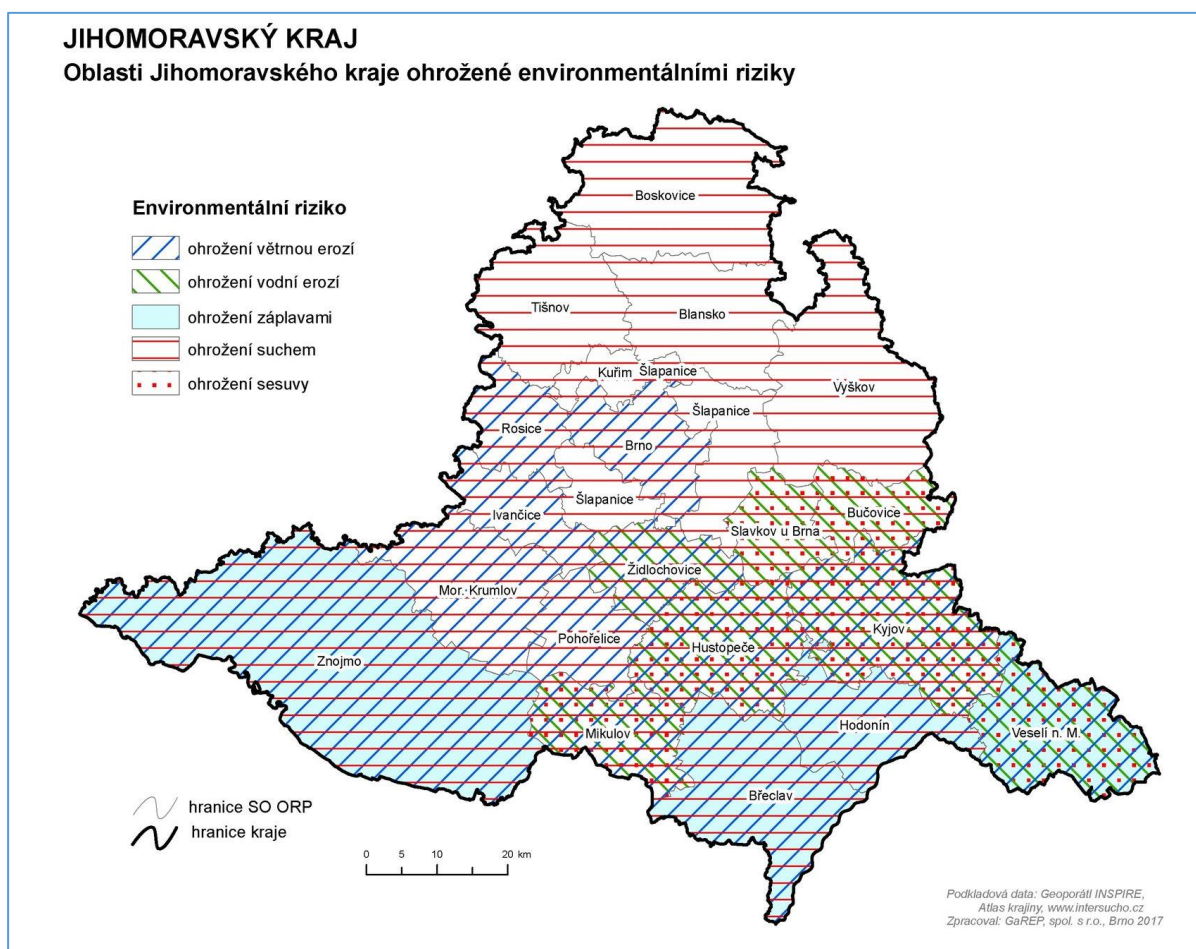
Vymezení oblastí ohrožených environmentálními riziky je založeno na následujících ukazatelích:

- ohrožení nadměrnou větrnou erozí,
- ohrožení nadměrnou vodní erozí,
- ohrožení klimatickými činiteli (vichřice, krupobití, přívalové srážky, vlny tropických veder, sníh, ledovka, holomrazy apod.)
- ohrožení záplavami,
- ohrožení suchem,
- ohrožení sesuvy.

Mezi další potenciální environmentální rizika musí být řazeno překročení imisních limitů s dopadem na lidské zdraví či narušení velké části povrchu těžbou. První z uvedených rizik nepřekročuje dlouhodobě v Jihomoravském kraji stanovené limity. Naopak limity hluku jsou u řady pozemních komunikací překročeny. Druhé uvedené riziko se v kraji vůbec nevyskytuje, riziková těžba není v kraji provozována. Riziko představuje povolení těžby štěrkopísku u Uherského Ostrohu – ohrožení strategicky významného systému zásobování pitnou vodou Bzenec – komplex.

Zdrojem podkladů k zachycení ukazatelů jsou mapové podklady České informační agentury životního prostředí CENIA (www.cenia.cz), v případě sucha byly využity podklady z portálu www.intersucho.cz.

Při interpretaci výsledků lze využít koeficient ekologické stability, který do jisté míry nepřímo odráží míru ohrožení jednotlivými nepříznivými přírodními procesy, který je v Jihomoravském kraji díky intenzivní zemědělské krajině na většině území velmi nízký, a ukazatel fragmentace krajiny. Ve vztahu k územím s koncentrací ohrožení je třeba vzít v úvahu i rozložení velkoplošných chráněných území (viz kap. Zemědělství a životní prostředí).

Ob. 32: Oblasti Jihomoravského kraje ohrožené environmentálními riziky

Pramen: GaREP, spol. s r.o., 2017

Zvýšené **riziko ohrožení půd větrnou a vodní erozí** se vyskytuje v jižní polovině kraje a je dáno především intenzivní zemědělskou činností – zejména rostlinnou výrobou, která působí na krajinu silným antropogenním tlakem, zhutněním podorniční půdy používáním těžké mechanizace, okyselováním půdy způsobeným používáním kyselých působících hnojiv a v neposlední řadě nízkou mírou ekologické stability krajiny. Obecně lze konstatovat, že půda v kraji stále více degraduje. Zatímco větrná eroze působí v podstatě plošně, ve členitějších územích se zvyšuje odnoš svrchní vrstvy půdy vodní erozí.

Území **ohrožená záplavami** se vyskytují především v některých částech podél řek Dyje a Moravy, a také jejich přítoků. V dalších oblastech se mohou v podstatě na jakémkoliv vodním toku vyskytnout tzv. bleskové povodně, které jsou v posledních letech čím dál častější. Neutěšená situace v tomto směru je zde zejména kvůli intenzivnímu zemědělskému využití krajiny, která tak necitlivými zásahy ztratila retenční schopnosti, tj. schopnost pojmout či pozdržet dostatečné množství vody.

S problémem **sucha** se podle údajů na serveru intersucho.cz potýká v podstatě celé území Jihomoravského kraje s výjimkou ORP Veselí nad Moravou. V průběhu roku se však liší závažnost problému. V jarních a letních měsících je sucho nejvyšší v jižní a západní části kraje, kde je i menší podíl lesních ploch. V chladnější části roku se více projevuje sucho i v severní části kraje.

Mezi území ohrožená **sesuvy** patří členitější území kraje, kde je pro tento jev vhodné geologické podloží, nižší podíl stabilních ploch (lesy, trvalé travní porosty, sady, zahrady, vinice a vodní plochy), a tím pádem i snížená ekologická stabilita krajiny.

Na základě kumulace environmentálních rizik můžeme rozlišit na území Jihomoravského kraje SO ORP:

- **bez významnějších ohrožení** (zastoupena je jedna kategorie rizik) – zejména severní část kraje, která je ohrožena pouze rizikem sucha. Konkrétně se jedná o SO ORP Boskovice, Blansko, Tišnov, Vyškov, Kuřim a Šlapanice.
- **území s mírným ohrožením** (zastoupena jsou dvě kategorie rizik) – středovýchodní část kraje ohrožená kombinací sucha a větrné eroze, do níž spadají SO ORP Brno, Rosice, Ivančice, Moravský Krumlov, Pohořelice.
- **území se závažným ohrožením** (zastoupena jsou tři a více kategorie rizik) – jižní část kraje, kde dochází ke kombinaci různých rizik. Do této kategorie spadají SO ORP Bučovice, Slavkov u Brna, Židlochovice, Hustopeče, Mikulov, Znojmo, Kyjov, Hodonín, Břeclav a Veselí nad Moravou.

A.4 SHRUTÍ NÁZORŮ VÝZNAMNÝCH AKTÉRŮ

Se skupinou klíčových aktérů rozvoje Jihomoravského kraje byly vedle spolupráce v rámci pracovních skupin regionální stálé konference uskutečněny řízené rozhovory. Aktéři byli vybráni s ohledem na zastoupení jednotlivých tematických rozvojových oblastí kraje a na charakter jejich činnosti (upřednostněny jsou organizace s širší působností, u nichž lze předpokládat větší nadhled a komplexnější přístup). Rozhovory byly vedeny buď s představiteli vedení organizací, nebo s odborníky z organizace zabývající se rozvojovými záležitostmi.

K rozvoji kraje se vyjádřily následující subjekty:

1. Jihomoravské inovační centrum
2. Krajská hospodářská komora jižní Moravy
3. Regionální agrární komora
4. Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
5. Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
6. Město Brno
7. Masarykova univerzita
8. Vysoké učení technické v Brně
9. Mendelova univerzita
10. Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z.s.
11. Krajská síť NS MAS ČR
12. Úřad práce – krajská pobočka Brno
13. Diecézní charita Brno
14. Agentura pro sociální začleňování
15. Povodí Moravy, s.p.

Uvedeným subjektům bylo položeno 9 otázek, resp. skupin otázek. V následujícím textu jsou k jednotlivým otázkám uvedeny klíčové formulace. **Kompletní názory aktérů jsou uvedeny v příloze 1.**

1. Co považujete za největší výhody, silné stránky kraje? Jak by se jich mělo využít?

Nejvýznamnějšími silnými stránkami kraje jsou jeho poloha v rámci střeoevropského prostoru, potenciál cestovního ruchu a velmi dobrá spolupráce při podpoře vědy a výzkumu. Silou Jihomoravského kraje je jeho vzdělanostní základna a zdravé podnikatelské prostředí, dále také schopnost reflektovat změny v ekonomice, kdy vznikají zcela nové obory (jako jsou např. některé IT oblasti a podobně). Toto umožňuje organizační a personální stabilita institucí působících v oblasti konkurenceschopnosti ekonomiky a inovací. Kladně lze hodnotit zejména silný potenciál jihomoravských univerzit (zejména MU a VUT v Brně). Ty také stály za vytvořením určitého „hardwaru“ pro vědu a výzkum v podobě center excellence CEITEC a ICRC. Na zmíněný „hardware“ pak navazuje určitý „software“ v podobě lidského kapitálu, v kraji umocněný zapojením zahraničních vědců a obecně pracovníků. Mezi silné stránky tedy náleží vysoká koncentrace vzdělaných lidí, což umožňuje růst na znalostně založených firmách. Rozvinutý je systém sociálních služeb v regionu, kdy síť sociálních a zdravotních služeb je druhá nejhustější mezi kraji ČR (po Moravskoslezském kraji). Jihomoravský kraj je jedinečný v tradicích a v lidech. Jsou zde dobré rodinné vazby.

2. Co považujete za největší slabé stránky kraje? Jak by měly být řešeny?

Hlavní slabinou kraje jsou nedořešené dopravní záležitosti (špatná dostupnost Vídně pro D52, nedořešená otázka D43, kolaps dopravy na D1, D2 a I/43) – má to vliv na podnikatelské prostředí, na cestovní ruch i kvalitu života obyvatel. Potenciál letiště není dostatečně využit. Absence jednoznačného řešení dopravy kolem Brna v ZÚR limituje i vzdálenější oblasti. Jihomoravský kraj by měl pomoci zvýšit stavební připravenost dopravní infrastruktury (v současnosti velmi malá).

Zásadní slabou stránkou kraje je jednoznačně problém sucha, který se projevuje extrémně vysokými teplotami a nedostatkem vody v krajině. Dále vodní a větrná eroze, zastaralé závlahové soustavy (z hlediska provozu nejsou konkurenceschopné) a absence potravinářského průmyslu v kraji

Nedostatečná je propagace kraje směrem k zahraničí (nedaří se prodat potenciál regionu), ale také malé množství komunikačních kanálů směrem dovnitř.

3. Co považujete za hlavní (vnější) příležitosti rozvoje kraje? Jak by se jich mělo využít?

Příležitostí pro rozvoje kraje je využití znalostní ekonomiky (šance pro venkov, přesun znalostních pracovišť do menších příjemných sídel, kdy by se na ně mohla nabalovat další pracovní místa).

Příležitostí je větší propojenost a otevřenost, spolupráce v infrastruktuře. Pomohlo by i jiné uchopení procesu vzdělávání, jelikož nejsou dostatečně reflektovány společenské změny (akademický svět by měl být nositelem změn, ale často se jedná spíše o uzavřenou společnost bránící se změnám. Výzvou je také neuzavírat se do sebe, ale naopak přispívat do ekonomiky Evropské unie takovým způsobem, aby ČR/kraj/Češi byli považováni za solidní partnery a nebát se rozhodnutí, jako je přijetí eura či nárůst ceny práce.

4. Co považujete za budoucí hlavní (vnější) hrozby pro rozvoj kraje? Jak by se jim mělo předejít?

Stále větší hrozbou se stává nedostatečná schopnost zadržení vody v krajině, což už musí být nějak řešeno. Tuto hrozbu však lze brát také jako příležitost (výzvu) pro rozvoj vodohospodářství a třeba i vznik nových vodohospodářských subdisciplín. Řešení nedostatečné schopnosti krajiny zadržovat vodu je úkolem hlavně pro zemědělce, lesníky a pro komunální sféru, hospodaření se srážkovou vodou ze zpevněných ploch.

Hrozbou do budoucna je vývoj demografické struktury a částečně i nástup konceptu Průmysl 4.0, kdy se značná část společnosti stane prakticky nezaměstnatelnou a ta úspěšnější část společnosti ji bude muset skrze sociální systém určitým způsobem zajistit. Hrozbou pak jsou velmi často se měnící koncepce a politika státu v oblasti vzdělávání.

Hrozbou pro rozvoj Jihomoravského kraje je závislost na vnějším prostředí, kdy často není v kraji přítomna řídicí struktura zahraničních firem (klíčová rozhodnutí jsou přijímána mimo kraj/ČR, s čímž souvisí určitá zranitelnost). I když by endogenní firmy nebyly schopné nahradit odchod významnější zahraniční firmy, úplné soustředění se na zahraniční firmy není zdravé.

5. Jak hodnotíte činnost současné a předcházející krajské samosprávy při rozvoji kraje?

Nestátní neziskové organizace jsou nezastupitelné v sociální oblasti. Kraj dává přednost svým příspěvkovým organizacím, ale ty nepokrývají všechny oblasti (jde zejména o pobytové služby). Nestátní ziskové organizace se věnují více ambulantním a terénním službám. Je třeba dále rozvíjet terénní sociální služby.

V rámci činnosti kraje je pozitivním nástrojem Program rozvoje venkova JMK. Je dobře, že kraj důležitost venkova vnímá a také, že vyžaduje, aby obce měly projekty zakotveny ve své koncepci.

6. Jakým směrem se podle vás má kraj v budoucnu rozvíjet? Která témata mají být pro rozvoj kraje hlavní? V čem má/může být kraj jedinečný?

Zásadními infrastrukturními projekty pro Jihomoravský kraj jsou dálnice D1, D43, D52 a D55, dále pak Velký městský okruh Brna a modernizace železničního uzlu Brno (finálně se domluvit na poloze). Do budoucna by měl být Jihomoravský kraj a město Brno místem, kudy povedou vysokorychlostní železniční tratě.

Co se týká dalšího rozvoje regionu, tak kraj by měl sledovat míru specializace firem a podporovat alespoň částečnou diverzifikaci.

Jihomoravský kraj by se měl zaměřit hlavně na oblast vzdělávání. Měla by se rozvíjet propojenost mateřských, základních a středních škol (v rámci implementace KAP a MAP), podporovat aktivity na zvýšení sounáležitosti s regionem (komunitní kroužky, provázání aktivit škol s místním prostředím). V oblasti vzdělávání by mělo být záměrem kraje naučit lidi učit se, aby se vypořádali s výzvami Průmyslu 4.0.

Příležitost/potenciál do budoucna je v zakomponování říčních koryt v intravilánech do součástí měst (např. Svratka v Brně, Svitava v Blansku, Dyje v Břeclavi atd.). To by znamenalo zpřístupnění nábřeží, vybudování náplavek, vytvoření „přitažlivějších center měst“ a celkovou revitalizaci oblastí. Navíc by tyto práce mohly být kombinovány s budováním protipovodňové ochrany.

Pro další rozvoj kraje by bylo také prospěšné přestat se srovnávat s Prahou v tom smyslu, kdo je první a kdo druhý (spousta věcí lze rozvíjet bez této komparace), ale více se soustředit na kvalitu (nikoliv na objem).

7. Jak má kraj těchto cílů dosáhnout? Jaké úkoly byste uložili vedení kraje (i ve smyslu prosazení zájmů kraje na vyšších úrovních)?

Obecně by se měla zlepšit koordinační role kraje v oblastech jeho kompetencí tak, aby docházelo ke komplexnějšímu řešení problémů. Kraj by měl být iniciátorem i mediátorem u řady nadobecních témat. Konkrétně může jít o koordinaci opatření proti suchu, protipovodňových opatření, výstavby cyklostezek. Kraj by měl více spolupracovat s okresními městy a podporovat polycentricitu. Podmínkou pro to je dobrá infrastruktura. Kraj by měl vytvářet příležitosti.

Kraj by se měl zaměřit na řešení propadu periferií (definovat parametry kvality života, které by měl kraj garantovat v rámci celého kraje; v současné době často místo odstraňování problémů vznikají nové), sucha a zlepšení kvality silnic (kraj by měl více zasahovat do koordinace, aby se zamezilo paralelním opravám). Kraj by mělo být více slyšet. Mezi aktivity, které by přispěly k rozvoji kraje a které má v kompetenci kraj, patří radikální zkvalitnění středních škol (ne ve smyslu fyzického vybavení, ale velmi dobrého řízení). Je třeba zajistit, aby střední školy řídili co nejkvalitnější lidé s kontinuálním leadershipem.

K zajištění lepší součinnosti vysokých škol a Jihomoravského kraje je třeba rozvoj komunikačních platforem, ale v tom smyslu, že vysoké školy už budou určitým způsobem participovat na přípravě rozhodnutí (budou součástí tvůrčí fáze různých koncepcí a strategií).

Je třeba posílit proaktivní marketing kraje (nejen CCRJM a JIC, jak je doposud). V zahraničí by měl být Jihomoravský kraj prezentován tím, co je pro něj typické. Měla by být podporovaná jednotná značka, jelikož dosavadní dvě značky vedle sebe („Jižní Morava“ a „Jihomoravský kraj“) jsou matoucí.

Dále by se měl Jihomoravský kraj podílet na vytvoření podmínek pro rebonifikaci BPEJ (bonitovaná půdně ekologická jednotka) a zařazení postiženého území (katastrů) s kritickým a vysoce kritickým suchem do oblastí trvale znevýhodněných (LFA).

8. Má Jihomoravský kraj předpoklad být chytrým regionem (Smart Region)? Pokud ano, tak v jakých oblastech?

Chytrá řešení musí zlepšovat kvalitu život, důležitá je komplexnost řešení. Musí jít o nenásilná řešení, která uživatel ani nemusí na první pohled vidět. Chytré řešení je lokální řešení.

Oblastmi, kdy by se smart nástroje měly uplatnit, jsou životní prostředí, doprava (např. návaznost dopravních spojů, telematika), chytrá ekonomika (založená na lokální ekonomice a znalostní ekonomice), cestovní ruch (např. informování turistů i široké veřejnosti – aplikace pro chytré telefony, interaktivní webové stránky, využití QR kódů), oblast odpadového hospodářství, veřejná infrastruktura, snížení byrokracie. Je třeba podpořit spolupráci a domluvu na neformální bázi. Kraj by mohl být mediátorem. Smart region je o několika větších projektech. Jedním z funkčních je IDS, dalším

by mohl být kompletní parkovací systém. Výzvou je využití sociálních sítí. V rámci RIS 2014–2020 JMK už skoro „chytrý“ je.

Technologie se musí potkávat a doplňovat. V tomto ohledu by měl kraj zpřístupnit všechna data ve formátu otevřených dat.

Pozice kraje jakožto smart regionu spočívá v nejobecnějším pojetí na inteligentní specializaci, resp. na chytrých rozhodnutích na nejrůznějších úrovních. Také za tímto účelem by mělo dojít k výraznému zkvalitnění interních kapacit Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Obecně by pak měla být ve všech dokumentech posílena implementační část, která by měla důsledněji přiřazovat odpovědnost za jednotlivé aktivity. Krajský úřad je v této záležitosti poměrně pasivní, přitom by měl vygenerovat jasné odborníky pro jednotlivé oblasti („aby pro každou oblast existovala určitá jasná a všeobecně vnímaná tvář“).

Ohledně postavení kraje jakožto chytrého regionu (smart regionu) by agrární sektor mohl přispět po odstranění nepříznivých vlivů zemědělské produkce na životní prostředí digitalizací zemědělské výroby a budováním některých vzorových (pilotních) řešení, jako jsou například ukázkové farmy (dobrá péče o půdu, hospodářská zvířata, dobrý poměr rostlinné a živočišné výroby atd.)

9. Jaké nastavení programového období 2021 až 2027 by bylo pro Jihomoravský kraj prospěšné?

V příštím programovém období EU by celkově měly být podporované oblasti nastaveny volněji. Měl by být důležitý výstup za peníze a dát volnost v cestě k výstupu. Objem finančních prostředků bude pravděpodobně velmi malý, a tudíž i nějaká kreativita jejich využití bude velmi omezená.

Důležitým tématem je přizpůsobení se klimatické změně. Je třeba zacílení na adaptaci jihomoravského zemědělství na klimatickou změnu, jelikož ta se stává limitujícím faktorem pro rozvoj regionu, ať už v podobě ekonomiky či kvality života všech obyvatel (především ve smyslu dostatku a dostupnosti vody).

Výzvou je i sociální péče (větší zaměření na seniory), dále také meziregionální spolupráce. Podpora by se měla zaměřit na rozvoj zaměstnanosti. Dotace by měly směřovat do budoucnosti (podle tzv. „irského modelu“), tj. především na budování infrastruktury a kvalifikaci (vzdělávání) pracovní síly.

Finanční prostředky by neměly jít do běžné dopravy, ale pouze do evropských sítí dálnic a vysokorychlostních železnic. Kde je dálnice, tam je rozvoj, což bylo vidět na příkladu východního Slovenska.

Pro příští programové období je třeba dosáhnout toho, aby rozvoj venkova byl komplexně pod jedním ministerstvem. Podpora z fondů EU by měla jít zejména na infrastrukturu, navazující věci by měly jít z národních a krajských zdrojů. Velký potenciál budou mít stále integrované nástroje, proto je třeba je podporovat. Je třeba dosáhnout většího přizpůsobení dotací na neinvestiční projekty místním potřebám. Krajům by v tomto ohledu mělo být svěřeno více pravomocí a finančních prostředků.

A.5 PESTLE ANALÝZA

PESTLE analýza slouží k posouzení a vyhodnocení okolních vlivů jak na konkrétní projekty, tak na ucelenou rozvojovou strategii (tzv. strategický audit vlivu makrookolí). Tyto vlivy jsou rázu politického, ekonomického, sociálního, technologického, legislativního a environmentálního.

A.5.1 POLITICKÉ VLIVY

Fungování politické scény ČR

Česká republika je parlamentní demokracie, vyznačující se relativně vysokou formální stabilitou institucí a kontinuitou striktního dodržování procesů, na níž je vybudován legitimní zastupitelský systém. Tyto formální charakteristiky stability systému jsou v ostrém kontrastu s jeho obsahovou a hodnotovou nestabilitou.

Od poloviny devadesátých let u nás nevznikají dostatečně konzistentní většinové vlády. Koaliční vlády balancují na hraně politického patu. Nedaří se prosadit zásadní systémové změny, projevuje se alibismus a rozředění následné odpovědnosti.

Politika v České republice do značné míry připomíná trvalou volební kampaň, což velmi komplikuje koncepční a dlouhodobé kroky. Prostřednictvím průzkumů a mediální reflexe je každodenně sledována vůle občanů, což se zpětně a poměrně rychle do politiky promítá. Následkem toho jsou nedostatečně zřetelné zájmy, ztráta kontur a labilita mínění voličů.

Fungování státní správy

Přes formálně jasné vymezení práv a povinností jednotlivých subjektů veřejné správy v ČR jsou dlouhodobě pozorovatelné centralizační tendence, doprovázené jednak nadměrnou (a stále vzrůstající) regulací výkonu povinností krajů a obcí ve sféře jejich přímé působnosti (školy, veřejná doprava, sociální péče, kultura aj.), jednak rostoucí zátěží lokálních samospráv agendami státní správy (zpravidla bez jejich adekvátní úhrady).

Nedostatek strategické dimenze vládnutí na centrální úrovni a silný resortní přístup ve výkonu správy (ale i při správě státního majetku, správě kapitol státního rozpočtu apod.) v podstatě znemožňuje nastolení strategického partnerství národních a lokálních orgánů moci a správy. Centralizační tendence a konkurenční vztahy mezi centrem a lokálními samosprávami jsou nejlépe ilustrovány nerovnoměrným podílem jednotlivých stupňů veřejné správy ČR na výdajích z veřejných rozpočtů.

Přes uskutečněné modernizační kroky přetrvává formální přístup k řešení problémů namísto konstruktivního hledání cest k řešení, nadměrný sklon k byrokracii, vyhýbání se zodpovědnosti za svá rozhodnutí.

Regionální politika EU

V ČR je implementace regionální politiky EU určena Dohodou o partnerství mezi ČR a EU. Ta představuje rámec pro tvorbu navazujících plánovacích a prováděcích dokumentů.

Česká republika má kvůli dlouhodobé nevyjasněnosti svých stanovisek vůči procesu integrace (resp. i kvůli rozporu mezi formálními stanovisky a konáním jednotlivých vládních činitelů) slabou vyjednávací sílu.

Závažným problémem domácí povahy je nastavení prováděcích dokumentů orgány státní správy, kdy s každým dalším programovým obdobím dochází spíše ke komplikování implementačních struktur. Namísto zaměření na výsledek se klade nadměrný důraz na procesy a detailní pravidla.

Ovlivnitelnost politických vlivů je ze strany Jihomoravského kraje dosti nízká. Platformou pro prosazování zájmů Jihomoravského kraje v celostátní politice je v první řadě Asociace krajů ČR. Určitou cestou je v případě regionální politiky EU přímá komunikace s příslušnými orgány EU.

A.5.2 EKONOMICKÉ VLIVY

Ekonomická situace v Evropě

Ekonomická krize na konci uplynulého desetiletí je sice překonána a ekonomika zemí EU roste, nicméně jde o růst slabý, spojený v řadě zemí s přetrvávající vysokou nezaměstnaností. Celková situace v Evropské unii je v současné době spíše nestabilní. Krize se dotýká více sfér života, její ideové vyústění podporuje euroskeptická stanoviska ve společnosti, její bezprostřední příčina je však především ekonomická. Tou je dluhová krize v eurozóně, která se postupně šíří od roku 2009. Její příčinou je vysoký veřejný dluh části eurozóny. Ten je zaviněn především strukturální nesourodostí eurozóny.

Ekonomické prostředí ČR

Česká ekonomika je velmi závislá na vnějším prostředí. Česká republika má relativně dobré makroekonomickou rovnováhu a relativně nízké vnitřní i vnější zadlužení. Dále disponuje stabilním měnově politickým a kurzovým rámcem (pružný kurz vytvářející nárazník proti šokům). Poměrně zdravý je zde též bankovní sektor. Na druhou stranu patří český daňový systém k velmi složitým. Neustále se zvyšuje byrokratická zátěž podnikání.

Globální konkurenceschopnost České republiky

Česká republika je malou tranzitní otevřenou ekonomikou závislou na exportu, pomalu ztrácející komparativní výhodu levné pracovní síly, kdy přechod ke znalostní ekonomice je brzděn negativními dopady stále neprovedených reforem vzdělávacího, zdravotního, sociálního, penzijního a výzkumně-inovačního systému.

Veřejné finance

Dlouhodobě dochází ke zvyšování veřejného dluhu ČR. Státní dluh činí více než 1 600 miliard Kč a stále se zvyšuje, i když v kontextu EU je podíl veřejného dluhu vůči HDP relativně nízký (39 %). I v době hospodářského růstu jsou státní rozpočty sestavovány jako deficitní. V oblasti infrastrukturních projektů se ČR stále spoléhá zejména na dotační prostředky EU.

Dopravní infrastruktura

Na ekonomiku regionů má významný vliv kvalita dopravního napojení na další centra ČR a na okolní státy EU. Budování dálniční sítě ČR postupuje poměrně pomalu a dosud nebyla vybudována ani plánovaná základní dálniční síť. V případě vysokorychlostních tratí je situace ještě horší, kdy se ČR téměř dostává mimo plánované transevropské trasy.

Ovlivnitelnost ekonomických vlivů je ze strany Jihomoravského kraje je pouze nepřímá. Podporou inovací a výzkumu a vývoje kraj přispívá k růstu ekonomiky ČR. V případě dopravních staveb jde o krajský lobbying stavící na potřebnosti těchto staveb z hlediska dopravní infrastruktury celé ČR a napojení na transevropské síť. Zde je zásadní permanentní vyjednávací aktivita. Nutnou podmínkou je nicméně vyjasnění trasování staveb na úrovni krajské samosprávy a obecních samospráv.

A.5.3 SOCIÁLNÍ VLIVY

Demografické chování

Vnější demografické trendy se velmi často promítají i do demografických tendencí v kraji. Vzorec demografického chování obyvatel České republiky se po prudkých změnách nastartovaných začátkem 90. let 20. století postupně ustaluje. Lidé vstupují do manželství méně často a zároveň později, častěji tak zůstávají svobodní a volí nesezdané soužití. Přesto stále více jak polovina obyvatel ve věku 20 a více let je rodinného stavu ženatý/vdaná. Rozvodovost v celkovém trendu již neroste a stagnuje na úrovni 45–50 % manželství končících rozvodem. Úhrnná plodnost dosahovala svých minimálních hodnot (mírně nad 1,1) na přelomu století, ty však z části odrážely výrazný posun mateřství do pozdějšího věku. Z pásma velmi nízké plodnosti se úhrnná plodnost vymanila až v roce 2006. Podíl dětí rodičů se mimo manželství se však neustále zvyšuje a blíží se hranici padesáti procent.

Stárnutí populace

Důsledkem demografického chování je zvyšování podílu starých lidí v populaci. V návaznosti kontinuálně narůstají potřeby na zdravotní a sociální systém. Současné nastavení těchto systémů není připraveno na nárůst podílu seniorů. Stárnutí populace přináší i nové ekonomické výzvy z hlediska služeb pro seniory, které do budoucna budou generovat nemalou zaměstnanost. Jedním z procesů, který reaguje na stárnutí populace je age management – personální řízení s ohledem na věk, schopnosti a potenciál zaměstnanců. Jeho hlavním principem je, aby každý pracovník měl možnost svůj potenciál využít a nebyl znevýhodněn kvůli svému věku.

Životní styl a sdílené hodnoty

Hodnotové preference se v ČR v posledních přibližně dvaceti letech vyvíjely podobně jako ve většině evropských zemí, s rozdíly v poklesu váhy hodnoty rodiny, náboženství a politiky a s vyšším nárůstem hodnoty volného času. Dochází k nárůstu rozporů v hodnotovém systému uvnitř populace jednak mezi věkovými kategoriemi a vzdělanostními skupinami obyvatelstva, mezi regiony ČR, ale také mezi elitami, většinovou společností a pasivními či vyloučenými vrstvami. To zakládá možnosti vážných konfliktů a krizí v blízké budoucnosti.

Vzdělávací systém

Vzdělanost v ČR za posledních cca 20 let výrazně roste. Kontinuálně se zvyšuje podíl obyvatel vysokoškolským vzděláním a podíl obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou. Proti tomu je značný pokles zájmu o učební obory a obory bez maturity. Vzdělanost v ČR je ale stále pod úrovní průměru EU a pod úrovní vyspělých států Evropy.

Určitým impulzem vedoucím k pozitivní změně kvality školství může být školská (kurikulární) reforma, která přináší především změny v obsahu a cílech vzdělávání. Reforma klade důraz na to, aby se žáci a studenti naučili s informacemi pracovat a osvojili si další celoživotní dovednosti, tzv. klíčové kompetence. Dochází k posílení koordinace a spolupráce mezi jednotlivými školami i vzdělávacími úrovněmi. Kritickým faktorem je nárůst byrokracie

Sociální vyloučení

Navzdory celkové ekonomické prosperitě ČR se zvyšují počty sociálně vyloučených osob a lokalit. Jednotlivci či celé skupiny jsou vytěšňovány na okraj společnosti a je jim ztížen či omezen přístup ke zdrojům a příležitostem, které jsou dostupné ostatním členům společnosti. Mezi tyto zdroje je řazeno především zaměstnání, bydlení, sociální ochrana, zdravotní péče a vzdělání. Absolutní formu sociálního vyloučení představuje v současnosti zejména bezdomovectví. V nejproblematičtějších lokalitách je šancí koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám – finanční nástroj pomáhající městům a obcím při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů za místní podpory Agentury pro sociální začleňování.

Příchod cizinců za prací

Přestože Česká republika nepatří k významným cílovým destinacím zahraničních imigrantů, počty cizinců se neustále zvyšují. V roce 2015 jich bylo již 465 tisíc. Od roku 2004 se počet cizinců v Česku téměř zdvojnásobil. Celkový počet cizinců rostl hlavně díky občanům z unijních států. Nejvíce je v ČR cizinců z Ukrajiny a ze Slovenska. Pokles počtu cizinců ze třetích zemí, který trval od roku 2009, se v roce 2015 zastavil. Většina cizinců přichází za prací. Pozitivní je, že posilují kvalifikovaní cizinci.

Ovlivnitelnost sociálních vlivů je ze strany Jihomoravského kraje vychází z aktivní role kraje při ovlivňování sociálních procesů. Kraj se snaží být určitým průkopníkem a své zkušenosti poté využívat při návrzích systémových změn. Ovlivnění sociálních vlivů spočívá z velké části v tlaku na systémová řešení v legislativě (ideálně s využitím Asociace krajů ČR).

A.5.4 TECHNOLOGICKÉ VLIVY

Inovace

V České republice je stále velmi omezená poptávka po inovacích, a to jak v podnikovém i veřejném sektoru. Firemní poptávku po inovacích mohou pozitivně ovlivnit faktory zlepšující inovační prostředí. Jedná o podporu rozvoje infrastruktury, odstraňování administrativních bariér, služeb venture kapitálu apod. Současný stav generálně determinuje nízkou úroveň transferu technologií v celé ČR. Systémově je třeba měnit mentální nastavení firem a výzkumných organizací tak, aby inovační poptávka firem rostla a zároveň výzkumné organizace uměly lépe nabízet své služby a kooperovat s aplikační sférou.

Průmysl 4.0

Průmysl 4.0 (Práce 4.0, čtvrtá průmyslová revoluce) je označení pro současný trend digitalizace, s ní související automatizace výroby a změn na trhu práce, které s sebou přinese. Základní vize tzv. čtvrté průmyslové revoluce se objevily v roce 2011. Podle této myšlenky vzniknou „chytré továrny“, které budou využívat kyberneticko-fyzikální systémy. Ty převzou opakující se a jednoduché činnosti, které do té doby vykonávali lidé. To bude provázet změna pracovního trhu, kdy by mohla být ohrožena zaměstnanost osob s nízkou kvalifikací. Měla by vzniknout nová pracovní místa, která však budou vyžadovat vyšší kvalifikaci zaměstnanců.

Jihomoravský kraj se aktivně snaží reagovat na přicházející technologické vlivy a nové impulzy. V případě podpory inovačního podnikání se podařilo vybudovat úspěšně fungující struktury. Příprava na Průmysl 4.0 je záležitostí intenzivní diskuze.

A.5.5 LEGISLATIVNÍ VLIVY

Legislativní situace

Pro Českou republiku je typická velmi nízká důvěra v právo, nejen pro jeho komplikovaný proces vymahatelnosti, ale i jeho obtížnou srozumitelnost, a zejména pro nepředvídatelnost jeho tvorby a aplikace. Naprostá většina legislativní činnosti v České republice (zhruba 4/5 celkové činnosti) jsou novelizace již existujících právních předpisů. Novelizovány však nejsou všechny zákony rovnoměrně, ale většina novelizací se týká pouze několika zákonů. Potřeba právní regulace často vzniká velmi nahodile na základě politického požadavku, vyskytnutí „ad hoc“ problému, mezinárodního závazku.

Vymahatelnost práva

Jedním z nejvýznamnějších atributů demokratického právního státu je vymahatelnost práva, která má být zajištěna především prostřednictvím státních orgánů a institucí. Míra vymahatelnosti může sloužit i jako ukazatel kvality právního řádu, protože jen propracovaná a efektivní legislativa a prováděcí

opatření mohou zajistit úspěšné vymožení nároků. V České republice se bohužel dlouhodobě potýkáme s vymahatelností poměrně nízkou, což je dáno zejména velkým množstvím nové legislativy a neustálých novelizací, které jsou často nekoncepční a vedou spíše k legislativnímu chaosu než k pochopení dané problematiky, dalším faktorem je i přílišný formalismus a zároveň vysoká míra byrokracie v soudním i vykonávacím řízení.

Byrokracie

Současný stav byrokracie, tj. zdouhavosti, komplikovanosti, nepřehlednosti úředního jednání z hlediska klientů, je faktorem, který v ČR ztěžuje podnikání, řešení různých životních situací a ohrožuje i regionální rozvoj, kdy celou řadu potřebných rozvojových projektů lze kvůli složité byrokracii uskutečnit až po letech příprav. V některých oblastech paralyzuje potřebnou schopnost samosprávy řešit rozvojové problémy.

Ovlivnitelnost legislativních vlivů vyžaduje dlouhodobou cílevědomou spolupráci s politickou reprezentací ČR a státní správou a důslednou argumentaci. Klíčovou platformou pro prosazování legislativních zájmů Jihomoravského kraje v celostátní politice je v první řadě Asociace krajů ČR.

A.5.6 ENVIRONMENTÁLNÍ VLIVY

Změny klimatu

V posledních letech se důsledky globální změny klimatu výrazně projevují i v ČR. Příčinou změny klimatu je s největší pravděpodobností zesilování přirozeného skleníkového efektu atmosféry v důsledku lidské činnosti a nadměrného zvyšování antropogenních emisí skleníkových plynů. Změnou klimatu je ohroženo fungování všech krajinných složek včetně lidské společnosti. Hlavními dopady relevantními pro ČR jsou zvýšení výskytu extrémních jevů počasí (přivalové deště, nerovnoměrnost srážek, jarní mrazy), riziko výskytu sucha či změny v biosféře.

Ochrana životního prostředí a veřejného zdraví

V rámci ochrany životního prostředí, veřejného zdraví a ochrany přírody a krajiny jsou v současné době stále častější střety mezi ochranářskými a ekonomickými zájmy. Projevuje se určitý odklon od úzce „obranářského“ chápání péče o životní prostředí a integrace tohoto tématu do celkového společenského a ekonomického kontextu. Tento kontext lze ale jen obtížně uzavřít do „národních hranic“.

Odpadové hospodářství

Schválený zákaz likvidace odpadu prostřednictvím skládkování od roku 2024 spolu s rostoucími nároky na minimalizaci produkce netříděného odpadu a na maximální materiálové a energetické využití jednotlivých odpadů nutně povedou k růstu požadavků na rozšiřování infrastruktury odpadového hospodářství.

Zábory zemědělské půdy

Významným problémem v krajině ČR je v posledních letech nadměrný zábor mnohdy kvalitní zemědělské půdy. Nejčastějším důvodem je nová výstavba bydlení nebo budování průmyslových lokalit a zón. Zábory jsou mnohdy zbytečné a nadměrné. Procesem suburbanizace dochází rovněž k výraznějšímu zatížení životního prostředí. Zvyšuje se intenzita dojížděky (především individuální automobilová doprava), vznikají vyšší nároky na přírodní plochy např. lesy, parky apod. Velmi negativní vliv na rozmanitost ekosystémů a jejich přirozený chod má zvyšující se fragmentace krajiny např. v důsledku výstavby silnic a dálnic nebo jiných neprostupných celků.

Zemědělská politika

Intenzivní charakter zemědělství se pak podepisuje na vzhledu krajiny, chemizaci prostředí, kvalitě půd či stavu vodního režimu. Reforma společné zemědělské politiky EU směřuje k cíli 30 % obhospodařované plochy ekologickým zemědělstvím v roce 2030.

Ovlivnitelnost environmentálních vlivů je různorodá. V případě změny klimatu nezbývá kraji než se přizpůsobovat (dopady na Jihomoravský kraj jsou v rámci ČR jedny z nejvyšších), v případě většiny dalších vlivů může kraj mnohé změnit.

A.6 SWOT ANALÝZA

S – SILNÉ STRÁNKY

Obyvatelstvo a bydlení

- S.1 Výhodná geografická poloha kraje
- S.2 Stabilní růst počtu obyvatel způsobený kladným přirozeným i migračním přírůstkem na většině území kraje (mimo SO ORP Hodonín, Kyjov a Veselí nad Moravou)
- S.3 Příznivá vzdělanostní struktura obyvatel (vysoký podíl vysokoškoláků)
- S.4 Zvyšující se počet kvalifikovaných cizinců
- S.5 Rostoucí počet zahájených bytů v posledních třech letech, stabilní počet dokončených bytů

Trh práce

- S.6 Vysoký podíl zaměstnaných v terciéru (ve službách)
- S.7 Koncentrace progresivního odvětví informačních a komunikačních činností,
- S.8 Významní zaměstnavatelé ze zdravotnictví a vzdělávání (více odolní vůči výkyvům ekonomiky)

Ekonomika

- S.9 Jedno ze dvou hlavních ekonomických center České republiky
- S.10 Relativně diverzifikovaná ekonomika
- S.11 Centrum vědy, výzkumu a inovací (VŠ, vědecká centra)
- S.12 Kvalitní podpůrná infrastruktura pro vědu, výzkum a inovace

Veřejné služby

- S.13 Optimalizovaný způsob fungování ZZS JMK
- S.14 Brno jako centrum vysokého školství a výzkumu
- S.15 Rozvinutý systém sociálních služeb
- S.16 Vysoký (a rostoucí) počet lékařů na 1 000 obyvatel
- S.17 Fenomén vinařství a vinohradnictví
- S.18 Zachované a stále živé kulturní tradice a folklór
- S.19 Přítomnost řady kulturních památek i celostátního významu, růst jejich návštěvnosti

Doprava

- S.20 Kvalitní integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje
- S.21 Dobré podmínky pro cyklistickou dopravu

Technická infrastruktura

- S.22 Růst podílu domácností s přístupem k PC a internetovému připojení
- S.23 Nadprůměrné využití výroby elektrické energie ve fotovoltaických elektrárnách
- S.24 Zdroje primárních paliv na území kraje (ač omezené)
- S.25 Vysoký podíl obyvatel na pojených na kanalizaci zakončenou ČOV
- S.26 Růst podílu využitých odpadů
- S.27 Existence integrovaného systému nakládání s odpady

Zemědělství a životní prostředí

- S.28 Tradice v oblasti vinařství a ovocnářství
- S.29 Zvyšující se objem investic na ochranu životního prostředí

Cestovní ruch

- S.30 Přírodní i kulturní potenciál
- S.31 Rozsáhlá značená síť cykloturistických tras na území kraje
- S.32 Přítomnost kongresového cestovního ruchu
- S.33 Vinařská turistika

Správa území

- S.34 Aktivní spolupráce v rámci území (svazky obcí, místní akční skupiny)

W – SLABÉ STRÁNKY

Obyvatelstvo a bydlení

- W.1 Klesající migrační saldo
- W.2 Zhoršující se věková struktura obyvatel, zejména v okrese Hodonín

Trh práce

- W.3 Nízké mzdy
- W.4 Výrazné rozdíly v nezaměstnanosti mezi Brněnskou metropolitní oblastí a periferními částmi kraje (Znojensko a Hodonínsko)
- W.5 Vysoký počet uchazečů o zaměstnání z řad dlouhodobě nezaměstnaných, osob nad 50 let věku a nízké kvalifikovaných osob a tělesně postižených

Ekonomika

- W.6 Výrazná dichotomie centrum kraje (Brno) a ostatní regiony
- W.7 Množství nerevitalizovaných či jen částečně revitalizovaných brownfields
- W.8 Nižší aktivita živnostníků

Veřejné služby

- W.9 Pokles počtu žáků SŠ a významný pokles studentů VŠ
- W.10 Značné územní rozdíly v dostupnosti zdravotní péče
- W.11 Poptávka po pobytových sociálních službách pro seniory dlouhodobě převyšující nabídku

Doprava

- W.12 Nedobudovaná páteřní silniční síť (D52, D43, D55)
- W.13 Přetížený silniční dopravní uzel kolem Brna
- W.14 Nedostatečná kapacita a technický stav železničního uzlu Brno a některých regionálních tratí
- W.15 Nedostatek moderních kolejových vozidel
- W.16 Neuspokojivý technický stav silnic II. a III. třídy a mostů na těchto komunikacích
- W.17 Nedostatečné množství bezpečných samostatných stezek pro cyklisty, chybějící úseky cyklostezek v extravilánu, především podél frekventovaných komunikací
- W.18 Nevyužitý potenciál brněnského letiště
- W.19 Překračování hygienických limitů hluku na pozemních komunikacích

Technická infrastruktura

- W.20 Pomalé zavádění vysokorychlostního internetu v malých obcích
- W.21 Energetická nesoběstačnost kraje
- W.22 Nesoběstačnost zásobování kraje pitnou vodou
- W.23 Postupné zastarávání technické infrastruktury

Zemědělství a životní prostředí

- W.24 Postupná degradace zemědělské půdy (zhutnění, zakyselení, zvýšená eroze)
- W.25 Zvyšování sucha a pokles hladiny podzemních vod
- W.26 Nedostatečně rozvinuté ekologické zemědělství
- W.27 Vysoká koncentrace znečišťujících látek v Brně
- W.28 Vysoký počet lokalit zatížených starými ekologickými zátěžemi

Cestovní ruch

- W.29 Mírné snížení návštěvníků ze zahraničí v roce 2015
- W.30 Nízká míra spolupráce a propojenosti nabídky

Správa území

- W.31 Velké množství malých obcí

O – PŘÍLEŽITOSTI

Obyvatelstvo a bydlení

O.1 Růst mezinárodní mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel

Trh práce

O.2 Příchod firem s vyšší/vysokou přidanou hodnotou

O.3 Využití strukturálních a investičních fondů EU ke zvýšení kvalifikovanosti pracovní síly

O.4 Rozvoj ekonomiky okrajových území periferních regionů skrze přeshraniční spolupráci (zejména s Rakouskem)

Ekonomika

O.5 Velmi efektivní využití evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014 až 2020

O.6 Proměna českého hospodářství směrem ke znalostní ekonomice

O.7 Významnější spolupráce soukromého sektoru a vysokých škol

Veřejné služby

O.8 Posilování pozice Brna jako (českého i středoevropského) centra vědy a výzkumu

Doprava

O.9 Zrychlení přípravy projektů ŘSD v Jihomoravském kraji

O.10 Obměna zastaralého vozového parku

O.11 Rozhodnutí o řešení železničního uzlu Brno

O.12 Nastartovaná příprava modernizace některých železničních tratí

O.13 Zkvalitňování technologie IDS JMK, vč. vozového parku

O.14 Zlepšení dostupnosti a technologického řešení v oblasti elektromobility

Technická infrastruktura

O.15 Posilování energetické bezpečnosti kraje vyšším podílem vyráběné energie z obnovitelných zdrojů, zejména fotovoltaických elektráren (ale bez záboru zemědělské půdy) a biomasy

O.16 Podpora technických řešení čištění komunálních odpadních vod budováním ČOV a zavádění systémů pro hospodaření se srážkovou vodou

Zemědělství a životní prostředí

O.17 Zvyšování ekologické stability krajiny (např. zalesňováním nebo realizací KPÚ)

O.18 Zvýšení zájem o místní a regionální zemědělské produkty

O.19 Dobudování dostatečně účinných ČOV v obcích JMK za účelem zvýšení kvality vody

O.20 Zvýšení retenční schopnosti krajiny

Cestovní ruch

O.21 Zvyšování kupní síly tuzemských i zahraničních návštěvníků

O.22 Dobudování sítě bezpečných cyklostezek

O.23 Nové trendy rozvoje cestovního ruchu – sdílená ekonomika, inovace v technologiích, internetové připojení, nové kanály rezervací apod.

O.24 Rozvoj systému celoživotního vzdělávání v cestovním ruchu na úrovni ČR

Správa území

O.25 Využití nových forem spolupráce, např. integrovaných nástrojů

T – OHROŽENÍ

Obyvatelstvo a bydlení

- T.1 Nadprůměrně silný trend stárnutí obyvatel v některých částech kraje (Brno-město, Hodonínsko)

Trh práce

- T.2 Sociální a bezpečnostní dopady příchodu agenturních pracovníků ze zahraničí
T.3 Zpříšňování podmínek pro podnikání a nevhodné legislativní úpravy v oblasti zaměstnávání

Ekonomika

- T.4 Výrazné snížení prostředků z evropských strukturálních fondů po roce 2020
T.5 Nedostatek kvalifikovaných pracovníků vzhledem k demografickému vývoji a neochotě obyvatel se stěhovat za prací

Veřejné služby

- T.6 Pokračující demografické stárnutí, přinášející stále vyšší nároky na sociální péči
T.7 Zánik/omezení sociálních služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi vzhledem k rozdílným podmínkám oproti organizacím zřizovaným veřejnou správou

Doprava

- T.8 Nemožnost zahajovat stavby dopravní infrastruktury

Technická infrastruktura

- T.9 Riziko blackoutu
T.10 Tlak na zajištění čištění vod v obcích bez adekvátní dotační podpory
T.11 Málo účinná ochrana stávajících vodních zdrojů a vzájemná nepropojenost hlavních vodních zdrojů pro zabezpečení dodávek pitné vody

Zemědělství a životní prostředí

- T.12 Zvyšující se ohrožení kraje extrémními klimatickými jevy, zejména suchem
T.13 Riziko povodní
T.14 Narůstající negativní vliv dopravy na kvalitu ovzduší a hlukovou zátěž zejména ve velkých městech a podél hlavních silničních tahů

Cestovní ruch

- T.15 Konkurence okolních regionů
T.16 Nedostatečná podpora, koordinace a spolupráce ze strany státu a příslušných organizací
T.17 Nedostatek pracovních sil

Správa území

- T.18 Nevyčerpání dotačních prostředků z Evropské unie

B. NÁVRHOVÁ ČÁST

B.1 RÁMEC NÁVRHOVÉ ČÁSTI

VIZE A CÍLE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE 2020

Vize Jihomoravského kraje 2020 dle Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020

(viz B.3 Strategická část: Vize, problémy, cíle, opatření, str. 7–8)

Jihomoravský kraj bude ekonomicky prosperujícím regionem, otevřeným vůči mezinárodním výzvám a impulzům, poskytujícím svým obyvatelům prostor pro kvalitní život.

Vize je založena na 4 pilířích.

1. Konkurenceschopnost

Jihomoravský kraj postaví svou konkurenceschopnost na rozvoji a plném využití inovačních kapacit v podobě rozvinuté sítě pracovišť výzkumu a vývoje v tradičních i nově se vyvíjejících oborech s aplikačním napojením na podnikatelský sektor a na mezinárodním transferu informací a odborníků ve výzkumu a vývoji. Zvládnutí úlohy významného inovačního centra republiky předpokládá dynamický rozvoj vzdělání a růst vzdělanostní úrovně obyvatel kraje a vyšší aktivitu podnikatelského sektoru, zvláště malých a středních podniků.

2. Sociální soudržnost

Sociální soudržnost bude i nadále vycházet z autentického, dlouhodobě stabilizovaného kulturně sociálního prostředí kraje, které je pozitivně ovlivněno sdílenými hodnotami vyrůstajícími z tradic kraje. Předpokladem udržení sociálně vstřícného prostředí pro obyvatele kraje je funkční trh práce, dostatečná kvalita veřejných služeb a ochrana před sociálním vyloučením minoritních a hendikepovaných skupin populace.

3. Infrastruktura

I v časovém horizontu vize (2020) si zachová dopravní, informační a environmentální infrastruktura význam klíčového faktoru posilování konkurenceschopnosti, zajištění atraktivity kraje pro podnikání i vysoké zaměstnanosti, jakož i úlohu nezbytného předpokladu pro spokojenost obyvatel. Rozhodující zlepšení stavu infrastruktury se bude týkat modernizace silničních a železničních komunikací, napojení na evropskou dopravní síť, protipovodňových zařízení a zásobování energií a vodou

4. Vyvážený rozvoj území kraje

Snížení územních disparit rozvoje územních částí kraje zahrnuje eliminaci příkrých rozdílů v ekonomické výkonnosti a životní úrovni mezi jádrem kraje a jeho periferními, resp. venkovskými částmi, povede k růstu efektivity a udržitelnosti ekonomického rozvoje kraje a ke stabilizaci jeho populace a sídelní struktury. Méně rozvinuté oblasti kraje budou v maximální míře participovat na přenosu inovačních procesů do vlastní ekonomické základny, současně si zachovají své specifické místo v územní dělbě práce, s důrazem na rozvoj moderního zemědělství a cestovního ruchu. Pro naplnění tohoto záměru dojde ke zlepšení dopravního napojení těchto územních částí kraje a zlepšení kvality a dostupnosti některých dlouhodobě podfinancovaných složek technické i sociální infrastruktury.

Cíle a priority Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020

(viz B.3 Strategická část: Vize, problémy, cíle, opatření, str. 24)

Globální cíle SRJMK	Specifické cíle SRJMK	Priorita SRJMK
Zvýšit konkurenceschopnost regionální ekonomiky v evropském a globálním měřítku prostřednictvím rozvoje znalostní ekonomiky v klíčových/strategických odvětvích kraje, vysoké atraktivity regionu pro zahraniční investice a fungujícího segmentu malých a středních firem	Zvýšit inovační výkonnost regionální ekonomiky a zařadit JMK mezi nejvíce inovativní regiony EU	Priorita 1: Konkurenceschopná regionální ekonomika v evropském / globálním měřítku
	Vytvořit podmínky pro dynamický rozvoj malého a středního podnikání	
	Zvýšit efektivitu marketingu JMK z hlediska všech potenciálních cílových skupin	
Zkvalitněním poskytovaných veřejných služeb vytvořit podmínky pro rozvoj všech skupin obyvatel	Zajistit kvalitní a dostupné sociální služby a zdravotní péči pro seniory	Priorita 2: Kvalitní a odpovídající nabídka veřejných služeb
	Optimalizovat síť a zvýšit kvalitu služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením	
	Posílit význam a zvýšit zájem obyvatel o celoživotní vzdělávání	
	Zvýšit vzdělanost obyvatel kraje a prohloubit její vazbu na trh práce	
	Posílit atraktivitu bydlení v kraji pro přicházející pracovníky, jejich rodiny a studenty	
	Zlepšit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel	
	Zvýšit efektivitu a zlepšit obraz veřejné správy	
Vybudovat kvalitní, dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelnou páteřní dopravní a technickou infrastrukturu kraje	Vytvořit kvalitní a kapacitní páteřní infrastrukturu pro silniční a cyklistickou dopravu	Priorita 3: Rozvoj páteřní infrastruktury a dopravního napojení kraje
	Zmodernizovat a zkvalitnit páteřní infrastrukturu pro kolejovou dopravu	
	Zlepšit napojení Brna na evropská centra a posílit propojení s letištěm Vídeň	
	Zajistit dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelné zásobování pitnou vodou	
	Vytvořit fungující systém ochrany sídel před povodněmi	
	Zajistit udržitelné zásobování a využívání energií	
Stabilizovat znevýhodněné části kraje z hlediska jejich vybavenosti, ekonomického a sociálního rozvoje a využití krajiny	Zajistit adekvátní a ekonomicky udržitelnou vybavenost území veřejnými službami	Priorita 4: Dlouhodobá životaschopnost znevýhodněných částí kraje
	Zvýšit kvalitu a kompetenci místní samosprávy jako základního předpokladu a současně nástroje řešení problému zaostávání znevýhodněných částí kraje	
	Zvýšit konkurenceschopnost místních podnikatelů a jejich napojení na vnější trhy a rozšířit nabídku pracovních příležitostí	
	Zkvalitnit napojení na regionální a nadregionální rozvojová centra a osy a infrastrukturní vybavenost měst a obcí	
	Stabilizovat krajinu s ohledem na její produkční funkci i z hlediska jejích přírodních hodnot a zvýšit udržitelnost, konkurenceschopnost a image zemědělství jako strategického odvětví z hlediska místní ekonomiky (vč. navazujících odvětví) i péče o krajinu	

PŘEHLED PRIORIT A OPATŘENÍ PRJMK 2018–2021

PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY

- Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb
- Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti
- Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury

PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

- Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému
- Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje
- Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče
- Opatření 2.4: Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity
- Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově
- Opatření 2.6: Zkvalitňování činnosti veřejné správy

PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn
- Opatření 3.2: Zvyšování kvality životního prostředí

PRIORITA 4: KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ

- Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí
- Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch

VAZBY SRJMK 2020 A PRJMK 2018–2021

Vazba priorit a opatření PRJMK 2018–2021 na priority a opatření SRJMK 2020

Priorita SRJMK	Opatření SRJMK	Priorita PRJMK	Opatření PRJMK
Priorita 1: Konkurence- schopná regionální ekonomika v evropském / globálním měřítku	Opatření 1.1: Rozvoj znalostní ekonomiky	PRIORITA 4: KONKURENCE- SCHOPNÉ PODNIKÁNÍ	Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí
	Opatření 1.2: Kvalitní prostředí pro podnikání		Opatření 4.3: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch
	Opatření 1.3: Efektivní marketing kraje		
Priorita 2: Kvalitní a odpovídající nabídka veřejných služeb	Opatření 2.1: Rozšíření služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením	PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL	Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje
	Opatření 2.4: Zajištění dostupnosti služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením		Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému
	Opatření 2.2: Zkvalitnění a rozšíření nabídky celoživotního vzdělávání a kulturního vyžití		Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče Opatření 2.4: Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity
	Opatření 2.3: Zkvalitnění školního vzdělávání dětí a mládeže vč. aktivit mimo výuku		Opatření 2.6: Zkvalitňování činnosti veřejné správy
	Opatření 2.5: Rozšíření zázemí pro studenty a cizince		
	Opatření 2.6: Zajištění kvalitní péče o zdraví a sportovního vyžití		
	Opatření 2.7: Zefektivnění veřejné správy a zkvalitnění komunikace s veřejností		
Priorita 3: Rozvoj páteřní infrastruktury a dopravního napojení kraje	Opatření 3.1: Výstavba a modernizace páteřní silniční sítě a sítě páteřních cyklost.	PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti
	Opatření 3.2: Výstavba a modernizace infrastruktury pro kolejovou dopravu		Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn
	Opatření 3.3: Zlepšení napojení Brna na globální centra		
	Opatření 3.4: Zajištění udržitelného zásobování vodou	PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí
	Opatření 3.5: Rozšíření a zkvalitnění systému protipovodňové ochrany	PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury
	Opatření 3.6: Zajištění udržitelného zásobování a využívání energií		

Priorita SRJMK	Opatření SRJMK	Priorita PRJMK	Opatření PRJMK
Priorita 4: Dlouhodobá životaschopnost znevýhodněných částí kraje	Opatření 4.1: Zachování dostupnosti veřejných služeb	PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL	Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově
	Opatření 4.2: Posílení kvality a kompetence místní samosprávy a místních iniciativ		Opatření 2.6: Zkvalitňování činnosti veřejné správy
	Opatření 4.3: Rozvoj podnikatelských aktivit		Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově
	Opatření 4.4: Modernizace infrastruktury	PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury
	Opatření 4.5: Zemědělství a péče o krajinu	PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn Opatření 3.2: Zvyšování kvality životního prostředí

PŘEHLED KONCEPCÍ JMK RELEVANTNÍCH PRO PRJMK

Způsob rozvoje Jihomoravského kraje je v řadě oblastí rozpracován v tematických realizačních koncepcích. V případě existence aktuální koncepce PRJMK tuto koncepci integruje jako celek do souboru svých aktivit a při řešení rozvoje dané oblasti tuto koncepci respektuje, případně pouze zdůrazní nejdůležitější témata z koncepce.

Následující přehled koncepcí Jihomoravského kraje je posléze doplněn výběrem koncepcí nosných pro přímou realizaci PRJMK. V tomto kontextu je třeba vnímat rozdíl mezi komplexnější tematickou koncepcí (např. Regionální inovační strategie či Strategie rozvoje lidských zdrojů) a úzce zaměřenými prováděcími dokumenty (např. Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením či Koncepce prevence kriminality), které lze podřadit těmto komplexnějším koncepcím (vzniká tak další úroveň plánování, doplněná ještě různými akčními plány).

Specifickou roli mají dokumenty se širokou a často průběžně aktualizovanou analytickou (evidenční) základnou a spíše obecnější návrhovou částí stanovující přístupy rozvoje. Tyto dokumenty jsou potome zejména podkladem pro průběžnou přípravu projektů a činností v invencích stanovených principů (např. Generel dopravy, Koncepce ochrany přírody).

Přehled koncepcí JMK relevantních pro realizaci PRJMK

Tematická oblast	Název koncepce	Rok zpracování	Období platnosti	Komentář
–	Strategie rozvoje Jihomoravského kraje	2012	do 2020	východisko pro PRJMK
Území	Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje	2016	od 2016	ZÚR JMK stabilizují koridory pro klíčové dopravní stavby s výjimkou části D43, pro kterou ukládají podrobnější prověření územní studií.
Ekonomika	Regionální inovační strategie JMK 2014–2020	2014	2014–2020	zpracovávána pravidelně

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Tematická oblast	Název koncepce	Rok zpracování	Období platnosti	Komentář
	Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2014–2020	2013	2014–2020	zpracovávána pravidelně
Lidské zdroje	Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025	2016	2016–2025	naplňována pomocí 2letých krátkodobých realizačních plánů
	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2016–2020	2016	2016–2020	rámec, který je v řadě oblastí rozvinut v KAP
	<i>Krajský akční plán rozvoje vzdělávání JMK (KAP) – koncepční nástroj ke zlepšení řízení škol, hodnocení kvality vzdělávání a plánování strategických kroků vedoucích ke zvýšení kvality vzdělávací soustavy kraje i jednotlivých škol</i>	2016	2016–2019 (2022)	2019–2022 bude realizován KAP 2 s totožným zaměřením pouze upravený dle evaluace KAP 1
	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb JMK 2018–2020	2017	2018–2020	zpracováván pravidelně
	Strategie transformace sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením v JMK na období 2014–2020	2013	2014–2020	–
	Koncepce prevence kriminality JMK 2017–2021	2017	2017–2021	zpracovávána pravidelně
	Strategie protidrogové politiky JMK na období 2010–2018	2010	2010–2018	zpracovávána pravidelně, další koncepce bude na období 2019–2023
	Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019	2014	2015–2019	zpracovávána pravidelně
Kultura	Koncepce zachování a obnovy kulturních památek JMK	2005	od 2005	bude aktualizována dle koncepce Ministerstva kultury po vydání příslušné legislativy
Doprava	Generel dopravy JMK	2006	od 2006	úprava 2008 výhledy do 2013 a 2030
	Generel krajských silnic JMK	2006	od 2006	úprava 2008 2014 byly zpracovány modely silniční dopravy
	Plán dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021	2016	2017–2021	plán bude aktualizován na základě aktuálního vývoje potřeb dopravní obslužnosti území JMK
	Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023	2015	2016–2023	koncepce by měla být realizována formou dvouletých akčních plánů

Tematická oblast	Název koncepce	Rok zpracování	Období platnosti	Komentář
Technická infrastruktura	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací JMK	2005 (akt. 2/2017 v části pitná voda)	od 2005	průběžné aktualizace, obsahuje přehled plánovaných investic (celková aktualizace proběhne v roce 2019)
	Územní energetická koncepce JMK	2008	od 2008	aktualizace po 4 letech
Životní prostředí ³⁰	Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje	2004	2004–2019	průběžné aktualizace
	Povodňový plán JMK	2014	od 2015	–
	Plán odpadového hospodářství JMK 2016–2025	2015	2016–2025	vychází z podrobných zákonných požadavků, stanoví systémová a procesní pravidla
	Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty JMK na období 2011–2020	2011	2011–2020	–
	Program zlepšování kvality ovzduší Zóna Jihovýchod – CZ06Z	2016	od 2016	týká se území Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina
	Akční plán protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví JMK	2016	od 2017	pravidelné aktualizace
	Akční plán protihlukových opatření pro aglomeraci Brno	2016	Od 2017	pravidelné aktualizace

Pramen: <https://www.databaze-strategie.cz/czx/strategicke-mapy/strategicka-mapa-jmk>, aktualizováno dle www.kr-jihomoravsky.cz, (stav k 30. 6. 2017)

Dalšími koncepcemi s již končící dobou platnosti jsou:

- Strategie protidrogové politiky JMK na období 2010–2018.
- Strategie romské integrace v JMK 2014–2018.
- Krajský plán primární prevence rizikového chování JMK na období 2016–2018.

Prováděcími krátkodobými dokumenty jsou dále zejména:

- Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů 2016–2017.
- Akční plán rozvoje sociálních služeb v JMK pro rok 2017.
- Krátkodobý realizační plán protidrogové politiky Jihomoravského kraje 2017–2018.

³⁰ Pro koncepční rozvoj životního prostředí kraje jsou důležité i plány povodí Moravy a Dyje na období 2016–2021 zpracované Povodím Moravy s. p. Zmínit lze i Plán pro zvládnutí povodňových rizik v povodí Dunaje.

Koncepce JMK integrované do PRJMK a samostatně rozvíjející témata PRJMK 2018–2021

Priorita PRJMK	Opatření PRJMK	Realizační koncepce kraje
PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb	
	Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Plán dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021</i> ➔ <i>Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023</i>
	Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Plán rozvoje vodovodů a kanalizací JMK</i>
PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL	Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i> ➔ <i>Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2016–2020</i> ➔ <i>Krajský akční plán rozvoje vzdělávání JMK</i> ➔ <i>Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020</i> ➔ <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i> ➔ <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i>
	Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i> ➔ <i>Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb JMK 2018–2020</i> ➔ <i>Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019</i> ➔ <i>Koncepce prevence kriminality JMK 2017–2021</i> ➔ <i>Strategie protidrogové politiky JMK na období 2010–2018 (následně na období 2019–2026)</i>
	Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče	
	Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020</i>
	Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově	
	Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i>
PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn	
	Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí	<ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Plán odpadového hospodářství JMK 2016–2025</i> ➔ <i>Program zlepšování kvality ovzduší Zóna Jihovýchod – CZ06Z</i>

Priorita PRJMK	Opatření PRJMK	Realizační koncepce kraje
		<p>→ <i>Akční plán protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví JMK</i></p> <p>→ <i>Akční plán protihlukových opatření pro aglomeraci Brno</i></p>
PRIORITA 4: KONKURENCE- SCHOPNÉ PODNIKÁNÍ	Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí	→ <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i>
	Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch	→ <i>Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2014–2020</i>

Realizace PRJMK prostřednictvím uvedených koncepcí je v následující kapitole u příslušných aktivit **zvýrazněno zeleně**. Mnohé koncepce řeší témata více opatření. Jako aktivita jsou řazeny pouze jednou u opatření, s nímž mají nejsilnější obsahový průnik (v tabulce jde o tučně zvýrazněné koncepce).

B.2 PRIORITY, OPATŘENÍ A AKTIVITY

Motto: Inteligentní Jihomoravský kraj – Spolupráce při rozvoji území

Pořadí priorit kraje odráží palčivost a návaznost řešení jednotlivých problémů kraje. Významnou roli v jejich nastavení sehrály i názory jednotlivých klíčových aktérů. Nedořešené infrastrukturní (zejména dopravní) záležitosti kraje podvazují rozvoj ve všech dalších oblastech. S ohledem na dostupnost jednotlivých částí kraje a sídelní strukturu dochází k rozrůznění dostupnosti a kvality veřejných a tržních služeb s vlivem na populační vývoj. K tomu se přidávají negativní dopady klimatických změn.

Průřezově v rámci všech priorit jsou řešeny potřeby rozvoje okrajových území kraje a uplatnění „inteligentních“ řešení (koncept smart region). Smart region („Inteligentní region“) je rozvojovým konceptem, který se opírá o využití moderních technologií s cílem zlepšit kvalitu života a zefektivnit správu věcí veřejných. Nejširší uplatnění tento koncept nalézá v oblasti energetiky a v oblasti dopravy, které lze efektivněji řešit nasazením vhodných informačních a komunikačních technologií (ICT). Dále je aplikován např. v oblasti vodohospodářství, odpadového hospodářství, e-governmentu či krizového řízení.

Jednotlivé aktivity jsou specifikovány následujícím způsobem:

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	
Cíle aktivity	Čeho má být dosaženo.
Popis aktivity	Řešená témata, hlavní kroky, akce apod.
Způsob zapojení kraje	Typy činností realizované přímo krajem.
Realizátor	Subjekt, který bude přímo provádět jednotlivé činnosti.
Spolupracující subjekty	Subjekty, které budou zapojeny do činnosti realizátora.
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor garantující realizaci aktivity – je v kontaktu s realizátorem (pokud jím za Jihomoravský kraj není přímo sám), sleduje průběh plnění, iniciuje nové činnosti, zodpovídá za sběr podkladů pro vyhodnocení.
Vazba na analytickou část	Odkaz na výrok SWOT analýzy, bod ze shrnutí, či určitou kapitolu analytické části.
Vazby na ostatní opatření	Uvedení čísel opatření, které doplňují, či úzce souvisí s opatřením.
Indikátory výstupů	Indikátory, které se budou sledovat, jako podklad pro hodnocení plnění.
Zdroje financování	Rozpočet kraje, národní dotace, dotace EU apod.
Územní dopad	Na jakou část kraje aktivita cílí, kde bude probíhat realizace. (Řádek je zařazen, pouze pokud je územní dopad na část kraje).
Priorita	Velmi vysoká / vysoká / střední
Komentář	Doplňující informace. (Řádek je zařazen, pouze pokud je relevantní.)
Projektové záměry	Konkrétní projektové záměry, pokud jsou známy. (Řádek je zařazen, pouze pokud je relevantní.)

PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY

Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb

Přehled aktivit:

- 1.1.1 Podpora výstavby D43
- 1.1.2 Podpora výstavby D52
- 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
- 1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí
- 1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.1 Podpora výstavby D43
Cíle aktivity	Dosáhnout zahájení výstavby D43
Popis aktivity	Volba trasy v návaznosti na výběr varianty v aktualizaci Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK), prosazení co nejdřívějšího zahájení stavby, komplexní podpora výstavby s ohledem na vyjednávací možnosti a kompetence kraje.
Způsob zapojení kraje	Výběr varianty v aktualizaci ZÚR JMK (Odbor územního plánování a stavebního řádu). Účast na stanovení trasy (Odbor dopravy). Prosazení zařazení stavby do harmonogramu staveb Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) s co nejdřívějším termínem (vedení kraje).
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.12, O.9
Vazby na ostatní opatření	1.2, 4.1
Indikátory výstupů	Vydání aktualizace ZÚR s výběrem varianty Zařazení D43 do harmonogramu výstavby
Zdroje financování	Rozpočet kraje (financování podpůrných aktivit kraje, nikoliv výstavby)
Územní dopad	Metropolitní rozvojová oblast Brno, severní část kraje
Priorita	Velmi vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.2 Podpora výstavby D52
Cíle aktivity	Dokončit výstavbu D52 a zajistit dálniční spojení s Vídní
Popis aktivity	Prosazení co nejdřívějšího zahájení stavby, komplexní podpora výstavby s ohledem na vyjednávací možnosti a kompetence kraje.
Způsob zapojení kraje	Prosazení zařazení stavby do harmonogramu staveb ŘSD s co nejdřívějším termínem. Spolupráce s ŘSD při přípravě výstavby.
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.2 Podpora výstavby D52
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.12, O.9
Vazby na ostatní opatření	1.2, 4.1
Indikátory výstupů	Zahájení výstavby zbývajících částí
Zdroje financování	Rozpočet kraje (financování podpůrných aktivit kraje, nikoliv výstavby)
Územní dopad	Metropolitní rozvojová oblast Brno, jižní část kraje
Priorita	Velmi vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
Cíle aktivity	Zlepšit dopravní dostupnost kraje
Popis aktivity	Podpora výstavby D55, zkapacitnění D1 a D2 v brněnské aglomeraci, modernizace silnice I/53 apod. Vytváření sítě migračních koridorů a nadzemních i podzemních ekoduktů, tvorba izolační zeleně kolem cest.
Způsob zapojení kraje	Prosazení zařazení staveb do harmonogramu staveb ŘSD s co nejdřívejším termínem.
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.12, O.9
Vazby na ostatní opatření	1.2, 4.1
Indikátory výstupů	Zahájené / zrealizované stavby ŘSD v kraji
Zdroje financování	Rozpočet kraje (financování podpůrných aktivit kraje, nikoliv výstavby)
Územní dopad	Zejména metropolitní rozvojová oblast Brno, Znojensko, Hodonínsko, Břeclavsko, Mikulovsko
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí
Cíle aktivity	Snížit množství automobilů v projíždějících intravilány obcí
Popis aktivity	Podpora dostavby obchvatu Znojma a zahájení stavby obchvatu Břeclavi, budování silničních obchvatů dalších měst a obcí (např. Hodonín, Mikulov, Bučovice), podpora projektů, které přispějí k maximálnímu vyvedení dálkové tranzitní dopravy nejen z města Brna, ale i ostatních měst a obcí (odvedení kamionové dopravy směřující k hraničnímu přechodu Hodonín – Holíč z centra města Hodonín na hraniční přechod Sudoměřice – Skalica), podpora a opatření maximálního omezení tranzitní dopravy na silnicích II. a III. třídy. Vyloučení průjezdu kamionové dopravy centrem města Hodonín. Protihluková opatření u komunikací s vydaným časově omezeným povolením provozu.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí
Způsob zapojení kraje	Prosazení zařazení staveb do harmonogramu staveb ŘSD s co nejdřívějším termínem. Spolupráce s ŘSD na přípravě staveb dle kompetencí a možností kraje. Spolupráce s obcemi.
Realizátor	Jihomoravský kraj, Správa a údržba silnic JMK
Spolupracující subjekty	Obce, Ministerstvo dopravy, Ředitelství silnic a dálnic
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.12, O.9
Vazby na ostatní opatření	1.2
Indikátory výstupů	Počet dokončených obchvatů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Doprava, IROP)
Priorita	Vysoká
Projektové záměry	Dle plánu výstavby SÚS JMK

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury
Cíle aktivity	Zlepšit dopravní dostupnost kraje v rámci střední Evropy
Popis aktivity	Spolupráce na modernizaci s ohledem na TEN-T i s ohledem na IDS a rozvoj okrajových regionů, stanovení uspořádání železničního uzlu Brno s ohledem na priority rozvoje kraje. Podpora systému rychlé železnice, zahrnující výstavbu vysokorychlostních tratí v úseku Praha – Brno – Ostrava / Břeclav s napojením na Rakousko a Slovensko. Podpora modernizace železničního uzlu Brno a tratě Brno – Česká Třebová. Podpora modernizace tratě Brno – Přerov.
Způsob zapojení kraje	Aktivní zapojení do zpřesňování záměrů. Prosazování záměrů na národní úrovni. Podpora přípravy výstavby dle kompetencí a možností kraje.
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Správa železniční dopravní cesty
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.14, O.12
Vazby na ostatní opatření	1.2
Indikátory výstupů	Počet staveb zařazených do harmonogramu výstavby ŘSD.
Zdroje financování	Rozpočet kraje (financování podpůrných aktivit kraje, nikoliv výstavby)
Priorita	Vysoká

Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti

Přehled aktivit:

- 1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy
- 1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
- 1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021
- 1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu
- 1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
- 1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK
- 1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy
- 1.2.8 Realizace Konceptu rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023
- 1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility
- 1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy
Cíle aktivity	Omezit kolize v oblasti dopravní dostupnosti a obslužnosti
Popis aktivity	Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti navazujících oprav obecní dopravní infrastruktury, spolupráce při řešení dopravních problémů obcí (nadměrná dopravní zátěž, nedodržování pravidel provozu) a operativní realizace neinvestičních řešení. Zlepšování dopravních provázaností k zajištění udržitelné mobility. Koordinace rozvoje dopravní telematiky.
Způsob zapojení kraje	Sledování termínů oprav/rekonstrukcí/modernizací jiných subjektů ve vztahu k plánovaným akcím SÚS JMK Spolupráce na omezování dopadů realizace dopravních staveb Setkání s obcemi
Realizátor	Odbor dopravy, Správa a údržba silnic JMK
Spolupracující subjekty	Ředitelství silnic a dálnic, KORDIS, Policie ČR, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7
Vazby na ostatní opatření	1.1
Indikátory výstupů	–
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
Cíle aktivity	Zlepšit stav silnic v majetku kraje
Popis aktivity	Postupná modernizace celé sítě krajských silnic, opravy silnic a mostů, přednostní odstraňování havarijních stavů, opatření ke zvyšování bezpečnosti provozu.
Způsob zapojení kraje	Realizace investic do silniční infrastruktury – opravy, rekonstrukce, modernizace, přeložky apod.
Realizátor	Správa a údržba silnic JMK
Spolupracující subjekty	Obce, Ředitelství silnic a dálnic

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.16
Vazby na ostatní opatření	1.1
Indikátory výstupů	Délka zrekonstruovaných silnic Počet opravených mostů
Zdroje financování	Fondy EU (OP Doprava, IROP), rozpočet kraje
Priorita	Velmi vysoká
Projektové záměry	Dle plánu výstavby SÚS JMK

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021																		
Cíle aktivity	Zkvalitnit dopravní obslužnost v kraji																		
Popis aktivity	<p>Obsah plánu:</p> <p>1 Popis zajišťovaných veřejných služeb v přepravě cestujících 2 Standardy dopravní obslužnosti (součástí je uvedení limitujících prvků železniční infrastruktury a cesty k jejich odstranění) 3 Technické a provozní standardy 4 Finanční toky 5 Časový harmonogram uzavírání nových smluv o veřejných službách</p> <p>Ve vztahu k udržení života na venkově a také ke zlepšení dostupnosti volnočasových aktivit bude věnována pozornost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Udržení veř. dopr. do menších obcí v okrajových částech dne a o víkendů. – Zachování a rozvoj nočních spojů mezi Brnem a významnými obcemi kraje. 																		
Způsob zapojení kraje	Financování dopravní obslužnosti Stanovování a úpravy standardů dopravní obslužnosti Součinnost s KORDIS JMK, s městem Brnem Spolupráce a komunikace s obcemi																		
Realizátor	KORDIS JMK																		
Spolupracující subjekty	Obce, dopravci zajišťující pro kraj regionální dopravu																		
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy																		
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT S.20, O.13																		
Vazby na ostatní opatření	4.2																		
Indikátory výstupů	Viz Plán dopravní obslužnosti																		
Zdroje financování	Rozpočet kraje																		
Priorita	Střední																		
Komentář	<p>Předpokládané výše kompenzace vyplácené JMK (v tis. Kč)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Železniční doprava</td> <td>960 000</td> <td>980 000</td> <td>1 005 000</td> <td>1 450 000</td> <td>1 430 000</td> </tr> <tr> <td>Osobní linková doprava</td> <td>577 000</td> <td>600 000</td> <td>630 000</td> <td>660 000</td> <td>690 000</td> </tr> </tbody> </table>		2017	2018	2019	2020	2021	Železniční doprava	960 000	980 000	1 005 000	1 450 000	1 430 000	Osobní linková doprava	577 000	600 000	630 000	660 000	690 000
	2017	2018	2019	2020	2021														
Železniční doprava	960 000	980 000	1 005 000	1 450 000	1 430 000														
Osobní linková doprava	577 000	600 000	630 000	660 000	690 000														

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu
Cíle aktivity	Zvýšit kvalitu vlakové dopravy
Popis aktivity	Realizace projektu „Pořízení nových železničních elektrických jednotek do majetku Jihomoravského kraje“.
Způsob zapojení kraje	Realizace projektu – nákup železničních jednotek a jejich následný pronájem vybranému dopravci
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Dopravci zajišťující pro kraj regionální dopravu
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.15
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet nakoupených železničních jednotek
Zdroje financování	OP Doprava, rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro cestování veřejnou dopravou
Popis aktivity	Realizace dalších přestupních uzlů IDS JMK včetně systémů P+R (Park & Ride), B+R (Bike & Ride). Rozvoj elektronických odbavovacích, řídicích a informačních systémů v dopravě (dopravní telematika). Zapojení kraje do koordinace systému parkování v návaznosti na IDS JMK („chytré parkování“), ekologizace IDS JMK. Spolupráce s obcemi v oblasti zefektivnění fungování IDS JMK včetně budování parkovišť P+R a jejich vzájemné kompatibility. Podpora informovanosti o nabídce dopravních služeb na Baťově kanále.
Způsob zapojení kraje	Spoluvytváření dopravního systému Spolupráce a koordinace s obcemi Koordinace systému parkování v návaznosti na IDS JMK
Realizátor	KORDIS JMK
Spolupracující subjekty	Obce, dopravci
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT S.20, O.13
Vazby na ostatní opatření	4.2
Indikátory výstupů	Počet vybudovaných / modernizovaných přestupních uzlů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Doprava, IROP)
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK
Cíle aktivity	Zmodernizovat a dobudovat regionální železniční infrastrukturu
Popis aktivity	Zařazení severojižního kolejového diametru v Brně do systému regionální dráhy. Podpora modernizace a elektrifikace železniční tratě Brno – Zastávka u Brna – Náměšť nad Oslavou, podpora výstavby a modernizace krátkých regionálních tratí (Hustopeče, Židlochovice a Boskovice). Prosazování další přípravy modernizace a elektrizace tratí Blažovice – Veselí n. M., Střelice – M. Krumlov/Ivančice, Tišnov – Nedvědice, dokončení revitalizace Břeclav – Znojmo. Podpora řešení kapacity tratí zaústěných do uzlu Brno.
Způsob zapojení kraje	Aktivní zapojení do zpřesňování záměrů Prosazování záměrů na národní úrovni Podpora přípravy výstavby dle kompetencí a možností kraje
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Správa železniční dopravní cesty
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.14
Vazby na ostatní opatření	1.1
Indikátory výstupů	Počet dokončených staveb Počet staveb v realizaci
Zdroje financování	Rozpočet kraje (financování podpůrných aktivit kraje, nikoliv výstavby)
Územní dopad	Spádová území kolem modernizovaných tratí (dle systému IDS JMK)
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy
Cíle aktivity	Zvýšit počet leteckých linek a počtu leteckých spojů z brněnského letiště
Popis aktivity	Rozvoj letecké dopravy v Brně a možnost jejího zintenzivnění ve spolupráci s městem Brnem s možností řešení adekvátních kompenzací pro obce, zasažené rozvojem letecké dopravy. Posílení spojení na letiště Mnichov, které bude fungovat jako hlavní uzel Jihomoravského kraje pro návazné cestování leteckou dopravou do dalších destinací.
Způsob zapojení kraje	Podpora dosažení výjimky pro veřejnou podporu Revize smluv týkajících se letiště Brno Finanční podpora letecké dopravy v kraji
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Letiště Brno
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje / Odbor majetkový
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.18

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy
Vazby na ostatní opatření	1.1
Indikátory výstupů	Počet pravidelných leteckých linek Počet leteckých spojů za týden na pravidelných linkách
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.8 Realizace Konceptce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023
Cíle aktivity	Zvýšit podíl cyklodopravy
Popis aktivity	<p style="text-align: center;">Zaměření konceptce:</p> <p>Vize v cyklistické dopravě, vize v cykloturistice</p> <p>Priorita 1 Cyklistická doprava jako součást dopravního systému</p> <p>Cíl 1.1 Zvýšení bezpečnosti cyklistů budováním cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty</p> <p>Cíl 1.2 Vytvoření podmínek pro koncepční řešení cyklistické dopravy na krajských a státních dopravních stavbách</p> <p>Cíl 1.3 Začlenění cyklistické dopravy do IDS</p> <p>Priorita 2 Cykloturistika a terénní cyklistika jako součást rekreace a CR</p> <p>Cíl 2.1 Zajištění komplexní marketingové prezentace rekreační cyklistiky</p> <p>Cíl 2.2 Realizace významných projektů na území kraje</p> <p>Cíl 2.3 Podpora doprovodné cyklistické infr. a kvalitních služeb</p> <p>Priorita 3 Koordinace a partnerství</p> <p>Cíl 3.1 Koordinace aktivit v cyklistické dopravě a rekreační cyklistice</p> <p>Cíl 3.2 Realizace vzdělávacích, komunikačních a osvětových témat</p> <p>V rámci infrastruktury pro cyklodopravu bude návazně na koncepci věnována pozornost rovněž zajištění údržby a značení stávajících cyklostezek. <i>Infrastruktura pro cyklodopravu slouží i dalším druhým nemotorové dopravy (koloběžky, in-line brusle, chůze).</i></p>
Způsob zapojení kraje	<p>Koncepční usměrňování systému a infrastruktury pro cyklodopravu</p> <p>Koordinace aktivit obcí</p> <p><i>Dotační program JMK: Podpora udržování čistoty cyklistických komunikací a úpravy běžeckých lyžařských tratí v JMK</i></p> <p><i>Dotační program JMK: Podpora rozvoje cyklistiky a cyklistické dopravy v JMK</i></p> <p>Přímé investiční zapojení kraje do budování cyklostezek pro cykloturistiku je řešeno aktivitou v rámci opatření 4.2.</p>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, KORDIS JMK, Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.17
Vazby na ostatní opatření	4.2
Indikátory výstupů	Délka nově vybudovaných cyklostezek v kraji
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (IROP)
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro elektromobilitu
Popis aktivity	Analýza stávající situace v kraji, podpora rozvoje sítě dobíjecích a plnicích stanic, spolupráce se zřizovateli infrastruktury pro elektromobilitu. Podpora budování infrastruktury pro elektrokola (zejména na cyklisty hojně využívaných trasách, např. Moravské vinařské stezky). Rozvoj synergických efektů s infrastrukturou pro veřejnou dopravu (např. umístění dobíjecích stanic ve vazbě na P+R, B+R).
Způsob zapojení kraje	Zmapování infrastruktury pro elektromobilitu v kraji Iniciace setkávání aktérů rozvoje elektromobility Spolupráce s obcemi, výzkumnými organizacemi
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, podnikatelé
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy / odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT O.14
Vazby na ostatní opatření	4.1
Indikátory výstupů	Počet dobíjecích stanic pro elektromobil / pro elektro kola
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost)
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty
Cíle aktivity	Zlepšit dopravní chování obyvatel kraje
Popis aktivity	Podpora dopravní výchovy na školách, veřejných osvětových akcí, zájmové činnosti, realizace potřebné infrastruktury.
Způsob zapojení kraje	Finanční podpora akcí a budování vybrané infrastruktury
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Školy a školská zařízení, obce, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor dopravy / odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.7 SWOT W.16, W.17
Vazby na ostatní opatření	4.1
Indikátory výstupů	Počet podpořených akcí
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury

Přehled aktivit:

- 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
- 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou
- 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody
- 1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
Cíle aktivity	Zkvalitnit hospodaření s odpadními vodami v obcích
Popis aktivity	Realizace Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací JMK.
Způsob zapojení kraje	Informační osvěta v oblasti budování veřejných kanalizací v menších sídlech, včetně čištění odpadních vod. <i>Dotační program v oblasti vodního hospodářství – Podprogram 2: Podpora v oblasti odkanalizování a čištění odpadních vod</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, Státní fond životního prostředí, Ministerstvo zemědělství
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.8 SWOT S.25, W.23, O.16, O.19, T.9
Vazby na ostatní opatření	3.2
Indikátory výstupů	Počet obcí s oddílnou kanalizací
Zdroje financování	Rozpočet kraje, OP Životní prostředí, Ministerstvo zemědělství, rozpočty obcí
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou
Cíle aktivity	Zkvalitnit systém zásobování pitnou vodou v obcích
Popis aktivity	Realizace Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací JMK. Ochrana stávajících vodních zdrojů a vyhledávání a budování nových zdrojů pitné vody, podpora zajištění zásobování pitnou vodou, prevence vzniků krizových situací (např. ohrožení strategických vodních zdrojů systému Bzenec – komplex těžbou štěrkopísku u Uherského Ostrohu). Dobudování vodovodů pro veřejnou potřebu.
Způsob zapojení kraje	Podpora meziobecní spolupráce Pomoc při ochraně stávajících vodních zdrojů. Pomoc při vyhledávání a budování nových zdrojů pitné vody Metodická pomoc při získávání dotací z OP Životní prostředí <i>Dotační program JMK: Dotační program v oblasti vodního hospodářství – Podprogram 1: Podpora v oblasti vodárenství.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, Státní fond životního prostředí
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.8 SWOT W.22, W.23

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet obcí s renovovaným vodovodem. Počet nových zdrojů pitné vody.
Zdroje financování	Rozpočet kraje, OP Životní prostředí, Ministerstvo zemědělství, rozpočty obcí
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody
Cíle aktivity	Zajistit efektivnější hospodaření s vodou
Popis aktivity	Podpora pasivních opatření zajišťujících efektivnější hospodaření s vodou (propustné povrchy, vegetační střechy) a opatření na zadržování dešťové vody v místě spadu (vsakovací průlehy, retence vody a její regulovaný odtok) u soukromých nemovitostí, krajských a obecních budov. Podpora zadržování vody v krajině (malé retenční nádrže). Osvěta v oblasti hospodaření s vodou mezi obcemi a obyvateli.
Způsob zapojení kraje	Zavedení dotačního podprogramu z krajských zdrojů na opatření hospodaření s vodou Finanční a informační podpora realizace propustných povrchů, vegetačních střech, vsakovacích průlehů a retenčních nádrží u nemovitostí ve vlastnictví kraje. Informační a osvětová činnost v oblasti hospodaření s vodou mezi obcemi a obyvateli Vyjednávání a spolupráce s Ministerstvem životního prostředí a Povodím Moravy
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, Ministerstvo životního prostředí, vlastníci a nájemci vodních nádrží, vlastníci budov, zemědělci
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí / odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.8, A.2.9 SWOT W.25, T.10, T.11
Vazby na ostatní opatření	3.1
Indikátory výstupů	Počet osvětových a informačních akcí Počet zavedených opatření na efektivnější hospodaření s vodou
Zdroje financování	Rozpočet kraje, OP Životní prostředí
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury
Cíle aktivity	Zvýšit pokrytí území Jihomoravského kraje vysokorychlostním internetem
Popis aktivity	Podpora zavádění vysokorychlostního internetu v malých obcích – analýza dostupnosti optické sítě, koordinace iniciace, podpora diskuzí a setkávání obcí a relevantních aktérů, využití informačních technologií při prevenci bezpečnosti.
Způsob zapojení kraje	Realizace a metodická podpora projektů týkajících zavádění vysokorychlostního internetu Aktualizace mapy pokrytí vysokorychlostním internetem Pořádání diskuzních akcí mezi obcemi a relevantními aktéry

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, společnosti věnující se výstavbě sítí vysokorychlostního internetu
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje / Odbor informatiky
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.8 SWOT S.22, W.20
Vazby na ostatní opatření	2.5, 2.6
Indikátory výstupů	Plocha pokrytí vysokorychlostním internetem
Zdroje financování	OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, rozpočet kraje
Územní dopad	Zejména okrajová území kraje
Priorita	Střední

PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému

Přehled aktivit:

- 2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK
- 2.1.2 Realizace Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020
- 2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání
- 2.1.4 Zlepšení stavu budov škol

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK
Cíle aktivity	Zlepšit fungování a výstupy základního a středního školství v kraji
Popis aktivity	<p style="text-align: center;">Priority a cíle dlouhodobého záměru:</p> <p>B.1 Kvalita vzdělávání B.1.a Kvalita procesu vzdělávání, monitorování a hodnocení vzdělávání B.1.b Podpora pedagogických pracovníků a ředitelů škol B.1.c Podpora polytechnického vzdělávání včetně EVVO³¹ a vzdělávání pro udržitelný rozvoj B.1.d Podpora „bezpečného školního prostředí“ B.1.e Podpora rozvoje výuky cizích jazyků</p> <p>B.2 Rovné příležitosti ve vzdělávání B.2.a Podpora společného vzdělávání B.2.b Podpora poradenského systému B.2.c Podpora škol samostatně zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením jako odborných a metodických center pro školy hlavního vzd. proudu a pro vzd. děti a žáků s těžkým zdravotním postižením B.2.d Podpora znevýhodněných B.2.e Podpora nadaných a talentovaných dětí, žáků a studentů</p> <p>B.3 Sbližování vzdělávání a trhu práce B.3.a Podpora odborn. vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů B.3.b Podpora podnikavosti, iniciativy a kreativity B.3.c Rozvoj kariérového poradenství B.3.d Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání</p> <p>B.4 Efektivita vzdělávání B.4.a Budování efektivní sítě škol a školských zařízení B.4.b Efektivní systém financování</p> <p style="text-align: center;">Přehled obecných priorit krajského akčního plánu:</p> <p>A: Podpora odborného vzd. včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů B: Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě (vč. EVVO) C: Podpora polytechnického vzd. (přírodovědné a technické vzd.) D: Škola jako centrum celoživotního vzdělávání E: Rozvoj kariérového poradenství (včetně ZŠ) F: Podpora inkluze G: ICT kompetence H: Rozvoj výuky cizích jazyků</p>

³¹ Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK
Způsob zapojení kraje	Využívání Dlouhodobého záměrů k usměrňování rozvoje vzdělávacích aktivit, podpora fungování a zkvalitňování základních a středních škol Využívání Krajského akčního plánu k podpoře rozvoje školství – podpora získávání dotačních finančních prostředků, rozvoj vazeb mezi základním a středním školstvím <i>Dotační program JMK: Dotační program „Do světa!“</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Střední školy, základní školy, mateřské školy, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT W.9
Vazby na ostatní opatření	4.1
Indikátory výstupů	Dle Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, IROP)
Priorita	Vysoká
Projektové záměry	Dle Krajského akčního plánu JMK

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.2 Realizace Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020
Cíle aktivity	Implementovat v Jihomoravském kraji cíle stanovené v národní Koncepti podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020
Popis aktivity	Průřezová aktivita týkající se realizace opatření, jež naplňují cíle stanovené v Koncepti podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020.
Způsob zapojení kraje	Kontrola, aby činnosti JMK byly v souladu s cíli stanovenými v Koncepti podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020 <i>Vytvoření a realizace Koncepce podpory práce s nadanými v JMK</i> <i>Dotační program JMK: Program podpory nadaných studentů v JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Školy (základní a střední) a školská zařízení, vysoké školy, Národní institut pro další vzdělávání, Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6.
Vazby na ostatní opatření	2.1, 2.4
Indikátory výstupů	Počet certifikovaných základních škol / středních škol Počet identifikovaných nadaných žáků základních škol / středních škol Počet identifikovaných žáků základních škol / středních škol Počet žáků zařazených do Programu podpory nadaných studentů v JMK Počet škol podpořených v rámci Progr. podpory nadaných studentů v JMK Celková výše fin. prostř. v rámci Progr. podpory nadaných studentů v JMK Počet prací SOČ podpoř. v rámci Progr. podpory nadaných studentů v JMK

	Počet ZŠ/SŠ podpořených v rámci rozvojového programu vyhlášeného ze strany MŠMT Excelence základních a středních škol (dále Excelence) Celková výše finančních prostředků získaných ZŠ/SŠ v rámci Excelence Výše finančních prostředků získaných ZŠ/SŠ v rámci Excelence v procentuálním vyjádření vůči alokaci pro ČR v daném roce
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání
Cíle aktivity	Posílit koordinaci a návaznosti rozvojových projektů v oblasti vzdělávání
Popis aktivity	Aktivita reaguje na realizaci množství projektů různého typu, kdy nejsou dostupné komplexní informace o zapojení jednotlivých vzdělávacích zařízení do projektů, o jejich personální a finanční zátěži apod. Sledování rozložení a charakteristik realizovaných projektů umožní zkoordinovat další investice do škol, provázat přínosy neinvestičních projektů (např. výměna zkušeností blízkých škol), případně eliminovat duplicitní projekty. Budou využity informace z informačního systému MS2014+.
Způsob zapojení kraje	Zpracování přehledů projektů Koordinace a usměrňování projektů dle kompetencí kraje
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo pro místní rozvoj, školy
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT O.5
Vazby na ostatní opatření	2.6
Indikátory výstupů	Zpracované přehledy projektů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.4 Zlepšení stavu budov i areálů škol
Cíle aktivity	Zlepšit hmotné zázemí pro činnost škol
Popis aktivity	Postupné opravy/rekonstrukce/modernizace budov škol a školních areálů. Iniciace prodeje budov, které nejsou dlouhodobě využívány a jejichž provoz a údržba zbytečně zatěžují rozpočet kraje; změna vlastnictví těch budov, ve kterých jsou krajská školská zařízení v nevýhodném nájmu. Pasportizace školských budov v regionu a nastavení spravedlivého systému přerozdělování odpisů mezi jednotlivé školy. Ekologizace provozu.
Způsob zapojení kraje	Pasportizace budov v majetku kraje a vytvoření plánu jejich obnovy Realizace projektů ke zlepšení stavu budov Podpora uplatnění smart prvků v provozu škol (technologie v oblasti vytápění, tepelných úspor, osvětlení, zabezpečení budov)
Realizátor	Příspěvkové organizace kraje v oblasti školství
Spolupracující subjekty	Obce

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.1.4 Zlepšení stavu budov i areálů škol
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor investic
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet opravených budov škol Počet budov škol s nově uplatněnými smart prvky v provozu
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (IROP)
Priorita	Střední
Projektové záměry	Dle pasportizace budov a následného plánu obnovy

Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje

Přehled aktivit:

- 2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025
- 2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů
- 2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019
- 2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021
- 2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025
Cíle aktivity	Zlepšit využití lidského potenciálu kraje
Popis aktivity	Zaměření strategie: 1. VZDĚLÁVÁNÍ A ZAMĚSTNANOST 1.1 Kvalita a struktura školství; 1.2 Propojení školství a praxe 1.3 Výzkum, vývoj, inovace; 1.4 Rozvoj vzdělávání dospělých 1.5 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovních sil 2. ROZVOJ LIDSKÉHO POTENCIÁLU A SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ 2.1 Age management; 2.2 Aktivní a pozitivní stárnutí 2.3 Rozvoj občanské společnosti; 2.4 Sociální začleňování 2.5 Integrace cizinců
Způsob zapojení kraje	Realizace koncepce – činnost Rady pro rozvoj lidských zdrojů, koordinace a iniciace činností Spolupráce s klíčovými aktéry rozvoje lidských zdrojů a podpora jejich činnosti <i>Dotační program JMK: Dotační program na činnost národnostních menšin (program je v gesci odboru školství)</i>
Realizátor	Rada pro rozvoj lidských zdrojů JMK
Spolupracující subjekty	Státní správa, obce, nestátní neziskové organizace, podnikatelé, školy
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.3, A.2.6 SWOT S.4, W.2, W.3, W.4, W.5

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025
Vazby na ostatní opatření	2.1
Indikátory výstupů	Dle Strategie rozvoje lidských zdrojů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání)
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů
Cíle aktivity	Zlepšit dostupnost a kvalitu sociálních služeb
Popis aktivity	<p>Systémové priority plánu: Priorita A: Podpora procesu plánování dostupnosti sociálních služeb na místní a regionální úrovni Priorita B: Optimalizace krajské sítě sociálních služeb v JMK s ohledem na potřebnost, kvalitu a finanční udržitelnost Priorita C: Podpora zvyšování kvality sociálních služeb Priorita D: Podpora informovanosti o sociálních službách</p> <p>Priority pro cílové skupiny: Senioři: 1. Dostupná nabídka terénních a ambulantních služeb odpovídajících rozdílným potřebám a specifickým životním situacím seniorů, 2. Udržitelná síť pobytových zařízení pro seniory s ohledem na jejich specifické potřeby. Osoby se zdravotním postižením: 1. Optimalizace a doplnění stávající sítě o služby poskytované nejpřirozenějšími formami a umožňující běžný způsob života, 2. Podpora sociálních služeb pro specifické cílové skupiny. Děti, mládež a rodina: 1. Zajištění dostupné sítě sociálních služeb pro rodiny ohrožené nepříznivou sociální situací, 2. Zajištění udržitelné, dostupné a vzájemně provázané sítě služeb podporující rodiny v zachování základních funkcí i jejich jednotlivé členy v obtížných životních situacích. Osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby v krizi: 1. Podpora stávajících kapacit zařízení zařazených do krajské sítě se zaměřením na zvyšování kvality a provázanosti jednotlivých služeb, 2. Podpora rozvoje kapacit sociálních služeb pro osoby závislé na návykových látkách.</p> <p>Ve vazbě na plán se kraj zaměří na: rozšíření služeb mobilních hospiců a paliativní péče v domácím prostředí, zvýšení počtu míst v domovech pro seniory i domech s pečovatelskou službou, zavedení centrální evidence žadatelů o místa v těchto domovech, zlepšení informovanosti občanů o nabízených sociálních službách, podpora rozvoje domů na půli cesty, které zajišťují ubytování mladým lidem do 26 let, a dalších služeb sociální prevence. Budou upřednostňovány menší lokální zařízení pro seniory v místě bydliště (zejména budované obcemi).</p> <p>Bude podporováno posílení terénních sociálních služeb tak, aby měly i kapacity na vyhledávání potřebných osob. Bude posílena analytická činnost s cílem získat kvalitní data o lokalitách s kumulací sociálních problémů.</p>
Způsob zapojení kraje	Koordinace systému sociálních služeb a stanovení způsobu financování Tvorba provázaných kvalitních analytických podkladů ve vztahu k lokalitám s kumulací sociálních problémů; posílení monitoringu v terénu Sledování a dílčí koordinace nástrojů k řešení sociálního vyloučení

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů
	<i>Dotační podpora na zajištění sociálních služeb dle pravidel financování sociálních služeb JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj, příspěvkové organizace kraje v sociální oblasti
Spolupracující subjekty	Nestátní neziskové organizace, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor sociálních věcí
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT S.15, W.11, T.6
Vazby na ostatní opatření	2.3
Indikátory výstupů	Dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Zaměstnanost, IROP)
Priorita	Vysoká
Projektové záměry	Dle koncepčních dokumentů

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro život rodin
Popis aktivity	Priority koncepce: Priorita 1: Podpora vytváření vhodných životních podmínek pro fungování rodin a spoluvytváření prostředí příznivého rodině Priorita 2: Slučitelnost rodiny a zaměstnání Priorita 3: Podpora služeb pro rodiny Priorita 4: Osvětově informační činnost Priorita 5: Institucionální zabezpečení rodinné politiky
Způsob zapojení kraje	Realizace koncepce – iniciace, koordinace, podpora zlepšení podmínek pro život rodin <i>Dotační program JMK: Podpora služeb pro rodiny poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi.</i> <i>Dotační program JMK: Dotační program na podporu pečujících osob</i> <i>Dotační program JMK: Podpora vzniku a rozvoje alternativních forem péče o předškolní děti</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, nestátní neziskové organizace, podnikatelé
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor sociálních věcí
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT T.6
Vazby na ostatní opatření	2.3, 2.4, 2.5
Indikátory výstupů	Dle Koncepce rodinné politiky JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Zaměstnanost)
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021
Cíle aktivity	Zvýšit bezpečnost v kraji
Popis aktivity	<p>Specifické cíle koncepce: Specifický cíl 1: Podpora projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti v kraji a aktivní role JMK v Programu prevence kriminality MV ČR Specifický cíl 2: Podpora a koordinace aktivit a subjektů zapojených do systému prevence kriminality v JMK a zvyšování jejich odborné úrovně Specifický cíl 3: Informování veřejnosti o problematice prevence kriminality Cílové skupiny: 1. oběti trestné činnosti, 2. potencionální oběti, 3. potencionální pachatelé, 4. pachatelé trestné činnosti</p>
Způsob zapojení kraje	Realizace koncepce – podpora projektů, iniciace a koordinace činností, spolupráce s aktéry <i>Dotační program JMK: Dotační program pro oblast prevence kriminality</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Nestátní neziskové organizace, obce, Policie ČR, obecní policie
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.10
Vazby na ostatní opatření	2.1
Indikátory výstupů	Dle Koncepce prevence kriminality JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost)
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.5 Realizace Strategie protidrogové politiky JMK
Cíle aktivity	Naplnit cíle strategie protidrogové politiky kraje
Popis aktivity	<p>Hlavními cíli strategie protidrogové politiky kraje jsou:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Posílení plošného systému primární prevence v JMK a zajištění základních kvalitních programů primární prevence v JMK, 2. Zajištění základní sítě služeb léčby, resocializace a Harm Reduction uživatelů návykových látek v JMK. Zvyšování kvality života klientů, uživatelů drog, alkoholu, tabáku, léků i gamblerů, prostřednictvím vyváženého léčebného a léčebně rehabilitačního systému pro uživatele všech typů návykových látek a závislostí a pro jejich rodiče a blízké. Souborem specifických přístupů snižovat potenciální rizika všech typů návykových látek a ekonomické, zdravotní a sociální dopady jejich užívání na jedince a společnost, 3. Informační a vzdělávací systém v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže a v oblasti léčby, resocializace a snižování rizik. <p>Cílové skupiny: děti, žáci, studenti škol a školských zařízení, pedagogičtí pracovníci, experimentátoři, konzumenti, víkendoví uživatelé, problémoví uživatelé návykových látek a závislí na návykových látkách, včetně alkoholu, tabáku, léků a gamblerů, rodičů a blízkých.</p>
Způsob zapojení kraje	Realizace Strategie protidrogové politiky JMK na období 2010–2017 a následně na období 2019–2026 a jejich krátkodobých realizačních plánů – podpora projektů, iniciace a koordinace činností, spolupráce s aktéry <i>Dotační program JMK: Dotační program pro oblast protidrogových aktivit</i>

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.2.5 Realizace Strategie protidrogové politiky JMK
	<i>Dotační program JMK: Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Nestátní neziskové organizace, obce, Policie ČR, obecní policie
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.10
Vazby na ostatní opatření	2.1
Indikátory výstupů	Dle Strategie protidrogové problematiky JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost)
Priorita	Střední

Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče³²

Přehled aktivit:

- 2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče
- 2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje
- 2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích
- 2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče
Cíle aktivity	Optimalizovat síť zdravotnických zařízení a dosáhnout potřebné kvality zdravotní péče ve všech částech kraje
Popis aktivity	Pravidelné vytváření analýz kapacit zdravotnických zařízení a personálního zajištění zdravotních služeb s ohledem na aktuální i výhledové potřeby. Pravidelné hodnocení kvality poskytovaných zdravotních služeb. Úprava lůžkových i personálních kapacit zdravotnických zařízení dle výsledků analýz a hodnocení. Zpracování koncepce zdravotnictví.
Způsob zapojení kraje	Zpracování analýz a hodnocení Vytvoření koncepce zdravotnictví Úprava lůžkových a personálních kapacit v krajských zdravotnických zařízeních
Realizátor	Jihomoravský kraj, zdravotnická zařízení
Spolupracující subjekty	Obce, zdravotní pojišťovny
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor zdravotnictví
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT W.10

³² Kraj ze zákona zajišťuje přednemocniční péči: Zdravotnická záchranná služba JMK, lékařská pohotovostní služba a protialkoholní záchytná stanice. Zajištění další zdravotní péče je v kompetenci zdravotních pojišťoven. Zde kraj může zasahovat a ovlivňovat zařízení, která zřizuje.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče
Vazby na ostatní opatření	-
Indikátory výstupů	Kapacita lůžkových a ambulantních zařízení, počty lékařů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje
Cíle aktivity	Zvýšit kvalitu lékařského i nelékařského personálu ve zdravotnických zařízeních
Popis aktivity	Zvýšení kvalifikovanosti zdravotnického personálu prostřednictvím kvalitních vzdělávacích kurzů. Rozvoj spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a zdravotnickými zařízeními pro zajištění ideálního obsahu i formy vzdělávání vzhledem k potřebám pracovníků. Zajištění vzdělávání personálu ve zdravotnických zařízeních. Prohlubování možností praxí studentů zdravotnických škol ve zdravotnických zařízeních. Podpora zvýšení počtu lékařů zabývajících se paliativní péčí. Zlepšování podmínek pro práci nelékařských zdravotnických pracovníků a lékařů a zlepšení provázanosti jednotlivých typů zařízení (prosazování změn na národní úrovni.
Způsob zapojení kraje	Metodická podpora Zprostředkování kontaktů Koordinace aktivit Školení provozních zaměstnanců krajských zdravotnických zařízení. V spolupráci s Asociací krajů prosazovat potřebné změny ve fungování a financování zdravotnické péče na národní úrovni.
Realizátor	Zdravotnická zařízení, vzdělávací instituce
Spolupracující subjekty	Jihomoravský kraj, zdravotní pojišťovny
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor zdravotnictví
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT S.16
Vazby na ostatní opatření	-
Indikátory výstupů	Počet uskutečněných vzdělávacích aktivit, počet absolventů těchto kurzů
Zdroje financování	Rozpočty zdravotnických zařízení, státní rozpočet, rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích
Cíle aktivity	Zlepšit dostupnost zdravotní péče ve všech částech kraje
Popis aktivity	Podpora subjektů (lékařů i neziskových organizací), které poskytují zdravotní péči. Zajištění informační a metodické podpory, vedoucí ke zkvalitnění činnosti subjektů poskytujících zdravotní péči. Rozšíření ordináčních hodin, případně i zřízení nových ordinací lékařů – především v těch obcích či regionech, kde zdravotní péče chybí nebo je obtížně dopravně dostupná.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích
	Podpora dalšího rozvoje terénních zdravotnických služeb (domácí hospicová péče, zajištění pravidelného drobného ošetření /převazy, injekce apod./). Podpora efektivního provázání terénní sociální a terénní zdravotní péče.
Způsob zapojení kraje	Informační a metodická podpora činnosti subjektů v regionech s horším zajištěním zdravotní péče Podpora přeshraniční spolupráce v okrajových regionech <i>Dotační program JMK: Dotační program na podporu poskytování domácí hospicové péče v Jihomoravském kraji.</i> <i>Dotační program JMK: Dotační program na podporu a rozvoj nestátních neziskových organizací zajišťujících veřejně prospěšnou činnost v oblasti zdravotnictví – Dotační titul v oblasti poskytování zdravotní péče</i>
Realizátor	Nestátní neziskové organizace, Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Zdravotnická zařízení, obce, zdravotní pojišťovny
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor zdravotnictví
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 W.10
Vazby na ostatní opatření	2.2
Indikátory výstupů	Počet uskutečněných projektů, počet podpořených subjektů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí
Územní dopad	Celý kraj, s důrazem na venkovské a odlehlé regiony
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
Cíle aktivity	Zlepšit celkový zdravotní stav populace kraje prostřednictvím prohlubování zdravého životního stylu obyvatel, a tím snížit nároky na zdravotní péči
Popis aktivity	Zvyšování informovanosti nejen o výhodách zdravého životního stylu, ale i o konkrétních možnostech jeho naplňování (existující preventivní programy, cvičení a další tělovýchovné aktivity, odvykání kouření apod.). Realizace osvětových akcí pro motivaci obyvatel změnit svůj styl života. Podpora realizace Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí „Zdraví 2020“.
Způsob zapojení kraje	Záštita či realizace akcí Zohlednění strategie „Zdraví 2020“ ve zdravotnické politice kraje a v dalších souvisejících veřejných politikách kraje <i>Dotační program na podporu a rozvoj nestátních neziskových organizací zajišťujících veřejně prospěšnou činnost v oblasti zdravotnictví – Dotační titul v oblasti zdravotní osvěty a prevence</i> <i>Dotační program JMK: Škola podporující zdraví</i>
Realizátor	Nestátní neziskové organizace, obce, vzdělávací instituce
Spolupracující subjekty	Jihomoravský kraj, zdravotní pojišťovny
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor zdravotnictví
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
Vazby na ostatní opatření	2.4
Indikátory výstupů	Počet realizovaných akcí, počet účastníků akcí / počet dotčených osob
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, obecní rozpočty
Priorita	Střední

Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity

Přehled aktivit:

- 2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
- 2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020
- 2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury
- 2.4.4 Podpora sportování
- 2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
Cíle aktivity	Zachovat hmotné a nehmotné kulturní dědictví kraje
Popis aktivity	Finanční a metodická podpora subjektů působících v oblasti kultury a památkové péče.
Způsob zapojení kraje	Motivující systém přímé finanční podpory: <i>Dotační program JMK: Podpora rozvoje v oblasti kultury a památkové péče</i> <i>Dotační program JMK: Podpora památek místního významu v JMK</i> <i>Dotační program JMK: Muzejní noci a noci kostelů v JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, nestátní neziskové organizace, Ministerstvo kultury
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor kultury a památkové péče
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.4, A.2.6 SWOT S.18, S.19, S.28
Vazby na ostatní opatření	4.2
Indikátory výstupů	Výdaje kraje na kulturu a památkovou péči
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020
Cíle aktivity	Naplňovat cíle stanovené v Konceptu podpory mládeže na období 2014–2020
Popis aktivity	Průřezová aktivita týkající se realizace opatření, které naplňují cíle stanovené v Konceptu podpory mládeže na období 2014–2020.
Způsob zapojení kraje	Kontrola, aby činnosti kraje byly v souladu s cíli stanovenými v Konceptu podpory mládeže na období 2014–2020. <i>Dotační program JMK: Naplňování Koncepce podpory mládeže v JMK.</i>

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020
	<i>Dotační program JMK: Rozvoj materiálně technické základny mimoškolních zájmových aktivit dětí a mládeže.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, školy, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6
Vazby na ostatní opatření	2.1, 2.4
Indikátory výstupů	Počet strategických cílů politiky mládeže ČR, které jsou krajem naplňovány
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury
Cíle aktivity	Doplnit a zkvalitnit sportovní infrastrukturu na území kraje
Popis aktivity	Vytvoření a renovace zázemí pro sportovní aktivity. Půjde zejména o infrastrukturu ve městech bez dopadů na ochranu přírody a krajiny.
Způsob zapojení kraje	Budování a obnova sportovních zařízení ve vlastnictví kraje. <i>Poskytování dotací na budování a obnovu sportovních zařízení v rámci dotačního programu JMK.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Sportovní organizace, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet nově vybudovaných nebo obnovených sportovních zařízení
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.4 Podpora sportování
Cíle aktivity	Rozšířit možnosti pro sportovní vyžití obyvatel Jihomoravského kraje, zlepšit výsledky v individuálních sportech
Popis aktivity	Podpora sportování dětí a mládeže, sportovních talentů a sportovců v individuálních sportovních odvětvích a veřejnosti.
Způsob zapojení kraje	Zpřístupnění krajských sportovních zařízení veřejnosti. Finanční podpora sportovních talentů a sportovců v individuálních sportovních odvětvích. Finanční podpora sportovních klubů vychovávajících děti a mládež. <i>Dotační program JMK: Podpora sportu v Jihomoravském kraji.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Sportovní organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.4 Podpora sportování
Vazby na ostatní opatření	2.3
Indikátory výstupů	Počet krajských sportovních zařízení zpřístupněných veřejnosti Výdaje kraje na podporu sportovních talentů a sportovců v individuálních sportovních odvětvích Výdaje kraje na podporu sportovních klubů vychovávajících děti a mládež
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu
Cíle aktivity	Zavést strategické řízení v oblasti podpory vrcholového sportu
Popis aktivity	Zpracování koncepce na podporu vrcholového sportu a významné sportovní infrastruktury v kraji k udržení reprezentantů v domácím regionu. Součinnost s městem Brnem.
Způsob zapojení kraje	Vytvoření a realizace Koncepce na podporu vrcholového sportu Realizace jednání s městem Brnem
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Sportovní organizace Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet nově vytvořených koncepcí na podporu vrcholového sportu
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově

Přehled aktivit:

- 2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí
- 2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích
- 2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven
- 2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí
Cíle aktivity	Zajistit dostatečnou vybavenost veřejnými službami i v menších obcích Jihomoravského kraje
Popis aktivity	Podpora zajištění veřejných služeb obcemi. Zlepšení stavu budov obcí sloužících veřejným službám.
Způsob zapojení kraje	Poradenství obcím, šíření dobré praxe formou osvětových akcí Pořádání diskuzních setkání mezi obcemi a relevantními aktéry

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí
	<i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora rozvoje venkova JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.4, A.2.6 SWOT W.6
Vazby na ostatní opatření	2.2, 2.3
Indikátory výstupů	Počet nových služeb a prodejen
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí
Územní dopad	Malé obce, zejména v okrajových částech kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích
Cíle aktivity	Zajistit dostatečnou vybavenost maloobchodem a službami i v menších obcích Jihomoravského kraje
Popis aktivity	Zajištění dostupnosti základních služeb v malých obcích, kde je vybavenost postupně oslabována. Poradenství pro obce. Podpora zavedení pojízdných prodejen, objednávkového prodeje, výdejen léčiv, hostujících lékařů apod. Podpora sociálního podnikání.
Způsob zapojení kraje	Provedení šetření maloobchodu a služeb v obcích Jihomoravského kraje Ve vybraném území provedení semistrukturovaných rozhovorů se zástupci obcí Poradenství obcím, šíření dobré praxe formou osvětových akcí Pořádání diskuzních setkání mezi obcemi a relevantními aktéry Identifikace dobré praxe v zahraničí <i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora rozvoje venkova JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, podnikatelé z oblasti maloobchodu a služeb, subjekty věnující se sociálnímu podnikání
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6, A.2.4 SWOT W.6
Vazby na ostatní opatření	2.2, 2.3
Indikátory výstupů	Počet nových služeb a prodejen
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí
Územní dopad	Zejména okrajové části kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro obecní knihovny v obcích
Popis aktivity	Zkvalitnění zázemí a rozšíření knihovního fondu pro obecní knihovny

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven
Způsob zapojení kraje	<i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora rozvoje venkova (Dotační titul Obecní knihovny)</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6
Vazby na ostatní opatření	2.4
Indikátory výstupů	Počet projektů na rozvoj obecních knihoven
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro činnost neziskových organizací a pro dobrovolnickou činnost
Popis aktivity	Aktivita se týká všech právních forem neziskových organizací. Spolupráce s místními akčními skupinami a neziskovými organizacemi při realizaci cílů a řešení problémů rozvoje JMK, podpora, osvěta a vzdělávání spolků, podpora sociálního podnikání a dobrovolnické činnosti, podpora sborů dobrovolných hasičů, chovatelů, zahrádkářů, myslivců.
Způsob zapojení kraje	Realizace workshopů a diskusních setkání s relevantními aktéry <i>Dotační program JMK: Podpora jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí Jihomoravského kraje na období 2017–2020</i> <i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora rozvoje venkova (Dotační titul Podpora provozu místních akčních skupin)</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Místní akční skupiny, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT S.18, S.34
Vazby na ostatní opatření	2.2, 2.4
Indikátory výstupů	Výdaje na podporu spolkové a dobrovolnické činnosti
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí, státní rozpočet, fondy EU
Priorita	Střední

Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy

Přehled aktivit:

- 2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji
- 2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje
- 2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území
- 2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce
- 2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému
- 2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji
Cíle aktivity	Zkvalitnit řízení rozvoje kraje a obcí
Popis aktivity	Zkvalitnění práce s koncepcemi kraje. Posilování provázanosti koncepcí kraje s koncepcemi na lokální i státní úrovni. Podpora plánování na obecní úrovni, podpora zapojování veřejnosti. Důsledné uplatňování nástrojů územního plánování. Zlepšení spolupráce s městy a obcemi, sladění přístupů, diskuze řešení problémů, společná setkání. Spolupráce se svazky obcí a MAS.
Způsob zapojení kraje	Rozvinutí způsobu práce s koncepčními dokumenty kraje na základě dosavadních zkušeností Důsledné podmínění dotační podpory obcí aktuálními koncepcemi obcí Pořádání setkání a informačních a vzdělávacích akcí <i>Dotační program JMK: Zdravé municipality JMK</i> <i>Dotační program JMK: Dotace obcím na zpracování územních plánů</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje / Odbor územního plánování a stavebního řádu
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.10 SWOT W.31, O.23
Vazby na ostatní opatření	2.5
Indikátory výstupů	Počet obcí kraje s aktuální koncepcí Počet uskutečněných setkání/akcí Pokrytí území JMK platnými územně plánovacími dokumentacemi v JMK Počet územních plánů podpořených z dotačního programu JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje
Cíle aktivity	Zlepšit informovanost obyvatel kraje o činnosti kraje
Popis aktivity	Zvyšování povědomí o činnosti kraje. Marketing kraje a budování značky. Posílení využívání sociálních sítí. Uplatnění společné strategie prezentace JMK s městem Brnem a dalšími subjekty, které o to projeví zájem. Využití moderních informačních technologií k informování obyvatel kraje.
Způsob zapojení kraje	Zpracování a realizace komunikační strategie JMK Informování obyvatel kraje pomocí sociálních sítí a moderních informačních technologií
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Organizace zřizované krajem, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor kancelář hejtmána
Vazba na analytickou část	A.2.10
Vazby na ostatní opatření	4.1
Indikátory výstupů	Počet informačních materiálů/kanálů směřujících k obyvatelům
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území
Cíle aktivity	Zlepšit dostupnost a využitelnost informací o kraji
Popis aktivity	Elektronizace veřejné správy, posílení open data, vytvoření informačních systémů pro sběr potřebných informací (např. průzkum zaměstnanosti).
Způsob zapojení kraje	Tvorba otevřených databází. Informování subjektů z kraje o využití informací. Vytvoření elektronických systémů pro sběr informací pro řízení rozvoje kraje (nahrazení papírového, resp. smíšeného sběru s nutností ručního zpracování).
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, organizace zřizované krajem, nestátní neziskové organizace, podnikatelé
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor informatiky
Vazba na analytickou část	A.2.10
Vazby na ostatní opatření	1.3, 4.1, 4.2
Indikátory výstupů	Počet nově zavedených informačních funkcionalit
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce
Cíle aktivity	Posílit vazby Jihomoravského kraje na slovenské a rakouské regiony i na okolní kraje

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce
Popis aktivity	Komunikace s okolními regiony, vytipování témat spolupráce na krajské i lokální úrovni, podpora spolupráce lokálních aktérů. Důraz na uplatnění při rozvoji okrajových regionů. Přeshraniční spolupráce v oblasti dopravy (KORDIS provozuje několik přeshraničních linek, jedna z nich je dotována rakouskou stranou).
Způsob zapojení kraje	
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, organizace zřizované krajem, nestátní neziskové organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	A.2.10
Vazby na ostatní opatření	2.5, 4.2
Indikátory výstupů	Počet projektů přeshraniční spolupráce v kraji Počet uskutečněných akcí kraje ve spolupráci se zahraničním partnerem
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí, fondy EU (Interreg V-A Rakousko-Česká republika, Interreg V-A Slovensko-Česká republika)
Územní dopad	Zejména příhraniční území kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému
Cíle aktivity	Zlepšit fungování integrovaného záchranného systému
Popis aktivity	Vytvoření operativního informačního systému, který bude nástrojem pro efektivní řízení krizových situací a usnadní komunikace mezi krizovými štáby a složkami integrovaného záchranného systému.
Způsob zapojení kraje	Vytvoření a provoz operativního informačního systému
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Složky integrovaného záchranného systému
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor kancelář ředitele
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.10
Vazby na ostatní opatření	1.3, 2.3
Indikátory výstupů	Zavedený krizový informační systém
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (IROP)
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje
Cíle aktivity	Snížit provozní náklady kraje a jeho organizací
Popis aktivity	Energetické úspory na budovách kraje. Vyšší kvalita vnitřního prostředí budov. Efektivní využití decentrálních výrobních zdrojů. Energetické úspory ve venkovním i vnitřním osvětlení. Elektromobilita.
Způsob zapojení kraje	Uplatnění technologií a IT řešení v budovách kraje a krajských organizací
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Organizace kraje

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	A.2.8 SWOT O.14
Vazby na ostatní opatření	1.3
Indikátory výstupů	Objem úspor
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU
Priorita	Střední

PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn

Přehled aktivit:

- 3.1.1 Iniclace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn
- 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině
- 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu
- 3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.1 Iniclace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn
Cíle aktivity	Zvýšit informovanost zemědělců a zemědělských organizací ve vztahu ke klimatickým změnám a jejich zmírňování
Popis aktivity	Informační a osvětová činnost pro zemědělce a zemědělské organizace, dále také např. pro starosty, úředníky stavebních úřadů apod., při přípravě opatření ke zmírnění dopadů klimatických změn a při důsledném dodržování správné zemědělské praxe (např. posílení schopnosti krajiny zadržet vodu). Podpořit vznik široké platformy subjektů majících vztah k této tematice a mohou realizovat opatření vedoucích k nápravě.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost, přímá komunikace se zemědělci a zemědělskými organizacemi
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Regionální agrární komora, Státní pozemkový úřad, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, výzkumné organizace, Český hydrometeorologický ústav, univerzity, oborové NNO
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje, Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT W.20, O.19, T.10, T.11
Vazby na ostatní opatření	3.2
Indikátory výstupů	Počet osvětových a informačních akcí pro zemědělce a zemědělské organizace
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Vysoká
Komentář	U indikátorů výstupů se může jednat o dílčí informace zařazené do programu šířeji pojatých akcí pro zemědělce

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině
Cíle aktivity	Zvýšit informovanost zemědělců o postupech šetrného hospodaření
Popis aktivity	Podpora uplatnění nových přístupů – informační a osvětové činnosti pro zemědělce a zemědělské organizace, případně také pro správce lesů.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost, přímá komunikace se zemědělci a zemědělskými organizacemi
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Regionální agrární komora, Ministerstvo zemědělství, zemědělci

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT W.21, W.22, O.17
Vazby na ostatní opatření	3.2, 4.1
Indikátory výstupů	Počet osvětových a informačních akcí pro zemědělce a zemědělské organizace
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním
Cíle aktivity	Snížit riziko povodní
Popis aktivity	Osvěta, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy nových vodních děl.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost. Spolupráce s nejvýznamnějšími zemědělskými subjekty, obcemi, městy, obcemi a Povodím Moravy Vyjednávání s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství Realizace Povodňového plánu JMK. Revize podkladů pro povodňový plán v návaznosti na Generel lokalit pro akumulaci povrchových vod (LAPV) <i>Dotační program JM: Dotační program Podpora boje proti suchu a na zadržení vody v krajině na území Jihomoravského kraje (zapojení kraje zejm. v oblasti projekční vzhledem k omezeným prostředkům)</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Povodí Moravy, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí, Odbor regionálního rozvoje.
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT O.19, T.10, T.11
Vazby na ostatní opatření	1.3
Indikátory výstupů	Počet osvětových a informačních akcí
Zdroje financování	Státní rozpočet, rozpočet kraje
Priorita	Vysoká
Projektové záměry	Vybudování zádržné vodní plochy v pramenné oblasti Trkmanky

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou
Cíle aktivity	Zvýšit u učitelů a žáků na ZŠ a SŠ povědomí o klimatických změnách a možnostech jejich zmírňování
Popis aktivity	Do vybraných předmětů ZŠ a SŠ implementovat tematiku voda a sucho. Vytvářet u žáků návyky k zodpovědnému hospodaření s vodou a chování v krajině.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost, konzultace s řediteli škol a příspěvkových organizací kraje

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou
	Podpora tvorba vzdělávacích programů s tematikou klimatických změn <i>Dotační program JMK: Program pro poskytování dotací v oblasti EVVO</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, výzkumné organizace, Český hydrometeorologický ústav, základní školy, střední školy, Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, univerzity, oborové NNO
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí / Odbor školství
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT W.20, O.19, T.10, T.11
Vazby na ostatní opatření	3.2
Indikátory výstupů	Počet účastníků vzdělávacích akcí s tematickou voda a sucho
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední
Komentář	U indikátorů výstupů se může jednat o dílčí informace zařazené do programu šířeji pojatých akcí pro školy

Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí

Přehled aktivit:

- 3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
- 3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025
- 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně
- 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží
- 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
Cíle aktivity	Zlepšovat stav chráněných území
Popis aktivity	Podpora realizace plánů péče, předcházení poškození lokalit, podpora spolupráce při zlepšování stavu lokalit, zlepšování podmínek pro vzácné rostliny, živočichy a společenství, koordinace hospodaření subjektů v chráněných lokalitách, osvěta.
Způsob zapojení kraje	Zpracování a kontrola implementace plánů péče Iniciace a koordinace projektů Finanční podpora Informační a osvětová činnost Využívání dostupných finančních zdrojů z operačních programů Vymezení finančních prostředků v rámci rozpočtu kraje pro zajištění kvalitní péče na všech MZCHÚ
Realizátor	Jihomoravský kraj

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
Spolupracující subjekty	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, obce, Ministerstvo životního prostředí, vlastníci a nájemci pozemků
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT S.27, O.16
Vazby na ostatní opatření	3.1, 4.1
Indikátory výstupů	Počet realizovaných plánů péče
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025
Cíle aktivity	Omezit odpady a posílit opětovné využití odpadů
Popis aktivity	<p>Strategické cíle Plánu odpadového hospodářství JMK (POH JMK):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů 2. Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí 3. Udržitelný rozvoj spol. a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“ 4. Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství <p>Obsah směrné části POH JMK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nástroje na prosazování a kontrolu plnění Plánování odpadového hospodářství JMK 2. Obecná kritéria hodnocení změn podmínek, na jejichž základě byl POH JMK zpracován 3. Kritéria pro typy, umístění a kapacity zařízení pro nakládání s odpady podporovaná z veřejných zdrojů 4. Záměry na potřebná zařízení pro nakládání s odpady a systém sběru a svozu odpadů, a to s ohledem na plnění stanovených cílů POH JMK vztažené na odpadové toky dle závazné části POH JMK <p>Obsah závazné části POH JMK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2 Zásady pro nakládání s odpady 3 Zásady pro nakládání s vybranými druhy odpadů 4 Zásady pro vytváření sítě zařízení k nakládání s odpady 5 Zásady pro rozhodování při přepravě, dovozu a vývozu odpadů 6 Opatření k omezení odkládání odpadů mimo místa k tomu určená a zajištění nakládání s odpady, jejichž vlastník není znám nebo zanikl 7 Program předcházení vzniku odpadů JMK 8 Přehled cílů stanovených v POH JMK 9 Odpovědnost za plnění a zabezpečení kontroly plnění a změny POH 10 Soustava indikátorů odpadového hospodářství JMK 11 Plánovaná opatření pro předcházení vzniku, snížení nebo kompenzaci všech závažných negativních vlivů na ŽP
Způsob zapojení kraje	Realizace Plánu odpadového hospodářství. V polovině realizace provést revizi dokumentu Informační a osvětová činnost směrem k veřejnosti Komunikace s obcemi a společnostmi nakládajícími s odpady

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025
	Umožnění vzniku malých obecních kompostáren, pokud je vzhledem ke vzdálenosti neekonomické vozit BRKO do velkých kompostáren
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Organizace působící v oblasti odpadového hospodářství, obce, svazky obcí
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.8 SWOT S.26, S.27
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet obcí umožňujících třídění odpadů Míra plnění cílů Plánu odpadového hospodářství JMK
Zdroje financování	Rozpočet kraje, rozpočty obcí, státní rozpočet
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně
Cíle aktivity	Snížit větrnou a vodní erozi zejména v oblastech s intenzivní zemědělskou činností. Zvýšit zastoupení ploch zeleně v krajině.
Popis aktivity	Informační a osvětová činnost pro obce a zemědělce za účelem zvyšování ploch zeleně na území kraje (tato zeleň plní funkci biokoridorů, ochranných pásů, zadržuje vláhu, eliminuje prašnost). Podpora realizace pozemkových úprav (vymezení pozemků pro realizaci konkrétních opatření). Podpora budování širokých pásů zeleně k ochraně před větrnou erozí a prašností (zejména Břeclavsko a Znojemsko, jižní část brněnské metropolitní oblasti – ochrana Brna a jihu Metropolitní rozvojové oblasti Brno), podpora šetrného hospodaření v lesích. Posilování ekologické sítě prostřednictvím tvorby a ochrany regionálních a nadregionálních biocenter a biokoridorů a kontrola invazních druhů na území kraje.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost Koordinace aktivit na lokální úrovni, zejména zemědělců a obcí
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, obce, Státní pozemkový úřad, vlastníci lesů
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kap.A.2.9. SWOT W.21, O.16, O.19, T.11
Vazby na ostatní opatření	3.1
Indikátory výstupů	Plocha nově vysazených lesních pozemků a trvale travních porostů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, fondy EU (OP Životní prostředí), rozpočty obcí
Územní dopad	Zejména Břeclavsko a Znojemsko
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží
Cíle aktivity	Snížení počtu starých ekologických zátěží na území kraje.
Popis aktivity	Účinná spolupráce kraje se státem a s místními samosprávami za účelem sanace starých ekologických zátěží.
Způsob zapojení kraje	Priorizace starých ekologických zátěží pro realizaci nápravných opatření. Součinnost s MŽP a obcemi při realizaci nápravných opatření, politická podpora
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo financí
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kap. 2.9 SWOT W.24
Vazby na ostatní opatření	–
Indikátory výstupů	Počet starých ekologických zátěží, na kterých probíhá nápravné opatření
Zdroje financování	Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo financí, Státní fond životního prostředí
Priorita	Vysoká
Komentář	Prioritně bude řešena likvidace následujících zátěží Palivotrans Oslavany, Jihomoravské dřevařské závody Rohatec, Innogy Energy Vyškov. Následovat bude řešení dalších 6 zátěží.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže
Cíle aktivity	Zlepšit stav ovzduší (emisí a poléťavého prachu), snížit hlukovou zátěž a světelný smog
Popis aktivity	Kroky ke zlepšení stavu ovzduší jsou stanoveny v Programu zlepšování kvality ovzduší Zóna Jihovýchod – CZ06Z. Kroky ke snižování hlukové zátěže jsou stanoveny v Akčním plánu protihlukových opatření pro aglomeraci Brno a v Akčním plánu protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví Jihomoravského kraje. V období smogové situace omezování silniční dopravy, především individuální. Řešení i světelného znečištění.
Způsob zapojení kraje	Realizace činností stanovených v uvedených koncepcích
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo životního prostředí, Ředitelství silnic a dálnic, znečišťovatelé
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor životního prostředí
Vazba na analytickou část	Kapitola A.2.9 SWOT
Vazby na ostatní opatření	2.3, 3.1
Indikátory výstupů	Viz příslušné koncepce
Zdroje financování	Rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU
Priorita	Vysoká

PRIORITA 4: KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ

Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí

Přehled aktivit:

- 4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020
- 4.1.2 Podpora malého a středního podnikání
- 4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje
- 4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství
- 4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro (inovační) podnikání
Popis aktivity	<p>Klíčové oblasti změn a strategické cíle Regionální inovační strategie:</p> <p>Klíčová oblast změn A: Proinovační správa a řízení (governance)</p> <p>Cíl A.1. Zkvalitnit právní rámec a zlepšit administrativní procesy ve veřejné správě v oblasti VaV</p> <p>Cíl A.2. Zkvalitnit právní rámec pro (inovační) podnikání</p> <p>Cíl A.3. Zajistit kvalitní řízení realizace RIS</p> <p>Klíčová oblast změn B: Excellence ve výzkumu</p> <p>Cíl B.1. Zvýšit kvalitu a problémovou orientaci veřejného výzkumu v JMK</p> <p>Cíl B.2. Maximalizovat ekon. přínosy veř. Investic do VaV pro region</p> <p>Klíčová oblast změn C: Konkurenceschopné inovativní firmy</p> <p>Cíl C.1. Zvýšit počet nových firem s aspirací a potenciálem dominantního postavení na trhu</p> <p>Cíl C.2. Vytvořit vhodné podmínky pro inovacemi tažený růst „zralých“ znalostně intenzivních firem v JMK</p> <p>Cíl C.3. Zvýšit počet lidí poprvé zahajujících vlastní podnikání</p> <p>Klíčová oblast změn D: Evropsky špičkové školství</p> <p>Cíl D.1. Zlepšit organizační a materiální podmínky pro zvyšování kvality základního a středního vzdělávání v JMK</p> <p>Cíl D.2. Zvýšit kvalitu a relevanci vzd. při souč. zohlednění potřeb firem</p> <p>Cíl D.3. Formulace nové vzdělávací politiky kraje jako součásti péče o dlouhodobou prosperitu regionu</p> <p>Cíl D.4. Zvýšení kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání v kraji</p> <p>Cíl D.5. Zvýšení kvality a atraktivity přípravy k učitelskému povolání v kraji</p> <p>Cíl D.6. Zvýšení internacionalizace, otevřenosti a prostupnosti VŠ v kraji</p> <p>Klíčová oblast změn E: Atraktivní region (komunikace)</p> <p>Cíl E.1. Vytvoření nové image</p> <p>Cíl E.2. Budování nové image</p>
Způsob zapojení kraje	Finanční podpora činnosti Jihomoravského inovačního centra Dotační podpora v rámci projektů JMK
Realizátor	Jihomoravský kraj / Jihomoravské inovační centrum
Spolupracující subjekty	Podnikatelé, vysoké školy
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.3, A.2.4 SWOT S.3, S.9, S.11, S.12, S.14, O.7, O.8
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.1
Indikátory výstupů	Počet cílů Regionální inovační strategie 2014–2020, které jsou krajem naplňovány
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.2 Podpora malého a středního podnikání
Cíle aktivity	Zlepšit podmínky pro malé a střední podnikání
Popis aktivity	Realizace podpůrných informačních a poradenských činností pro podnikatele. Usnadnění zahájení podnikání.
Způsob zapojení kraje	Podpora Informačních míst pro podnikatele <i>Dotační program JMK: Dotační program Jihomoravského kraje pro začínající podnikatele</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Krajská hospodářská komora jižní Moravy, CzechInvest
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.4 SWOT W.6, W.8, O.4
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.2
Indikátory výstupů	Počet nově přichozích investorů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje
Cíle aktivity	Zvýšit zaměstnanost a ekonomickou sílu v okrajových částech kraje
Popis aktivity	Podpora lokalizace nových podniků v oblastech kraje s vyšším podílem nezaměstnaných osob.
Způsob zapojení kraje	Komunikace s možnými investory Finanční podpora
Realizátor	Jihomoravský kraj / Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
Spolupracující subjekty	Krajská hospodářská komora jižní Moravy, CzechInvest
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.3, A.2.4 SWOT S.9, S.10, W.3, W.4, O.2, O.4
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.2
Indikátory výstupů	Počet nově přichozích investorů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Územní dopad	Okrajové části kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství
Cíle aktivity	Zvýšit konkurenceschopnost zemědělců v Jihomoravském kraji
Popis aktivity	Podpora vinařství a vinohradnictví, podpora včelařství, podpora a propagace produktů místních výrobců a zpracovatelů, podpora digitalizace zemědělství, podpora rodinných firem, podpora sociálního zemědělství, podpora agroturistiky.
Způsob zapojení kraje	<i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora vinařství a vinohradnictví JMK</i> <i>Dotační program JMK: Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje – podprogram Podpora včelařství JMK</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Regionální agrární komora, zemědělci
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.9 SWOT S.17, S.33, W.24, W.25, O.18
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.2
Indikátory výstupů	Výdaje do oblasti zemědělství
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky
Cíle aktivity	Zvýšit kvalitu života obyvatel
Popis aktivity	Rozvoj sdílené ekonomiky, hledání nejvhodnějšího nastavení sdílené ekonomiky. Využití pozitivních efektů, minimalizace negativních efektů sdílené ekonomiky.
Způsob zapojení kraje	Iniciace a diskuze mezi aktéry sdílené ekonomiky Spolupráce na nastavení pravidel
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Podnikatelé
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.4
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.2
Indikátory výstupů	–
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch

Přehled aktivit:

- 4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
- 4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí
- 4.2.3 Budování turistických cyklostezek
- 4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury
- 4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů
- 4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu
- 4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty
- 4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
Cíle aktivity	Realizovat Program rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
Popis aktivity	<p style="text-align: center;"><i>Priority a opatření koncepce:</i></p> <p>PRIORITA 1: Fungující systém řízení a koordinace cestovního ruchu v JMK a jeho turistických oblastech Opatření 1.1: Podpora a koordinace činnosti krajské organizace cestovního ruchu (CCR JM³³) Opatření 1.2: Zavádění destinačních managementů ve všech turistických oblastech JMK Opatření 1.3: Legislativní úpravy vybraných aspektů v cestovním ruchu</p> <p>PRIORITA 2: Kvalitní turistická infrastruktura a služby Opatření 2.1: Zkvalitňování základní infrastruktury cestovního ruchu a budování a modernizace doprovodné infrastruktury cestovního ruchu Opatření 2.2: Postupný rozvoj a zkvalitňování služeb cestovního ruchu včetně jejich vzájemného provazování</p> <p>PRIORITA 3: Efektivní systém marketingu a realizace produktů CR Opatření 3.1: Marketingové aktivity na podporu návštěvnosti JMK Opatření 3.2: Tvorba regionálních a oblastních produktů CR</p> <p>PRIORITA 4: Synergické aktivity regionálního rozvoje s vazbou na CR Opatření 4.1: Udržitelné životní prostředí Opatření 4.2: Zlepšování dopravní dostupnosti kraje s ohledem na potřeby cestovního ruchu Opatření 4.3: Rozvoj kultury a památek Opatření 4.4: Efektivnější monitoring realizovaných aktivit a užší spolupráce zainteresovaných subjektů</p> <p><i>Nejvýznamnější realizační témata ve vazbě na program rozvoje jsou rozpracována v následujících aktivitách.</i></p>
Způsob zapojení kraje	Řízení a koordinace činností ve vazbě na Program rozvoje cestovního ruchu Koordinace investic do cestovního ruchu z různých zdrojů.
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Centrála cestovního ruchu Jižní Morava, Destinační organizace

³³ Centrála cestovního ruchu Jižní Morava, z. s. p. o.

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.5 SWOT S.18, S.19, S.21, S.30, S.31, S.32, S.33, W.29, W.30, O.22
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet aktivit realizovaných v rámci Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí
Cíle aktivity	Zlepšení řízení, koordinace a marketingu rozvoje cestovního ruchu
Popis aktivity	Pokrytí celého kraje, podpora činností. Zavádění destinačních managementů ve všech turistických oblastech JMK. Podpořit vznik destinačních organizací v turistických oblastech Jihomoravského kraje za účelem zlepšení řízení a koordinace rozvoje cestovního ruchu a zabezpečit dlouhodobou udržitelnost těchto organizací.
Způsob zapojení kraje	Certifikace destinačních managementů oblastí. <i>Dotační program JMK: Podpora vzniku destinačních organizací v turistických oblastech Jihomoravského kraje.</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj / Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
Spolupracující subjekty	Destinační organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.5 SWOT S.30, W.29
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet certifikovaných destinačních organizací Výdaje do destinačních managementů oblastí
Zdroje financování	Státní rozpočet, rozpočet kraje
Priorita	Vysoká

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.3 Budování turistických cyklostezek
Cíle aktivity	Rozvinout turistické cyklo dopravy
Popis aktivity	Výstavba cyklostezek v turisticky atraktivních územích kraje (zejména v případě, že jde o investici pro obce příliš náročné). Výstavba singletrailů. Podpora spolupráce obcí. <i>Při výstavbě budou respektovány zájmy ochrany přírody a krajiny a eliminovány územní střety s ekologicky významnějšími segmenty krajiny, resp. biotopy chráněných druhů. Příprava záměrů bude koordinována s příslušnými orgány ochrany přírody.</i>
Způsob zapojení kraje	Výstavba cyklostezek a singletrailů Financování výstavby cyklostezek a singletrailů

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.3 Budování turistických cyklostezek
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.5, A.2.7 SWOT S.18, S.19, S.21, S.30, S.31, S.33, O.22
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet km vystavěných cyklostezek Počet km vystavěných singletrailů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury
Cíle aktivity	Prodloužit průměrnou délku pobytu návštěvníků Jihomoravského kraje
Popis aktivity	Podpora příchodu investora do oblasti lázeňství. Výstavba podpůrné infrastruktury pro lázeňství. Podpora zajištění léčivé vody z nové zdrojové oblasti pro Lázně Hodonín. <i>Při výstavbě budou respektovány zájmy ochrany přírody a krajiny a eliminovány územní střety s ekologicky významnějšími segmenty krajiny, resp. biotopy chráněných druhů. Příprava záměrů bude koordinována s příslušnými orgány ochrany přírody.</i>
Způsob zapojení kraje	Vyjednávání s potenciálními investory do oblasti lázeňství Investice kraje do infrastruktury lázeňství
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Podnikatelé, obce
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.5, A.2.6 SWOT S.30, S.32, S.33, W.29
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Kapacity lázeňských zařízení v kraji Počet návštěvníků lázeňských zařízení v kraji
Zdroje financování	Rozpočet kraje, podnikatelé
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů
Cíle aktivity	Prodloužit průměrnou délku pobytu návštěvníků Jihomoravského kraje
Popis aktivity	Zkvalitnění práce s turistickými produkty, posílení flexibility produktů, Zaměření na specifika kraje: vinařská turistika, folklór, tradice. Podpora turistických informačních center, vzájemné předávání návštěvníků, delší otevírací doba v letních měsících Vyhodnocování a monitoring marketingových aktivit, marketingové informace (big data a další zdroje), know-how, role TIC apod.
Způsob zapojení kraje	Informační a osvětová činnost mezi relevantními aktéry, vyhodnocování a monitoring marketingových aktivit

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů
Realizátor	Jihomoravský kraj / Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
Spolupracující subjekty	Podnikatelé, destinační organizace, CzechTourism, Turistická informační centra
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT S.18, S.19, S.30, S.31, S.32, S.33, W.29
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet změněných turistických produktů
Zdroje financování	Rozpočet kraje, podnikatelé
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu
Cíle aktivity	Zkvalitnit lidské zdroje v oblasti cestovního ruchu
Popis aktivity	Podpora zvyšování kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu, systematická školení v oblasti marketingu (zejména znalosti o uplatňování marketingových nástrojů), zvyšování odborné způsobilosti průvodců hradů a zámků a jejich přizpůsobivosti potřebám cílových skupin. Jazykové vzdělávání.
Způsob zapojení kraje	Realizace vzdělávacích seminářů a workshopů Finanční podpora vzdělávání
Realizátor	Jihomoravský kraj / Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
Spolupracující subjekty	Destinační organizace
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6 SWOT S.30, S.32, W.29
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet realizovaných vzdělávacích akcí
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty
Cíle aktivity	Zlepšit dopravní obslužnost turistických destinací
Popis aktivity	Podpora zabezpečení veřejné dopravy do turistických destinací Jihomoravského kraje včetně dopravy pro cyklisty, podpora dopravní a tarifní spolupráce v oblasti turistiky se sousedními kraji a zeměmi. Podpora vínobusů, cyklobusů a jiných turistických autobusů, cyklovlaků, turistického vlaku do Lednice. Podpora rozvoje potenciálu vodní turistiky a lodních spojů zejména na Baťově kanále, na přehradách a řekách, včetně informačního propojení s IDS JMK. Dobudování potřebné dopravní infrastruktury (zejména podpora přípravy a realizace doprovodného přístaviště v rámci napojení Baťova kanálu na řeku Moravu včetně vybudování doprovodné infrastruktury v Hodoníně).

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty
	<i>Při rozvoji infrastruktury pro vodní dopravu bude zajištěna ochrana vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.</i>
Způsob zapojení kraje	Posílení veřejné hromadné dopravy a lodní dopravy ve vybraných turistických destinacích
Realizátor	Jihomoravský kraj
Spolupracující subjekty	Obce, KORDIS
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.6, A.2.7 SWOT S.20, S.21, S.30, S.31, S.32, S.33, O.22
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet nových spojů
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Územní dopad	Zejména Hodonínsko, Břeclavsko, Znojemsko a Moravský kras
Priorita	Střední

ČÍSLO A NÁZEV AKTIVITY	4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb
Cíle aktivity	Zkvalitnit informační služby v oblasti cestovního ruchu
Popis aktivity	Zvýšení informovanosti účastníků cestovního ruchu s využitím moderních technologií. Vyšší provázanost aktivit v oblasti cestovního ruchu. Síťování aktérů cestovního ruchu.
Způsob zapojení kraje	Podpora využití informačních technologií v oblasti cestovního ruchu. Kordinace aktivit v cestovním ruchu Prezentace a propagace turistického potenciálu Spolupráce obcí, podnikatelských subjektů a dalších účastníků v oblasti cestovního ruchu <i>Dotační program JMK: Podpora zkvalitnění služeb turistických informačních center</i>
Realizátor	Jihomoravský kraj / Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
Spolupracující subjekty	Obce, podnikatelé, CzechTourism
Věcně příslušný odbor kraje (garant realizace)	Odbor regionálního rozvoje
Vazba na analytickou část	Kap. A.2.5 SWOT S.30, S.32, W.6, W.29
Vazby na ostatní opatření	Opatření 2.5, 4.1
Indikátory výstupů	Počet nových informačních služeb
Zdroje financování	Rozpočet kraje
Priorita	Střední

Přehled aktivit s významným uplatněním prvků konceptu SMART region

Aktivita	SMART prvky
1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK	Rozvoj elektronických odbavovacích, řídicích a informačních systémů v dopravě
1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK	Koordinace systému parkování v návaznosti na IDS JMK („chytré parkování“)
1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury	Podpora zavádění vysokorychlostního internetu
1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury	Využití informačních technologií při prevenci bezpečnosti
2.1.3 Zlepšení stavu budov škol	Podpora uplatnění smart prvků v provozu škol
2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje	Využití moderních informačních technologií k informování obyvatel kraje
2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému	Vytvoření operativního informačního systému pro efektivní řízení krizových situací
2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje	Uplatnění technologií a IT řešení v budovách kraje a krajských organizací
4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020	Aktivní moderní přístup podpory podnikání a inovací
4.1.4 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky	Využití potenciálů ekonomiky odstartované díky rozvoji informačních technologií
4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb	Zvýšení informovanosti účastníků cestovního ruchu s využitím moderních technologií.

Přehled aktivit významněji řešících rozvoj okrajových regionů

Aktivita	Řešení okrajových regionů
1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021	Ve vztahu k udržení života na venkově a také ke zlepšení dostupnosti volnočasových aktivit bude věnována pozornost udržení veřejné dopravy do menších obcí v okrajových částech dne a o víkendu, zachování a rozvoj nočních spojů mezi Brnem a významnými obcemi kraje.
1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury	Podpora zavádění vysokorychlostního internetu v malých obcích
2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích	Rozšíření ordinačních hodin, případně i zřízení nových ordinací lékařů – především v těch obcích či regionech, kde zdravotní péče chybí nebo je obtížně dopravně dostupná.
2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí	Podpora zajištění veřejných služeb obcemi. Zlepšení stavu budov obcí sloužících veřejným službám.
2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích	Zajistit dostatečnou vybavenost maloobchodem a službami i v menších obcích Jihomoravského kraje

Aktivita	Řešení okrajových regionů
2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce	Komunikace s okolními regiony, výtípkování témat spolupráce na krajské i lokální úrovni, podpora spolupráce lokálních aktérů. Důraz na uplatnění při rozvoji okrajových regionů.
4.1.2 Podpora malého a středního podnikání	Realizace podpůrných informačních a poradenských činností pro podnikatele. Usnadnění zahájení podnikání.
4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje	Podpora lokalizace nových podniků v oblastech kraje s vyšším podílem nezaměstnaných osob.
4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství	Podpora vinařství a vinohradnictví, podpora včelařství, podpora a propagace produktů místních výrobců a zpracovatelů, podpora digitalizace zemědělství, podpora rodinných firem, podpora sociálního zemědělství, podpora agroturistiky.

B.3 FINANČNÍ PLÁN

Přehledová tabulka předpokládaných finančních prostředků v roce 2018 dle aktivit PRJMK. Tabulka bude syntézou údajů uvedených ve specifikaci jednotlivých aktivit. Budou provedeny součty za jednotlivá opatření a priority.

Pozn. Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 budou doplněny po obdržení podkladu od Jihomoravského kraje.

Opatření	Aktivita	Odbor	Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 (tis. Kč)	Zdroje financování mimo rozpočet kraje
Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb	1.1.1 Podpora výstavby D43	OD		rozpočet kraje
	1.1.2 Podpora výstavby D52	OD		rozpočet kraje
	1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb	OD		Rozpočet kraje
	1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst	OD		rozpočet kraje, fondy EU (OP Doprava, IROP)
	1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury	OD		rozpočet kraje
Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti	1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy	OD		Rozpočet kraje
	1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic	OD		fondy EU (OP Doprava, IROP), rozpočet kraje
	1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021	OD		rozpočet kraje
	1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu	OD		OP Doprava, rozpočet kraje
	1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK	OD		rozpočet kraje, fondy EU (OP Doprava, IROP)
	1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK	OD		rozpočet kraje
	1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy	ORR/OM		rozpočet kraje
	1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023	ORR		rozpočet kraje, fondy EU (IROP)

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Opatření	Aktivita	Odbor	Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 (tis. Kč)	Zdroje financování mimo rozpočet kraje
	1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility	OD/ORR		rozpočet kraje, fondy EU (OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost)
	1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty	OD/OŠ		rozpočet kraje
Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury	1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích	OŽP		rozpočet kraje, OP Životní prostředí, Ministerstvo zemědělství, rozpočty obcí
	1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou	OŽP		rozpočet kraje, OP Životní prostředí, Ministerstvo zemědělství, rozpočty obcí
	1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody	OŽP/ORR		Rozpočet kraje, OP Životní prostředí
	1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury	ORR / OI		OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, rozpočet kraje
Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému	2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, IROP)
	2.1.2 Realizace Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet
	2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání	OŠ		rozpočet kraje
	2.1.4 Zlepšení stavu budov škol	OINV		rozpočet kraje, fondy EU (IROP)
Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016-2025	ORR		rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání)
	2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018-2020 a souvisejících dokumentů	OSV		rozpočet kraje, fondy EU (OP Zaměstnanost, IROP)

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Opatření	Aktivita	Odbor	Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 (tis. Kč)	Zdroje financování mimo rozpočet kraje
	2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019	OSV		rozpočet kraje, fondy EU (OP Zaměstnanost)
	2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost)
	2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU (OP Zaměstnanost)
Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče	OZ		rozpočet kraje
	2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje	OZ		rozpočty zdravotnických zařízení, státní rozpočet, rozpočet kraje
	2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích	OZ	7 000	rozpočet kraje, rozpočty obcí
	2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví	OZ	5 000 ³⁴	rozpočet kraje, státní rozpočet, obecní rozpočty
Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity	2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče	OKPP/ORR		rozpočet kraje, státní rozpočet
	2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet
	2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury	OŠ		rozpočet kraje, státní rozpočet
	2.4.4 Podpora sportování	OŠ		rozpočet kraje
	2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu	OŠ		rozpočet kraje
Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově	2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí	ORR		rozpočet kraje, rozpočty obcí
	2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích	ORR		rozpočet kraje, rozpočty obcí
	2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven	ORR		rozpočet kraje, rozpočty obcí
	2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti	ORR		rozpočet kraje, rozpočty obcí, státní rozpočet, fondy EU
	2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji	ORR/ OÚPSŘ		rozpočet kraje, rozpočty obcí

³⁴ Dotační titul v oblasti zdravotní osvěty a prevence.

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Opatření	Aktivita	Odbor	Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 (tis. Kč)	Zdroje financování mimo rozpočet kraje
Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy	2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje	OKH		rozpočet kraje
	2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území	OI		rozpočet kraje, fondy EU
	2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce	ORR		rozpočet kraje, rozpočty obcí, fondy EU (Interreg V-A Rakousko-ČR, Interreg V-A Slovensko-ČR)
	2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému	OKŘ		rozpočet kraje, fondy EU (IROP)
	2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje	ORR		rozpočet kraje, fondy EU
Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn	3.1.1 Iniclace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn	OŽP		rozpočet kraje
	3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření	OŽP		rozpočet kraje
	3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu	OŽP/ORR		státní rozpočet, rozpočet kraje
	3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou	OŽP/OŠ		rozpočet kraje
Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí	3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit	OŽP	16 700	rozpočet kraje
	3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025	OŽP	1 200	rozpočet kraje, rozpočty obcí, státní rozpočet
	3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně	OŽP		rozpočet kraje, fondy EU (OP Životní prostředí), rozpočty obcí
	3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží	OŽP		Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo financí, Státní fond životního prostředí

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Opatření	Aktivita	Odbor	Finanční prostředky z rozpočtu kraje v roce 2018 (tis. Kč)	Zdroje financování mimo rozpočet kraje
	3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže	OŽP		rozpočet kraje, státní rozpočet, fondy EU
Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014-2020	ORR		rozpočet kraje
	4.1.2 Podpora malého a středního podnikání	ORR		rozpočet kraje
	4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje	ORR		rozpočet kraje
	4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství	ORR		rozpočet kraje
	4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky	ORR		rozpočet kraje
Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch	4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020	ORR		rozpočet kraje
	4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí	ORR		státní rozpočet, rozpočet kraje
	4.2.3 Budování turistických cyklostezek	ORR		rozpočet kraje
	4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury	ORR		rozpočet kraje, podnikatelé
	4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů	ORR		rozpočet kraje, podnikatelé
	4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu	ORR		rozpočet kraje
	4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty	ORR		rozpočet kraje
	4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb	ORR		rozpočet kraje

Pozn.: OD = odbor dopravy, OM = odbor majetkový, OINV = odbor investic, OI = odbor informatiky, OŠ = Odbor školství, OSV = odbor sociálních věcí, OZ = odbor zdravotnictví, OKPP = odbor kultury a památkové péče, OKH = odbor kancelář hejtmána, OKŘ = odbor kancelář ředitele, ORR = odbor regionální rozvoje, OŽP = odbor životního prostředí, OÚPSŘ = odbor územního plánování a stavebního řádu

C. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

C.1 PŘEHLED ODPOVĚDNOSTÍ SUBJEKTŮ ZAPOJENÝCH DO REALIZACE PRJKM

Přehled aktivit dle jednotlivých garantů (odborů Krajského úřadu Jihomoravského kraje zodpovědných za realizaci)

Odbor	Aktivita
odbor dopravy	1.1.1 Podpora výstavby D43
	1.1.2 Podpora výstavby D52
	1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
	1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst
	1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury
	1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy
	1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
	1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021
	1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu
	1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
odbor informatiky	1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK
	1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility (společně s odborem regionálního rozvoje)
odbor investic	1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty (společně s odborem školství)
odbor kancelář hejtmána	2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území
odbor kultury a památkové péče	1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury (společně s odborem regionálního rozvoje)
odbor kancelář ředitele	2.1.4 Zlepšení stavu budov škol
odbor majetkový	2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje
odbor regionálního rozvoje	2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
	2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému
	1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy (společně s odborem regionálního rozvoje)
	1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023
	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016-2025
	2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí
	2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích
	2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven
	2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti
	2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce
2.6.6 Uplatnění smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje	
	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014-2020
	4.1.2 Podpora malého a středního podnikání
	4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021

Odbor	Aktivita
	4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství
	4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky
	4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
	4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí
	4.2.3 Budování turistických cyklostezek
	4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury
	4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů
	4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu
	4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty
	4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb
	1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility (společně s odborem dopravy)
	1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury (společně s odborem informatiky)
	2.6.1 Konceptní přístup k rozvoji (společně s odborem územního plánování a stavebního řádu)
	1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy (společně s odborem majetkovým)
	1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody (společně s odborem životního prostředí)
3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu (společně s odborem životního prostředí)	
Odbor sociální věci	2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018-2020 a souvisejících dokumentů
	2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015-2019
odbor školství	2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK
	2.1.2 Realizace Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020
	2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání
	2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017-2021
	2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK
	2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014-2020
	2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury
	2.4.4 Podpora sportování
	2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu
	1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty (společně s odborem dopravy)
3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou (společně s odborem životního prostředí)	
odbor územního plánování a stavebního řádu	2.6.1 Konceptní přístup k rozvoji (společně s odborem regionálního rozvoje)
odbor zdravotnictví	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče
	2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje
	2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích
	2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
odbor životního prostředí	1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
	1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou

Odbor	Aktivita
	3.1.1 Inicie a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn
	3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření
	3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
	3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025
	3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně
	3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží
	3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže
	1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody (společně s odborem regionálního rozvoje)
	3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu (společně s odborem regionálního rozvoje)
	3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou (společně s odborem školství)

Pozn.: Odbory jsou řazeny abecedně.

Přehled aktivit v případě, že je realizátor jiný subjekt než přímo Jihomoravský kraj

Jde o subjekty zřizované, či podporované krajem. Jihomoravský kraj zůstává spolurealizátorem.

Odbor	Aktivita
Správa a údržba silnic JMK	1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí 1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy 1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
KORDIS	1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021 1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
Příspěvkové organizace kraje v oblasti školství	2.1.4 Zlepšení stavu budov i areálů škol
Rada pro rozvoj lidských zdrojů JMK	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025
Příspěvkové organizace kraje v sociální oblasti	2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů
Zdravotnická zařízení	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče 2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje
Vzdělávací instituce v oblasti zdravotnictví	2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje 2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
Nestátní neziskové organizace	2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích 2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
Jihomoravské inovační centrum	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020
Regionální rozvojová agentura jižní Moravy	4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje
Centrála cestovního ruchu Jižní Morava	4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí 4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů 4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu 4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb

Přehled aktivit dle spolupracujících subjektů

Kategorie	Spolupracující subjekt	Aktivita
Obecní samospráva	Obce	1.1.4, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.5, 1.2.8, 1.2.9, 1.2.10, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4, 2.1.4, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.3.1, 2.3.3, 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.5.1, 2.5.2, 2.5.3, 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.6.4, 3.1.3, 3.2.1, 3.2.2, 4.2.3, 4.2.4, 4.2.7, 4.2.8
	Obecní policie	2.2.4, 2.2.5
	Svazky obcí	3.2.2
"Krajské" organizace	Organizace zřizované krajem	2.6.2, 2.6.3, 2.6.4, 2.6.6
	KORDIS	1.2.1, 1.2.8, 4.2.7
	Centrála cestovního ruchu Jižní Morava	1.2.8, 4.2.1
	Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu	2.1.2
Ostatní organizace v kraji s vazbou na veřejný sektor	Školy a školská zařízení	1.2.10, 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.2.1, 2.4.2, 3.1.4
	Vysoké školy	2.1.2, 3.1.1, 3.1.4, 4.1.1
	Výzkumné organizace	3.1.1, 3.1.4
	Zdravotnická zařízení	2.3.3
	Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání	3.1.4
	Složky integrovaného záchranného systému	2.6.5
	Destinační organizace	4.2.1, 4.2.1, 4.2.5, 4.2.6
Státní správa	Turistická informační centra	4.2.5
	Státní správa (celkově)	2.2.1
	Ministerstvo dopravy	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4
	Ředitelství silnic a dálnic	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1, 1.2.2, 3.2.5
	Správa železniční dopravní cesty	1.1.5, 1.2.6
	Ministerstvo životního prostředí	1.3.3, 3.1.1, 3.1.3, 3.1.4
	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	3.2.1
	Český hydrometeorologický ústav	3.1.1, 3.1.4
	Povodí Moravy	3.1.3
	Státní fond životního prostředí	1.3.1, 1.3.2, 3.2.1, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5
	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2.1.3, 2.4.5, 3.1.4
	Národní institut pro další vzdělávání	2.1.2
	Ministerstvo pro místní rozvoj	2.1.3
	CzechTourism	4.2.5, 4.2.8
	Ministerstvo zemědělství	1.3.1, 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4, 3.2.3
	Státní pozemkový úřad	3.1.1, 3.2.3
	Ministerstvo kultury	2.4.1
	Ministerstvo financí	3.2.4
	Policie ČR	1.2.1, 2.2.4, 2.2.5
CzechInvest	4.1.2, 4.1.3	

Kategorie	Spolupracující subjekt	Aktivita
	Zdravotní pojišťovny	2.3.1, 2.3.2, 2.3.3, 2.3.4
Neziskový sektor	Nestátní neziskové organizace	1.2.10, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.4.1, 2.4.2, 2.5.4, 2.6.3, 2.6.4, 3.1.1, 3.1.4
	Sportovní organizace	2.4.3, 2.4.4, 2.4.5
	Místní akční skupiny	2.5.4
Podnikatelský sektor	Podnikatelé	1.2.9, 2.2.1, 2.2.3, 2.6.3, 4.1.1, 4.1.5, 4.2.4, 4.2.5, 4.2.8
	Krajská hospodářská komora jižní Moravy	4.1.2, 4.1.3
	Regionální agrární komora	3.1.1, 3.1.2, 4.1.4
	Zemědělci	1.3.3, 3.1.2, 4.1.4
	Dopravci zajišťující pro kraj regionální dopravu	1.2.3, 1.2.4, 1.2.5
	Společnosti věnující se výstavbě sítí vysokorychlostního internetu	1.3.4
	Podnikatelé z oblasti maloobchodu a služeb	2.5.2
	Organizace působící v oblasti odpadového hospodářství	3.2.2
Ostatní subjekty	Letiště Brno	1.2.7
	Vlastníci a nájemci pozemků	3.2.1
	Vlastníci budov	1.3.3
	Vlastníci lesů	3.2.3
	Vlastníci a nájemci vodních nádrží	1.3.3
	Znečišťovatelé	3.2.5

C.2 HARMONOGRAM REALIZACE AKTIVIT V NÁVAZNOSTI NA NÁVRHOVOU ČÁST

Program rozvoje kraje předpokládá plnění/splnění plánovaných aktivit v období 4 let platnosti. Většina aktivit má průběžný charakter, kdy jsou realizovány činnosti podporující řešení určitého problému. Další jednoznačnou skupinu aktivit tvoří naplňování koncepcí (zeleně zvýrazněné aktivity), kdy je harmonogram plnění aktivity svázán s platností dokumentu a časovým plánem realizace jeho aktivit.

V následujícím textu jsou proto uvedeny aktivity se specifickým časovým plánem.

Odbor	Aktivita
Aktivity, které by měly být splněny co nejdříve	1.1.1 Podpora výstavby D43 1.1.2 Podpora výstavby D52 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
Projektová aktivita, 2017 předložena žádost o dotační podporu	1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu

C.3 POSTUP SLEDOVÁNÍ A HODNOCENÍ PRJMK

Záležitosti spojené s koordinací sledování a hodnocení PRJMK jsou v kompetenci odboru regionálního rozvoje.

Pro vyhodnocení PRJMK jsou sledovány následující informace:

Typ informace	Poskytovatel informace
Popis plnění aktivity v uplynulém roce	garant aktivity (na základě průběžné evidence)
Hodnoty indikátorů výstupu aktivit	garant aktivity (na základě průběžné evidence)
Financování plnění aktivity (v rozlišení vlastních prostředků a externích zdrojů)	garant aktivity / odbor ekonomický
Hodnoty indikátorů dopadů ve vazbě na cíle	určený subjekt dle SRJMK 2020

Podklady pro roční vyhodnocení předají určené subjekty odboru regionálního rozvoje do konce února. Sběr podkladů proběhne jednotným způsobem v šabloně v tabulkovém formátu. Odbor regionálního rozvoje následně zajistí vyhotovení roční (případně souhrnné) informativní zprávy o plnění.

Indikátory výstupů jsou uvedeny v tabulkách se specifikací jednotlivých aktivit.

Dostupné indikátory výsledků a dopadů Strategie rozvoje JMK 2020 doplněné dalšími relevantními ukazateli jsou uvedeny v následující tabulce.

Specifické cíle SRJMK	Indikátory výsledků
Zvýšit inovační výkonnost regionální ekonomiky a zařadit JMK mezi nejvíce inovativní regiony EU	Počet zaměstnanců ve výzkumu a vývoji (přepočtené osoby) Počet patentových přihlášek Objem prostředků na VaV
Vytvořit podmínky pro dynamický rozvoj malého a středního podnikání	Počet podniků zaměstnávajících 1–249 osob a vykazujících aktivitu v klíčových CZ-NACE Počet firem, které úspěšně ukončily inkubační program Počet mezinárodních patentů (PCT patenty) z JMK – podané přihlášky Počet aktivních podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel
Zvýšit efektivitu marketingu JMK z hlediska všech potenciálních cílových skupin	Existence regionálního marketingu a značky regionu Počet návštěvníků v kraji (alespoň jedno přenocování v HUZ) Čisté využití lůžek / pokojů v ubytovacích zařízeních Průměrná doba pobytu v kraji
Zajistit kvalitní a dostupné sociální služby a zdravotní péči pro seniory	Celková kapacita (počet míst) zařízení sociálních služeb Celkový počet osob, jimž byla poskytnuta sociální služba Počet neuspokojených žadatelů v zařízeních pro seniory
Zvýšit vzdělanost obyvatel kraje a prohloubit její vazbu na trh práce	Výsledky státních maturit v kraji Míra nezaměstnanosti obyvatel ve věku 15–24 let
Posílit atraktivitu bydlení v kraji pro přicházející pracovníky, jejich rodiny a studenty	Počet obyvatel v kraji Počet dokončených bytů Počet cizinců

Specifické cíle SRJMK	Indikátory výsledků
Zlepšit poskytování zdravotní péče a zlepšit zdravotní stav obyvatel	Průměrná očekávaná délka života mužů a žen (narozených v daném roce) Průměrná pracovní neschopnost
Vytvořit kvalitní a kapacitní páteřní infrastrukturu pro silniční a cyklistickou dopravu	Délka silnic 2. a 3. třídy opravených / rekonstruovaných v posledních 3 letech na celkové délce těchto silnic v kraji Počet osob usmrčených při dopravních nehodách Počet uživatelů vybraných cyklostezek dle Sčítání uživatelů cyklostezek na území Jihomoravského kraje
Zmodernizovat a zkvalitnit páteřní infrastrukturu pro kolejovou dopravu	Délka modernizovaných a revitalizovaných tratí Vydáno pravomocné stavební rozhodnutí ohledně řešení ŽUB
Zlepšit napojení Brna na evropská centra a posílit propojení s letišťem Vídeň	Počet pravidelných leteckých linek osobní dopravy
Zajistit dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelné zásobování pitnou vodou	Objem vyrobené pitné vody pro veřejnou potřebu Podíl čištěných odpadních vod
Zajistit udržitelné zásobování a využívání energií	Poměr energie vložené do sítě a energie využité odběrateli v kraji (energetická soběstačnost kraje) Podíl výroby energie z OZE v kraji k celkové spotřebě v kraji
Zvýšit konkurenceschopnost místních podnikatelů a jejich napojení na vnější trhy a rozšířit nabídku pracovních příležitostí	Počet volných pracovních míst v kraji Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v kraji
Zkvalitnit napojení na regionální a nadregionální rozvojová centra a osy a infrastrukturní vybavenost měst a obcí	Počet cestujících ve veřejné (železniční a veřejné autobusové) dopravě v rámci kraje Počet přepravených osob IDS
Stabilizovat krajinu s ohledem na její produkční funkci i z hlediska jejích přírodních hodnot a zvýšit udržitelnost, konkurenceschopnost a image zemědělství jako strategického odvětví z hlediska místní ekonomiky (vč. navazujících odvětví) i péče o krajinu	Podíl ekologicky stabilních ploch (sady, vinice, trvalé travní porosty, lesní pozemky) na celkové rozloze kraje

Roční (případně souhrnné) informativní zprávy o plnění PRJMK 2018–2021 pro Zastupitelstvo Jihomoravského kraje budou mít následující **strukturu**:

- Vyhodnocení plnění aktivit (plněno, plněno částečně, neplněno + komentář v případě neplněných aktivit).
- Přehled výstupů aktivit.
- Přehled financování aktivit a opatření (celkový objem nákladů, zdroje financování).
- Vývoj indikátorů plnění cílů SRJMK 2020.

Podkladem pro hodnocení PRJMK budou v případě realizace aktivit spočívajících v plnění tematické koncepce informativní zprávy o plnění těchto koncepcí.

C.4 POSTUP AKTUALIZACE PRJMK

Úplná aktualizace analytické části se primárně v období 2018–2021 nepředpokládá.

V případě významných změn situace v kraji je možné do návrhové části doplnit novou aktivitu, resp. změnit zaměření stávající aktivity. V komentáři aktivity bude potom uvedeno zdůvodnění zařazení / změny aktivity.

Uvedená aktualizace PRJMK se uskuteční v případě nezbytné potřeby 1x ročně v podzimním termínu (ve vazbě na návrh rozpočtu na další rok).

K navržené aktualizaci bude vyhotoveno plné znění PRJMK s vyznačením změn.

Postup aktualizace:

- Předání návrhu doplnění / úpravy aktivity (zejména odborem krajského úřadu, ale návrh může předložit kterýkoliv subjekt) odboru regionálního rozvoje.
- Předložení návrhů na aktualizaci k projednání Radě JMK (odbor regionálního rozvoje připraví materiál, který bude obsahovat relevantní návrhy změn se zdůvodněním).
- Úprava návrhu aktualizace dle rozhodnutí Rady JMK.
- Schválení aktualizace Zastupitelstvem JMK (v případě, že Rada návrh nezamítne).
- Po schválení aktualizace PRJMK bude vyhotoveno plné znění PRJMK nazvané „Program rozvoje Jihomoravského kraje, ve znění aktualizace č. X“, včetně informací k proběhlým aktualizacím. Přehled proběhlých aktualizací bude minimálně obsahovat číslo usnesení a termín schválení předmětné aktualizace Zastupitelstvem JMK. Ke schválené aktualizaci bude vyhotoveno plné znění PRJMK s vyznačením změn. Změny budou od stávajícího textu odlišeny barevně, a to takto: vypuštěný text bude modrý a škrtnutý, doplňovaný text bude červený.

C.5 ANALÝZA RIZIK SPOJENÝCH S REALIZACÍ PRJMK

Analýza rizik obsahuje identifikaci nejpravděpodobnějších rizik ohrožujících realizaci PRJMK s uvedením jejich nositele a opatření k řízení identifikovaných rizik.

Nositelé jednotlivých rizik, tzn. subjekty odpovědné za řízení a monitorování daného rizika, průběžně realizují opatření předcházející vzniku rizika

Název rizika	Nositel rizika	Název navrhovaných opatření k řízení rizik a snížení jejich pravděpodobnosti a významnosti
<i>Nedostatečná politická podpora realizace</i>	Rada JMK	Uplatnění PRJMK jako nástroj realizujícího programové prohlášení rady.
<i>Neztotožnění se garantů s pojetím aktivit</i>	odbor regionálního rozvoje	Řešeno několika koly připomínkového řízení a maximálním zohledněním připomínek jednotlivých odborů.
<i>Omezené zapojení spolupracujících subjektů</i>	garanti aktivit	Navržená komunikační strategie stanoví způsob informování všech typů aktérů. Jednotlivé spolupracující subjekty z regionu.
<i>Nedostatečné finanční prostředky určené na realizaci</i>	Rada JMK	Zohlednění priorit a významu aktivit PRJMK při přípravě rozpočtu. Posílení vazeb rozpočtu na

Název rizika	Nositel rizika	Název navrhovaných opatření k řízení rizik a snížení jejich pravděpodobnosti a významnosti
		PRJMK, aby bylo možné lépe sledovat financování PRJMK.
<i>Nedostatek finančních zdrojů na spolufinancování projektů</i>	odbor ekonomický	Zohlednění významnosti aktivit při rozhodování o přípravě žádostí o dotační podporu.
<i>Nevyjasněné kompetence v rámci krajského úřadu ve vztahu k PRJMK</i>	odbor regionálního rozvoje	V případě některých aktivit jsou garanty dva odbory. Tam, kde to bylo možné, je u jednoho z nich uveden výčet činností (např. administrace dotačního programu), druhý zodpovídá za vše ostatní. Při plnění aktivity je potřebná vzájemná výměna informací.
<i>Legislativní změny</i>	Hejtman	Využití vyjednávací síly Asociace krajů ČR a zákonodárné iniciativy kraje. Příprava návrhů koncepčních řešení v oblastech, kde stávající právní úprava neumožňuje účinné řešení potřeb kraje.
<i>Nevhodné nastavení veřejných politik na národní úrovni</i>	Rada JMK Vedoucí pracovníci krajského úřadu	Úzká komunikace a spolupráce s orgány státní správy, kvalitní argumentace stanovisek kraje, podpora hledání koncepčních řešení.
<i>Nízká absorpční kapacita území</i>	odbor regionálního rozvoje	Dlouhodobá příprava aktérů na území kraje na realizaci záměrů a projektů, školení, informační kampaně.
<i>Nedostatečná koordinace jednotlivých oblastí rozvoje kraje</i>	odbor regionálního rozvoje Rada JMK	Průběžná identifikace možných nesouladů a posilování vzájemné komunikace odborů kraje. Posílení role Rady JMK při řešení věcných nesouladů rozvojové politiky kraje.

SEZNAM ZKRATEK

CCR JM	Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava
CR	cestovní ruch
CZ-NACE	klasifikace ekonomických činností
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EOC	elektronické odbavování cestujících
EU	Evropská unie
EVVO	ekologická výchova, vzdělávání a osvěta
CHKO	chráněná krajinná oblast
ICT	informační a komunikační technologie
IDS	integrovaný dopravní systém
IROP	Integrovaný regionální operační program
JIC	Jihomoravské inovační centrum
JMK	Jihomoravský kraj
Kč	koruna česká
KES	koeficient ekologické stability
KrÚ	krajský úřad
LFA	znevýhodněné oblasti (Less favoured areas)
MAS	místní akční skupina
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NNO	nestátní neziskové organizace
OD	odbor dopravy
OI	odbor informatiky
OINV	odbor investic
OKH	odbor kancelář hejtmana
OKPP	odbor kultury a památkové péče
OKŘ	odbor kancelář ředitele
OM	odbor majetkový

OP	operační program
ORR	odbor regionální rozvoje
OSV	odbor sociálních věcí
OŠ	odbor školství
OÚPSŘ	odbor územního plánování a stavebního řádu
OZ	odbor zdravotnictví
OZE	obnovitelné zdroje energie
OŽP	odbor životního prostředí
p. b.	procentní bod
P+R (Park & Ride)	zaparkuj a jed'
PC	osobní počítač
POH	Plán odpadového hospodářství
POÚ	pověřený obecní úřad
PRJMK	Program rozvoje Jihomoravského kraje
RIS	Regionální inovační strategie
RRAJM	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
ŘSD ČR	Ředitelství silnic a dálnic ČR
SC	specifický cíl
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem
SOČ	středoškolská odborná činnost
SRJMK	Strategie rozvoje Jihomoravského kraje
SŠ	střední škola
SÚS	Správa a údržba silnic
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VaV	výzkum a vývoj
VTP	vědeckotechnický park
ZŠ	základní škola
ZÚR JMK	Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje
ŽP	životní prostředí
ŽUB	Železniční uzel Brno

SLOVNÍK POJMŮ

Brownfield = Nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je nedostatečně využívaná, je zanedbaná a případně i kontaminovaná; nelze ji vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace; vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity.

Co-workingová centra = Kancelář pro coworking o vybavená potřebným kancelářským nábytkem a počítačovou sítí s internetovým připojením, případně také sdílenou síťovou tiskárnou. Součástí centra bývá rovněž vybavená kuchyňka, sociální zařízení, místo pro odpočinek či zasedací místnost s projektorem. Stálí uživatelé centra hradí pravidelný měsíční členský poplatek, zatímco jednorázové návštěvy bývají zpoplatněny od hodiny. Sdílená kancelář vyjde jednak levněji, ale důležitá je také už zmíněná společenská a psychologická funkce takového pracoviště. Coworkingem se rozumí sdílený pracovní prostor pro nezávislé profesionály a jiné distanční pracovníky, kteří zde nezávisle na sobě vykonávají svou běžnou práci.

Fragmentace krajiny = Rozdělení přírodních lokalit, či územních celků v krajině na menší a izolovanější jednotky. Jedním z hlavních důvodů fragmentace krajiny je kromě zemědělství a urbanizace především výstavba liniové dopravní infrastruktury (silniční komunikace, železnice, vodní cesty).

Hrubá míra migračního salda = Migrační saldo (rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých osob) v přepočtu na 1000 obyvatel středního stavu (vyjadřuje se v promile).

Hrubá míra přirozeného přírůstku = Přirozený přírůstek obyvatel (rozdíl narozených a zemřelých osob) v přepočtu na 1000 obyvatel středního stavu (vyjadřuje se v promile).

Hrubá přidaná hodnota (HPH) = Alternativní ukazatel vypovídající o výkonu místní ekonomiky. Počítá se jako výsledek rozdílu mezi celkovou hodnotou produkce zboží a služeb a mezi hodnotou vstupního materiálu, polotovarů a služeb spotřebovaných ve výrobě. HPH tak značí, jak velké přidané hodnoty bylo díky zapojení výrobních faktorů dosaženo.

Hrubý domácí produkt (HDP) = Celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Jeho velikost ukazuje výkonnost ekonomiky. Ke srovnání se používá HDP na obyvatele. HDP se vyjadřuje v běžných cenách (= ceny platné v období, kdy docházelo k realizaci statisticky sledované produkce zboží, obchodu i služeb), nebo ve stálých cenách (přepočet do stálých cen se používá z důvodu odstranění cenových vlivů na daný ukazatel, stálé ceny tak umožňují porovnávání ekonomických veličin v delším časovém období).

Index stáří = Počet obyvatel starších 65 let k počtu obyvatel mladších 15 let vynásobený 100.

Koeficient ekologické stability (KES) = Poměrové číslo, které stanovuje poměr ploch tzv. stabilních (lesní půda, vodní plochy a toky, trvalé travní porosty, sady, vinice) a nestabilních krajinnotvorných prvků (orná půda, chmelnice, zastavěné území, ostatní plochy).

Míra nezaměstnanosti = Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce o zaměstnání v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel, tj. součtu zaměstnaných a nezaměstnaných), vyjadřuje se v procentech.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných = Podíl uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců na celkovém počtu uchazečů.

Podíl nezaměstnaných = Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce o zaměstnání v přepočtu na počet obyvatel ve věku 15–64 let, vyjadřuje se v procentech.

Sociálně vyloučená lokalita = Prostor (dům, ulice, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.).

Sociální podnik = Podnik, který se hlásí k principům sociálního podnikání a má tyto principy zakotveny ve svých zřizovacích listinách. Konkrétně musí splňovat následující principy / kritéria: 1. Minimálně

40 % zaměstnanců musí být z cílových skupin zdravotně postižených a jinak sociálně vyloučených osob. 2. Snaha o co největší zapojení zaměstnanců do procesu rozhodování. 3. Minimálně 51 % zisku musí být reinvestováno do dalšího rozvoje podniku. 4. Orientace na lokální komunitu a využívání místních zdrojů. 5. Environmentální přístup.

Smart city = Koncept, který využívá digitální, informační a komunikační technologie pro zvýšení kvality života ve městech. Zaměřuje se na efektivní využívání stávajících a hledání nových zdrojů, snižování spotřeby energií, eliminaci zátěží životního prostředí, optimalizaci dopravy a sdílení dat pro veřejné účely.

Smart region („Inteligentní region“) = Koncept, který se opírá o využití moderních technologií s cílem zlepšit kvalitu života a zefektivnit správu věcí veřejných. Nejširší uplatnění tento koncept nalézá v oblasti energetiky a v oblasti dopravy, které lze efektivněji řešit nasazením vhodných informačních a komunikačních technologií. Dále je aplikován např. v oblasti vodohospodářství, odpadového hospodářství, e-governmentu či krizového řízení.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1: NÁZORY VÝZNAMNÝCH AKTÉRŮ

Se skupinou klíčových aktérů rozvoje Jihomoravského kraje byly vedle spolupráce v rámci pracovních skupin regionální stálé konference uskutečněny řízené rozhovory. Aktéři byli vybráni s ohledem na zastoupení jednotlivých tematických rozvojových oblastí kraje a na charakter jejich činnosti (upřednostněny jsou organizace s širší působností, u nichž lze předpokládat větší nadhled a komplexnější přístup). Rozhovory byly vedeny buď s představiteli vedení organizací, nebo s odborníky z organizace zabývající se rozvojovými záležitostmi.

K rozvoji kraje se vyjádřily následující subjekty:

1. Jihomoravské inovační centrum
2. Krajská hospodářská komora jižní Moravy
3. Regionální agrární komora
4. Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
5. Centrála cestovního ruchu Jižní Morava
6. Město Brno
7. Masarykova univerzita
8. Vysoké učení technické v Brně
9. Mendelova univerzita
10. Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z.s.
11. Krajská síť NS MAS ČR
12. Úřad práce – krajská pobočka Brno
13. Diecézní charita Brno
14. Agentura pro sociální začleňování
15. Povodí Moravy

Uvedeným aktérům byly položeny následující otázky:

1. Co považujete za největší výhody, silné stránky kraje? Jak by se jich mělo využít?
2. Co považujete za největší slabé stránky kraje? Jak by měly být řešeny?
3. Co považujete za hlavní (vnější) příležitosti rozvoje kraje? Jak by se jich mělo využít?
4. Co považujete za budoucí hlavní (vnější) hrozby pro rozvoj kraje? Jak by se jim mělo předejít?
5. Jak hodnotíte činnost současné a předcházející krajské samosprávy při rozvoji kraje?
6. Jakým směrem se podle vás má kraj v budoucnu rozvíjet? Která témata mají být pro rozvoj kraje hlavní? V čem má/může být kraj jedinečný?
7. Jak má kraj těchto cílů dosáhnout? Jaké úkoly byste uložili vedení kraje (i ve smyslu prosazení zájmů kraje na vyšších úrovních)?
8. Má Jihomoravský kraj předpoklad být chytrým regionem (Smart Region)? Pokud ano, tak v jakých oblastech?
9. Jaké nastavení programového období 2021 až 2027 by bylo pro Jihomoravský kraj prospěšné?

Níže je u každého aktéra uveden záznam podstatných vyjádření. Další různorodé podněty od těchto aktérů jsou využity při tvorbě návrhové části

Jihomoravské inovační centrum

Silnou stránkou Jihomoravského kraje je schopnost reflektovat změny v ekonomice, kdy vznikají zcela nové obory (jako jsou např. některé IT oblasti a podobně). Toto umožňuje organizační a personální stabilita institucí působících v oblasti konkurenceschopnosti ekonomiky a inovací a zároveň potvrzuje skutečnost, že kontinuita je důležitá. Mezi silné stránky pak dále náleží vysoká koncentrace vzdělaných lidí, což umožňuje růst na znalostně založených firmách, a lokalizace asi 30 poboček zahraničních firem s vlastním výzkumem a vývojem (až na výjimky jsou pobočky řízeny Čechy, kteří v sobě mají jistou dávku patriotismu, a i díky tomu tyto pobočky v regionu rostou). Mezi slabé stránky patří dopravní infrastruktura, kdy je spousta aktivit v kraji koncentrována do Brna a je třeba umožnit kvalitní a rychlé spojení jádra regionu s jeho zázemím. Další slabou stránkou je nedostatek lidských zdrojů a navíc fakt, že struktura pracovní síly neodpovídá požadavkům ekonomiky. Mezi nepříznivé stránky je možné počítat také nízkou kvalitou vysokých škol v kraji a malý globální přesah absolventů (malý rozhled ve světovém dění).

Příležitostí pro kraj je uchopit jinak proces vzdělávání, jelikož nejsou dostatečně reflektovány společenské změny (akademický svět by měl být nositelem změn, ale často se jedná spíše o uzavřenou společnost bránící se změnám). Obecně příležitostí je dle názoru představitelů JIC také poloha kraje ve střední Evropě, která má kam růst a není tolik svázána regulacemi (např. silnými odbory). Výzvou je také neuzavírat se do sebe, ale naopak přispívat do ekonomiky Evropské unie takovým způsobem, aby ČR/kraj/Češi byli považováni za solidní partnery a nebát se rozhodnutí, jako je přijetí eura či nárůst ceny práce. Hrozbou pro rozvoj Jihomoravského kraje je závislost na vnějším prostředí, kdy často není v kraji přítomna řídicí struktura zahraničních firem (klíčová rozhodnutí jsou přijímána mimo kraj/ČR, s čímž souvisí určitá zranitelnost). I když by endogenní firmy nebyly schopné nahradit odchod významnější zahraniční firmy, úplné soustředění se na zahraniční firmy není zdravé.

Mezi aktivity, které by přispěly k rozvoji kraje a které má v kompetenci kraj, patří radikální zkvalitnění středních škol (ne ve smyslu fyzického vybavení, ale velmi dobrého řízení). Je třeba zajistit, aby střední školy řídili co nejkvalitnější lidé s kontinuálním leadershipem. Dalším možným cílem je zajistit rozvoj leteckého spojení, a to třeba i pomocí přepravy osob typu „shuttle bus“ na vídeňské letiště. Pozitivní efekt by též přineslo větší množství finančních prostředků na osvětu podnikavosti, podporu upgradingu a couchingu; stejně tak je důležité apelovat na rozvoj podnikavosti (středo)školáků a pracovat na jejich globálním rozhledu, aby pak nebyli v pozdějším věku snadno manipulovatelní a uměli kriticky myslet.

Pozice kraje jakožto smart regionu spočívá v nejobecnějším pojetí na inteligentní specializaci, resp. na chytrých rozhodnutích na nejrůznějších úrovních. Také za tímto účelem by mělo dojít k výraznému zkvalitnění interních kapacit Krajského úřadu Jihomoravského kraje a veřejné správy obecně (napříč institucemi). Obecně by pak měla být ve všech dokumentech posílena implementační část, která by měla důsledněji přiřazovat odpovědnost za jednotlivé aktivity. Krajský úřad je v této záležitosti poměrně pasivní, přitom by měl vygenerovat jasné odborníky pro jednotlivé oblasti („aby pro každou oblast existovala určitá jasná a všeobecně vnímaná tvář“). Co se týká nastavení programového období EU 2021 až 2027, tak objem finančních prostředků bude pravděpodobně velmi malý. Vznikne tak tlak na účelné a kreativní využití těchto prostředků.

Podrobněji jsou výše zmíněné záležitosti popsány v Regionální inovační strategii Jihomoravského kraje 2014–2020.

Krajská hospodářská komora jižní Moravy

V Jihomoravském kraji lze kladně hodnotit zejména silný potenciál jihomoravských univerzit (zejména MU a VUT v Brně). Ty také stály za vytvořením určitého „hardwaru“ pro vědu a výzkum v podobě center excellence CEITEC a ICRC (situaci také napomohl fakt, že hlavní město Praha mohlo a může čerpat prostředky z evropských fondů jen v omezené míře). Na zmíněný „hardware“ pak navazuje určitý „software“ v podobě lidského kapitálu, v kraji umocněný zapojením zahraničních vědců a obecně pracovníků. Tomu napomáhají mimo jiné instituce jako Jihomoravské centrum pro mezinárodní

mobilitu. Do budoucna je tak velmi pravděpodobné, že pokud dojde k dělení českých vysokých škol na vědecké a pedagogické, tak ty jihomoravské (resp. přední z nich) budou zařazeny mezi vědecké vysoké školy.

Kraj také vychází z průmyslové tradice (textilnictví a strojírenství), kdy průmysl začíná v posledních letech opět růst na významu. Lokální ekonomika však již nestojí na velkých firmách jako v minulosti, ale na malých a středních podnicích, navíc vznikla zcela nová odvětví (např. IT firmy). Přitom absence několika opravdu velkých firem lze považovat v jistém ohledu i za slabou stránku, jelikož na ně by navazovaly další menší společnosti. Negativně se toto také projevuje ve sníženém financování kultury a sportu a v neexistenci jasných partnerů ze soukromého sektoru pro vysoké školy. Přitom právě spolupráce mezi akademickým a soukromým sektorem by se měla prohlubovat, aby docházelo k žádoucímu transferu technologií (za tímto účelem by bylo třeba zvýšit informovanost podnikatelů o možnostech, které jim věda a výzkum nabízejí). Z hlediska vývoje firem je také důležité udržet v Brně výstavnictví, resp. kongresovou turistiku obecně.

Bariérou dalšího rozvoje kraje je nevyhovující dopravní infrastruktura a tím pádem také snížená dopravní obslužnost. Prioritou by mělo být kvalitní spojení Brna s Prahou a Vídní. Zásadními infrastrukturními projekty pro Jihomoravský kraj jsou dálnice D1, D43, D52 a D55, dále pak Velký městský okruh Brna a modernizace železničního uzlu Brno (finálně se domluvit na poloze). Do budoucna by měl být Jihomoravský kraj a město Brno místem, kudy povedou vysokorychlostní železniční tratě. V neposlední řadě je třeba „rozlétat“ brněnské letiště, kdy významně chybí přímé spojení do Paříže, Frankfurtu nad Mohanem či Milána. Jihomoravský kraj by měl pomoci zvýšit stavební připravenost (v současnosti velmi malá), významná prodleva vznikla způsobem přijímání Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje.

Činnost Krajské hospodářské komory jižní Moravy mimo jiné směřuje také ke snižování regionálních disparit, k čemuž by měla přispět rovněž krajská samospráva a úřednický aparát. Je třeba provést strukturální změny a snížit tak vysokou nezaměstnanost v regionech na Znojemsku, některých regionech na Hodonínsku a severu Blanenska. Toho může být docíleno mimo jiné i věnováním se rozvoji zaměstnanosti také v dalších okresních městech mimo Brno a v jejich okolí.

Významný a dosud málo využívaný potenciál představuje přeshraniční spolupráce, zejména s Rakouskem. V tomto směru je však třeba překonat jazykové bariéry, a to mimo jiné vyšší podporou výuky německého jazyka. Naopak hrozbou je hospodaření s půdou a vodou, které bude do budoucna přinášet mnohá rizika, jež budou muset být řešena. Předpoklady stát se chytrým regionem Jihomoravský kraj určitě má, především v oblastech alternativní dopravy a alternativních zdrojů energie. Mělo by také docházet k využití potenciálu vysokých škol v nejrůznějších segmentech, k budování klastrů a posilování již uvedené interakce firem a vysokých škol.

Regionální agrární komora

Slabou stránkou kraje je jednoznačně problém sucha, který se projevuje extrémně vysokými teplotami a nedostatkem vody v krajině. Dále vodní a větrná eroze, zastaralé závlahové soustavy (z hlediska provozu nejsou konkurenceschopné) a absence potravinářského průmyslu v kraji (zejména se týká zpracovatelů ovoce a zeleniny a masa a mléka), kdy v Jihomoravském kraji existují pouze malí regionální zpracovatelé, a většina produkce je zpracovávána v jiných krajích.

Naopak silnými stránkami jsou rozvinuté vinohradnictví a vinařství a potenciál dalšího zvyšování ploch vinic, ovoce (sadů) a zeleniny, léčivých rostlin a raných brambor za předpokladu vybudování moderní závlahové soustavy. Příležitostí do budoucna je také vysoký potenciál pro rozvoj turistiky. Stále větší hrozbou se stává nedostatečná schopnost zadržení vody v krajině, což už musí být nějak řešeno. Tuto hrozbu však lze brát také jako příležitost (výzvu) pro rozvoj vodohospodářství a třeba i vznik nových vodohospodářských subdisciplín. Snahou by mělo být dostupnou vodu co nejvíce využít, a to včetně odpadních vod.

Z hlediska možností a kompetencí Jihomoravského kraje by mělo dojít k zákonodárné iniciativě, která by měla směřovat k novelizaci stávajících a přijetí některých nových zákonů. Jedná se především o legislativu, která se věnuje stabilizaci trhu s půdou (v českém prostředí zatím absentuje zákon o prodeji půdy) a stabilizaci přílivu zemědělců prostřednictvím komplexního zemědělského pojištění (zejména v případě těžko pojistitelné škody a sucha). Měl by být také podporován vznik marketingového fondu, jenž by propagoval české potraviny.

Dále by se měl Jihomoravský kraj podílet na vytvoření podmínek pro rebonifikaci BPEJ (bonitovaná půdně ekologická jednotka) a zařazení postiženého území (katastrů) s kritickým a vysoce kritickým suchem do oblastí trvale znevýhodněných, tj. LFA (Less Favoured Areas = méně příznivé oblasti). Jihomoravský kraj by se rovněž mohl finančně spolupodílet na přípravě projektů cílících na zadržení vody v krajíně, např. budování závlahových soustav.

Ohledně postavení kraje jakožto chytrého regionu (smart regionu) by agrární sektor mohl přispět digitalizací zemědělské výroby a budováním některých vzorových (pilotních) řešení, jako jsou například ukázkové farmy. Rovněž by bylo vhodné zřídit vědecké a výzkumné pracoviště pro vinohradnictví a vinařství a pro ovocnářství se zaměřením na peckoviny. Z hlediska dotačního zaměření programového období EU v letech 2021 až 2027 je třeba zacílení na adaptaci jihomoravského zemědělství na klimatickou změnu, jelikož ta se stává limitujícím faktorem pro rozvoj regionu, ať už v podobě ekonomiky či kvality života všech obyvatel (především ve smyslu dostatku a dostupnosti vody).

Regionální rozvojová agentura jižní Moravy

Silou Jihomoravského kraje je jeho vzdělanostní základna a zdravé podnikatelské prostředí (minimum velkých podniků, stabilizovaná produkce, koncepční podpora malých a středních podniků). Je dobrá úroveň spolupráce mezi podnikatelskou a akademickou sférou. Přirozená dominance Brna v sobě skrývá i rizikový potenciál – umenšuje periferie. Hlavní slabinou jsou nedořešené dopravní záležitosti (špatná dostupnost Vídně pro D52, nedořešená otázka D43, kolaps dopravy na D1, D2 a I/43) – má to vliv na podnikatelské prostředí. Potenciál letiště není dostatečně využit. Absence jednoznačného řešení dopravy kolem Brna v ZÚR limituje i vzdálenější oblasti.

Příležitostmi pro rozvoj kraje je vědecko-technický, turistický, přeshraniční potenciál. Jde o cesty ke kosmopolizaci kraje. Zásadní hrozbou je stále zřetelnější odtržení periferií. Ubývá zde pracovních pozic a nejsou zde oblasti, kde by se mohli rozvíjet. Pro rozvoj cestovního ruchu není dostatečná infrastruktura. V posledních letech se jako obrovské riziko objevuje ohrožení suchem, které má dopady nejen na zemědělství, ale i na průmyslovou výrobu a kvalitu života.

Kraj by se měl zaměřit na řešení propadu periferií (definovat parametry kvality života, které by měl kraj garantovat v rámci celého kraje; v současné době často místo odstraňování problémů vznikají nové), sucha a zlepšení kvality silnic (kraj by měl více zasahovat do koordinace, aby se zamezilo paralelním opravám). Obecně by se měla zlepšit koordinační role kraje v oblastech jeho kompetencí tak, aby docházelo ke komplexnějšímu řešení problémů. Kraj by mělo být více slyšet. Je třeba posílit proaktivní marketing kraje (nejen CCRJM a JIC, jak je doposud). Chytrá řešení musí zlepšovat kvalitu života. V rámci RIS 2014–2020 JMK už skoro „chytrý“ je. Smart region je o několika větších projektech. Jedním z funkčních je IDS, dalším by mohl být kompletní parkovací systém. Výzvou je využití sociálních sítí.

Centrála cestovního ruchu Jižní Morava

Jihomoravský kraj je pestrým a lákavým regionem, který může tuzemským i zahraničním návštěvníkům nabídnout mnoho atraktivit. Silnou značkou podle nich je vinařský a cyklistický region, jenž disponuje bohatými lidovými tradicemi a folklorem. Významný potenciál spatřuje v propojení Brna a dalších částí kraje. Město Brno z jejich pohledu představuje živoucí, moderní a tepající město s přítomností vědy a výzkumu, často označované jako „studentské město“, Brno je obklopeno prstencem zeleně a ve svém

zázemí nabízí jedinečnou krajinu, folklor a památky. Může tak například docházet k propojení kongresové (veletržní) a vinařské turistiky. Jen je třeba si tuto vzájemnou propojenost uvědomit, vnímat ji a pracovat s ní. Právě této skutečnosti by mohl využít kraj jakožto chytrý region.

Základní podmínkou rozvoje cestovního ruchu je však dopravní infrastruktura a dopravní obslužnost, která zatím není na odpovídající úrovni. Turisté se totiž musí do regionu jednoduše a pohodlně dostat (potřeba kvalitního dálničního spojení, finální řešení ŽUB či pestrého leteckého spojení). Problémem je také nedostatek a kvalifikace pracovních sil v cestovním ruchu. V tomto směru je třeba budovat prestiž některých povolání, přilákat mladé lidi do oboru, pracovníky kvalitně zaplatit, zvýšit jazykovou kompetentnost (nejen angličtinu, ale také němčinu vzhledem k dominantnímu postavení německých a rakouských návštěvníků). Za další hrozby je možné označit zhoršující se klimatické podmínky, zejména sucho, které dopadá na tradiční vinařství a ovocnářství, a potenciálně i silnější a kvalitnější propagaci ostatních regionů, resp. intenzivnější rozvoj základních služeb cestovního ruchu v jiných regionech (ubytování a pohostinství).

Nedostatky lze také identifikovat v marketingu, který je třeba finančně posílit (sběr dat, chybějící průzkumy, nedostatečná propagace veškerého typu). V zahraničí by měl být Jihomoravský kraj prezentován tím, co je pro něj typické. Měla by být podporovaná jednotná značka, jelikož dosavadní dvě značky vedle sebe („Jižní Morava“ a „Jihomoravský kraj“) jsou matoucí. Rozvoji v oblasti cestovního ruchu by také napomohlo přijetí legislativy v oblasti cestovního ruchu na národní úrovni (zatím není stanoven systém řízení či financování cestovního ruchu, není řešena otázka dárčovství či veřejné podpory). Lokální situaci by napomohla vyšší vzájemná informovanost napříč obory o podmínkách cestovního ruchu a také mezi městem Brnem a Jihomoravským krajem.

Město Brno

Nejvýznamnějšími silnými stránkami kraje jsou jeho poloha v rámci střeoevropského prostoru, potenciál cestovního ruchu a velmi dobrá spolupráce při podpoře vědy a výzkumu. Ocenění si zaslouží koordinační a rozvojové aktivity kraje v oblasti sociální péče. Největším nedostatkem kraje jsou nejednoznačné Zásady územního rozvoje kraje, kdy potřebné zásadní dopravní stavby existují ve variantách a rozhodnout mají až studie, které budou zpracovány do roku 2019.

Kraj by měl více využít blízkosti a vazeb na zahraničí. Příležitostí je větší propojenost a otevřenost, spolupráce v infrastruktuře. Jednoznačně největší hrozbu vidí ve změně klimatu, kde je nutné se zaměřit na hospodaření s půdou a krajinou. Další hrozbou je bezpečnost z hlediska zajištění zdrojů vody a energie.

Kraj by měl do budoucna významně posílit svoji koordinační roli, měl by být iniciátorem i mediátorem u řady nadobecních témat. Konkrétně může jít o koordinaci opatření proti suchu, protipovodňových opatření, výstavby cyklostezek. Kraj by měl více spolupracovat s okresními městy a podporovat polycentricitu. Podmínkou pro to je dobrá infrastruktura. Kraj by měl vytvářet příležitosti. Problematiku smart regionu nevidí Brno pouze z pohledu technologií, ale musí jít o nástroj ke zlepšení kvality života. Musí jít o nenásilná řešení, která uživatel ani nemusí na první pohled vidět. Hlavní oblastmi, kdy by se smart nástroje měly uplatnit, jsou doprava a cestovní ruch. Technologie se musí potkávat a doplňovat. V tomto ohledu by měl kraj zpřístupnit všechny data ve formátu otevřených dat.

Kraj a město Brno by měly aktivně spolupracovat, a to právě i v oblasti strategického plánování a rozvoje. V tomto ohledu je klíčové, aby se strategické dokumenty města a kraje navzájem doplňovaly a podporovaly (pozn.: nový strategický plán pro Brno s časovým horizontem do roku 2050 právě vzniká).

Důležitým tématem pro regionální politiku EU po roce 2020 je přizpůsobení se klimatické změně. Výzvou je i sociální péče (větší zaměření na seniory), dále také meziregionální spolupráce. Finanční prostředky by neměly jít do běžné dopravy, ale pouze do evropských sítí dálnic a vysokorychlostních železnic.

Masarykova univerzita

Silnou stránkou Jihomoravského kraje je vysoký potenciál vědy a výzkumu, který je dán koncentrací vysokých škol v Brně a poměrně vysokou úspěšností v získávání financí ze strukturálních fondů, dále pak nárůst mezinárodního potenciálu města i kraje díky zvyšující se mobilitě vědců a studentů, existenci různých start-up firem a inkubátorů (což však lze ještě posilovat). Do silných stránek je také možné zařadit vysokou koncentraci kultury, i když s různorodostí potenciálu se nepříliš dobře pracuje („Brno není jen vila Tugendhat“).

Naopak slabou stránkou je jednoznačně špatná dopravní dostupnost Brna, což limituje mobilitu akademických pracovníků, studentů a obecně lidského potenciálu (zejména brněnské letiště není dostatečně využito). Nevyhovující je rovněž míra adaptace na demografické potřeby kraje (služby pro seniory či pro mladé rodiny s dětmi – např. školská zařízení pro děti zahraničních vědců). Nedostatečná je propagace kraje směrem k zahraničí (nedaří se prodat potenciál regionu), ale také malé množství komunikačních kanálů směrem dovnitř (krajské/městské noviny, zpravodaje měst a městských částí), kdy by měla existovat mnohem soustředěnější kampaň o různých akcích.

V souvislosti s příležitostmi lze uvést větší propojení vědeckého potenciálu a aktivit soukromého sektoru, větší míru přeshraniční spolupráce (především s Rakouskem), zvýšení potenciálu získání zahraničních špičkových vědců a zlepšení propojení centra kraje s jeho zázemím. Hrozbu pak představuje nedostatek kvalifikovaných osob na potřebné úrovni pro různé činnosti (např. vědecké týmy). Pro další rozvoj kraje by bylo také prospěšné přestat se srovnávat s Prahou v tom smyslu, kdo je první a kdo druhý (spoustu věcí lze rozvíjet bez této komparace), ale více se soustředit na kvalitu (nikoliv na objem).

Mezi priority dalšího rozvoje kraje by měly náležet efektivní veřejná správa, diverzifikovaná ekonomika, více využívaný potenciál vysokých škol v kraji (možnost tvorby různých analýz a studií), rozvoj dopravní infrastruktury, revitalizace brownfieldů, podpora péče a rozvoje kulturních památek, lepší reprezentace Jihomoravského kraje v zahraničí, podpora vědy, výzkumu a inovací a vytvoření nástroje na úrovni kraje, pomocí něhož by docházelo k oslovování úspěšných absolventů jihomoravských vysokých škol momentálně působících v zahraničí, aby se do kraje vrátili.

Co se týká pojetí Jihomoravského kraje jakožto smart regionu, tak je třeba prvně zvážit, v jakých oblastech by Jihomoravský kraj měl využít tento koncept. Mělo by se jednat především o chytrou ekonomiku (založenou na lokální ekonomice a znalostní ekonomice), o oblast kybernetiky a IT technologií obecně a o oblast odpadového hospodářství a životního prostředí. Ve všech oblastech mohou být dobrým partnerem pro Jihomoravský kraj právě vysoké školy. V novém programovém období EU v letech 2021 až 2027 by se měly i nadále podporovat věda a výzkum, jelikož se jedná o jednu z nejsilnějších stránek Jihomoravského kraje a z dosud alokovaných financí byly také nejlépe využity.

K zajištění lepší součinnosti vysokých škol a Jihomoravského kraje je třeba rozvoj komunikačních platforem, ale v tom smyslu, že vysoké školy už budou určitým způsobem participovat na přípravě rozhodnutí (budou součástí tvůrčí fáze různých koncepcí a strategií). V současnosti se vysoké školy spíše vyjadřují k již přijatým rozhodnutím, ale bylo by třeba je zapojit do procesu již dříve.

Vysoké učení technické v Brně

Strategické řízení Jihomoravského kraje by mělo navazovat na právě připravovanou strategii města Brna. Hlavní centrum kraje, od kterého se všechno odvíjí, je totiž město Brno.

Mezi hlavní přednosti města patří průmysl a jeho tradice. Textilní průmysl už v Brně není dále důležitý. V současné době je klíčové strojírenství, elektrotechnický průmysl a IT obory. Velkou předností Jihomoravského kraje představuje jeho dopravní napojení. Dobře se dá dostat směrem na Vídeň, Prahu

i Ostravu. V Brně je hodně univerzit, jsou zde zastoupeny všechny obory, což je lákavé pro zaměstnavatele. Jako další přednost Jihomoravského kraje byla uvedena přítomnost vinařství. Kraj je atraktivní z hlediska turismu a agroturistiky. Mezi největší atraktivity patří Moravský kras a jezera na jihu kraje.

Problémem Jihomoravského kraje je nedořešený železniční uzel. Existuje nebezpečí, že hlavní železniční koridor povede mimo město Brno. Nedostatkem ve městě Brně, což je centrum Jihomoravského kraje, je špatná bytová dostupnost a zvyšující se ceny nemovitostí. Situace v kraji je těžké paušálně popisovat, je velký rozdíl mezi Brnem, Znojmem nebo Břeclaví. Další nedostatky Jihomoravského kraje komunikačního partnera nenapadají a vrací se k přednostem. Důležitá je přítomnost velkého množství inovativních firem s vysokou přidanou hodnotou. Pozitivem je přítomnost kvalitní hospodářské komory se sídlem v Brně. V Jihomoravském kraji se žije velmi dobře, koná se zde hodně akcí, zejména těch kulturních.

Jihomoravský kraj by se měl zaměřit hlavně na oblast vzdělávání. Musí být zajištěny odborné pracovní síly v IT sektoru. Kraj může pracovní síly ovlivnit již na základních a středních školách. Kraj by měl dále podporovat průmysl, životní prostředí a rekreační zóny. Pokud do Brna přijede kvalifikovaná pracovní síla, ptá se na možnosti vyžití, na operu, divadlo, parky.

Činnost kraje je špatná ve spojitosti s územním plánováním. Kraj nebyl schopen zajistit Zásady územního rozvoje tak, aby se směrem na Rakousko mohla začít budovat dálnice. Dálnice by bylo potřeba dobudovat jak na Vídeň, tak na Svitavy.

Hlavní potenciál kraje spočívá ve výzkumném centru CEITEC, dalším rozvoji medicínských oborů, IT firem a vytvoření inkubátorů.

Jihomoravský kraj má předpoklady být Smart regionem. Smart řešení by se měla šířit z Brna, jako centra kraje, ve stejných oblastech jako je tomu u Brna.

Jihomoravskému kraji by nejvíce prospělo, kdyby programové období 2021–2027 bylo zaměřeno na dobudování infrastruktury (zejména té dopravní). Kde je dálnice, tam je rozvoj, což bylo vidět na příkladu východního Slovenska.

Mendelova univerzita

Mezi silné stránky Jihomoravského kraje lze řadit bohatou tradici vzdělávání, výhodnou polohu Brna jakožto spádového centra s dobrou dostupností a zároveň relativně blízko Vídně, průmyslovou tradici (díky níž zůstává v regionu know-how) a dobré zázemí pro některé obory vědy a výzkumu (např. materiálové inženýrství, CEITEC, Technologický park Brno či obecně IT firmy). Naopak mezi slabé stránky patří způsob financování vzdělávání, který nedává vysokým školám prostor věnovat se i jiným aktivitám, než je vzdělávání a věda (např. spolupráci s firmami). Obecně by mělo být možné využívat více potenciál v oblasti vzdělávání, a to užší spoluprací mezi VŠ vzájemně, a právě mezi VŠ a firmami, případně samosprávami. Rezervy představuje také komunikace s absolventy. Rozvoji regionu dále nepomáhá nevyhovující dopravní spojení Brna a Vídně.

Za příležitost lze označit aktuální situaci na trhu práce, kdy panuje nízká nezaměstnanost, což vytváří tlak na zajištění dostatečného množství kvalifikovaných pracovníků, čehož by se mohly zhostit vysoké školy. Značný prostor nabízí celoživotní a distanční vzdělávání, jelikož se neustále zrychluje vývoj jednotlivých oborů a nutnost neustále obnovovat znalosti. Příležitostí pro kraj je také skutečnost, že je město Brno hodnoceno pozitivně v různých žebříčcích měst, kde by lidé chtěli žít, což může přilákat kvalifikované a vysoce progresivní jedince. Hrozbou pak je demografický vývoj (přirozený úbytek obyvatel) a velmi často se měnící koncepce a politika státu v oblasti vzdělávání. Za příležitost i hrozbu zároveň lze označit větší otevřenost hranic, protože se v současnosti výrazně zvýšila mobilita studentů a výběr školy již není tolik vázán na místo bydliště. Kvalitní studenti tak mohou do regionu přicházet, ale i z něj odcházet.

Co se týká dalšího rozvoje regionu, tak kraj by měl sledovat míru specializace firem a podporovat alespoň částečnou diverzifikaci. V současnosti je Jihomoravský kraj vysoce specializovaný na IT odvětví a pracovníci v něm jsou vysoce platově ohodnoceni. Mohlo by se však stát, že se IT firmy přesunou do jiného regionu a tato skutečnost způsobí problémy na lokálním trhu práce. K hlubší provázanosti vysokých škol, soukromého sektoru a veřejné správy by přispěl vznik a podpora diskusních platforem na různé koncepce a větší zapojení obyvatel na celkovém plánování rozvoje. Jihomoravský kraj a vysoké školy by měly také více spolupracovat na začleňování zahraničních studentů a pracovníků (nejen ve vzdělávání) do české populace, což by mohlo přilákat další vysoce kvalifikované pracovníky do Jihomoravského kraje. Za úvahu také stojí vznik vinohradnicko-vinařského výzkumného centra s ohledem na význam tohoto oboru v kraji.

Zejména díky přítomnosti IT firem a aktivitám města Brna má určitě Jihomoravský kraj potenciál „být smart regionem“. Důležité však je klást větší důraz na požadavky uživatelů (obyvatel), zatímco nyní se více zdůrazňují technologie. Mezi stávající klíčové obory vymezené v Regionální inovační strategii JMK by bylo třeba doplnit i společenské vědy, např. na základě publikační aktivity v jednotlivých oborech.

Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z.s.

Jihomoravský kraj je jedinečný v tradicích a v lidech. Jsou zde dobré rodinné vazby. Je to vzdělaný kraj. Má velký potenciál cestovního ruchu (kraj by ale mohl více propagovat drobný cestovní ruch – využít potenciál drobných staveb a venkovských muzeí). Určitým negativem kraje je silné Brno, které k sobě stahuje lidi a „vysává“ z kraje to nejlepší. Příležitostí pro rozvoje kraje je využití znalostní ekonomiky (šance pro venkov, přesun znalostních pracovišť do menších příjemných sídel, kdy by se na ně mohla nabídnout další pracovní místa). Hrozbou je poloha na jihu a klimatické změny.

Veřejná správa by měla působit systémověji a účelověji. Mělo by být usilováno o opravdové zapojení partnerů (nejen formální). V oblasti vzdělávání by mělo být záměrem kraje naučit lidi učit se, aby se vypořádali s výzvami Průmyslu 4.0. V tomto je důležitá podpora celoživotního učení a podpora možností zcela změnit kvalifikaci. Problémem rozvoje vzdělávání je, že v jak v dlouhodobém záměru kraje, tak v KAP jsou školy brány jako nositelé i u neformálního vzdělávání. Neformální vzdělávání je třeba brát v širším kontextu.

Nestátní ziskové organizace jsou nezastupitelné v sociální oblasti. Kraj dává přednost svým příspěvkovým organizacím, ale ty nepokrývají všechny oblasti (jde zejména o pobytové služby). Nestátní neziskové organizace se věnují více ambulantním a terénním službám. Je třeba dále rozvíjet terénní sociální služby. Otázkou je, z čeho budou financovány po ukončení dotačních projektů. Potřebnými směry jsou i sociální podnikání (zde je důležité, aby i neziskové organizace mohly realizovat drobné sociální podnikání) a řešení vícegeneračního bydlení (i s ohledem na omezení vylidňování venkova). Důležitá je také podpora místních akčních skupin a spolkového života, který vede k posilování komunity.

V oblasti životního prostředí je zásadním tématem hospodaření s vodou. Nestátní neziskové organizace (zde myšleno v oblasti životního prostředí) mohou využít různorodých zkušeností svých odborníků při osvětové a poradenské činnosti.

V případě smart řešení je důležitá komplexnost řešení. Chytré řešení je lokální řešení. Je třeba podpořit spolupráci a domluvu na neformální bázi. Kraj by mohl být mediátorem.

V příštím programovém období EU by celkově měly být podporované oblasti nastaveny volněji. Měl by být důležitý výstup za peníze a dát volnost v cestě k výstupu. Podpora by se měla zaměřit na rozvoj zaměstnanosti. Měla by ale více reflektovat skupinu seniorů, kdy služby pro seniory vytváří také pracovní místa. Dále by mělo být podporováno hospodaření s vodou, výzkum (např. zdravotnický), zdravotnictví (řešení duševních poruch). Průřezově by se měly řešit dopady na zdraví, prevence a řešení patologií.

Krajská síť NS MAS ČR

V Jihomoravském kraji jsou pozitivní silou tradice, folklór, sousedská sounáležitost. Lidé si stále více váží venkovského prostředí, ale pouze za splnění několika podmínek: blízkost přírody, základní služby v obci, rozumná dojíždka za prací. Pokud to není splněno, tak dochází k vyliďňování. Brno a jeho okolí v tomto ohledu působí na venkov jako určitá „černá díra“. Periferní venkov se tak potýká s vyliďňováním, s udržením mladých lidí a se snižováním občanské vybavenosti.

Příležitostí je komunitně vedený místní rozvoj, v rámci něhož se obce dokážou domluvit na spolupráci na větších infrastrukturních projektech, na sdílení vybavenosti apod. Hrozbou je demografický vývoj se stárnutím obyvatelstva a otázka zájmů občanů o veřejné dění. Místní akční skupiny nejvíce tíží nastavení dotační politiky EU, kdy české prováděcí dokumenty téměř znemožňují čerpání. Subjekty z venkova mají dojem, jak by mohli čerpat, ale kvůli nastavení podmínek v řadě oblastí nemohou čerpat. Starostové vážou rozvoj na dotace. Region by se ale měl dokázat rozvíjet i bez dotací. Projevuje se investiční skepse.

V rámci činnosti kraje je pozitivním nástrojem Program rozvoje venkova JMK. Je dobře, že kraj důležitost venkova vnímá a také, že vyžaduje, aby obce měly projekty zakotveny ve své koncepci. Kraj by měl dosáhnout zlepšení propojení s jinými kraji a zlepšovat špatný stav silnic v obcích. Měl by rozvíjet propojenost mateřských, základních a středních škol (v rámci implementace KAP a MAP), podporovat aktivity na zvýšení sounáležitosti s regionem (komunitní kroužky, provázání aktivit škol s místním prostředím). V případě smart řešení stojí v popředí návaznost dopravních spojů, telematika, veřejná infrastruktura a snížení byrokracie. Pro příští programové období je třeba dosáhnout toho, aby rozvoj venkova byl komplexně pod jedním ministerstvem. Podpora z fondů EU by měla jít zejména na infrastrukturu, navazující věci by měly jít z národních a krajských zdrojů. Velký potenciál budou mít stále integrované nástroje, proto je třeba je podporovat. Je třeba dosáhnout většího přizpůsobení dotací na neinvestiční projekty místním potřebám. Krajům by v tomto ohledu mělo být svěřeno více pravomocí a finančních prostředků.

Úřad práce – krajská pobočka Brno

Slabou stránkou Jihomoravského kraje (ale též celé České republiky) jsou nízké mzdy, které nemotivují lidi pracovat, resp. se lidem vyplatí nepracovat. Přitom k tomuto stavu neexistuje žádné významnější odůvodnění, jelikož sousední země mají mzdovou hladinu rozhodně výše. Za další slabou stránku lze považovat velmi nízkou flexibilitu pracovní síly, která je dána velmi malým podílem zkrácených úvazků, vedlejších pracovních poměrů atd. Nevyužití či nenaplněné mnohdy zůstávají také nejrůznější dokumenty (Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji či Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje).

Naopak silnou stránku vidí zástupce Úřadu práce ČR v kvalitaci pracovní síly, resp. v kvalitě vzdělávání. Jihomoravský kraj má po Praze druhou nejvýše kvalifikovanou pracovní sílu, navíc v kraji významně dominuje terciární sektor. Jistým ohrožením tohoto stavu jsou však neustálá tvrzení, že vzdělávací soustava musí kopírovat potřeby trhu práce (trh práce ani vzdělávací soustava by se neměly podřizovat tomu druhému, ale oba faktory by měly mít stejný význam) a dále pak tvrzení, že máme zbytečně mnoho vysokoškolsky vzdělaných (jednak jich má ČR ve srovnání s jinými státy málo a jednak dává vysoká škola studentovi obecné znalosti, zkušenosti a dovednosti a ty dokáže využít i v jiných oborech, než vystudoval). Nízké mzdy a nevyhovující struktura pracovních míst z hlediska progresivity také vedou k tomu, že kvalifikace pracovní síly není dostatečně využívána, což vede k tomu, že mnozí kvalifikovaní pracovníci vykonávají nekvalifikovanou práci (přitom ve světě je to často naopak, kdy nekvalifikovaní lidé vykonávají i kvalifikovanou práci).

Příležitost lze spatřovat mimo jiné v koncentraci IT firem ve městě Brně, které nabízejí vyšší progresivitu (jejich lokalizace v krajském městě je výhodná také proto, že na Brno připadá zhruba 40 % pracovního výkonu kraje). Hrozbou do budoucna je vývoj demografické struktury a částečně i nástup

konceptu Průmysl 4.0, kdy se značná část společnosti stane prakticky nezaměstnatelnou a ta úspěšnější část společnosti ji bude muset skrze sociální systém určitým způsobem zajistit. Potenciálním ohrožením může být také provázanost české ekonomiky s Německem, kdy české hospodářství do značné míry „pouze reaguje“ na vývoj v Německu. Je však nutné dodat, že v případě problémů by Německo s velkou pravděpodobností nasadilo různá pozitivní opatření. Proto lze vazbu na Německo vlastně zatím vnímat jako výhodu.

Krajské samospráva by měla dělat dle představitele Úřadu práce ČR především kvalitní regionální politiku, tedy určovat, jaké ekonomické subjekty jsou v Jihomoravském kraji preferovány – jinými slovy se soustředit na firmy s vyšší přidanou hodnotou a nikoliv na „montovny“ (zjednodušeně lze vyjádřit slovy, že „než špatnou firmu, raději žádnou firmu“, protože ty přispívají k nízkým mzdám a snižují potenciál ke změně). Při porovnávání aktuální situace by se také více mělo vycházet ze srovnání s ostatními státy (prostřednictvím dat Eurostatu), protože teprve komparace zajistí identifikování skutečného stavu.

V případě programového období 2021 až 2027 by měly dotace směřovat do budoucnosti (podle tzv. „irského modelu“), tj. především na budování infrastruktury a kvalifikaci (vzdělávání) pracovní síly.

Diecézní charita Brno

Představitel Diecézní charity Brno považuje za silné stránky Jihomoravského kraje rozvinutý systém sociálních služeb v regionu, kdy síť sociálních a zdravotních služeb je druhá nejhustější mezi kraji ČR (po Moravskoslezském kraji). Pozitivem je dle jeho názoru též vysoká zalidněnost území, vysoký stupeň religiozity a s ním spojené dobré fungování jednotlivých farností. Přínosem je také dlouhá tradice neziskových organizací v kraji, jejich schopnost se vzájemně domlouvat a spolupracovat.

Slabou stránkou je systém financování sociálních služeb, který se zhoršil ve smyslu distribuce financí. I když narostl objem finančních prostředků, změnila se pravidla a začala být více podporována zařízení ve správě kraje (na úkor těch mimokrajských). Na Jihomoravský kraj rovněž připadá nízké směrné číslo v rámci přerozdělování financí ze státního rozpočtu. Dále je nedostatečně rozvinutá síť terénních a ambulantních sociálních a zdravotních služeb, navíc se podporují zejména pobytová zařízení. Přitom podpora terénních a ambulantních služeb je evropským trendem, jelikož podchycují nejen seniory a osoby se zdravotním postižením, ale také osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené (s touto skupinou obyvatel souvisí také problém chudoby).

Příležitostí je dle zástupce Diecézní charity potenciál neziskových organizací, kdy je možné dále rozvíjet síť neziskových organizací. K tomu je však třeba nastavit systémové a dlouhodobé financování (minimálně na 5 let). Fungování sociálních služeb má totiž určitou setrvačnost a případná nejistota vede ke značné fluktuaci pracovníků (odchody zkušených a zaškolených pracovníků). Příležitostí je také iniciovat sjednocení pravidel pro rozdělování financí ve všech krajích ČR – v současnosti má každý kraj vlastní pravidla, což například Diecézní charitu Brno limituje, jelikož působí ve třech krajích (Jihomoravský, Vysočina, Jihočeský). Dále by bylo vhodné podporovat revizi pravidel veřejné podpory ze strany EU v té podobě, aby byla nastavena nová pravidla z pohledu velikosti organizací. Jako příležitost lze také označit propojení sociálních a zdravotních služeb, protože v současnosti je mezi nimi velká propast – chybí například zdravotně sociální lůžka, bylo by vhodné posílit domácí hospicovou péči atd.

Mezi hrozby patří již zmíněné rozkolísání financování, které může znamenat až zánik některých sociálních a zdravotních služeb (navíc pokud se některá služba jednou zruší, těžko se obnovuje; příkladem ohrožené služby je Chráněné bydlení Skryje). Rizikem je též platový nepoměr mezi neziskovými a krajskými zařízeními v oblasti sociálních a zdravotních služeb, kdy pak zaměstnanci z neziskového sektoru přecházejí do krajských zařízení, a to opět ohrožuje funkčnost služeb poskytovaných neziskovým sektorem. Ohrožením ze státní úrovně by mohla být novela zákona o sociálních službách, pokud bude schválena ve špatné podobě (např. návrh přílišné redukce 22 kategorií služeb na 5 kategorií).

Jihomoravský kraj má potenciál být smart regionem, ale při přijímání jednotlivých rozhodnutí je třeba naslouchat „lidem z terénu“, kteří dané činnosti vykonávají a mají řadu zkušeností a podnětů. Na jižní Moravě panuje poměrně vysoká pospolitost obyvatel a toho by mělo být dále využito ve smyslu podpory této schopnosti v komunitách (např. sousedská výpomoc či odpovědnost mladých směrem k rodičům/prarodičům).

V programovém období po roce 2020 bude třeba řešit především budoucnost preventivních služeb, které jsou v současnosti řešeny pomocí individuálních projektů EU. Pokud by podpora ze strany evropských fondů ustala, budou muset záležitost řešit kraje. Preventivní služby se přitom soustředí na drogově závislé, lidi bez domova, matky s dětmi v tísní či nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (tedy často na skupiny, u nichž neexistuje významná společenská poptávka po pomoci pro ně). Dále nastane také problém s udržitelností velkých investičních projektů, jelikož nyní leží na žadatelích (kdo bude zajišťovat udržitelnost pak?; hrozí pokles absorpční kapacity zařízení).

Agentura pro sociální začleňování

Pozitivní stránkou Jihomoravského kraje je, že má zájem problematiku sociálního vyloučení řešit a toto téma akcentuje v různých strategiích. Jistou slabinou výše zmíněného však je, že se jedná o poměrně obecná konstatování. Bylo by třeba jednotlivá témata více provazovat, být konkrétnější v definování možných aktivit a opatření, pravidelně se věnovat skutečnému plnění jednotlivých cílů a celkově situaci koordinovat („aby nevznikaly jen strategie pro strategie“). Měla by se též posílit vzájemná informovanost o činnostech Jihomoravského kraje a ASZ, kdy by kraj měl hrát v celé problematice roli iniciátora, lídra a nabízet prostor pro komunikaci. Situaci by přitom mohlo napomoci, že město Brno v současnosti představuje svými „zabydlovacími projekty“ jakýsi inkubátor, kde se testuje nová podoba sociální politiky.

Je třeba rovněž konstatovat, že problematika sociálního vyloučení není přítomna jen v Brně (i když je možná nejvíce akcentována), ale jedná se též o spoustu menších a malých lokalit na Znojemsku, ve Veselí nad Moravou, v Zastávce (kde navíc funguje uprchlický tábor) či na hranici Vyškovska a Prostějovska. ASZ přitom může spolupracovat pouze s obcemi nad 3 000 obyvatel, jinak se musí obce pro účely spolupráce sloučit (to ale vyžaduje jednání s více zastupitelstvy).

Jak příležitostí, tak i hrozbou je začínající proces gentrifikace v sociálně vyloučené lokalitě v Brně, která zahrnuje 9 000 osob. Na jedné straně se totiž lokalita stává atraktivnější, na druhé straně jsou však vytlačováni původní obyvatelé a ti se stěhují do ubytoven nebo spíše do menších obcí v Brně, protože do jiných částí Brna se vzhledem k vlastní zadluženosti a ceně nemovitostí nedostanou. Je tak třeba pracovat s obcemi, kam sociálně vyloučení přichází, tj. pracovat s komunitou na sousedském soužití a snižování nesnášenlivosti.

V této souvislosti by měl kraj podporovat města a obce na svém území k vypisování společensky odpovědných veřejných zakázek, kdy jistý podíl prací vykonávají uchazeči o zaměstnání registrovaní na Úřadu práce ČR jako dlouhodobě nezaměstnaní. Konkrétně by mohlo toto opatření vypadat tak, že by na kraji byl jeden odborník na tuto oblast, který by městům a obcím pomáhal s vypsáním tohoto typu veřejných zakázek. Obecně by mělo být podporováno využití konceptu společenské odpovědnosti i u soukromých subjektů.

Dalšími možnými opatřeními pro zlepšení situace je podpora institutu sociálního bydlení ze strany Jihomoravského kraje či navýšení finančních prostředků z krajského rozpočtu na střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb, kdy by mohl kraj dát prostředky na tzv. emergentní projekty (prostředky uvolňované na akutní problémy, vždy rezervována určitá částka na rok).

Významnou roli hrají také školy a vzdělávání. Jihomoravský kraj je poměrně aktivní v rámci projektu „Obědy do škol“, ale mohl by ještě více apelovat na ředitele svých škol, aby jej využívali. Při různých dotačních projektech na rozvoj sportovních a kulturních činností škol a dalších institucí (typicky kroužky a zájmová činnost) by měl kraj podporovat jejich nízkoprahovost (finanční nenáročnost), protože si je

jinak děti ze sociálně vyloučených rodin nemohou dovolit a místo svého dalšího rozvoje mohou být ohroženy sociálně patologickými jevy. Jihomoravský kraj by měl též podporovat inkluzi ve vzdělávání a formou osvěty vysvětlovat, o co se skutečně jedná (napravovat tak nesprávnou interpretaci ze strany médií). Na školách by měla být rovněž kladena vyšší pozornost na osvětu v problematice zadlužování a finanční gramotnosti.

V neposlední řadě je klíčová též podpora dětí a jejich rodin v pokračování studia i po absolvování základní školy a podpora v úspěšném dokončení středních škol. S tím souvisí i následná provazba s trhem práce, kdy se jen minimálně řeší zaměstnávání lidí s nízkou kvalifikací (a většina sociálně vyloučených do této kategorie spadá). Mělo by tak dojít ke zřízení určité platformy komunikace mezi neziskovými organizacemi, Úřadem práce ČR, Jihomoravským krajem, zaměstnavateli a obecními a městskými samosprávami (tato komunikace zatím ve výše zmíněné věci nefunguje).

Povodí Moravy

Silnými stránkami kraje jsou podpora turistického ruchu (vinařství, cyklotrasy navázané na vinařské stezky, Novomlýnské nádrže a Moravský kras), dále pak Brno jakožto aglomerace a místo velkého potenciálu v oblasti možností. Naopak jednou ze slabých stránek je situace, kdy město Brno nemá vyřešenou protipovodňovou ochranu (i když se momentálně zpracovává koncepce a město Brno je v poslední době poměrně aktivní). Navíc existuje kvalitně zpracovaný dokument s názvem „Generel odvodnění města Brna“.

Výrazným ohrožením Jihomoravského kraje je problém sucha, kdy je region tímto postižen více než jiné oblasti ČR, a to i z důvodu intenzivního zemědělského využití krajiny (to vyvolává vyšší spotřeby vody a znamená i případné vyšší škody). V souvislosti s tímto nepříznivým jevem je řešena problematika závlah a lze očekávat, že do budoucna bude jihomoravské zemědělství na závlahách závislé. Jihomoravský kraj je možné dále rozdělit do dvou povodí Moravy a Dyje, přičemž v každém panuje odlišná situace. V povodí Dyje se totiž nachází Dyjsko-svratecká soustava vodních nádrží, které může vodní toky dotovat a území tak není tolik závislé na srážkách, i když i tyto zdroje mohou být nedostatečné. Mimo jiné i za účelem boje proti suchu je průběžně aktualizován seznam hájených lokalit pro akumulaci povrchových vod (LAPV), kde by mohly být v budoucnu vybudovány přehradní nádrže (v současnosti nikoliv), kdyby byl kritický nedostatek vody. Na území Jihomoravského kraje se nachází 10 LAPV z celkem 65 LAPV v ČR. Proti vymezení těchto lokalit se však občas zvedá odpor veřejnosti (patrně nejvíce v případě LAPV Čučice na pomezí Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina).

Příležitosti/potenciál do budoucna vidí v zakomponování říčních koryt v intravilánech do součástí měst (např. Svatka v Brně, Svitava v Blansku, Dyje v Břeclavi atd.). To by znamenalo zpřístupnění nábřeží, vybudování náplavek, vytvoření „přitažlivějších center měst“ a celkovou revitalizaci oblastí. Navíc by tyto práce mohly být kombinovány s budováním protipovodňové ochrany.

V následujících letech by se měl Jihomoravský kraj zaměřit na aktualizaci koncepce protipovodňové ochrany kraje, jelikož je třeba tuto záležitost řešit uceleně za region. Dále by mělo docházet k vysvětlování potřeby protipovodňové ochrany, a i nadále podporovat naplňování protipovodňové koncepce v Brně. V rámci otázky zásobování pitnou vodou by měla nastat aktualizace celé řady dokumentů, které řeší možnosti, rezervy a trendy v této oblasti. Vhodné by též bylo, kdyby Jihomoravský kraj ve spolupráci s Povodím Moravy zpracoval rozvojové plány rekreačních nádrží (především Brněnská a Vranovská), které by řešily různé tlaky podnikatelských zájmů, využití pláží, vybudování a údržbu přístupových komunikací a stezek a zároveň sloužily jako podpora pro územní plánování a rozvoj navazujících ploch. V neposlední řadě by užitek přinesla vyšší propagace Baťova kanálu jakožto turistické oblasti, protože již dnes se jedná o nejvytíženější vodní cestu v ČR k rekreačním účelům a její potenciál je ještě vyšší. Tuto problematiku by mohla pojmout koncepce rozvoje Baťova kanálu a zázemí kolem vodní cesty (např. vazby na Strážnici a folklor či vinné sklepy v Petrově).

Jihomoravský kraj má určitě potenciál stát se smart regionem, jednou z oblastí může být turistický ruch, kde lze využít nových technologií k informování turistů i široké veřejnosti (aplikace pro chytré telefony, interaktivní webové stránky, využití QR kódů). V příštím programovém období EU 2021 až 2027 by měl kraj podporovat rozvoj turistického ruchu (cyklostezky a cyklotrasy, naučné stezky). Povodí Moravy také využívá a plánuje i nadále využívat evropské dotace na revitalizaci vodních toků, budování protipovodňové ochrany či napojování slepých ramen (posledně zmíněné dotace však nespravuje Jihomoravský kraj, ale SFŽP).